

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI MLÁDEŽE
- TRESTNĚPRÁVNÍ A KRIMINALISTICKÉ ASPEKTY

rigorózní práce

Mgr. Eliška Zárubová

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

Obor trestní právo

METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI MLÁDEŽE
– TRESTNĚPRÁVNÍ A KRIMINALISTICKÉ ASPEKTY

rigorózní práce

Mgr. Eliška Zárubová

Plzeň 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto rigorózní práci s názvem „**Metodika vyšetřování trestné činnosti mládeže – trestněprávní a kriminalistické aspekty**“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Plzeň, květen 2020

Mgr. Eliška Zárubová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M. za čas, který mi věnoval, za podnětné rady, trpělivost a připomínky k této rigorózní práci. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za jejich podporu a pomoc.

Anotace

Tato práce je shrnujícím materiálem vztahujícím se k trestné činnosti mládeže. Hlavním zaměřením je zde především osoba pachatele, podrobná komparace se slovenskou právní úpravou, rozbor výchovných a ochranných opatření ukládaných mladistvým a opatření ukládaných dětem a vytvoření podrobné charakteristiky trestné činnosti mládeže. Dále jsou zde kapitoly rozebírající činnost jednotlivých subjektů zúčastněných v procesu s mládeží, jsou zde popsány instituce pro mládež a v neposlední řadě je zde upraven výslech mladistvého obviněného. Po přečtení této práce získá čtenář komplexní přehled o dané problematice. V práci je zařazeno mnoho kazuistických příkladů z praxe, na kterých lze pozorovat současnou rozhodovací praxi.

Klíčová slova: mládež, dítě, mladistvý, opatření, provinění, čin jinak trestný, výslech mladistvého, výslech, pachatel, metodika vyšetřování trestné činnosti mládeže, advokát, obhájce, opatrovník, Probační a mediační služba, orgán sociálně-právní ochrany dětí, soud, policejní orgán, státní zástupce, instituce pro mládež, soud pro mládež, kriminalita, prevence kriminality,

Annotation

This thesis is a summarizing material related to the youth crime. This thesis focuses mainly on the person of an offender, detailed comparison with Slovak legislation, analysis of educational and protective measures that are imposed on youth people and measures imposed on children. This thesis brings detailed characteristics of youth crime. There are also chapters analyzing the activity of all the entities who take part in the process with youth. There are described the institutions for youth and there is regulated hearing of the juvenile defendant. After reading this thesis the reader gets a complete overview of this topic. There are also many case examples from practice that demonstrates the current decision-making practice.

Key words: a youth, a child, a juvenile, a minor, a measure, a wrongdoing, an otherwise criminal offense, a juvenile interrogation, an interrogation, an offender, a methodology of juvenile crime investigation, a lawyer, an advocate, a guardian, a Probation and mediation service, a social and legal protection of children, a court, a police, a public prosecutor, a youth institution, a juvenile court, a crime, a crime prevention,

Seznam použitých zkratk

- OSPOD:** Orgán sociálně-právní ochrany dětí
- OSŘ:** Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- OZ:** Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- PMS:** Probační a mediační služba České republiky
- Sl. TP:** Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů
- Sl. TZ:** Zákon č. 300/2005 Z. z. trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Sl. ZOR:** Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů
- Sl. Z. OSPOD:** Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplneni niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů
- Tr. řád:** Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Tr. zákon** Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Tr. zákoník:** Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Ústava:** Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- ZA:** Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- Z. OSPOD** Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- ZSM:** Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
- ZVÚVOV:** Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

1.	Úvod	1
2.	Cíle práce a použité metody	4
3.	Pachatel	6
3.1.	Trestní odpovědnost	6
3.1.1.	Výzkum č. 1 – hranice trestní odpovědnosti	6
3.1.2.	Trestání dětí	7
3.1.3.	Trestní odpovědnost mladistvých	9
3.1.3.1.	Kazuistický příklad	11
3.2.	Pachatel z trestněprávního hlediska	11
3.3.	Pachatel z pohledu kriminologie	13
3.4.	Pachatel z pohledu kriminalistiky	13
3.5.	Pachatel z pohledu viktimologie	14
3.6.	Pachatel z pohledu psychologie	15
3.7.	Typologie pachatelů	16
4.	Právní úprava a opatření ukládaná mládeži	18
4.1.	Právní úprava trestné činnosti mládeže v České republice	18
4.2.	Právní úprava trestné činnosti mládeže v zahraničí	24
4.2.1.	Slovensko	25
4.2.1.1.	Promlčení	28
4.2.1.2.	Sankce a výchovná opatření	29
4.2.1.2.1.	Mladiství	29
4.2.1.2.2.	Děti	33
4.2.1.3.	Zahlazení odsouzení	36
4.3.	Řízení před soudem	38
4.3.1.	Řízení podle hlavy III. ZSM	38
4.3.1.1.	Kazuistický příklad z praxe	43
4.3.2.	Řízení proti mladistvým	45
4.3.3.	Opatření ukládaná dětem a mladistvým	49
4.3.3.1.	Opatření aplikovatelná na děti	49
4.3.3.2.	Opatření aplikovatelná na mladistvé	51
4.3.3.3.	Rozbor jednotlivých opatření	53
4.3.3.3.1.	Výchovné povinnosti	53
4.3.3.3.2.	Výchovná omezení	55
4.3.3.3.3.	Napomenutí s výstrahou	56
4.3.3.3.4.	Zařazení do programu ve středisku výchovné péče	58
4.3.3.3.5.	Dohled probačního úředníka	59
4.3.3.3.6.	Probační program	61
4.3.3.3.7.	Ochranná výchova	63

4.3.3.3.8.	Ochranné léčení.....	65
4.3.3.3.9.	Zabezpečovací detence	68
4.3.3.3.10.	Zabrání věci nebo části majetku.....	71
5.	Metodika vyšetřování trestné činnosti mládeže	74
5.1.	Zásady přístupu k mládeži	75
5.2.	Předmět vyšetřování.....	77
5.3.	Podnět k vyšetřování.....	79
5.4.	Prvotní úkony s mládeží.....	80
5.5.	Typické vyšetřovací situace	81
5.6.	Vyšetřovací verze, plánování a organizace vyšetřování	81
5.7.	Typické stopy	82
5.8.	Následné fáze vyšetřování	83
5.9.	Výslech.....	84
5.9.1.	Právní úprava.....	85
5.9.2.	Specifika výslechu osob mladších 18 let.....	88
5.9.2.1.	Průběh výslechu mladistvého (dítěte).....	89
5.10.	Veřejnost ve vyšetřování	93
5.11.	Charakteristika trestné činnosti mládeže	93
5.11.1.	Obecné rysy a modus operandi.....	93
5.11.2.	Šikana a virtuální svět.....	96
5.11.3.	Mladiství	97
5.11.3.1.	Trestné činy proti životu a zdraví	98
5.11.3.1.1.	Ublížení na zdraví	99
5.11.3.2.	Trestné činy proti svobodě.....	100
5.11.3.2.1.	Loupež.....	100
5.11.3.2.2.	Vydírání	102
5.11.3.2.3.	Porušování domovní svobody	103
5.11.3.3.	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	104
5.11.3.3.1.	Pohlavní zneužití.....	104
5.11.3.4.	Trestné činy proti majetku	106
5.11.3.4.1.	Krádež	106
5.11.3.4.2.	Podvod	107
5.11.3.4.3.	Poškození cizí věci.....	108
5.11.3.5.	Trestné činy hospodářské.....	109
5.11.3.5.1.	Neoprávněné opatření platební karty	109
5.11.3.6.	Trestné činy obecně nebezpečné.....	110
5.11.3.6.1.	Drogová kriminalita	111
5.11.3.7.	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	112

5.11.3.7.1.	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	113
5.11.3.7.2.	Trestná činnost rasově motivovaná.....	113
5.11.3.7.3.	Výtržnictví	114
5.11.4.	Děti	114
5.11.4.1.	Agresivita a násilí.....	115
5.12.	Prevence kriminality.....	115
5.12.1.	Rodina.....	117
5.12.1.1.	Kazuistický příklad z praxe.....	118
5.12.2.	Volný čas	119
5.12.3.	Okolí jedince.....	119
5.12.4.	Škola a vzdělání	120
5.13.	Zúčastněné subjekty	121
5.13.1.	Advokát.....	121
5.13.1.1.	Obhájce mladistvého.....	122
5.13.1.2.	Opatrovník dětí	124
5.13.2.	Orgán sociálně-právní ochrany dětí.....	126
5.13.3.	Probační a mediační služba	127
5.13.4.	Státní zástupce a policejní orgán	130
5.13.5.	Soud pro mládež	132
5.14.	Vyšetřování trestné činnosti mládeže v zahraničí.....	132
5.14.1.	Slovensko.....	133
5.14.1.1.	Majetková kriminalita – příklady z praxe	133
5.14.1.2.	Výtržnictví a ublížení na zdraví – příklad z praxe	135
5.14.1.3.	Drogová kriminalita – příklad z praxe	136
5.14.1.4.	Maření výkonu úředního rozhodnutí – příklad z praxe.....	136
5.15.	Judikatura	137
5.16.	Výzkum č. 2 – povědomí veřejnosti o trestné činnosti mládeže ...	140
6.	Závěr.....	152
7.	Summary	156
8.	Seznam použité literatury a další zdroje.....	158
9.	Seznam příloh.....	181
10.	Seznam tabulek a grafů	182
11.	Přílohy	183
11.1.	Rozumová a mravní vyspělost	183
11.1.1.	Schopnost rozpoznávací a určovací.....	185
11.2.	Přípravné řízení se specifiky týkajícími se mládeže	186
11.3.	Kazuistické příklady ke kapitole 5.11.	194
11.3.1.	Ublížení na zdraví – příklad z praxe č. 1	194

11.3.2.	Ublížení na zdraví – příklad z praxe č. 2	195
11.3.3.	Loupež – příklad z praxe	196
11.3.4.	Vydírání – příklad z praxe	197
11.3.5.	Porušování domovní svobody – příklad z praxe č. 1	197
11.3.6.	Porušování domovní svobody – příklad z praxe č. 2	198
11.3.7.	Pohlavní zneužití – příklad z praxe č. 1	199
11.3.8.	Pohlavní zneužití – příklad z praxe č. 2	199
11.3.9.	Krádež – příklad z praxe č. 1	200
11.3.10.	Krádež – příklad z praxe č. 2	200
11.3.11.	Podvod – příklad z praxe	201
11.3.12.	Poškození cizí věci – příklad z praxe	202
11.3.13.	Neoprávněné opatření platební karty – příklad z praxe	203
11.3.14.	Drogová kriminalita – příklad z praxe	203
11.3.15.	Maření výkonu úředního rozhodnutí – příklad z praxe	204
11.3.16.	Výtržnictví – příklad z praxe	205
11.3.17.	Děti – příklad z praxe č. 1	206
11.3.18.	Děti – příklad z praxe č. 2	207
11.3.19.	Děti – příklad z praxe č. 3	208
11.3.20.	Děti – příklad z praxe č. 4	209
11.4.	Instituce pro mládež	209
11.5.	Statistické údaje – Trestná činnost mládeže	212
11.6.	Anonymizované podklady ke kazuistickým příkladům	217
11.6.1.	České podklady – § 205 tr. zákoníku (mladistvý)	218
11.6.2.	České podklady – § 353 tr. zákoníku (dítě)	239
11.6.3.	Slovenské podklady – návykové látky (mladistvý)	254

1. Úvod

Kriminalita mládeže je druh kriminality, který považuji za velmi nežádoucí. Pokud se osoba začne dopouštět trestné činnosti již v takto nízkém věku, je nezbytné se takovýmto jednáním podrobně zabývat, s tímto pachatelem dále pracovat a působit na něj. Myslím si, že právě včasné působení na delikventa z řad mládeže může danou osobu odvrátit od budoucího kriminálního jednání v dospělosti a z dlouhodobého hlediska může vést ke snížení kriminality, neboť v dospělém věku už má recidivující pachatel zažitý vzorec svého chování, a je tedy obtížnější na něj hlouběji působit.

Z dostupných statistik je zřejmé, že v posledních letech narůstá počet násilných trestných činů, a to i v kategorii dětských pachatelů. Dnešní mládež je navíc vyspělejší, než tomu bylo dříve. Díky dostupným technologiím a větším možnostem zažívá tato mládež období dětství a puberty odlišným způsobem a zároveň je vystavována intenzivnějším rizikovým faktorům. Zájem společnosti je tak tedy stále více upírána na řádnou výchovu mladých lidí.¹

Problematika kriminality mládeže mě dlouhodobě velmi zajímá. V této práci navazuji na svoji diplomovou práci, kterou jsem věnovala rozboru trestních opatření, která jsou ukládána podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, a trestněprávním a kriminologickým aspektům. Zde se podrobně věnuji metodice vyšetřování trestné činnosti mládeže a osobě pachatele – tedy mladistvému a dítěti.

V první kapitole popisuji osobu pachatele a zabývám se jím z pohledu kriminologie, kriminalistiky, viktimologie, psychologie a z trestněprávního hlediska. Rozsáhle se zde věnuji problematice trestní odpovědnosti a otázce snížení hranice trestní odpovědnosti, neboť se v posledních letech jedná o velmi diskutované téma. Pomocí dotazníkového šetření mezi laickou veřejností jsem tedy provedla výzkum, jehož cílem bylo zjistit, zda veřejnost souhlasí se snížením hranice trestní odpovědnosti, či nikoliv. Nechybí zde problematika typologie pachatelů.

V následující kapitole rozebírám platnou právní úpravu, kdy nejprve podrobněji rozebírám poslední novelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže,

¹ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 506.

poté provádím podrobnější komparaci se zahraniční právní úpravou, přičemž jsem si zvolila Slovensko. Považovala jsem za efektivní zaměřit se pouze na jednu zemi, a věnovat se této komparaci více do hloubky. Slovenskou úpravou se pak zabývám i ve zbývajících kapitolách této práce. Věnuji se rovněž řízení před soudem, a to jak v případě mladistvých, tak dětí, neboť jsem tuto práci chtěla zpracovat komplexněji. V návaznosti na svou diplomovou práci zde pak podrobně rozvádím výchovná a ochranná opatření ukládaná mladistvým a opatření ukládaná dětem, která hodnotím a tam, kde je to možné, srovnávám se slovenskou úpravou.

Následující kapitola je kapitola hlavní a je jádrem této práce. Věnuje se metodice vyšetřování trestné činnosti mládeže, přičemž kapitolu jsem pojala ze širšího a komplexnějšího hlediska. Nejprve zde rozebírám zásady přístupu k mládeži, jelikož jak je známo, ve vztahu k dětem a mladistvým je nezbytné zachovávat speciální přístup. Následně představuji jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování trestné činnosti mládeže a dále provádím rozsáhlou charakteristiku trestné činnosti mládeže. Z každé hlavy zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb. (dále jen „tr. zákoník“) jsem vybrala ty dané trestné činy, kterých se mládež dopouští v této kategorii nejčastěji a na základě studia trestních spisů a poznatků z praxe jsem toto dané jednání blíže charakterizovala, přičemž poté jsem v příloze ke každému takto zvolenému provinění (činu jinak trestnému) uvedla příklady z praxe.

Zabývám se také problematikou prevence kriminality, a tedy všemi činiteli, které mají vliv na protiprávní jednání. Zmiňuji ochranné a rizikové faktory a možnosti předcházení kriminalitě.

Dále jsem se zaměřila na práci subjektů, které jsou zúčastněny v procesu probíhajícího podle zákona č. 218/2003 Sb. (dále jen „ZSM“) ², konkrétně detailně popisuji činnost advokáta, orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), Probační a mediační služby (dále jen „PMS“), státního zástupce, policejního orgánu a soudu.

Následně provádím opět podrobnější srovnání se slovenskou právní úpravou a uvádím rovněž příklady rozhodovací praxe na Slovensku. Dále upozorňuji na významnou judikaturu v oblasti trestné činnosti mládeže, přičemž

² Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

jsem se zaměřila především na tu nejnovější, a pomocí závěrečného výzkumu zjišťuji právní povědomí o trestné činnosti mládeže mezi laickou veřejností.

Práce obsahuje mnoho důležitých příloh. Je zde kapitola věnující se problematice rozumové a mravní vyspělosti. Dále jsem považovala za vhodné, zejména z důvodu zamýšlené souhrnnosti celé práce, zařadit také kapitolu věnující se přípravnému řízení se specifiky týkajícími se mládeže. Jsou zde také především již zmiňované kazuistické příklady z praxe a zařadila jsem kapitolu představující instituce pro mládež, ve kterých probíhá zejména výkon ochranné výchovy, konkrétně střediska výchovné péče a zařízení institucionální výchovy, tedy diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou a výchovný ústav. Práce rovněž obsahuje významné statistické údaje týkající se trestné činnosti mládeže a vybrané anonymizované podklady, které byly použity jako kazuistické příklady.

Mým osobním cílem je především to, aby tato práce přinesla něco nového a nejednalo se jen o opakování toho, co již bylo mnohokrát napsáno. Z tohoto důvodu jsem celou práci zaměřila zejména na osobu **pachatele, charakteristiku trestné činnosti mládeže, výslech mladistvého delikventa a komparaci se slovenskou právní úpravou**. Právě tyto kapitoly považuji za velmi jedinečné z hlediska přínosnosti práce. Chtěla jsem rovněž, aby práce byla orientována na **praktické hledisko**, přičemž právě pro tento účel je zde zařazeno mnoho příkladů z praxe. Práce také obsahuje mnoho vlastních názorů a hodnocení.

Věřím, že po přečtení této práce získá čtenář dostatečný a úplný přehled o dané problematice.

2. Cíle práce a použité metody

Jak již bylo naznačeno v úvodu, hlavním cílem této rigorózní práce je **komplexně rozebrat trestnou činnost mládeže a metodiku vyšetřování trestné činnosti mládeže, a to se zaměřením na osobu pachatele**. Práce má vytvořit ucelený materiál, který obsahuje veškeré aspekty trestné činnosti mládeže, a to jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem.

Cílem kapitoly zaměřující se na osobu pachatele je rozebrat osobu pachatele z hlediska trestněprávního, z pohledu kriminologie, kriminalistiky, viktimologie a psychologie. Cílem je rovněž zjistit názor neodborné veřejnosti na aktuální hranici trestní odpovědnosti.

Následující kapitola má provést hlubší komparaci se slovenskou právní úpravou a představit tamější právní úpravu. Cílem je zde rovněž rozebrat řízení před soudem, provést podrobný rozbor výchovných a ochranných opatření, která jsou ukládaná mladistvým a opatření ukládaných dětem, zhodnotit je a navázat tak na mou diplomovou práci.

Rozsáhlá kapitola zabývající se metodikou vyšetřování trestné činnosti mládeže je jádrem této práce a obsahuje tak cílů hned několik. Záměrem této kapitoly je rozebrat jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování a jejich zvláštnosti v případě, že pachatelem je osoba z řad mládeže. Hlavním cílem je vytvořit zcela novou a univerzální charakteristiku nejčastěji páchaných trestných činů mládeží. Z každé kategorie trestných činů jsem vybrala ty nejčastěji páchané mládeží a pomocí studia trestních spisů a na základě poznatků z praxe jsem popsala typické rysy daného provinění (činu jinak trestného), typické způsoby páchání a uvedla jsem vlastní názory. Navíc jsem každý takto zvolený a rozebraný trestný čin obohatila příkladem z praxe, na kterém lze pozorovat postup soudu pro mládež a volbu ukládaného opatření. Příklady jsou zařazeny v příloze této práce. Výsledkem tak je soubor trestných činů, kterých se mládež dopouští, jejich běžná podoba a typické znaky.

Práce má rovněž zakotvit postupy výslechu mladistvých delikventů a zvláštnosti zacházení s těmito osobami, neboť v literatuře převažuje postup při výslechu mladistvých a dětí, kteří jsou v postavení oběti.

Kapitola prevence kriminality přináší opět poznatky z praxe a upozorňuje na nejvýznamnější ochranné faktory. Cílem následující kapitoly je představit činnost jednotlivých subjektů zúčastněných v procesu s mládeží.

Jedním z dalších cílů je pak zjistit povědomí laické veřejnosti o trestné činnosti mládeže. Práce má rovněž upozornit na významnou judikaturu vztahující se k problematice trestné činnosti mládeže.

Pokud jde o metody, kterými byla tato práce zpracována, jedná se především o metodu komparace, neboť celá práce (nikoli jen tomu určená kapitola) je hlouběji prokládána komparativními poznatky ze slovenské právní úpravy. Zároveň zde srovnávám úpravu dětí a mladistvých a úpravu mládeže a dospělých, a to jak v případě české právní úpravy, tak právní úpravy slovenské. Dále zde používám metodu analýzy a syntézy.

Vycházela jsem především z dostupné odborné literatury a článků a z mnoha přínosných konzultací, které jsem absolvovala s odborníky, kteří se této problematice dlouhodobě věnují. Vlastní charakteristiku trestné činnosti mládeže jsem pak provedla na základě poznatků z praxe a pomocí studia předložených trestních spisů. Do literatury na konci této práce jsem zařadila i mnoho zahraničních zdrojů, které byly jednak přímým podkladem pro zpracování této práce, ale rovněž i ty, které byly vedlejšími pomůckami či ty, které mohou být inspirací pro další studium.

Práce obsahuje mnoho zajímavých a přínosných příloh, které práci jednak doplňují a jednak umožňují získat ještě hlubší náhled na danou problematiku. Za tímto účelem je zde zařazena zejména kapitola rozebírající rozumovou a mravní vyspělost, kapitola představující přípravné řízení a jeho specifika v případě trestné činnosti mládeže a kapitola popisující instituce pro mládež. Dále jsou zde zařazeny kazuistické příklady z praxe, významné statistické údaje vztahující se k trestné činnosti mládeže a anonymizované podklady, které byly použity jako kazuistické příklady.

3. Pachatel

Trestná činnost mládeže je specifická z mnoha hledisek, jedním z nich je i hledisko pachatele.³ Z tohoto důvodu považuji za nezbytné v této práci podrobně popsat a rozebrat osobu pachatele. Nejprve se zde věnuji problematice trestní odpovědnosti mladistvých a trestání dětí, neboť otázka snížení hranice trestní odpovědnosti patří mezi často pokládané a názory na ni nejsou jednotné. V této úvodní kapitole jsem tedy ihned provedla dotazníkové šetření, kdy jsem se dotázala širšího okruhu osob, zda by souhlasil se snížením této hranice, či nikoli.

Následně se zabývám osobou pachatele z jednotlivých hledisek, tedy z hlediska trestního práva, z hlediska kriminologie, kriminalistiky, viktimologie a psychologie a poté se stručně zabývám typologií pachatelů.

3.1. Trestní odpovědnost

V následujících kapitolách popisuji problematiku „trestání“ trestně neodpovědných dětí a trestní odpovědnost mladistvých, neboť to s celým tématem úzce souvisí.

Trestní odpovědnost mládeže je i u laické veřejnosti poměrně často diskutované téma. Poslední roky se objevují diskuze, zda by bylo na místě snížit věkovou hranici trestní odpovědnosti z 15 let na 14 let.

V této souvislosti opět nyní ve stručnosti odkazuji na názor Pavla Šámala, který jsem již zmiňovala ve své diplomové práci. Podle jeho zkušeností a poznatků není vhodné hranici trestní odpovědnosti snižovat.⁴

3.1.1. Výzkum č. 1 – hranice trestní odpovědnosti

Na úvod této práce jsem se rozhodla prozkoumat názor širšího okruhu lidí. Vytvořila jsem dotazník s otázkou, zda by respondenti uvítali snížení hranice trestní odpovědnosti, či nikoli a zároveň jsem v dotazníku nechala veřejnosti prostor pro vlastní názor na tuto problematiku. Dotazník byl předložen **100 lidem**.

Z dotazníků vyplynulo, že 59 % respondentů by uvítalo snížení hranice trestní odpovědnosti na 14 let a projevilo názor, že v tomto případě je zároveň potřeba zvýšit povědomí o trestné činnosti na základních školách. Jsou děti,

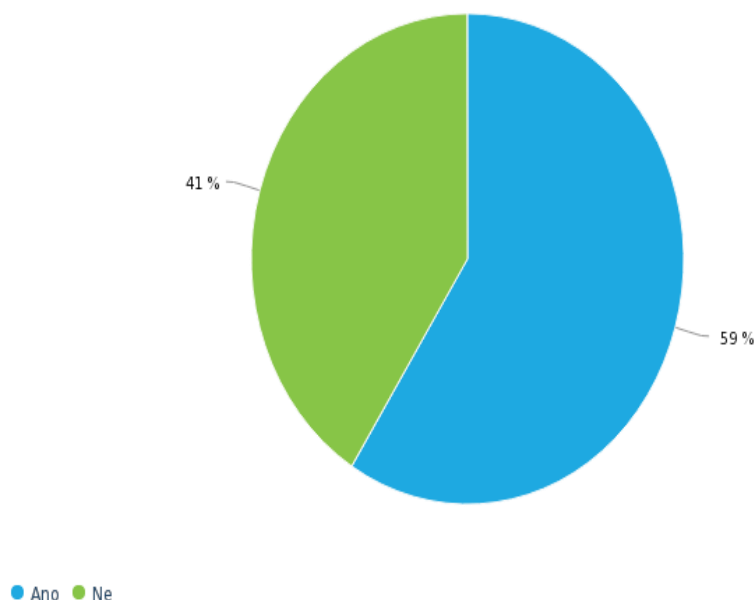
³ Viz kapitola 5.2.

⁴ Česká pozice. *Zpřísnění trestní odpovědnosti dětí nepotřebujeme*. Ceskapozice.lidovky.cz [online]. 23. 6. 2016, citováno 8. 11. 2019, dostupné: http://ceskapozice.lidovky.cz/zpriseni-trestni-odpovednosti-deti-nepotrebujeme-fym/-tema.aspx?c=A160621_173304_pozice-tema_lube.

kteře se dopouští trestně činnosti, protože jsou si vědomy toho, že se jim nemůžer nic stát. Navíc v důsledku nevhodné výchovy dochází stále k nárůstu trestně činnosti i v této trestně neodpovědné skupině pachatelů. Věk pachatelů se tedy stále více snižuje, a právě na to by podle respondentů mělo být reagováno změnou hranice trestní odpovědnosti. Názory, které naopak podporovaly ponechání aktuální hranici 15 let, vyjadřovaly spíše potřebu zaměřit se na vedení dětí k zodpovědnému jednání a podpořit jejich výchovu. Tito respondenti vnímají věk 14 let jako velmi dětský, kdy takto mladý pachatel si nedokáže uvědomit aspekty svého jednání.

Graf č. 1 – Názor laické veřejnosti na snížení hranice trestní odpovědnosti

Myslíte si, že by měla být snížena hranice trestní odpovědnosti na 14 let?

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

3.1.2. Trestání dětí

Člověk není od narození vybaven nezbytnými duševními schopnostmi z hlediska trestní odpovědnosti. Osoba, která nedovršila určitého stupně vyspělosti, která je závislá na jejím biologickém a psycho-sociálním rozvoji, nemůže být trestně odpovědná, jelikož u této osoby nejsou dány schopnosti rozpoznávací a určovací. Z tohoto důvodu je takováto osoba vnímána stejným způsobem jako osoba nepřičetná z důvodu duševní poruchy (§ 26 tr. zákoníku).

S ohledem na to, že duševní schopnosti každé osoby se průběžným způsobem a zcela individuálně vyvíjejí v závislosti na dovršeném věku, měl by být každý mladistvý, který se dopustil kriminálního jednání, nejprve posuzován, zda dosáhl potřebného stupně dospělosti z hlediska trestní odpovědnosti za daný trestný čin, kterého se dopustil. Takový postup by však byl velmi obtížný, a je tak stanovena konkrétní věková hranice, která je pro všechny shodná, přičemž až do této věkové hranice se dítě nepovažuje za způsobilé nést trestní odpovědnost.⁵

V případě, že se protiprávního jednání dopustí ten, kdo ještě nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.⁶ To však neznamená, že na takového jedince nelze jinak působit. Pokud se dítě mladší patnácti let, které není trestně odpovědné,⁷ dopustí činu jinak trestného, soud učiní opatření, která jsou nezbytná k napravení dítěte.⁸ Protiprávním jednáním dítěte se zde rozumí skutek, který by v případě pachatele staršího patnácti let byl již trestným činem (čin jinak trestný).⁹

Pokud se tedy dítě dopustí činu jinak trestného, užijí se na něj opatření¹⁰, která jsou nezbytná k jeho nápravě, výchově, ale zároveň i k ochraně, neboť i kriminalita dětí mladších patnácti let potřebuje dostatečnou reakci, aby došlo ke včasnému podchycení tohoto delikventního chování a k nápravě. Opatření ukládá soud pro mládež¹¹, avšak nejedná se o trestní řízení, ale o občanské soudní řízení. Tento postup je vhodný zejména proto, že díky němu je možné přihlédnout ke specifikům, která se vztahují k této skupině mládeže, ale současně aplikovaná opatření podle tohoto speciálního zákona ZSM mohou být dostatečně výchovná a přísnějšího charakteru, aby došlo k důslednému působení na pachatele a ovlivnění jeho chování v budoucnosti,

⁵ ŠÁMAL, Pavel. § 25. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie, ŠKVAIN, Petr. Trestní zákoník (EVK). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 298. *Beck-online* [online].

⁶ § 25 tr. zákoníku.

⁷ § 89 odst. 1 ZSM.

⁸ § 89 odst. 2 ZSM.

⁹ ŠÁMAL, Pavel. § 25. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie, ŠKVAIN, Petr. Trestní zákoník (EVK). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 298. *Beck-online* [online].

¹⁰ § 93 odst. 1 ZSM.

¹¹ § 4 ZSM, § 2 odst. 1 písm. d) ZSM.

a to současně v reakci na jeho případné v minulosti projednávané kriminální jednání. Zároveň je také těmito opatřeními zajištěna ochrana společnosti.¹²

3.1.3. Trestní odpovědnost mladistvých

Trestní odpovědnost počíná dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin pachatele (§ 139 tr. zákoníku), jelikož až teprve v tuto chvíli osoba dovršila patnáctý rok ve smyslu tr. zákoníku. Jestliže například trvá trestná činnost pachatele po nějakou delší dobu, například u pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku), trvajícím¹³ či hromadného¹⁴, vztahuje se trestní odpovědnost jen na činy spáchané až poté, co již pachatel dovršil patnácti let.¹⁵

Trestný čin spáchaný mladistvou osobou se nazývá **provinění**.¹⁶ Mladistvý, který v době, kdy spáchal provinění, nedosáhl **rozumové a mravní vyspělosti**, aby byl schopen rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.¹⁷ V tomto případě zde hovoříme o tzv. podmíněné relativní přičetnosti. Tato úprava obsažená v ust. § 5 odst. 1 ZSM vychází ze zákona č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, a zároveň také z některých zahraničních úprav, například z německého zákona o soudech mládeže – Jugendgerichtsgesetz.

Z tohoto ust. § 5 odst. 1 ZSM je tedy zřejmé, že i přesto, že je vznik trestní odpovědnosti spojen s dosažením určitého věku (patnácti let), je zde zároveň ještě nutnost klást zřetel na duševní stav tohoto mladistvého, i z hlediska dosažení určitého stupně rozumové a mravní vyspělosti. U mladistvých je velmi významná mnohdy tzv. pouze zevně projevovaná fyzická i mentální vyspělost, která ovšem není v souladu s jejich psychologickou zralostí a může vést sociální okolí k mylnému závěru o jejich dostatečném sociálním vývoji, a tím i k požadavku reagovat nekompromisním způsobem na jejich případné kriminální jednání. Když srovnáme ust. § 5 odst. 1 ZSM a § 26 tr. zákoníku, zjistíme, že trestní odpovědnost mladistvého je definována stejnými kritérii, která jsou jinak

¹² ŠÁMAL, Pavel. K podmíněné či relativní odpovědnosti mladistvého. *Právní rozhledy*. 2004, č. 2, s. 47 – 52.

¹³ Trvajícím trestný čin je takový, kterým pachatel vyvolá protiprávní stav a pak jej udržuje.

¹⁴ U hromadných trestných činů je podmínkou trestnosti více útoků, které teprve v souhrnu zakládají odpovědnost za trestný čin.

¹⁵ ŠÁMAL, Pavel. § 25. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie, ŠKVAIN, Petr. *Trestní zákoník (EVK)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 298. *Beck-online* [online].

¹⁶ § 6 odst. 1 ZSM.

¹⁷ § 5 odst. 1 ZSM.

používána pro vymezení přičetnosti, avšak pojem duševní poruchy je zde nahrazen pojmem rozumové a mravní vyspělosti. V zahraniční literatuře je nedostatek věku zpravidla považován za znak nepřičetnosti.

Mladiství mnohdy bývají chyceni v tzv. sociálním vakuu, kdy již nebo naopak ještě nemají místo, kam by patřili, jelikož jejich originální prostředí (typicky jejich rodina) jim již nedostačuje a své vlastní útočiště si ještě nevytvořili. Právě tato citová nevyváženost a nerovnováha mezi určitými očekáváními a nenaplněnou realitou může vyústit až v protiprávní jednání.

V souvislosti s tímto zmiňovaným ustanovením však dochází k úvahám, zda takovýmto způsobem definovaná trestní odpovědnost mladistvého je v případě, že dojde k naplnění všech požadavků, zvláštním důvodem, který vylučuje trestní odpovědnost, a to vedle úpravy přičetnosti¹⁸ či zda se naopak jedná o specifický případ přičetnosti, tedy tzv. podmíněnou, pochybnou či relativní přičetnost.¹⁹ (Existuje i tzv. absolutní trestní odpovědnost, která je vyjádřena pevnou dolní věkovou hranicí, která určuje počátek trestní odpovědnosti.)²⁰

Za pachatele trestného činu je tak možné považovat jen osoby, které jsou dostatečně sociálně vyspělé, tj. takové, které dokážou nést důsledky trestní odpovědnosti. Tyto osoby musí dosáhnout takové míry dospělosti v biologické i sociálně-psychické oblasti, aby byly schopny odhalit nebezpečnost svého jednání pro společnost a ovládat své jednání.²¹

Sociální zralost člověk nezíská narozením, ale postupným průběhem dospívání biologického, psychického i sociálního. Ovšem s ohledem na to, že každý jedinec má zcela individuální vývoj, není jednoduché určit, kdy je daná osoba již dostatečně sociálně zralá, a kdy nikoli.²² V případě mladistvého pachatele tedy k trestní odpovědnosti nedostačuje skutečnost, že je přičetný a dosáhl věku patnácti let. V problematice mladistvých delikventů je vytvořen

¹⁸ § 26 tr. zákoníku – Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel. K podmíněné či relativní odpovědnosti mladistvého. *Právní rozhledy*. 2004, č. 2, s. 47 – 52.

²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, s. 198.

²¹ ŠÁMAL, Pavel. K podmíněné či relativní odpovědnosti mladistvého. *Právní rozhledy*. 2004, č. 2, s. 47 – 52.

²² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, s. 211.

zcela samostatný a rovnocenný obligatorní znak subjektu provinění, a to **rozumová a mravní vyspělost**. Jedná se o obecný znak provinění.²³

3.1.3.1. Kazuistický příklad

Nedostatek rozumové a mravní vyspělosti mladistvého je také důvodem pro zastavení trestního stíhání, neboť mladistvý s nedostatečnou rozumovou a mravní vyspělostí bude trestně neodpovědný. V přílohové kapitole č. 11.1 jsem podrobně rozebrala problematiku rozumové a mravní vyspělosti a představila jsem schopnost rozpoznávací a určovací.

Jako kazuistický příklad lze uvést usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 jako soudu pro mládež ze dne 23. května 2007, sp. zn. 5 Tm 37/2007.

V tomto případě byla podána na šestnáctiletého mladistvého obžaloba pro provinění právně kvalifikovaného jako pohlavní zneužívání. Tohoto jednání se měl dopustit na své nezletilé kamarádce, ke které měl velmi blízko. Poté, co byl mladistvý vyšetřen znalcem z oboru dětské psychologie, vyplynul závěr, že po stránce rozumové je mladistvý na úrovni desetiletého dítěte a z tohoto důvodu nedokázal rozpoznat, že v kontaktu s nezletilou dělá něco špatného či něco, co by dělat neměl. Zároveň s ohledem na jejich velmi blízký citový vztah dospěl znalec k názoru, že mladistvý ani nebyl schopen ovládnout své jednání, a to tím spíše, že nezletilá jeho city opětovala. Soud pro mládež tak dospěl k závěru, že k jednání sice došlo tak, jak bylo popsáno, nicméně mladistvý za daných okolností není za svůj čin trestně odpovědný. Je tomu tak z toho důvodu, že vzhledem k velmi nízké rozumové a mravní vyspělosti, která vůbec nekoresponduje s úrovní jeho vrstevníků, **nebyl mladistvý schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost a ani toto své jednání ovládnout**. Právě to pak ve vztahu ke stíhanému skutku ve smyslu § 5 odst. 1 ZSM zakládá jeho beztrestnost. Trestní stíhání tedy bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu ve spojení s § 5 odst. 1 ZSM.²⁴

3.2. Pachatel z trestněprávního hlediska

V trestním právu je pachatelem osoba, která svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu, či jeho pokusu nebo přípravy,

²³ VICHEREK, Roman. Jak „trestat“ děti a trestně neodpovědné mladistvé. *Trestněprávní revue*, 2016, roč. 15, č. 1, s. 1 – 4. ISSN 1213-5313.

²⁴ SOTOLÁŘ, Alexander, AUGUSTINOVÁ, Pavla. 2. Zastavení trestního stíhání mladistvého trestně neodpovědného pro nedostatek rozumové a mravní vyspělosti [§ 172 odst. 1 písm. b) TrŘ ve spojení s § 5 odst. 1 ZSM]. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 7, s. 2.

je-li trestná.²⁵ Dopustil-li se mladistvý pachatel provinění, je nezbytné vedle obecných znaků, kterými jsou věk a příčetnost, zjišťovat navíc i rozumovou a mravní vyspělost.²⁶ Jen tento mladistvý, který se dopustil protiprávního jednání a naplňuje tyto výše uvedené znaky, může být ve smyslu trestního práva považován za pachatele.²⁷

Již ve své diplomové práci jsem rozebírala základní pojmy užívané v souvislosti s kriminalitou mládeže. Zde nyní jen ve stručnosti definuji alespoň ty nejdůležitější z nich, neboť tyto se v mé práci opakovaně objevují.

ZSM pod pojmem **mládež** rozumí **děti a mladistvé**.²⁸ Tr. zákoník chápe pod pojmem dítě **osobu mladší osmnácti let**, pokud jiný trestní zákon nestanoví něco jiného.²⁹ Pojem dítě je vymezen také v čl. 1 Úmluvy o právech dítěte, podle kterého se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Podle ZSM, který je ve vztahu subsidiarity³⁰ k tr. zákoníku, se však dítětem rozumí **ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku**.³¹ Mladistvým se pak rozumí **osoba, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku**. Dále se má za to, že mladistvým je i ten, kdo v době, kdy se dopustil provinění, již dosáhl patnáctého roku věku, ale u kterého není možné bez důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku.³²

Nabytí zletilosti ještě předtím, než osoba dosáhne osmnácti let, nemá v trestním právu žádný význam. Poté, co osoba dosáhne osmnáctého roku věku, je plně trestně odpovědná.³³

Pachatel **blízký věku mladistvým** je osoba, která věkově již přesáhla hranici 18. roku věku, ale stále se tomuto věku přibližuje. Není však stanovena věková horní hranice takovéto osoby, a je tak zanecháno zcela na uvážení soudu, o kolik let může věk pachatele přesáhnout věk 18 let, aby mu byla přiznána tato

²⁵ § 22 odst. 1 tr. zákoníku.

²⁶ Viz kapitola 11.1.

²⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, s. 196 – 197.

²⁸ § 2 odst. 1 písm. a) ZSM.

²⁹ § 126 tr. zákoníku.

³⁰ § 109 tr. zákoníku, § 1 odst. 3 ZSM.

³¹ § 2 odst. 1 písm. b) ZSM.

³² § 2 odst. 1 písm. c) ZSM.

³³ § 30 zák. č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

polehčující okolnost ve smyslu § 41 písm. f) tr. zákoníku. Věk 18 let však není možné přesáhnout příliš, zpravidla se v literatuře hovoří o tom, že by osoba blízká věku mladistvých neměla přesáhnout věk 21 let. V tomto případě závisí vždy na úrovni fyzické i duševní vyspělosti pachatele, dále také na úrovni socializace osoby a na skutečnosti, jaký vliv měly tyto aspekty na spáchané jednání, resp. jaké vlastnosti, které jsou běžné pro mladistvé osoby a pro jejich chování, měly vliv na ono spáchání.³⁴

3.3. Pachatel z pohledu kriminologie

Na rozdíl od trestněprávního pojetí pachatele kriminologie pod pojem pachatele zařazuje navíc i některé osoby, které orgány činné v trestním řízení nestíhají, tedy zejména i osoby trestně neodpovědné (dále pak ještě například osoby, které již byly potrestány, potenciální pachatele apod.). Je tedy zřejmé, že kriminologie vnímá pojem pachatele **v širší rovině** než trestní právo, neboť za pachatele považuje každého, kdo se trestného činu dopustil, aniž by rozlišovala, zda za dané jednání byl pachatel stíhán, či nikoli.³⁵ Trestně neodpovědné děti, které ještě nedosáhly patnácti let, tedy kriminologie rovněž označuje za pachatele.

3.4. Pachatel z pohledu kriminalistiky

Stejně jako kriminologie i kriminalistika při zjišťování kriminalisticky významných vlastností chápe jako pachatele i ty osoby, které nelze pro jejich věk (děti) trestně stíhat. Obecně kriminalistika učení o pachateli člení do tří skupin, a to na vlastnosti, které zásadním způsobem ovlivňují tvorbu stop a výrazně se v nich projevují, vlastnosti, které působí na chování pachatele (a oběti) při vyšetřování a vlastnosti, které jsou charakteristické pro typické pachatele (a oběti) určitého druhu trestných činů.

Pokud jde o první skupinu, velmi významné zde jsou kriminalistické stopy, které umožňují odhalit pachatele. Například mladistvý pachatel (či dítě) kopne do skleněných dveří a při tom se řízne a na místě zůstane jeho krev. Pachatel však může být i například jen spatřen na místě činu.

³⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 25. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie, ŠKVAIN, Petr. Trestní zákoník (EVK). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 298. *Beck-online* [online].

³⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-6, s. 39.

Druhá skupina vlastností pachatele se zaměřuje především na postoj pachatele ke spáchanému činu, od něhož se pak následně odvíjí jeho základní osobnostní rysy a postoj pachatele k doznání, kdy postoj k činu a doznání nemusí být vždy v souladu. Například u recidivujícího pachatele může být doznání spíše účelové, naopak dítě může ze strachu z následku své jednání zapírat.

Poslední skupina pak řadí pachatele do skupin podle typu trestné činnosti, která je významná právě v metodice vyšetřování jednotlivých trestných činů. Zde se tvoří skupiny podle věku pachatelů, pohlaví, rodinného zázemí apod. a tyto údaje pak napomáhají tvorbám typických verzí o pachateli.³⁶ Právě sledování věku je velmi významné, neboť mládež se trestné činnosti dopouští především ve skupině, užívá násilí, zaměřuje se na krádeže v obchodech apod.³⁷ Metodika vyšetřování trestných činů pro pachatele užívá speciálních označení, kdy pachatele mladšího patnácti let označuje jako **pachatele dětského věku** a mladistvého pachatele jako **pachatele v období dospívání – postpubescence**.³⁸ Zejména policejní orgány pak pro osoby mladší patnácti let užívají také pojem **nezletilý**.

3.5. Pachatel z pohledu viktimologie

Předmětem nauky o obětech, která je považována za součást kriminologie, je mimo jiné vztah mezi obětí a pachatelem, kdy lze rozlišovat osobní angažovanost a vazbu, kontakt před činem, kontakt při činu, anebo absolutní anonymitu oběti.³⁹ Pokud mladistvý (či dítě) spáchá například sexuálně motivované trestné činy,⁴⁰ je vnímáno velmi negativně, když se už v takto nízkém věku dopouští závažných činů. Obětí tohoto pachatele je často osoba, kterou zná, nebo která mu někoho připomíná. Pachatel také může tímto způsobem chtít na sebe obrátit pozornost a páchaním trestné činnosti „volá o pomoc“. Viktimologie se v případě pachatele z řad mládeže snaží zejména o narovnání vztahů s obětí, snaží se dovést pachatele k uvědomění si svého nevhodného chování a k neopakování trestné činnosti v budoucnu.

³⁶ STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1, s. 91 – 100.

³⁷ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-6, s. 45.

³⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 251.

³⁹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-6, s. 54 – 55.

⁴⁰ Vyjma pohlavního zneužití podle § 187 tr. zákoníku, viz kapitola 5.11.3.3.

Mladistvý (či dítě) se naopak mohou stát i obětí trestného činu, což není nic ojedinělého. Velmi často se mládež stává obětí kyberšikany, dále pak především násilných trestných činů a mravnostní a majetkové trestné činnosti.⁴¹ S touto obětí je nutno nakládat skutečně velmi opatrně. Výslech je nezbytné vést velmi šetrně, tedy tím způsobem, aby nemusel být již nikdy opakován, a to zejména proto, aby nedocházelo k opakovanému traumatizování osoby. To platí především u sexuálně orientovaných trestných činů, neboť tyto činy jsou i u dospělých obětí velkým zásahem do psychiky. U dětí či mladistvých pak mohou vyvolat skutečně vážné následky.

3.6. Pachatel z pohledu psychologie

Psychologie pachatele se zaměřuje především na **strukturu osobnosti** (rozdělení psychiky do daných komponent, složení vlastností jedince), **dynamiku osobnosti** (interpretace chování a prožívání člověka, zejména jak jedná ve stresových situacích, jak se rozhoduje apod.), **vývoj osobnosti** (jak vznikají konkrétní vlastnosti osobnosti),⁴² **poznávání osobnosti** atd. Forma vždy záleží na konkrétním procesním postavení jedince, kdy se pak hovoří o zkoumání osobnosti mladistvého obviněného, obžalovaného, odsouzeného a propuštěného.

Ve vztahu k osobnosti pachatele psychologie zkoumá jednak to, co dotyčného vede k tomu dopouštět se kriminálního jednání, tedy jaké duševní procesy a vlastnosti vyvolávají trestnou činnost, umožňují její trvání a dávají jí její konkrétní podobu, a jednak to, zda má pachatel nějaká konkrétní psychická specifika, která ho odlišují od nekriminálních jedinců, pokud ano, o jaká specifika (vlastnosti) jde.⁴³ V případě trestné činnosti mládeže je pak psychologické hledisko pachatele ještě mnohem významnější a zkoumání takového pachatele je velmi podrobné, neboť tato skupina osob má odlišné vnímání reality a utváření názorů. Zároveň ne všichni se vyvíjí stejným způsobem a stejnou rychlostí a je tedy nutno každého pachatele z řad mládeže zkoumat individuálně. Proto je tedy nezbytné v procesu s dítětem či mladistvým přibrat psychologa a psychiatra, kteří jednak posoudí jeho rozumovou a mravní vyspělost a jednak se budou hlouběji zabývat jeho osobností a motivy.

⁴¹ KRULICHOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3, s. 64 – 66.

⁴² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Vyd. 4., V nakl. Portál 2., rozš. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3, s. 58.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 59.

3.7. Typologie pachatelů

V této kapitole se nyní ve stručnosti zabývám typologií pachatelů z řad mládeže. Z výzkumů jasně plyne, že neexistují tzv. čisté typy, vždy se tedy bude jednat o určité přiblížení se konkrétnímu modelu.⁴⁴ Historicky byla dlouhodobě snaha zařadit každého pachatele do určité skupiny. To však s postupem času způsobovalo určité komplikace, neboť většina pachatelů se v průběhu času mění, a to ať už z důvodu zrání nebo změn v sociální struktuře či díky novým kriminálním příležitostem a možnostem.⁴⁵

Vznik typologií se ubírá dvěma směry, a sice přes typologie orientované směrem na **spáchaný zločin** (kriminální chování) a typologické snahy zaměřené na **osobnost pachatele**. První skupina je charakteristická pachateli opírajícími se o jednotlivé trestné činy či jejich druhy, například pachatelé krádeží apod., typy založené na typu vztahu pachatel – oběť, způsobech páchaní trestné činnosti, a územních nebo časových znacích kriminálních aktivit, tedy například ve dne, v pátek večer apod. Druhá skupina je naproti tomu definovaná podle druhu kariéry, syndromů, kriminální role a další kategorie sociálního chování. Důvodem je podobnost jejich kriminální účasti, postojů, osobnostních zákonitostí a dalších charakteristických rysů. Klasifikace orientované na typ trestného činu mají za cíl identifikovat rozdílné podoby trestných činů, zatímco typologie směřované na pachatele hledají odlišné zákonitosti nebo modely, do kterých pak pachatele mohou zařadit.

Existuje skupina tzv. **kariérových pachatelů**, to jsou ti, kteří se dopouští závažného protiprávního jednání po dlouhou dobu. Dále se rozlišují pachatelé páchající jeden typ trestných činů a **chroničtí pachatelé**, kteří se opakovaně, zpravidla již od dětství, dopouští kriminality, a jsou zodpovědní za velké množství trestných činů. Z výzkumů, které vedly k zavedení tohoto pojmu, vyplynulo, že většiny závažných a násilných trestných činů v celé skupině mladistvých se dopustila malá skupina chlapců, tedy že většinu provinění spáchali ti sami mladiství. Pro chronické pachatele je typický brzký začátek kriminálního

⁴⁴ Inovace SEBS a ASEBS. 6. *Osobnost pachatele trestných činů*. Fsps.muni.cz [online]. Citováno 10. 11. 2019, dostupné: <https://www.fsps.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/osobnost>.

⁴⁵ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Typologie pachatele, variabilita definic a kriminologický výzkum. *Trestněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 84 – 89.

chování, delší trvání kariéry a větší míra zapojení v závažných trestných činech než ostatní pachatelé.

Definice chronického pachatele není sjednocena. Podle odborníků existuje hned několik definic, koho lze za chronického pachatele považovat. Může to být pachatel, který byl zatčen nejméně pětkrát, pachatel se čtyřmi a více rozsudky soudu pro mladistvé, pachatel s nejméně deseti odsouzeními, tzv. celoživotně vytrvalý pachatel či pachatel, který se dopustí recidivy během 36 měsíců po propuštění ze zařízení pro mladistvé. Obecně však za hraniční bod bývá považováno spáchání tří trestných činů.⁴⁶

Obecně platí, že trestnou činnost více páchají muži. V posledních letech je však zaznamenán významný nárůst trestné činnosti v případě žen. Nejvíce se závažných trestných činů dopouštějí nejčastěji pachatelé s podprůměrnými intelektovými schopnostmi. U této skupiny trestných činů je u pachatelů shledáváno vyšší množství agresivity.⁴⁷

Skupina pachatelů krádeží v obchodních domech je tvořena tzv. vývojovým pachatelem, kam typicky spadají právě děti, mladiství a mladí dospělí, a to až do 21. roku věku a pak osoby starší 60 let. V případě mladých pachatelů je zde možné pozorovat emocionální nestálost a nevyzrálou osobnost. Jako motiv zde bývá jakási touha po seberealizaci a získání uznání u kamarádů. Dále pak adrenalin. Nauka rozlišuje ještě i mnoho dalších typů pachatelů, a to i podle druhů psychologické poruchy, či podle deviace.⁴⁸

⁴⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5, s. 99 – 104.

⁴⁷ GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3, s. 28, 30 - 31,

⁴⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 94 – 103.

4. Právní úprava a opatření ukládaná mládeži

V této kapitole se budu věnovat právní úpravě trestné činnosti mládeže, přičemž podrobněji se zaměřím na poslední novelu ZSM, neboť mnohé již bylo rozebíráno v mé diplomové práci. Z oblasti zahraniční právní úpravy se pak budu detailněji věnovat slovenské zahraniční úpravě, jelikož se jedná o právní úpravu nám blízkou.

Z důvodu komplexnosti se zde zaměřuji také na řízení před soudem, a to jak v případě dětí mladších patnácti let, tak v případě mladistvých. Následující kapitoly pak přímo navazují na mou diplomovou práci, která podrobně rozebírala trestní opatření, která jsou ukládána mladistvým. Zde se nyní podrobně zabývám opatřeními, která jsou aplikovatelná na děti, a výchovnými a ochrannými opatřeními pro mladistvé, přičemž každou kapitolu obohacuji o vlastní názory a poznatky z praxe.

4.1. Právní úprava trestné činnosti mládeže v České republice

Idea vytvořit samostatné trestní právo mládeže vyvstala na území dnešní České republiky již v dobách Rakouska-Uherska, neboť v roce 1907 byla předložena tehdejší Panské sněmovně komplexní osnova zákona o trestání a trestní ochraně osob mladistvých. Nedošlo však k jeho přijetí a ke vzniku samostatné trestněprávní úpravy mládeže došlo až po vzniku Československa v roce 1931 **zákonem č. 48/1931 Sb., z. a n., o trestním soudnictví nad mládeží**. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. října 1931.⁴⁹

Než později došlo k přijetí **ZSM**, byla problematika trestné činnosti mládeže upravena ve „**starém**“ **trestním zákoně č. 140/1961 Sb.** (dále jen „tr. zákon“) v ust. § 74 - 87, a v tr. řádu v ust. § 291 – 301.

I zde platil princip subsidiarity, tedy pokud tato speciální ustanovení neobsahovala odlišnou úpravu, užila se obecná ustanovení tr. zákona či tr. řádu. Tato úprava obsahovala odlišné hodnocení stupně společenské nebezpečnosti, který musel být vyšší než malý (§ 75 tr. zákona).

Tr. zákon omezoval tresty, které bylo možné mladistvému pachateli uložit, a to na odnětí svobody, obecně prospěšné práce, propadnutí věci, vyhoštění,

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 434.

za zákonem stanoveným podmínkách také peněžitý trest a trest zákazu činnosti. Trestní sazby byly sníženy na polovinu, horní hranice nesměla přesahovat 5 let a dolní jeden rok. Mladistvému rovněž bylo možné uložit ochrannou výchovu.

Tr. řád potom zajišťoval podmínky pro to, aby mladistvý mohl řádně uplatnit svá práva. Zejména zakotvoval institut nutné obhajoby (§ 291 tr. řádu) a rovněž zde byl kladen důraz na i dnes velmi významnou zásadu speciality.

Na tyto zákony navazovalo nemalé množství dalších zákonů. Potřeba nové právní úpravy byla nezbytná zejména z důvodu nedostatečné diferenciaci trestní odpovědnosti mladistvých, a vyvstala tak potřeba vytvořit samostatnou úpravu pro mládež. Cílem bylo zejména zabránit aplikaci obecných ustanovení trestního práva pro dospělé na pachatele z řad mládeže, a vyvarovat se tak všem nežádoucím důsledkům a jejich přílišné traumatizaci.

Mezi nedostatky tehdejší právní úpravy patřilo zejména následující:

„nedostatečná úprava pro děti mladší 15 let, které se dopustily činu jinak trestného; není dodržena zásada pomocné úlohy trestní represe, která má v případě mladistvých pachatelů velmi významný charakter; nedostatek zákonných opatření; nedostatečné řešení trestních případů mladistvých pachatelů a pachatelů ve věku blízkém mladistvým; nevyhovující úprava pro vazbu mladistvého; konání společného řízení mezi mladistvým a dospělou osobou (neuplatňování ust. § 296 tr. řádu) a tím bylo nedostatečným způsobem chráněno postavení mladistvého a jeho osobnost a soukromí; nebyl dostatečným způsobem vymezen postup při výkonu trestů a ochranných opatření mladistvých; zákonné podmínky pro důslednou diferenciaci a individualizaci procesních forem řešení jejich trestné činnosti včetně aplikace některého z odklonů od trestního řízení nejsou speciálně upraveny na mladistvé osoby a osoby blízké věku mladistvým; nerespektování potřeby specializace osob zacházejících s mladistvými; není dostatečným způsobem zajištěna spolupráce s PMS a dalšími institucemi pracujícími s mládeží“.

Záměrem nové právní úpravy mělo být zejména zajistit ucelenou hmotněprávní i procesní úpravu trestání mládeže, vytvořit nový systém

specializovaných soudů pro mládež a zřetelně vymežit stupnici možných reakcí na trestnou činnost mládeže.⁵⁰

Nová právní úprava vycházela zejména z čl. 32 Listiny základních práv a svobod.⁵¹ Na mezinárodní úrovni je nová právní úprava rovněž v souladu s těmito dokumenty:

- „*Minimální standardní pravidla soudnictví nad mládeží (tzv. Pekingská pravidla, rezoluce OSN č. 40/33 ze dne 29. 11. 1985,*
- *Směrnice OSN pro prevenci kriminality mládeže (tzv. Riyadská směrnice, rezoluce OSN č. 45/112 ze dne 14. 12. 1990),*
- *Pravidla OSN k ochraně mladistvých zbavených osobní svobody (rezoluce OSN č. 45/11 ze dne 14. 12. 1990),*
- *Úmluva o právech dítěte (rezoluce OSN 44/25 z 20. 11. 1989).“⁵²*

Některé z těchto dokumentů jsem již rozebírala ve své diplomové práci. Mezi další významné dokumenty patří například dokumenty Rady Evropy, kterými jsou:

- „*Doporučení Rady Evropy č. R (87)20, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže,*
- *Doporučení Rady Evropy č. R (88)6, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže z řad mladých lidí pocházejících z přistěhovaleckých rodin,*
- *Rezoluce č. R (66)25, o krátkodobém zacházení s mladistvými pachateli do 21 let věku.“⁵³*

Pokud jde o obecné trestně politické dokumenty Rady Evropy, významné jsou zejména tyto:

- „*Rezoluce č. R (65)1, o trestech nahrazujících trest odnětí svobody,*

⁵⁰ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže, č. 218/2003 Dz.

⁵¹ Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky. Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu.

⁵² Vláda: Důvodová zpráva k zákonu 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže, č. 218/2003 Dz.

⁵³ Tamtéž.

- *Doporučení č. R (87)18, o zjednodušení trestního řízení,*
- *Doporučení č. R (92)17, o jednotném postupu při ukládání trestů,*
- *Doporučení č. R (70)1, k praktické organizaci opatření dohledu a pomoci podmíněně odsouzeným nebo podmíněně propuštěným,*
- *Doporučení č. R (87)3, Evropská vězeňská pravidla (tj. přepracovaná rezoluce (73)5,*
- *Doporučení č. R (99)22, přeplněnost vězeňských zařízení a nárůst počtu vězňů osob.“*⁵⁴

Pojem soudnictví nad mládeží (*juvenile justice*) vyjadřuje celý systém výkonu spravedlnosti ve věcech delikventní (případně delikvencí ohrožené) mládeže. V doporučení Rady Evropy (2003)20, které se zabývá novými způsoby věnujícími se protiprávnímu jednání mládeže a soudnictvím nad mládeží, je pojem „*juvenile justice system*“ vysvětlován jako součást širšího přístupu v boji proti kriminalitě mládeže. Počítá se zde tedy vedle soudů mládeže také se spoluprací s dalšími orgány a institucemi jako je policie, vyšetřovací orgány, zástupci právnických profesí, probační služba a instituce a zařízení zajišťující výkon trestů.⁵⁵

ZSM vzešel v účinnost 1. 1. 2004. Jedná se o ucelenou úpravu soudnictví mládeže. Vůči tr. zákoníku a tr. řádu je ve vztahu subsidiarity. Cílem tohoto zákona je především dosáhnout kladných výsledků v oblasti zamezování delikvence mládeže **metodami pozitivního působení**. Hlavní pozornost se ubírá na výběr vhodného opatření, které má vést k žádoucímu sociálnímu vývoji dospívajícího, a tím snížit riziko jeho další kriminální kariéry. Je postaven na principu obnovující (restorativní) justice⁵⁶, a klade důraz na velké množství alternativních řešení.

Významné jsou pak rovněž techniky a mechanismy, které mají navést mladistvého (či dítě) k tomu, aby si uvědomil závadovost svého jednání a vinu. Toto je ještě zesíleno spoluprací orgánů činných v trestním řízení s příslušným

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 279.

⁵⁶ Proces, ve kterém se oběť a pachatel, ale i ostatní zúčastněné subjekty aktivně účastní na společenském řešení důsledků trestné činnosti. Je zde dáván přednost zájem oběti na zadostiučinění.

OSPODem, se zájmovými sdruženími občanů a s osobami realizujícími probační programy.⁵⁷

Jak jsem již rozebírala ve své diplomové práci, mezi základní modely zacházení s delikventní mládeží jsou řazeny **model justiční**, stojící na přesvědčení, že pachatel se sám rozhodne spáchat protiprávní jednání, a je tedy nezbytné, aby nesl odpovědnost, a **model sociálně-opatrovnický**, který se především soustředí na blaho dítěte. Uložení trestu podle tohoto modelu nic nevyřeší, problémy je třeba léčit a analyzovat. Aktuální přístupy k mládeži jsou někde uprostřed těchto dvou směrů.⁵⁸

Vzhledem k tomu, že jsem právní úpravu trestné činnosti mládeže na této obecné úrovni již rozebírala ve své diplomové práci a nerada bych se zde opakovala, budu se nyní věnovat především poslední novele ZSM. Poté se již budu věnovat zahraniční právní úpravě, rozboru jednotlivých opatření a řízení před soudem.

Dne 1. září 2019 vzešel v účinnost **zákon č. 203/2019 Sb.**, tedy zákon, kterým se mění ZSM, tr. řád, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon má podle důvodové zprávy implementovat do českého právního řádu požadavky zakotvené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti,⁵⁹ které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení, která je účinná od 10. června 2016 a ve vnitrostátním právu členských států má být provedena do 11. června 2019.⁶⁰

Při posuzování souladu směrnice s českým právním řádem byly z hlediska platné právní úpravy identifikovány následující nedostatky a vyvstala potřeba upravit následující: nutno zakotvit požadavek na upravení zásady, podle níž osoba, u které není jisté, zda dosáhla věku 18 let, se považuje za mladistvého;⁶¹

⁵⁷ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 3.

⁵⁸ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 280.

⁵⁹ Dítětem zde směrnice rozumí osobu mladší 18 let.

⁶⁰ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 203/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, č. 203/2019 Dz.

⁶¹ § 2 odst. 1 písm. b), c) ZSM.

upravit seznam informací, které je nutné mladistvému poskytnout; ⁶² zajištění nutné obhajoby; ⁶³ právo mladistvého na to, aby byla informována osoba vykonávající rodičovskou odpovědnost nebo jiná vhodná osoba; zapojení zákonného zástupce či jiné vhodné dospělé osoby do individuálního posouzení, včasnost takového posouzení a jeho případná aktualizace; preference pořizování audiovizuálního záznamu během výslechu mladistvého; ⁶⁴ oddělení mladistvého od dospělých osob v případě umístění mladistvého do vazby i po tom, co mladistvý dosáhne 18 let.

Za nedostatečnou byla především považována dosavadní úprava práv mladistvého. Nově je tedy upraven § 42 ZSM a vytvořen § 42a ZSM. Mladistvý musí být nyní poučen „o stadiích trestního řízení a úloze orgánů činných podle tohoto zákona během těchto stadií, právu zákonného zástupce nebo opatrovníka mladistvého být poučen o právech, která mladistvému náleží, právu zákonného zástupce nebo opatrovníka mladistvého zúčastnit se těch úkonů, kterých se může podle zákona zúčastnit mladistvý, ochraně jeho soukromí v trestním řízení, povinnosti orgánů činných podle tohoto zákona se zvláštní pečlivostí objasňovat a dokazovat příčiny jeho provinění a skutečnosti významné pro posouzení jeho osobních, rodinných i jiných poměrů a nutnosti konat hlavní líčení a veřejné zasedání v jeho přítomnosti, nejde-li o řízení proti uprchlému.“ ⁶⁵ Dále je nutno ho ve vhodných případech poučit o tom, že do vazby může být vzat pouze v případě, že účelu vazby není možné docílit jinak, že rozhodnutí o vzetí do vazby musí být řádně odůvodněno, dále o trvání vazby, o přezkoumávání důvodů vazby a o možnostech nahrazení vazby jiným opatřením a o podmínkách pro podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání nebo odstoupení od trestního stíhání. ⁶⁶ Institut nutné obhajoby byl pak přesunut do nově vytvořeného § 42a ZSM, kam bylo nově přidáno ustanovení zakotvující povinnost, že pokud se jedná o případ nutné obhajoby podle § 42a odst. 1 písm. a) ZSM, musí mít mladistvý obhájce až do dovršení jednadvaceti let věku, považuje-li to soud a v přípravném řízení

⁶² § 42 odst. 3 ZSM.

⁶³ § 42a ZSM.

⁶⁴ § 57 odst. 2 ZSM.

⁶⁵ § 42 odst. 3 ZSM.

⁶⁶ § 42 odst. 4 ZSM.

státní zástupce za vhodné s přihlédnutím k dosaženému stupni rozumové a mravní vyspělosti mladistvého a okolnostem případu.⁶⁷

Novela dále zakotvila institut podmíněného odložení podání návrhu na potrestání do výčtu odklonů (§ 69 odst. 1 ZSM), změny byly provedeny i v zákoně č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, když v tomto zákoně se ust. § 25 – 26a věnují výkonu vazby mladistvých osob. Podle této poslední novely se mladiství umísťují do cel odděleně od ostatních obviněných. To platí i tehdy, dovrší-li mladistvý ve výkonu vazby osmnáctý rok svého věku, odůvodňují-li to jeho osobní poměry a není-li to v rozporu s nejlepšími zájmy ostatních společně umístěných mladistvých.⁶⁸

4.2. Právní úprava trestné činnosti mládeže v zahraničí

V této kapitole se zaměřím na právní úpravu kriminality mládeže v zahraničí. Pro komparaci jsem si zvolila **Slovensko**. Ve své diplomové práci jsem představovala způsob trestání mladistvých v **Německu, Rakousku, Švýcarsku a Anglii a Walesu**. Nyní bych se však chtěla na tuto problematiku zaměřit komplexněji a detailněji. Pro tyto účely jsem se rozhodla zaměřit se pouze na jednu vybranou zemi, kterou však rozeberu detailně a rovněž ji podrobně srovnám s právní úpravou v České republice.

V následující kapitole provádím nejprve stručné představení slovenské právní úpravy a aktuálně zde platných trestních zákonů, poté rozebírám problematiku promlčení, popisuji sankce a výchovná opatření a srovnávám institut zahlazení. Každý tento institut nejprve rozeberu ve vztahu k úpravě mladistvých podle slovenské úpravy, poté provedu srovnání se slovenskou úpravou v případě dospělých pachatelů a rovněž ve vztahu k české úpravě mladistvých a k české úpravě dospělých pachatelů. Slovenskou právní úpravou se pak následně, po jejím prvotním rozboru v této kapitole, zabývám i v následujících kapitolách, kdy při rozboru výchovných a ochranných opatření rovněž provádím srovnání se slovenskou právní úpravou, dále provádím srovnání při rozboru právní úpravy řízení před soudem z procesního hlediska a v neposlední řadě je slovenskou

⁶⁷ § 42a odst. 2 ZSM.

⁶⁸ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 203/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, č. 203/2019 Dz.

úpravou obohacena i poslední kapitola této práce, kde jsou uváděny i příklady z praxe.

4.2.1. Slovensko

Naší právní úpravě je nejbližší slovenská úprava, a to především proto, že zde byly účinné stejné zákony jako na našem území, a to jednak tr. zákon⁶⁹ a jednak tr. řád⁷⁰. Tr. zákon byl nahrazen **restným zákonem č. 300/2005 Z. z.** (dále jen „Sl. TZ“) s účinností od 1. 1. 2006 a tr. řád byl nahrazen **zákonem č. 301/2005 Z. z., restný poriadok** (dále jen „Sl. TP“), rovněž s účinností od 1. 1. 2006.⁷¹

V této kapitole se však budu věnovat především hmotněprávní úpravě, když procesněprávními aspekty se zabývám samostatně v následujících kapitolách v rámci srovnání s českou právní úpravou.

Věková hranice restní odpovědnosti na Slovensku je stanovena Sl. TZ na **14 let**,⁷² avšak u restného činu pohlavního zneužití není restně odpovědný ten, kdo v době spáchání činu nedosáhl patnácti let.⁷³ Můžeme tedy vidět poměrně pokrokovější úpravu z hlediska hranice restní odpovědnosti, když zde existuje jakýsi dualismus restní odpovědnosti. Nelze si nepovšimnout, že hranice restní odpovědnosti 15 let, která je aktuálně stanovena v České republice, a jejíž hranicí jsem se již zabývala v kapitole 3.1.1., je jedna z nejvyšších v Evropě, když z okolních států má vyšší hranici jen **Polsko**, ve kterém je hranice restní odpovědnosti stanovena na **16 let**.⁷⁴ Naopak například v **Německu**⁷⁵ je hranice restní odpovědnosti stanovena na **14 let**, stejně jako v **Rakousku**⁷⁶. Podrobný přehled států s hranicí restní odpovědnosti jsem již uváděla ve své diplomové práci, proto ho zde již opakovat nebudu.

Dítětem se rozumí osoba, která je mladší osmnácti let.⁷⁷ Za osobu mladistvou se považuje osoba, která v době spáchání činu dovršila čtrnáctý rok

⁶⁹ Zákon č. 140/1961 Sb., restní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ Zákon č. 141/1961 Sb., o restním řízení soudním (restní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ KROULÍK, Pavel. *Historie vyšetřování restních deliktů u nás*. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2017. ISBN 978-80-7453-845-2, s. 133.

⁷² § 22 odst. 1 Sl. TZ.

⁷³ § 22 odst. 2 Sl. TZ.

⁷⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, s. 224.

⁷⁵ Tamtéž, s. 224.

⁷⁶ Tamtéž, s. 223.

⁷⁷ § 127 odst. 1 Sl. TZ.

a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.⁷⁸ Tato právní úprava zná i výslovně kategorii osob označovaných „osoby blízké věku mladistvých“, kterými jsou ti, kteří již dosáhli věku osmnácti let, ale zatím nepřekročili dvacet jedna let svého věku.⁷⁹ Úprava počítání času je zde shodná jako česká právní úprava, tedy podle § 136 Sl. TZ: „*kde tento zákon spojuje s uplynutím určité lhůty počítané na dny nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala právní skutečnost určující její začátek.*“ Mladistvým je tedy osoba i v den svých osmnáctých narozenin, trestně neodpovědným je pachatel naopak i v den svých čtrnáctých (u pohlavního zneužití i v den svých patnáctých) narozenin.⁸⁰

Na Slovensku není speciální zákon, který by komplexním způsobem upravoval problematiku mládeže, jako je tomu u nás. Úprava mladistvých je obsažena ve Sl. TZ, který ve své hlavě IV., v ustanoveních § 94 – 121 **zakotvuje zvláštní ustanovení o stíhání mladistvých**. Pokud tato hlava nestanoví jinak, aplikují se na mladistvé pachatele obecná ustanovení.⁸¹ Je zde tedy zřejmý princip subsidiarity a speciality této hlavy ve vztahu k obecným ustanovením. Tato ustanovení jsou inspirována restorativními účinky trestního práva, když je zde hlavní pozornost směřována na narovnání vztahů a spravedlivou reakci společnosti.⁸²

Zvláštní právní úprava stíhání mladistvých je postavena na podkladě **čl. 41 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky**, který zaručuje ochranu dětí a mladistvých.⁸³ Je nezbytné posuzovat každou trestní věc mladistvého pachatele individuálně a s ohledem na osobnost mladistvého, případně na zájmy poškozeného.⁸⁴

U posuzování trestní odpovědnosti mladistvého se zkoumají dvě podmínky. Obligatorně je nezbytné v případě mladistvého staršího 14 let, ale nikoli staršího 15 let, vždy přezkoumat úroveň jeho rozumové a mravní

⁷⁸ § 94 odst. 1 Sl. TZ.

⁷⁹ § 127 odst. 2 Sl. TZ.

⁸⁰ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 245 – 246.

⁸¹ § 94 odst. 2 Sl. TZ.

⁸² MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 245.

⁸³ Čl. 41 odst. 1 věta druhá Ústavního zákona č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů - **Zaručuje se zvláštní ochrana dětí a mladistvých**.

⁸⁴ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 245.

vyspělosti, neboť ⁸⁵ mladistvý, mladší patnácti let, který v době spáchání činu nedosáhl takové úrovně rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za toto své jednání trestně odpovědný. ⁸⁶ Jde zde tedy o tzv. **podmíněnou (relativní) odpovědnost**. ⁸⁷

Druhou podmínkou, kterou je ve vztahu k mladistvým, kteří se dopustili **přechinu** ⁸⁸, potřeba zkoumat, je tzv. **materiální korektiv**, a sice **míru závažnosti**. Podle § 10 odst. 2 Sl. TZ se nejedná o přechin, pokud s ohledem na způsob provedení činu a jeho následky a okolnosti, během kterých k němu došlo, míru zavinění a pohnutku pachatele je jeho závažnost **nepatrná**. Ve vztahu k tomuto ustanovení je však speciální ust. § 95 odst. 2 Sl. TZ, podle kterého nejde o trestný čin, pokud jde o přechin, kterého se dopustil mladistvý, a jeho závažnost je malá. ⁸⁹ Závažnost se tedy vyžaduje vyšší než malá. Tato podmínka dříve platila i u nás, neboť v ust. § 75 tr. zákona, bylo zakotveno, že „*čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně, není trestným činem, jestliže je spáchán mladistvým a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý*.“ ⁹⁰ Stupeň nebezpečnosti pak byl určován podle „*významu chráněného zájmu, na který byl čin zaměřen, způsobem provedení činu a jeho následky a okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou*.“ ⁹¹

Při posuzování závažnosti se vychází z již zmiňovaného ust. § 10 odst. 2 Sl. TZ, kdy se zkoumá způsob spáchání činu, následky, okolnosti, za kterých k němu došlo, míra zavinění a pohnutka pachatele. ⁹² Vždy se musí přihlídnout rovněž k osobě pachatele, neboť se jedná o osobu, která nemá dostatek zkušeností ve společenském životě. ⁹³

Protiprávní jednání mladistvého se na Slovensku neoznačuje proviněním, ale užívá se klasická terminologie podle obecných ustanovení Sl. TZ.

⁸⁵ Tamtéž, s. 246.

⁸⁶ § 95 odst. 1 Sl. TZ.

⁸⁷ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 246.

⁸⁸ § 10 odst. 1 Sl. TZ - Přechiny jsou i podle slovenské úpravy **nedbalostní trestné činy** a ty **úmyslné činy**, za které tento zákon ve zvláštní části stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby **nepřevyšující pět let**.

⁸⁹ § 95 odst. 2 Sl. TZ.

⁹⁰ § 75 zákona č. 140/1961 Sb.

⁹¹ § 3 odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb.

⁹² Burda, E., Čentěš, J. Kolesár, J., Záhora, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná část. Komentár*. I. Díl. 1. Vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, 1130 s., ISBN: 978-80-7400-324-0, s. 613.

⁹³ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 246.

4.2.1.1. Promlčení

Promlčecí doba trestního stíhání je v případě mladistvých omezena na dobu **od 3 – 10 let** podle závažnosti činu, tedy deset let, pokud se jedná o čin, za který je možné podle Sl. TZ uložit trest odnětí svobody na doživotí, pět let, jde-li o čin, jehož horní hranice sazby trestu odnětí svobody činí nejméně deset let a tři léta v případě všech ostatních trestných činů. Naproti tomu u dospělých pachatelů je délka promlčení trestního stíhání stanovena **od 3 do 30 let** (srov. § 87 a § 96 Sl. TZ).

V komparaci s ust. § 8 ZSM je zřejmé, že i v případě promlčení trestního stíhání mladistvých v české právní úpravě činí tato doba **3 – 10 let**, když trestnost činu zanikne uplynutím stanovené promlčecí doby. V případě provinění, za které lze podle tr. zákoníku uložit výjimečný trest, dojde k promlčení po deseti letech a u činu, jehož horní hranice trestní sazby odnětí svobody je nejméně deset let, pak promlčecí doba činí pět let. Ve všech ostatních případech je promlčecí doba 3 roky. V případě dospělých pachatelů je promlčecí doba trestní odpovědnosti stanovena **od 3 do 20 let** (srov. § 34 odst. 1 tr. zákoníku).

V případě promlčení výkonu trestu stanovuje Sl. TZ v ust. § 120 Sl. TZ, zvláštní úpravu pro mladistvé, a sice **10 let**, pokud byl trest uložený podle § 117 odst. 3 Sl. TZ⁹⁴, v ostatních případech **3 roky**. Úprava promlčení výkonu trestu u dospělých pachatelů podle slovenské právní úpravy pak v ust. § 90 Sl. TZ stanovuje dobu od 5 – 20 let, rovněž podle závažnosti činu. Česká právní úprava zakotvuje v ust. § 34 ZSM promlčení výkonu trestního opatření uloženého mladistvému, kdy je stanovena promlčecí doba **5 let** a jde-li o výjimečné trestní opatření odnětí svobody nad 5 – 10 let, činí promlčecí doba **10 let**. Promlčecí doba výkonu trestu podle § 94 odst. 1 tr. zákoníku v případě dospělých pachatelů pak činí dobu od 5 – 30 let. V České republice je tedy doba stanovená pro promlčení výkonu trestu u mladistvých pachatelů o dva roky delší, než je tomu na Slovensku.

⁹⁴ § 117 odst. 3 Sl. TZ - V případě, že mladistvý spáchal zvlášť závažný zločin a míra závažnosti takového zvlášť závažného zločinu pro společnost je s ohledem na zavrženíhodný způsob provedení činu nebo s ohledem na zavrženíhodnou pohnutku nebo na těžký a těžko napravitelný následek mimořádně vysoká, může soud uložit trest odnětí svobody **nad sedm let až do patnácti let**, má-li za to, že trest uvedený v odstavci 1 k dosažení účelu nepostačuje.

4.2.1.2. Sankce a výchovná opatření

V této kapitole rozeberu možnosti postihu delikventní mládeže. V oblasti trestání mládeže je především kladen důraz na výchovný účel, zabránění páčání dalších protiprávních činů, přiměřenou ochranu společnosti a obnovení narušených sociálních vztahů a jeho znovuzачlenění do společnosti.⁹⁵ Trest má být *ultima ratio*, k jeho uložení má dojít až v případě, kdy jiné prostředky není možné uplatnit.⁹⁶

4.2.1.2.1. Mladiství

Sl. TZ na obecné úrovni rozlišuje jako druhy sankcí **trest** a **ochranné opatření**.⁹⁷ Jedná se tedy o stejný způsob kategorizace jako podle naší právní úpravy.⁹⁸ Mladistvým pachatelům pak lze podle Sl. TZ uložit **tresty**, **ochranná opatření** a **výchovná opatření**.⁹⁹

Účelem trestu je zejména „*snaha vychovat z mladistvého řádného občana, přičemž trest má zároveň působit k předcházení protiprávním činům a přiměřeně chránit též společnost; uložený trest má také vést k obnově narušených sociálních vztahů a k začlenění mladistvého do rodinného a sociálního prostředí.*“¹⁰⁰

Účelem uloženého ochranného či výchovného opatření mladistvému je „*kladně ovlivnit jeho duševní, mravní a sociální vývoj s ohledem na dosažený stupeň jeho rozumového a mravního vývoje, k jeho osobním vlastnostem, rodinné výchově a prostředí, z něhož pochází, a tím mladistvého zároveň chránit před škodlivými vlivy a společnost před páčáním trestné činnosti.*“¹⁰¹

Při ukládání trestu, ochranného či výchovného opatření je tedy, jak již bylo vysvětlováno, vždy nezbytné brát ohled na osobnost mladistvého, jeho věk, rozumovou a mravní vyspělost, zdravotní stav, jeho osobní, rodinné a sociální poměry. Aplikované opatření musí být rovněž přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu a má vést mladistvého ke znovuzачlenění do společnosti.

⁹⁵ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 111 – 112.

⁹⁶ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 247.

⁹⁷ § 31 Sl. TZ.

⁹⁸ § 36 tr. zákoníku.

⁹⁹ HULMÁKOVÁ, Jana. Nad slovenským trestním právem mládeže. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 4, s. 93 – 101.

¹⁰⁰ *Slovenský trestní zákon*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2, s. 59.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 59.

Soud má rovněž možnost **upustit od potrestání mladistvého**. Učiní tak, pokud mladistvý svého jednání lituje, projevil snahu o nápravu, a pokud vzhledem k povaze daného činu a dosavadnímu životu mladistvého je možné předpokládat, že již jen samotné projednání věci před soudem povede k jeho nápravě. Soud může také přijmout záruku za nápravu mladistvého, jestliže je toho názoru, že vzhledem k výchovnému vlivu osoby, která záruku nabídla, povaze spáchaného přečinu a s ohledem na osobu mladistvého, není uložení trestu nezbytné. Soud může upustit od potrestání i tehdy, dopustil-li se mladistvý přečinu, který spáchal ve stavu, který byl vyvolán duševní poruchou a soud je toho názoru, že ochranné léčení dostatečným způsobem zajistí nápravu mladistvého, nebo pokud je na mladistvého aplikováno ochranné nebo výchovné opatření a k dosažení účelu zákona není uložení trestu potřeba. Pokud soud od potrestání upustí, hledí se na mladistvého, jako by nebyl odsouzen.¹⁰²

Soud zde rozhodne o tom, že mladistvý je vinný z daného přečinu, ale neuloží mu trest. Rozhodnutí má povahu odsuzujícího rozsudku. Jedná se však o fakultativní rozhodnutí soudu, kterým je upřednostňován výchovný charakter stíhání mladistvých.¹⁰³ Dále je zde upraven i institut **podmíněného upuštění od potrestání**,¹⁰⁴ pokud jsou splněny podmínky v ust. § 98 Sl. TZ a soud zároveň považuje za nezbytné mladistvého určitou dobu sledovat. Zkušební doba činí jeden rok. Zároveň může soud uložit přiměřené povinnosti a omezení. Poté soud rozhoduje o tom, zda se mladistvý osvědčil, či nikoli. V případě, že se ve zkušební době osvědčí, hledí se na něj, jako by odsouzen nebyl.¹⁰⁵

V této kapitole jen stručně vyjmenuji ochranná a výchovná opatření, neboť až v následujících kapitolách je budu (tam, kde je to možné) srovnávat při rozboru výchovných a ochranných opatření v ZSM. Tresty rozeberu nyní, neboť trestními opatřeními pro mladistvé podle ZSM se v této práci již nezabývám.

Sl. TZ ve svém ust. § 33 upravuje obecné druhy **ochranných opatření**, kterými jsou: **ochranné léčení, ochranná výchova, ochranný dohled, detence**

¹⁰² Tamtéž, s. 60.

¹⁰³ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 247.

¹⁰⁴ *Slovenský trestní zákon*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2, s. 60.

¹⁰⁵ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 248.

a **zabrání věci**. Ust. § 98 odst. 1 tr. zákoníku pak jako druhy ochranných opatření zakotvuje ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabránění věci, zabránění části majetku a ochrannou výchovu. Podle české i slovenské právní úpravy je ochranná výchova speciálním typem ochranného opatření pro mládež (srov. § 75 Sl. TZ, § 21 odst. 2 ZSM). Ochranný dohled nelze uložit mladistvému (srov. § 76 odst. 4 Sl. TZ) ¹⁰⁶.

Mezi **výchovná opatření** slovenská úprava řadí **výchovné povinnosti a omezení a napomenutí s výstrahou**. ¹⁰⁷

Mezi **tresty** (§ 109 Sl. TZ) patří: **trest povinné práce, peněžitý trest, trest propadnutí věci, trest zákazu činnosti, trest zákazu účasti na veřejných akcích, trest vyhoštění, trest domácího vězení, trest odnětí svobody**. ¹⁰⁸

Dospělým pachatelům pak Sl. TZ umožňuje uložit ještě **trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, trest ztráty vojenské a jiné hodnosti, trest zákazu pobytu a trest propadnutí majetku**. ¹⁰⁹ Je tedy zřejmé, že možnosti trestání mladistvých v České republice a na Slovensku jsou prakticky totožné. ¹¹⁰ Podle ZSM jsou samostatně upravena trestní opatření **peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu a odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (s dohledem)**, zatímco podle slovenské právní úpravy se jedná jen o „způsob výkonu“ peněžitého trestu či trestu odnětí svobody. Otázka, zda je podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody samostatným druhem trestu či „způsob výkonu“, byla dlouhodobě v České republice otázkou spornou. Převažují však názory, že se jedná o druh trestní sankce. ¹¹¹ V ZSM se jedná o samostatný druh trestního opatření, v tr. zákoníku je pak zřejmé, že trestem odnětí svobody se rozumí: nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem. ¹¹²

Podmínky výkonu těchto výše uvedených trestů ukládaných mladistvým na Slovensku jsou modifikovány, tedy jejich maximální výměra je snížena.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 254.

¹⁰⁷ § 106 odst. 2 Sl. TZ.

¹⁰⁸ § 109 Sl. TZ.

¹⁰⁹ § 32 Sl. TZ.

¹¹⁰ § 52 odst. 1 tr. zákoníku.

¹¹¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, s. 404.

¹¹² § 52 odst. 2 tr. zákoníku.

Trest povinné práce lze uložit v rozsahu 40 – 150 hodin. Je možné jej mladistvému uložit jen za přečin. S takovýmto trestem je nezbytný souhlas mladistvého.¹¹³ Výměra trestního opatření obecně prospěšných prací podle ZSM je od 50 – 150 hodin.¹¹⁴

Trest zákaz činnosti, zákaz účasti na veřejných akcích a vyhoštění nesmí přesáhnout hranici pět let.

Peněžitý trest je možné uložit ve výměře od 30 eur do 16 590 eur, a to v případě, že mladistvý pracuje nebo pokud to jeho majetkové poměry umožňují.¹¹⁵ Neukládá se tedy formou denních sazeb.¹¹⁶ Naopak česká právní úprava zakotvuje výměru peněžitého opatření v rozmezí od 10 do 365 denních sazeb, když denní sazba je nejméně 100 Kč a nejvíce 5 000 Kč. Počet denních sazeb je stanoven podle závažnosti jednání a výše denní sazby podle majetkových poměrů mladistvého. Podle ZSM může být také uloženo náhradní trestní opatření až na jeden rok.¹¹⁷

Podle § 114 odst. 3 Sl. TZ je možné ho nahradit vykonáním obecně prospěšné činnosti v rámci probačního programu.¹¹⁸ Jedná se o zvláštní probační program, který byl vytvořen pro tento účel s tím, že po úspěšném výkonu společensky prospěšné činnosti soud rozhodne o upuštění od náhradního trestu odnětí svobody.¹¹⁹ Nejedná se však o program ve smyslu § 107 odst. 1 písm. g) Sl. TZ,¹²⁰ neboť zde je výslovně uvedeno, že nejde o probační programy. Nejde ani o probační program ve smyslu § 51 odst. 4 Sl. TZ, neboť zde se jedná o program sociálního výcviku či jiný výchovný program.¹²¹ Toto je umožněno i podle české právní úpravy ve smyslu § 27 odst. 5 ZSM, kdy tato obecně

¹¹³ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 249.

¹¹⁴ Burda, E., Čentěš, J. Kolesár, J., Záhora, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár*. I. diel. 1. Vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN: 978-80-7400-324-0, s. 648.

¹¹⁵ *Slovenský trestní zákon*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2, s. 65 – 66.

¹¹⁶ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 112.

¹¹⁷ § 27 odst. 2, odst. 3, odst. 4 ZSM.

¹¹⁸ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 112.

¹¹⁹ Samaš, O., Stiffel, H., Toman, P. *Trestný zákon. Stručný komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 232.

¹²⁰ Podle tohoto ustanovení lze mladistvému uložit výchovnou povinnost, aby se podrobil ve svém volném čase programu sociálního výcviku, psychologickému poradenství, psychoterapeutickému, vzdělávacímu, doškolovacímu, rekvalifikačnímu nebo jinému vhodnému programu na rozvíjení jeho sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, **který není probačním programem**.

¹²¹ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 112.

prospěšná činnost je vykonávána v rámci probačního programu podle § 17 odst. 1, 2 ZSM pro tento účel zřízeného, nebo společensky prospěšné činnosti v rámci výchovné povinnosti podle § 18 odst. 1 písm. c) ZSM. Dle Sl. TZ lze také rozhodnout o podmíněném odkladu výkonu peněžitého trestu.¹²²

Trest domácího vězení je možné mladistvému uložit až na jeden rok.¹²³ Dospělým jej lze uložit až na 4 roky.¹²⁴ Česká právní úprava umožňuje maximální výměru u dospělých pachatelů na 2 roky, u mladistvých rovněž na 1 rok.¹²⁵ V případě nejzávažnějšího **trestu odnětí svobody** nesmí horní hranice přesáhnout 7 let, dolní 2 roky.¹²⁶ Podle české právní úpravy nesmí horní hranice trestního opatření odnětí svobody přesáhnout 5 let a dolní jeden rok.¹²⁷ Odnětí svobody je tedy podle slovenské právní úpravy opatřeno poněkud přísnějšími hranicemi. Při podmíněném odložení trestu odnětí svobody stanoví soud v obou právních úpravách shodně zkušební dobu v rozmezí 1 – 3 roky.¹²⁸

4.2.1.2.2. Děti

Jak je vysvětlováno v následujících kapitolách, dítěti je i podle slovenské právní úpravy možné uložit **ochrannou výchovu**.¹²⁹ Jiná opatření pro nezletilé dítě tento trestní zákon nezná. Je však možné aplikovat opatření podle **zákona č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů**, (dále jen „Sl. ZOR“).

Podle tohoto zákona je možné každé nevhodné chování dětí včetně porušování rodičovských povinností oznámit OSPODu, obci či soudu.¹³⁰ V případě, že je to v zájmu nezletilého dítěte, rozhodne soud o uložení některého z následujících opatření:

- a) *„uloží napomenutí nezletilému dítěti, jeho rodičům či jiné osobě, která svým jednáním narušuje řádnou výchovu dítěte,*
- b) *vysloví nad výchovou nezletilého dítěte dohled,*

¹²² § 115 Sl. TZ.

¹²³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-87576-93-9, s. 361.

¹²⁴ § 53 odst. 1 Sl. TZ.

¹²⁵ § 60 odst. 1 tr. zákoníku, § 26 odst. 2 ZSM.

¹²⁶ *Slovenský trestní zákon*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2, s. 65 – 66.

¹²⁷ § 31 odst. 1 ZSM.

¹²⁸ § 119 odst. 1 Sl. TZ, § 33 odst. 1 ZSM.

¹²⁹ § 105 Sl. TZ..

¹³⁰ HULMÁKOVÁ, Jana. Nad slovenským trestním právem mládeže. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 4, s. 93 – 101.

- c) nezletilému uloží omezení v rozsahu nezbytném pro předcházení a zabraňování škodlivým vlivům, které mohou narušit jeho příznivý vývoj,
- d) uloží nezletilému dítěti a jeho rodičům povinnost podrobit se sociálnímu či jinému odbornému poradenství.“¹³¹

Nevedou-li tato opatření k nápravě a je-li to v zájmu nezletilého dítěte, odejme soud dítě z osobní péče rodičů, a to i proti jejich vůli a dítěti:

- a) nařídí pobyt v diagnostickém ústavu, a to až na 6 měsíců,
- b) zajistí odbornou pomoc nebo mu zabezpečí úpravu rodinných a sociálních poměrů a pobyt v zařízení až na 6 měsíců,
- c) nařídí umístění do zařízení pro závislé, kde může absolvovat vhodné programy.¹³²

I podle české úpravy je možné na dítě působit i nijak než jen opatřeními podle ZSM, která jsou rozebírána v kapitolách 4.3.3.1. „Český“ zákon o rodině č. 94/1964 Sb., než došlo k jeho zrušení, se problematikou opatření zabýval v ust. § 42 a násl., když ohledně konkrétních opatření přímo odkazoval na zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Z. OSPOD“). Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) se preventivním, výchovným a sankčním opatřením věnuje v ust. § 924 a násl. Podle tohoto zákona, pokud to vyžaduje zájem na řádné výchově dítěte, a neučiní-li tak OSPOD, může soud:

- a) „*napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, osobu, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,*
- b) *stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, orgánu sociálně-právní ochrany dětí, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte, nebo*
- c) *uložit dítěti nebo rodičům omezení bránící škodlivým vlivům na jeho výchovu, zejména zákazem určitých činností.“¹³³*

Podle slovenské úpravy je dále možné ukládat opatření podle **zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších**

¹³¹ § 37 odst. 2 Sl. ZOR.

¹³² § 37 odst. 3 Sl. ZOR.

¹³³ § 925 odst. 1 OZ.

předpisů (dále jen „Sl. Z. OSPOD“). Podle tohoto zákona, pokud je to nutné a v zájmu dítěte, rozhodne OSPOD a sociální kurátor o uložení výchovného opatření, které je stanovené zvláštním předpisem (Sl. ZOR), či učiní některé z následujících opatření:

- a) adekvátním způsobem upozorní dítě, jeho rodiče (či jinou osobu) na skutečnost, že svým chováním mohou nepříznivě narušit či ohrozit vývoj dítěte,
- b) nařídí dítěti, rodiči či jiné osobě, která má dítě v péči, aby se podrobili odborné diagnostice ve specializované ambulanci péči,
- c) nařídí dítěti, aby se zúčastnilo léčby ve specializované ambulanci péči,
- d) nařídí dítěti, rodiči nebo jiné osobě, aby se zúčastnili výchovného nebo sociálního programu.¹³⁴

Česká právní úprava v **Z. OSPOD v ust. § 13 a 13a zakotvuje výchovná opatření pro děti**. Pokud to vyžaduje zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností či soud:

- a) *„napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,*
- b) *stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte,*
- c) *uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji, nebo*
- d) *uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložít povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie; ustanovení § 12 odst. 1 tím není dotčeno.“¹³⁵*

Pokud tato opatření nevedla k nápravě, může soud dítě dočasně odejmout z péče rodičů (či jiné osoby) a nařídít dítěti až na 3 měsíce:

¹³⁴ § 12 odst. 1 Sl. Z. OSPOD.

¹³⁵ § 13 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

- a) pobyt ve středisku výchovné péče nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nebo
- b) v zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo v domově pro osoby se zdravotním postižením.¹³⁶

Z takto rozebraných možností působení na dítě je zřejmé, že možnosti působení na dítě jsou podle občanskoprávních předpisů velmi podobné, jak na Slovensku, tak u nás. Na Slovensku není speciální zákon zabývající se delikventní mládeží a Sl. TZ neupravuje možná opatření pro děti. Je však zřejmé, že opatření, která lze dítěti uložit podle Sl. ZOR,¹³⁷ a podle Sl. Z. OSPOD¹³⁸ jsou dostačující, když podle těchto lze dítě napomenout, vyslovit nad ním dohled, uložit mu (či jeho rodičům) omezení a povinnosti. Dále slovenská právní úprava umožňuje umístění dítěte do diagnostického či jiného ústavu až na 6 měsíců, zatímco podle české právní úpravy je možné dítě odebrat maximálně na 3 měsíce. Objevují se však i kritici, kteří jsou toho názoru, že by bylo vhodné úpravu i ve vztahu vůči delikventním dětem na Slovensku upravit zvlášť a jednotně.¹³⁹

Uložení ochranné výchovy je možné i podle slovenské úpravy (§ 105 Sl. TZ). Z hlediska možnosti působení na dítě tedy nevnímám žádné nedostatky. Na druhou stranu, jak vyjadřuji dále, **projednání činu jinak trestného před soudem pro mládež považuji za velmi přínosné z hlediska ponaučení dítěte a z hlediska možnosti jeho nápravy, a z tohoto důvodu tak kladněji v tomto směru hodnotím úpravu podle ZSM.**

4.2.1.3. Zahlazení odsouzení

Pokud byl mladistvému uložen (prezidentem zmírněn nebo prominut) trest odnětí svobody, který nepřevyšoval jeden rok, hledí se na pachatele v okamžiku, kdy je trest vykonán, jako by nebyl odsouzen. O delších trestech rozhoduje soud po výkonu tohoto trestu, zároveň bere zřetel na chování mladistvého ve výkonu

¹³⁶ § 13a odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ Zákon č. 36/2005 Z. z. ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ Zákon č. 305/2005 Z. z. ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 111.

trestu odnětí svobody. V případě zmírnění trestu tak soud postupuje v okamžiku propuštění mladistvého na svobodu.¹⁴⁰

Pokud soud vyslovil, že se mladistvý podmíněně odsouzený k trestu odnětí svobody (s dohledem) či podmíněně propuštěný z výkonu trestu odnětí svobody osvědčil, hledí se na něj, jako by nebyl odsouzen.¹⁴¹

V případě peněžitého trestu, trestu propadnutí věci, trestu povinných prací, trestu zákazu činnosti se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán (či jakmile se od výkonu zbytku pravomocně upustilo). V případě vyhoštění se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, v okamžiku uplynutí doby, na kterou byl trest uložen.¹⁴²

Česká právní úprava zahlázení odsouzení je v případě mladistvých pachatelů totožná.¹⁴³ Pokud jde o komparaci s dospělými pachateli, ta je ve Sl. TZ obsažena v ust. § 92. Podmínkou pro zahlázení je vedení řádného života po zákonem stanovenou dobu, která je odvislá od trestného činu, kterého se pachatel dopustil. Tato doba činí podle Sl. TZ dobu **3, 5 a 10 let**, když v případě odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu pět let je nezbytné vedení řádného života po dobu 10 let, v případě odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu jeden rok je nezbytné vést řádný život po dobu 5 let a nepřevyšuje-li trest odnětí svobody jeden rok, je nezbytné vést řádný život 3 roky. V případě odsouzení k trestům v ust. § 32 písm. b) až l) Sl. TZ¹⁴⁴ dochází k zahlázení jejich vykonáním.

Naopak podle § 105 tr. zákoníku se jedná o dobu pro vedení řádného života **od 1 – 15 let**. V případě odsouzení k výjimečnému trestu je stanovena doba 15 let, u odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu pět let je stanovena doba 10 let, u odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu jeden rok je stanovena doba 5 let, u odsouzení k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu jeden rok a k trestu vyhoštění je stanovena doba 3 roky pro vedení řádného života a u trestu domácího vězení, propadnutí majetku, propadnutí věci, zákazu pobytu, zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce a v případě

¹⁴⁰ § 121 odst. 1, odst. 2 Sl. TZ.

¹⁴¹ § 121 odst. 3 Sl. TZ.

¹⁴² § 121 odst. 4, odst. 5, odst. 6, odst. 7 Sl. TZ.

¹⁴³ § 35 ZSM.

¹⁴⁴ Trest domácího vězení, trest povinné práce, peněžitý trest, trest propadnutí majetku, trest propadnutí věci, trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu, trest zákazu účasti na veřejných akcích, trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, trest ztráty vojenské a jiné hodnosti, trest vyhoštění.

peněžitého trestu za úmyslný trestný čin se vyžaduje doba pro vedení řádného života 1 rok.

V případě úpravy mladistvých je tedy úprava v České republice a na Slovensku stejná, když v případě vykonání trestu se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen a nastane tak fikce neodsouzení. U dospělých pachatelů pak na Slovensku fikce neodsouzení nastane u všech trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody, zatímco podle české právní úpravy se musí rozhodovat o zhlazení, vyjma peněžitého trestu za nedbalostní trestný čin, trestu obecně prospěšných prací a trestu zákazu činnosti, neboť u těchto také okamžikem vykonání nastane fikce neodsouzení.

4.3. Řízení před soudem

Následně rozeberu řízení před soudem, a to jak v případě pachatelů dětí, tak v případě pachatelů mladistvých. I v této kapitole provádím vždy následnou komparaci se slovenskou právní úpravou, a to jak v případě řízení před soudem, tak ve vztahu k ukládaným opatřením. V kapitolách zabývajících se řízením před soudem rozebírám především zásadní specifika v oblasti řízení proti dětem (mladistvým) a provádím srovnání. Obecná ustanovení tr. řádu (Sl. TP) zde podrobněji nerozvádím.

Tato řízení mají mít především charakter výchovného působení¹⁴⁵ a obnovení trestným činem narušených vztahů.¹⁴⁶ Především u dětí mladších patnácti let je cílem rovněž jejich ochrana před škodlivými vlivy.¹⁴⁷

4.3.1. Řízení podle hlavy III. ZSM

Hlava III ZSM upravuje v ust. § 89 – 96 řízení ve věcech dětí mladších patnácti let.

Pokud se dítě mladší patnácti let dopustí **činu jinak trestného**, učiní soud pro mládež **opatření** potřebná k jeho nápravě. Tento typ řízení není trestním řízením. Jedná se o **občanskoprávní řízení**, a vůbec se zde tedy neaplikují ustanovení tr. řádu. Tato ustanovení se užijí i na mladistvé, kteří nejsou za své jednání trestně odpovědní. Uplatňují se zde principy „*oficiality, nespornosti*

¹⁴⁵ FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8, s. 764.

¹⁴⁶ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 453.

¹⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 668.

řízení, vyhledávací, restorativní justice, jednotnost řízení, výchovný princip, princip ochrany soukromí, specializace a spolupráce.“¹⁴⁸ Důraz se zde také klade zejména na rychlou a adekvátní reakci na dané protiprávní jednání a předcházení jeho opakování. Jednání probíhá v ústní formě.¹⁴⁹

Ochrana je zacílena na uspokojování potřeb těchto osob, nabádání jich k tomu, aby přijaly společenské normy chování, rozvíjení kladných stránek jejich osobnosti, posilování jejich sociálně užitečných seskupení, podporování jejich zájmů a koníčků a přispívání k tomu, aby si našly společenské uplatnění, které koresponduje s jejich rozumovým vývojem. Je rovněž nutno působit také na sociální okolí jedince a aktivním způsobem utvářet podmínky ke změnám v jejich chování.¹⁵⁰

Jak již bylo řečeno, jde o **občanské soudní řízení**, které je řízením **nesporným**, a které vychází z právní úpravy řízení ve věcech péče soudu o nezletilé vymezené v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“) ¹⁵¹ s modifikacemi upravenými v ZSM. ¹⁵² Dříve byla úprava péče soudu o nezletilé obsažena v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“). ¹⁵³ Předmětem řízení je **reakce na spáchání činu jinak trestného**.¹⁵⁴

Toto řízení je **dvoufázové**.¹⁵⁵

1) Zjištění protiprávního jednání.

V této fázi je nejprve nutno zjistit, zda se dítě dopustilo činu jinak trestného. Tato fáze je velmi podobná trestnímu přípravnému řízení. Jde o zjišťování skutečností, shromažďování podkladů a jejich prověřování. Zjistí-li policejní orgán, že se dítě mladší patnácti let dopustilo činu jinak trestného,

¹⁴⁸ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 462.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 683.

¹⁵⁰ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 698.

¹⁵¹ § 466 a násl. ZŘS.

¹⁵² § 96 ZSM.

¹⁵³ § 176 a násl. OSŘ.

¹⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 666.

¹⁵⁵ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 698.

je povinen o tom ihned informovat státního zástupce, a po prošetření věci ¹⁵⁶ postupuje podle § 159a odst. 2 tr. řádu, ¹⁵⁷ tedy věc musí být z důvodu § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu **odložena**. ¹⁵⁸ Následně předá policejní orgán věc s důkazním materiálem a podnětem k podání návrhu na zahájení řízení před soudem pro mládež státnímu zástupci. ¹⁵⁹ Přípravné řízení se specifiky týkajícími se dětí a mladistvých jsem zařadila do kapitoly 11.2, kde ho podrobněji představuji.

2) Řízení o návrhu na uložení opatření.

Jakmile je věc odložena, podá bezodkladně státní zástupce návrh na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let. ¹⁶⁰ Případně může o zahájení rozhodnout soud usnesením z vlastního rozhodnutí. ¹⁶¹ Podmínky pro konání tohoto typu řízení jsou především: návrh (usnesení soudu o zahájení), pravomoc a příslušnost soudu, způsobilost být účastníkem řízení, dále ¹⁶² procesní způsobilost, ¹⁶³ způsobilost být zástupcem a oprávnění k zastupování. ¹⁶⁴ Nesmí zde být překážka litispendence (zahájené řízení § 83 OSŘ) a rei iudicatae (věc rozhodnutá § 159a odst. 4 OSŘ). ¹⁶⁵

Toto řízení je již řízením před **soudem pro mládež** a **rozhoduje se zde o uložení vhodného opatření**, které pomůže dítěti znovu začlenit se do společnosti a dále na něj pozitivně působit. Podle ZSM se projednávají ty činy jinak trestné, které jsou společensky tak škodlivé a tak závažné, že v reakci na ně není dostačující (i s přihlédnutím k věku a rozumové a mravní vyspělosti dítěte, které se jich dopustilo), uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. ¹⁶⁶

¹⁵⁶ § 89 odst. 1 tr. řádu.

¹⁵⁷ Čl. 71 odst. 1 Pokynu policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

¹⁵⁸ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 698 – 699.

¹⁵⁹ Čl. 71 odst. 1 Pokynu policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

¹⁶⁰ § 90 odst. 1 ZSM.

¹⁶¹ § 90 odst. 2 ZSM.

¹⁶² Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává.

¹⁶³ Každý může před soudem jako účastník samostatně právně jednat v tom rozsahu, v jakém je svéprávný.

¹⁶⁴ § 22 – 29 OSŘ, § 91 ZSM.

¹⁶⁵ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 671.

¹⁶⁶ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 698 – 699.

V řízení před soudem je **nezbytná účast tohoto nezletilého dítěte**, neboť cílem zde je na dítě výchovně působit. Konalo-li by se řízení v jeho nepřítomnosti, celé řízení by tak ztratilo smysl. Dále je zde ze zákona vyžadována přítomnost příslušného **OSPODu, zákonného zástupce, opatrovníka dítěte**, případně osoby, které bylo dítě svěřeno do péče a dalších osob, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení rozhodováno.¹⁶⁷ Zpravidla se dále účastní také PMS a vždy je přítomen státní zástupce.

Obecně v řízení **před soudem musí být dítě vždy zastoupeno** (§ 20 odst. 1 OSŘ, § 29 odst. 1 OSŘ). Zákonní zástupci jsou také účastníci řízení a vzhledem k tomu, že hrozí střet zájmů mezi nimi a jejich dítětem, není možné, aby ho v řízení zastupovali. Při střetu zájmů tak soud ustanovuje *kolizního opatrovníka*. V řízení podle ZSM musí být dítě obligatorně zastoupeno **opatrovníkem – advokátem**. Hlavním důvodem jeho ustanovení zde není možný vznik střetu zájmů mezi rodiči a dětmi, kteří jsou podle § 91 odst. 1 ZSM vždy účastníky řízení ve věcech dětí mladší patnácti let, ale zcela specifická situace dítěte, které se dopustilo protiprávního jednání – spáchalo čin jinak trestný – a úkolem opatrovníka tak je **poskytnout mu odbornou právní pomoc v jeho prospěch**. Advokát má pomoci zajistit kvalifikovanou právní pomoc, zajistit zákonný průběh řízení a pomoci objasnit všechny skutečnosti tak, aby to pro dítě bylo co nejpříznivější a zároveň, aby to vedlo k zamezení páčání protiprávních činů v budoucnu. Zde tedy není možné ustanovit opatrovníkem například OSPOD.¹⁶⁸

Jednání soudu pro mládež jsou **neveřejná**.¹⁶⁹ Je zde kladen důraz na ochranu soukromí a informací o dítěti, a proto je přítomnost veřejnosti nežádoucí. Řízení je ústní. Je nezbytné zachovat alespoň 10 denní lhůtu k přípravě na jednání.¹⁷⁰ Příprava jednání se řídí především ustanoveními občanského soudního řízení a ZSM.

Na začátku navrhovatel – státní zástupce přednese návrh na zahájení řízení či sdělí jeho obsah. Ostatní účastníci mají rovněž prostor pro přednesení svých

¹⁶⁷ § 91 odst. 1 ZSM.

¹⁶⁸ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 91 [Účastníci řízení]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 718, *Beck-online* [online].

¹⁶⁹ § 92 odst. 2 ZSM.

¹⁷⁰ § 115 odst. 2 OSŘ.

vyjádření. Těžištěm jednání je dokazování (§ 120 OSŘ). Je nezbytné dítě vyslechnout a umožnit mu vyjádřit se k předmětu jednání, ledaže bylo jeho jednání, ve kterém je spatřován čin jinak trestný, spolehlivě prokázáno jiným způsobem.

Rozsudek se vyhláší veřejně. Následné uveřejňování je možné jen v anonymizované verzi.

Podle mého názoru by se od výslechu dítěte **upouštět nemělo nikdy**, neboť právě výslech dítěte a kladení mu dotazů k danému činu soudcem, mohou mít velmi efektivní vliv na jeho budoucí nápravu. Tím, že by bylo dítě pouze pasivním účastníkem řízení a nebylo by vyslechnuto, by nemuselo dojít k naplnění zamýšleného účelu řízení. Teprve postavení se před soud a potřeba hovořit o daném jednání a případně se k němu přiznat, má onen výchovný charakter tohoto typu řízení.

Tento typ řízení považuji za velmi přínosný a efektivní. V praxi jsem mohla pozorovat, že toto řízení má skutečně velký vliv na děti, které se dopustily činu jinak trestného. Je pravdou, že v některých případech jsem zaznamenala negativní dopady, kdy dítě bylo traumatizované a velmi vystresované a od některých subjektů z praxe jsem vyslechla názory, že by se děti mladší patnácti let takto projednávat před soudem vůbec neměly. Já si však myslím, že dané řízení je velmi přínosné a umožňuje včas odvrátit mladé pachatele činů jinak trestných od budoucího kriminálního jednání a zavčas je ovlivnit pozitivním směrem. Musí se však jednat o situaci, kdy se dítě skutečně dopustilo činu jinak trestného a je tak nezbytné na něj výchovně působit (viz následující kazuistický příklad). Pokud by tento typ řízení skutečně neexistoval a na děti by působeno nijak nebylo, pravděpodobně by děti páchaly více činů jinak trestných a navíc, bez tohoto včasného působení na ně, by poté, co dosáhnou patnácti let, již mohlo být s možnou nápravou pozdě.

Již v kapitole 3.1.1. jsem se zabývala otázkou snížení hranice trestní odpovědnosti, kde mnoho lidí vyjádřilo názor, že by bylo vhodné tuto hranici snížit na 14 let. Zde se objevovaly názory, že dnešní děti dospívají rychleji, mají větší možnosti a jejich trestná činnost je násilnější a brutálnější. Právě z těchto názorů lze vyvozovat potřebu a důležitost působení na tuto skupinu pachatelů stejně nezbytně, jako na mladistvé pachatele či dospělé osoby.

Z těchto důvodů tak považují v tomto ohledu efektivnější a vyspělejší právní úpravu v České republice než na Slovensku, neboť, jak píše v předchozích i následujících kapitolách, slovenská právní úprava samostatně neupravuje postih dítěte mladšího 14 (resp. 15) let a možnosti reakce na jeho delikventní chování. Slovenská právní úprava sice v občanskoprávních předpisech rovněž zakotvuje možnosti působení na trestně neodpovědné dítě, ale podle mého názoru je právě projednání před soudem a toto intenzivnější působení skutečně velmi výchovné a efektivní.

4.3.1.1. Kazuistický příklad z praxe

Požadavek spáchání činu jinak trestného by neměl být podceňován. Policejní orgán by vždy měl dostatečně prošetřit, zda se skutečně jedná o čin jinak trestný, neboť jen v tomto případě má význam projednání před soudem a užití výchovného účelu tohoto řízení. V opačném případě totiž dochází k **zbytečnému traumatizování** a celé řízení tak bude na tuto osobu mít spíše negativní dopady. Každou věc je tedy nezbytné posuzovat individuálně. Následující příklad poukazuje na potřebu řádného zkoumání, zda se skutečně jedná o čin jinak trestný a zda je nezbytné věc projednávat před soudem pro mládež.

Okresní státní zastupitelství Plzeň-sever podalo návrh na uložení opatření podle § 93 odst. 1 písm. c) ZSM dítěti pro čin jinak trestný výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku. Daného jednání se měl nezletilý dopustit tím, že v přesně nezjištěné době v roce 2016 prostřednictvím sociální sítě Facebook přeposlal svým několika kamarádům (mladistvým i nezletilým) video zobrazující nezletilou zcela nahou a hladící si přirození. Toto video ona sama natočila a přes sociální síť Facebook zaslala tomuto nezletilému.

Okresní soud Plzeň – sever o tomto návrhu státního zástupce rozhodl tak, že usnesením řízení **zastavil**, neboť dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že by nezletilý měl úmysl uvést do oběhu pornografické dílo, jak § 192 tr. zákoníku předpokládá. Soud uvedl, že není sice pochyb, že jde o video sexuální povahy, ale je též jisté, že jej nezletilá vytvořila s úmyslem zaujmout chlapce, nikoli šířit pornografií. Soud pro mládež je přitom toho názoru, že kriminalizování takového počínání nezletilých je ve vztahu k jejich dalšímu vývoji velmi nežádoucí, když postačí vyřešení věci cestou a prostředky, jimiž disponuje OSPOD. K těmto osobám je nutno mít jiný přístup než k dospělým. Soud tedy

dospěl k zjištění, že nezletilý **nespáchal čin jinak trestný**. S tímto závěrem se ztotožnil i Krajský soud v Plzni jako odvolací soud pro mládež. Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Plzni podalo Nejvyšší státní zastupitelství dovolání, když se se závěry soudů neztotožnilo a dále uvádělo, že soud ani nemohl řízení zastavit bez nařízení jednání.

Nejvyšší soud České republiky zkoumal, mimo jiné, úmysl nezletilého spáchat tento čin jinak trestný, když uváděl, že ust. § 192 tr. zákoníku vyžaduje úmysl přímý podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku nebo nepřímý podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. Objektem § 192 tr. zákoníku je zájem společnosti na ochraně mravního vývoje dětí a ochraně před jejich sexuálním zneužíváním. V daném případě však není možné učinit závěr, že by nezletilý chtěl ohrozit vývoj dětí či se nějak účastnit na jejich sexuálním zneužívání, nebo že by věděl, že by svým jednáním mohl takový následek způsobit a pro takový případ s tím byl srozuměn. Soud shledal, že **nezletilý nejednal ani v nepřímém úmyslu, a proto nemohl spáchat tento úmyslný přečin (čin jinak trestný) pro nedostatek zavinění**.

Z projednávání věci před všemi zúčastněnými orgány vyšlo najevo, že si ani jeden z nezletilých neuvědomuje všechny souvislosti daného jednání. Nezletilý uvedl, že sexuální video, které mu nezletilá poslala, přeposlal svému kamarádovi asi proto, že mu to „*přišlo směšný, jak se třináctiletá holka natočila, neměl v úmyslu jí nějak ublížit, vůbec netušil, že by se mohlo jednat o nějaké pornografické dílo, spíše si myslel, že jí hráblo*“. Nelze učinit závěr, že by svým kamarádům rozeslal video od nezletilé, která se na něm sama ve svém sexuálním jednání zobrazila proto, aby tak činil minimálně s vědomím toho, že pokud přepoše uvedené video, může porušit zákon v § 192 tr. zákoníku, a pro případ, že jej poruší, s tím byl srozuměn.

Nejvyšší soud České republiky však zároveň projevil názor, že zastavení tohoto řízení není zcela správným postupem. Okresní soud Plzeň-sever řízení zastavil, protože dospěl k závěru, že nemá pravomoc rozhodnout. To je však možné, jen pokud může o věci rozhodnout jiný orgán. Soud tak měl návrh státního zástupce spíše **zamítnout**. Ze všech výše uvedených důvodů se však

Nejvyšší soud ztotožnil se závěry soudů obou stupňů, a sice že o čin jinak trestný nejde, a dovolání zamítl.¹⁷¹

4.3.2. Řízení proti mladistvým

Na rozdíl od výše popisovaného řízení podle hlavy III. ZSM, je řízení proti mladistvým **zvláštním druhem trestního řízení**. Má směřovat k dostatečnému zjištění všech okolností, které mají význam pro spravedlivé rozhodnutí, a to především pro výběr nejvhodnějšího opatření pro mladistvého.¹⁷²

Základním problémem, který je v praxi velmi často kritizován (i ve vztahu k dětem mladším patnácti let), je problematika **místní příslušnosti**.¹⁷³ Řízení koná ten **soud pro mládež**¹⁷⁴, v jehož obvodě mladistvý bydlí, a nemá-li stálé bydliště, soud, v jehož obvodu se zdržuje nebo pracuje.¹⁷⁵

Teprve v případě, že není možné takové místo určit, koná řízení ten soud pro mládež, v jehož obvodu bylo provinění spácháno; případně, kde čin vyšel najevo.¹⁷⁶ Jedná se o zcela opačné ustanovení oproti úpravě tr. řádu ve vztahu k dospělým pachatelům, podle které řízení koná soud, v jehož obvodu byl trestný čin spáchán. Teprve, pokud nelze místo činu zjistit nebo byl-li spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu pachatel bydlí, pracuje nebo se zdržuje. Není-li to možné, koná řízení soud, v jehož obvodu vyšel čin najevo.¹⁷⁷

Tato úprava podle ZSM je založena na myšlence, aby všechna provinění (činy jinak trestné) posuzoval **stále stejný soud pro mládež** – tedy soud, v jehož obvodu mladistvý (dítě) bydlí.¹⁷⁸ V praxi se však často stává, že mladistvý či dítě se často stěhuje, či pobývá v některém z výchovných zařízení,¹⁷⁹ případně z nich

¹⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 8 Tdo 1106/2017, ze dne 25. 10. 2017.

¹⁷² FENYK, Jaroslav, Tomáš GRIVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8, s. 764.

¹⁷³ § 37 ZSM.

¹⁷⁴ § 4 ZSM, § 2 odst. 2 písm. d) ZSM - Soudem pro mládež se rozumí zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech předseda takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu.

¹⁷⁵ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 456.

¹⁷⁶ NS 32/2007-T 958.

¹⁷⁷ § 18 tr. zákoníku.

¹⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 37 [Místní příslušnost]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 360, *Beck-online* [online].

¹⁷⁹ Podle čl. 69 odst. 1 Pokynu policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení – pokud se mladistvý v průběhu řízení nachází ve výchovném zařízení, a tento pobyt není dočasný, a svou povahou se blíží stálému bydlišti, je příslušný ten policejní orgán, v jehož územním obvodu se nachází toto

utíká a přemísťuje se,¹⁸⁰ a spisy je tak nezbytné postupovat. Problematiku příslušnosti je navíc nezbytné posuzovat po celou dobu řízení, nikoli jen na počátku.

Společné řízení dospělého a mladistvého je možné konat jen výjimečně. Společné řízení proti více mladistvým je možné, pokud to je vhodné z hlediska všestranného a objektivního objasnění věci, hospodárnosti a rychlosti řízení s přihlédnutím k osobám mladistvým.¹⁸¹

Pokud jde o srovnání se slovenskou právní úpravou, v první řadě je nutno zmínit, že na Slovensku **neexistují specializované soudy pro mládež**, avšak na druhou stranu i zde je kladen velký důraz na zásadu specializace.¹⁸² Řízení před soudem zde podle § 17 Sl. TP koná soud, v jehož obvodě byl čin spáchán, není-li to možné, tak soud, v jehož obvodě čin vyšel najevo. V případě mladistvých je jen stanoveno, že pokud to vyžaduje prospěch mladistvého, **může** příslušný soud postoupit věc soudu, v jehož obvodu má mladistvý trvalý pobyt, nebo soudu, u kterého je z jiných důvodů provedení trestního řízení se zřetelem na zájmy mladistvého nejúčelnější.¹⁸³ Společné řízení proti mladistvému a dospělé osobě Sl. TP umožňuje v případě, že je to nezbytné k úplnému a objektivnímu objasnění věci nebo jsou-li k tomu důležité důvody (srov. § 342 Sl. TP).¹⁸⁴

Mladistvý má právo na zacházení přiměřeně svému věku, duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu.¹⁸⁵ Hlavního líčení (a veřejného zasedání) se mohou účastnit jen obžalovaný mladistvý, jeho dva důvěrníci, jeho obhájce, zákonní zástupci, opatrovník a příbuzní v přímém pokolení, sourozenci, manžel

výchovné zařízení, a to i za předpokladu, že je mladistvý k trvalému pobytu přihlášen jinde. Uvedený způsob určení místní příslušnosti se vztahuje i na případy, kdy mladistvý z takového výchovného zařízení uprchl.

¹⁸⁰ R 15/2008 - Za místo, v jehož obvodu mladistvý bydlí, podle kterého se ve smyslu § 37 odst. 1 ZSM, určuje místní příslušnost soudu pro mládež, nelze mechanicky přejímat místo jeho trvalého pobytu, ale je potřeba pro jeho určení vždy ověřit, **kde mladistvý skutečně bydlí**. Za takové místo lze považovat i výchovné zařízení, v němž mladistvý vykonává ústavní nebo ochrannou výchovu, pokud se nejedná jen o dočasný pobyt. Takovým místem však není věznice, kde je mladistvý ve vazbě nebo kde vykonává trestní opatření odnětí svobody.

¹⁸¹ § 38 odst. 1, odst. 2 ZSM.

¹⁸² HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 118.

¹⁸³ *Slovenský trestní řád*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-056-0, s. 192.

¹⁸⁴ BRUCKNEROVÁ, Eva. *Trestní řízení ve věcech mladistvých ve vybraných státech Evropské unie z pohledu harmonizace evropského práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7705-8, s. 82.

¹⁸⁵ § 42 odst. 1 ZSM.

nebo druh, poškozený, jeho zmocněnec, zákonní zástupci a opatrovníci poškozeného a zúčastněné osoby, svědci, znalci, tlumočníci, příslušný OSPOD, úředníci PMS a zástupce školy nebo výchovného zařízení. Na návrh mladistvého může být jednání veřejné.¹⁸⁶ Přítomnost jiné osoby je tedy vyloučena, a to zejména z důvodu ochrany informací a z důvodu minimalizace stigmatizace daného řízení.

Řízení proti mladistvému není možné konat v jeho nepřítomnosti,¹⁸⁷ na rozdíl od dospělých pachatelů.¹⁸⁸ Důvodem zde je právě onen výchovný charakter řízení. Pokud by se mladistvý neúčastnil řízení, ve kterém by bylo projednáváno jeho provinění, nebylo by dostatečně možné naplnit sledovaný účel zákona a celého řízení. Jen osobní zkušeností se může mladistvý z daného jednání poučit a napravit.

I podle slovenské úpravy nelze hlavní líčení a veřejné zasedání konat v nepřítomnosti mladistvého. Veřejnost **může** být vyloučena, pokud to mladistvý (obhájce či zákonný zástupce) navrhne.¹⁸⁹

V průběhu řízení lze mladistvého vzít do vazby, avšak jen v případě, že účelu nelze dosáhnout jinak.¹⁹⁰ Vazba je závažným zajišťovacím institutem, který má vážné nežádoucí důsledky, když vazbou dojde k omezení osobní svobody u osoby, která ještě nebyla uznána vinnou a podle zásady presumpce nevinny je tak prozatím „osobou nevinnou“. Vazba mladistvého izoluje od jeho rodinného a sociálního prostředí. Má trvat jen nezbytně nutnou dobu.¹⁹¹ Kromě klasických možností nahrazení vazby (záruka, slib, peněžitá záruka, dohled) upravuje ZSM speciální formu alternativního opatření, a to umístění mladistvého do péče důvěryhodné osoby (§ 50 ZSM).¹⁹² Vazba mladistvého nesmí trvat déle než **2 měsíce**, v případě provinění, které by bylo zvlášť závažným trestným činem, ne déle než **6 měsíců**. Výjimečně pak může dojít ještě k prodloužení o 2, resp. 6

¹⁸⁶ § 54 odst. 1 ZSM.

¹⁸⁷ § 64 odst. 1 ZSM.

¹⁸⁸ § 202 odst. 2 tr. řádu.

¹⁸⁹ § 343 odst. 1, odst. 3 Sl. TP.

¹⁹⁰ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 458.

¹⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. § 46 [Vazba mladistvého]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 422, *Beck-online* [online].

¹⁹² CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 458.

měsíců.¹⁹³ Slovenská právní úprava umožňuje vzít mladistvého do vazby jen v případě, že účelu není možné dosáhnout jinak,¹⁹⁴ a to i pokud existují důvody vazby.¹⁹⁵ Maximální délka trvání vazby podle slovenské právní úpravy je stejně jako u dospělých, **1, 3 nebo 4 roky**.¹⁹⁶ Lze tedy pozorovat skutečně významný rozdíl v délce trvání vazby na Slovensku a u nás.

Po zahájení hlavního líčení přednese státní zástupce obžalobu či návrh na potrestání. Poté je vyslýchán mladistvý, přičemž výslech musí proběhnout ohleduplně a musí být šetřena jeho osobnost.¹⁹⁷ Následně jsou vyslýcháni svědci, znalci a jsou prováděny další důkazy. Po ukončení dokazování dá soudce pro mládež prostor k závěrečným řečem, kdy nejprve hovoří státní zástupce, OSPOD, případně PMS a nakonec obhájce mladistvého a případně mladistvý v rámci svého práva na poslední slovo. V praxi se OSPOD a PMS zpravidla jen příklání k závěrečnému návrhu státního zástupce.

V průběhu řízení musí být brán zřetel na zachování šetrnosti řízení, jeho výchovného účelu a musí se dbát na práva mladistvého. O tomto však podrobněji v následujících kapitolách.

Rozsudek se vyhláší vždy veřejně. Rozhodnutí se doručuje zákonnému zástupci nebo opatrovníkovi mladistvého, příslušnému OSPODu a PMS (srov. § 67 ZSM a § 344 Sl. TP).

Na odklony, tedy na podmíněné odložení podání návrhu na potrestání,¹⁹⁸ podmíněné zastavení trestního stíhání¹⁹⁹ a narovnání,²⁰⁰ se aplikují obecná ustanovení tr. řádu. Zvláštním odklonem v případě řízení s mladistvými je odstoupení od trestního stíhání.²⁰¹ Podle slovenské úpravy nemají odklony téměř žádná specifika, užijí se tedy obecná ustanovení Sl. TP (smír,²⁰² podmíněné zastavení trestního stíhání,²⁰³ podmíněné zastavení trestního stíhání

¹⁹³ § 47 odst. 1 ZSM.

¹⁹⁴ § 339 Sl. TP.

¹⁹⁵ Důvody vazby podle § 71 Sl. TP jsou shodné, jako důvody podle § 67 tr. řádu, a sice že **uprchne nebo se bude skrývat**, aby se vyhnul trestnímu stíhání, bude **působit na svědky**, bude **pokračovat v trestné činnosti** či **dokoná trestný čin**.

¹⁹⁶ § 76 odst. 6 Sl. TP.

¹⁹⁷ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. v Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 647.

¹⁹⁸ § 69 odst. 1 písm. a), ZSM, § 179g, § 179h tr. řádu.

¹⁹⁹ § 69 odst. 1 písm. b) ZSM, § 307 – 308 tr. řádu.

²⁰⁰ § 69 odst. 1 písm. c) ZSM, § 309 – 314 tr. řádu.

²⁰¹ § 69 odst. 1 písm. d) ZSM, § 70 ZSM.

²⁰² § 220 Sl. TP.

²⁰³ § 216 – 217 Sl. TP.

spolupracujícího obviněného, ²⁰⁴ zastavení trestního stíhání spolupracujícího obviněného, ²⁰⁵ dohoda o vině a trestu ²⁰⁶). Trestní příkaz však není možné vydat v řízení s mladistvým, ²⁰⁷ stejně jako to není možné podle české právní úpravy. ²⁰⁸

4.3.3. Opatření ukládaná dětem a mladistvým

Právním následkem provinění (činu jinak trestného) je **opatření**. Jedná se o soubor nástrojů, kterými může soud pro mládež reagovat na protiprávní jednání dítěte či mladistvého. Možnost působit na osobu, která se v nízkém věku dopustila kriminálního jednání, je velmi důležitá, neboť právě včasným a efektivním reagováním je možné předejít budoucímu páchání trestné činnosti. Následně představím opatření aplikovatelná na děti a opatření aplikovatelná na mladistvé a poté je podrobně rozeberu, přičemž rovněž budu provádět srovnání se slovenskou právní úpravou.

Problematiku odklonů od trestního stíhání (podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání a speciální typ procesního odklonu pro mladistvé odstoupení od trestního stíhání ve smyslu § 70 ZSM) jsem již stručně představovala ve své diplomové práci a nyní se jimi zde nabývat již nebudu.

4.3.3.1. Opatření aplikovatelná na děti

Vzhledem k tomu, že děti jsou osoby trestně neodpovědné, není možné ani subsidiárně použít úpravu tr. zákoníku. Na druhou stranu téměř všechna opatření, která je možné jim podle ZSM uložit, jsou svou povahou a obsahem v souladu s určitými výchovnými a ochrannými opatřeními pro mladistvé. U mnoha těchto opatření je z toho důvodu také přímo odkazováno na přiměřené použití úpravy mladistvých.

Dítěti mladšímu patnácti let (či trestně neodpovědnému mladistvému), které se dopustilo činu jinak trestného, ²⁰⁹ je možné uložit následující opatření:

²⁰⁴ § 218 – 219 Sl. TP.

²⁰⁵ § 215 odst. 3 Sl. TP.

²⁰⁶ § 232 a násl., § 331 a násl. Sl. TP.

²⁰⁷ § 353 odst. 7 písm. b) Sl. TP.

²⁰⁸ § 63 ZSM.

²⁰⁹ Činem jinak trestným ve smyslu zákona o soudnictví ve věcech mládeže je čin naplňující všechny znaky trestného činu (resp. u trestně neodpovědných mladistvých ve smyslu § 5 odst. 2 provinění) uvedené v trestním zákoníku a v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže s výjimkou znaků pachatele. Jde tedy o závažné škodlivé činy, které jsou beztrestné jen proto, že se jich dopustila trestně neodpovědná osoba, která nepřekročila osmnáctý rok věku, tedy **spáchalo je buď dítě mladší patnácti let, které není trestně odpovědné již pro nedostatek zákonem**

- c) výchovná povinnost,
- d) výchovné omezení,
- e) napomenutí s výstrahou,
- f) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče,
- g) dohled probačního úředníka,
- h) ochranná výchova,
- i) ochranné léčení.²¹⁰

Tento výčet je taxativní a není možné jej tedy nijak rozšiřovat, a to ani s odkazem na účel ZSM. Není tedy možné například pachateli mladšímu patnácti let uložit zabezpečovací detenci či zabránění věci.²¹¹ Někdy je proto na místě místo tohoto druhu řízení podle ZSM učinit jiná opatření podle jiných právních předpisů, kdy je pak například umožněno vůči věci, kterou pachatel užil ke spáchání činu jinak trestného, aplikovat obecně použitelná správní opatření podle zvláštních právních předpisů, a to zejména podle zákona o zbraních, autorského zákona, zákona o návykových látkách apod., a to v příslušném správním řízení.²¹²

Vedle toho lze trestně neodpovědnému mladistvému, který se dopustil činu jinak trestného, nad ust. § 93 odst. 1 ZSM s poukazem na § 5 odst. 2 ZSM, také uložit též některé z ochranných opatření v § 21 ZSM.²¹³

Výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou a dohled probačního úředníka může dítěti (trestně neodpovědnému mladistvému) uložit **jen soud pro mládež**. Na tato opatření se aplikují ustanovení § 18, 19 a 20 ZSM, avšak vždy je nutno brát ohled na věk dítěte a okolnosti případu.²¹⁴

požadovaného věku, nebo se jich dopustil mladistvý, jenž není trestně odpovědný vzhledem k tomu, že v době činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat nebezpečnost svého chování pro společnost nebo ovládat své jednání, anebo byl v době činu nepřičetný.

²¹⁰ § 93 odst. 1 ZSM.

²¹¹ Stanovisko Nejvyššího soudu schválené dne 10. 6. 2010, sp. zn. Tpjn 300/2010, R 47/2010.

²¹² SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²¹³ Tamtéž.

²¹⁴ § 93 odst. 7 ZSM.

4.3.3.2. Opatření aplikovatelná na mladistvé

Mladistvým lze podle ZSM ukládat **výchovná, ochranná a trestní opatření**. Jde o hmotněprávní možnost reakce na trestnou činnost mladistvých a jejich dostatečné využití k ovlivnění dalšího života mladistvého v souladu s účelem ZSM podle § 1 odst. 2 ZSM ²¹⁵ a s účelem opatření podle § 9 odst. 1 ZSM ²¹⁶. Pokud jde o hierarchii, v první řadě by soud měl zkoumat možnost užití odklonu, jako nejmírnějšího způsobu projednání věci, následně je na místě vybírat vhodná výchovná či ochranná opatření. Není-li to možné, má soud pro mládež volit z trestních opatření, která nejsou spojená s přímým výkonem odnětí svobody. Trestní opatření nepodmíněné odnětí svobody by mělo nastoupit až jako poslední možnost, když již jiná opatření nevedla k nápravě.

Mezi **výchovná opatření**, ²¹⁷ která je možné uložit mladistvým, zákon zařazuje **dohled probačního úředníka**, ²¹⁸ **probační program**, ²¹⁹ **výchovné povinnosti**, ²²⁰ **výchovná omezení** ²²¹ a **napomenutí s výstrahou** ²²².

Při upuštění od trestního opatření ²²³ nebo při podmíněném upuštění od trestního opatření ²²⁴ mohou být mladistvému uložena výchovná opatření (lze je uložit také vedle uloženého ochranného nebo trestního opatření, příp. v souvislosti se zvláštními způsoby řízení). Výchovná opatření může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce ukládat se souhlasem osoby, proti které se řízení vede, již v průběhu trestního řízení, a to nejdéle do jeho pravomocného skončení. Souhlas může mladistvý kdykoliv odvolat. ²²⁵ Při uložení vedle podmíněného odsouzení nebo podmíněného odsouzení s dohledem mohou trvat maximálně po dobu této zkušební doby, samostatně nebo vedle

²¹⁵ Projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem; řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení a zamezování páčání protiprávních činů.

²¹⁶ Účelem opatření vůči mladistvému je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění.

²¹⁷ § 15 odst. 2 ZSM.

²¹⁸ § 16 ZSM.

²¹⁹ § 17 ZSM.

²²⁰ § 18 ZSM.

²²¹ § 19 ZSM.

²²² § 20 ZSM.

²²³ § 11 ZSM.

²²⁴ § 14 ZSM.

²²⁵ § 15 odst. 3 ZSM.

jiného ochranného nebo trestního opatření mohou trvat maximálně 3 roky.²²⁶ V komparaci se slovenskou právní úpravou je hlavní rozdíl v tom, že **výchovná opatření je možné uložit při podmíněném upuštění od potrestání nebo v přípravném řízení** (uložit je může jak soud, tak státní zástupce).²²⁷ Podle české právní úpravy je možné je uložit i v **meritorním rozhodnutí vedle uloženého ochranného či trestního opatření**.²²⁸

Z mých poznatků z praxe jsou velmi přínosné **probační programy**. V těchto programech má mladistvý, který například pochází z problematické rodiny a má kolem sebe „nesprávné“ osoby, možnost přijít do kontaktu s lidmi s podobnými problémy, a zároveň získat vhodné přátele. Mladistvý účastí v probačním programu začne efektivním způsobem trávit svůj volný čas a na kriminalitu mu již „nezbude čas“. Problémem však bývá nedostatek kapacity v těchto programech.

Obecně si myslím, že by výchovná opatření měla být vůči mladistvým aplikována ve větší míře. Z mých poznatků vyplynulo, že soud pro mládež většinou ukládá spíše jen nějaké z trestních opatření (samostatně),²²⁹ nežli v kombinaci s výchovnými opatřeními. To je vždy samozřejmě bráno s ohledem na závažnost provinění a na okolnosti toho konkrétního případu. Rovněž záleží vždy na daném soudci pro mládež, který věc hodnotí.

Mezi **ochranná opatření**²³⁰ podle ZSM patří **ochranné léčení**,²³¹ **zabezpečovací detence**,²³² **zabrání věci, zabránění části majetku**²³³ a **ochranná výchova**. Ochranná výchova je speciálním druhem ochranného opatření podle ZSM. Na ostatní druhy se užijí ustanovení tr. zákoníku.

Trestními opatřeními²³⁴ podle ZSM pak jsou **obecně prospěšné práce, peněžité opatření, peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně**

²²⁶ § 15 odst. 1 ZSM:

²²⁷ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 256.

²²⁸ § 15 odst. 1 ZSM.

²²⁹ § 24 ZSM.

²³⁰ § 21 odst. 1 ZSM.

²³¹ § 99 tr. zákoníku.

²³² § 100 tr. zákoníku.

²³³ § 101 – 104 tr. zákoníku.

²³⁴ § 24 odst. 1 ZSM.

odložené na zkušební dobu (s dohledem), odnětí svobody nepodmíněné. Těmito trestními opatřeními jsem se velmi podrobně zabývala ve své diplomové práci a komparaci se slovenskou právní úpravou jsem provedla již v kapitole 4.2.1.2.1.

Z mých dlouhodobých poznatků z praxe a na základě dostupných statistických údajů je zřejmé, že z trestních opatření dochází nejčastěji k uložení **podmíněného odsouzení**, zároveň bývá vedle tohoto trestního opatření často uloženo i některé výchovné opatření.

4.3.3.3. Rozbor jednotlivých opatření

V této kapitole popíšu a zhodnotím opatření ukládaná dětem a výchovná a ochranná opatření pro mladistvé a provedu komparaci se slovenskou právní úpravou. Již zde nebudu rozebírat trestní opatření pro mladistvé, neboť ta jsem již vyčerpávajícím způsobem popsala v diplomové práci.

4.3.3.3.1. Výchovné povinnosti

Výchovné povinnosti ²³⁵ jsou opatřením, které lze uložit jak dítěti, tak mladistvému. Řadí se mezi ta *nejvariabilnější* opatření. ²³⁶ Soud má díky tomuto opatření možnost účinně ovlivnit dosavadní život dítěte (či mladistvého), a to bez negativních vedlejších účinků. Výchovnou povinnost považuji za velmi účinné opatření jak v případě dětí, tak v případě mladistvých pachatelů.

Je založena na vyslovení **příkazu** k určitému chování s výchovným aspektem. Delikventovi je stanovena povinnost něco učinit. Cílem je zde především pozitivní působení na pachatele a jeho motivace ke společensky užitečným činnostem, k dosažení kýžené nápravy v jejich chování a k odstranění rizikových faktorů, které jsou příčinou kriminálního jednání. Příkazem může být jednak konání, které je obsahem povinnosti, kterou již děti (mladiství) zavázané k jejich plnění mají, a jednak konání, ke kterému jinak povinny obecně nejsou. ²³⁷

Zákon neobsahuje taxativní výčet těchto povinností, což umožňuje soudu vždy vytvořit či zvolit vhodnou výchovnou povinnost tak, aby byla dostatečně individualizovaná a zvolená přesně „na míru“ danému pachateli s ohledem

²³⁵ § 93 odst. 1 písm. a), ZSM, § 93 odst. 7 ZSM, § 18 ZSM.

²³⁶ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²³⁷ Tamtéž.

na jeho potřeby, věk a způsobilost. Je rovněž nezbytné, aby soud bral ohled na to, aby uloženou povinností nedošlo k narušení přípravy dítěte (mladistvého) na budoucí povolání, zejména pak plnění povinností, které souvisí se vzdělávacím programem školy, kterou navštěvuje.²³⁸ Je nutno respektovat základní zásady a účel zákona. Lze uložit i více výchovných povinností vedle sebe či je kombinovat s jinými opatřeními.

Ust. § 18 odst. 1 ZSM tak obsahuje pouze demonstrativní výčet možných ukládaných výchovných povinností mladistvému a dítěti, a to povinnost, aby tento pachatel zejména:

- a) *„bydlel s rodičem nebo jiným dospělým, který je odpovědný za jeho výchovu,*
- b) *jednorázově nebo ve splátkách zaplatil přiměřenou peněžitou částku, kterou zároveň určí, na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti poskytovanou podle zvláštního zákona,*
- c) *vykonal bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost určitého druhu,*
- d) *usiloval o vyrovnání s poškozeným,*
- e) *nahradil podle svých sil škodu způsobenou proviněním anebo jinak přispěl k odstranění následku provinění,*
- f) *podrobil se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením nebo zabezpečovací detencí podle tr. zákoníku,*
- g) *podrobil se ve svém volném čase vhodnému programu sociálního výcviku, psychologickému poradenství, terapeutickému programu, vzdělávacímu, doškolovacímu, rekvalifikačnímu nebo jinému vhodnému programu k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, který není probačním programem.“*²³⁹

Výchovná povinnost podle § 18 odst. 1 písm. g) ZSM je velmi podobná opatření podle § 93 odst. 1 písm. d) ZSM. Výhodou zde však je, že programy nejsou institucionálně vázány na střediska výchovné péče a jedná se o demonstrativní výčet programů. Soud tak může zvolit jakýkoli program podle svého uvážení.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ § 18 odst. 1 ZSM.

Forma výkonu těchto povinností není nijak zákonem upravena, soud a probační úředník tak vždy musí postupovat individuálně s přihlédnutím k povaze dané povinnosti.²⁴⁰

Pokud jde o výchovné povinnosti a omezení podle slovenské právní úpravy, jejich demonstrativní výčet upravuje zejména povinnost, aby mladistvý:

- a) „*docházel na probační dohled k probačnímu a mediačnímu úředníkovi,*
- b) *bydlel s rodičem nebo s jiným dospělým, který je odpovědný za jeho řádnou výchovu,*
- c) *se snažil o narovnění vztahů s poškozeným,*
- d) *nahradil podle svých sil škodu způsobenou trestným činem nebo jinak přispěl k odstranění škodlivého následku trestného činu,*
- e) *vykonal bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost,*
- f) *podstoupil léčení škodlivé závislosti,*
- g) *se ve svém volném čase podrobil programu sociálního výcviku, psychologickému poradenství, psychoterapeutickému, vzdělávacímu, doškolovacímu, rekvalifikačnímu nebo jinému vhodnému programu pro rozvíjení jeho sociálních schopností a osobnosti mladistvého, který není probačním programem.“²⁴¹*

Lze tedy uzavřít, že výchovné povinnosti ukládané podle ZSM jsou téměř shodné jako výchovné povinnosti a omezení podle Sl. TZ. Česká úprava však obsahuje pestřejší úpravu výchovných omezení, jak lze vidět v následující kapitole. Obě tyto úpravy však obsahují pouze demonstrativní výčet těchto omezení a povinností, a soud (státní zástupce) tak může uložit i jiné omezení či povinnost.

4.3.3.3.2. Výchovná omezení

Výchovná omezení²⁴² jsou protipólem výchovných povinností a rovněž umožňují individuální přístup k pachateli. V tomto případě jde o **zákaz** určitého jednání, tedy jedná se o formu povinnosti zdržet se stanovených aktivit. Je možné

²⁴⁰ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, Beck-online [online].

²⁴¹ § 107 odst. 1 Sl. TZ.

²⁴² § 93 odst. 1 písm. b) ZSM, § 93 odst. 7 ZSM, § 19 ZSM.

zakázat jak jednání nedovolená právními předpisy, tak jednání jinak právním řádem obecně dovolená.

Demonstrativní výčet výchovných omezení je obsažen v ust. § 19 odst. 1 ZSM, kdy soud (a v případě mladistvého v přípravném řízení státní zástupce) může uložit, aby dítě či mladistvý:

- a) „*nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné pro mladistvého nevhodné prostředí,*
- b) *nestýkal se s určitými osobami,*
- c) *nezdržoval se na určitém místě,*
- d) *nepřechovával předměty, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění,*
- e) *neužíval návykové látky,*
- f) *neúčastnil se hazardních her, sázek a hraní na výherních hracích přístrojích,*
- g) *neměnil bez předchozího ohlášení probačnímu úředníkovi místo svého pobytu,*
- h) *neměnil bez předchozího oznámení probačnímu úředníkovi bezdůvodně svou práci.“*²⁴³

I zde je nezbytné brát vždy ohled na osobu pachatele, jeho věk, způsobilost a lze tato omezení uložit jen tak, aby nedošlo k narušení jeho přípravy na budoucí povolání. Tato omezení jsou určena především k předcházení recidivy a k omezení působení negativních vlivů.²⁴⁴

4.3.3.3. Napomenutí s výstrahou

Napomenutí s výstrahou²⁴⁵ je považováno za nejmírnější formu opatření, a to nejen podle hlavy třetí ZSM, ale i v případě řízení proti mladistvým pachatelům. V praxi jsem se setkala s názory, že se jedná o ne tak významné opatření, když stejný efekt má i například upuštění od uložení opatření podle § 93 odst. 10 ZSM či v případě mladistvých pachatelů upuštění od uložení trestního opatření podle § 11 odst. 1 ZSM, neboť v případech, ve kterých přichází v úvahu uložení napomenutí s výstrahou, je mnohdy účelu dosaženo již samotným projednáním věci před soudem pro mládež.

²⁴³ § 19 odst. 1 ZSM.

²⁴⁴ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, Beck-online [online].

²⁴⁵ § 93 odst. 1 písm. c) ZSM, § 93 odst. 7 ZSM, § 20 ZSM.

Objevuje se tedy poměrně mnoho názorů, že toto opatření je jakýsi přepjatý formalismus, když nemá žádné speciální účinky. Na rozdíl od ostatních opatření napomenutí s výstrahou nepřináší žádné povinnosti ani omezení, není zde tedy žádné speciální působení na pachatele. V literatuře je na něj ovšem naopak nahlíženo jako na poměrně **výrazný sankční prvek**.

Podle § 11 odst. 2 ZSM navíc může soud pro mládež při upuštění od uložení trestního opatření mladistvého napomenout či mladistvého přenechat k postižení škole, zákonnému zástupci, výchovnému zařízení apod., a právě tento postup tak může představovat daleko větší zásah do jeho poměrů. Zároveň je tento postup prakticky shodný s postupem podle § 20 odst. 2 ZSM, který rovněž soudu (u mladistvých v přípravném řízení státnímu zástupci) umožňuje přenechat postižení zákonnému zástupci, výchovnému ústavu apod. Ten, komu bylo dítě či mladistvý přenechán k postižení, je povinen soud pro mládež informovat o způsobu vybraného postihu.

Obecně se napomenutí s výstrahou užívá tam, kde pachatel projevil lítost, uvědomil si závažnost svého jednání, čin není nijak zvlášť závažný a nezanechal trvalé následky. Jedná se o důrazné vytknutí protiprávnosti spáchaného činu, který je doprovázen upozorněním na možné důsledky recidivy takové delikvence. Výtce musí být přítomní zákonní zástupci či opatrovník napomínaného dítěte či mladistvého.²⁴⁶ Mladistvému je možné ho uložit jak v průběhu řízení, tak v rozhodnutí ve věci samé. V průběhu řízení je však vyžadován jeho souhlas, což ovšem snižuje účinek tohoto výchovného opatření.²⁴⁷

Úprava napomenutí s výstrahou jako výchovné opatření pro mladistvé podle § 108 Sl. TZ je zcela totožná. Soud (v přípravném řízení státní zástupce) jím rázně vytkne mladistvému (za přítomnosti jeho zákonného zástupce, OSPODu a PMS) protiprávnost jeho činu a upozorní ho na případné následky, které mohou nastat, pokud by se i nadále dopouštěl trestné činnosti.²⁴⁸

²⁴⁶ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²⁴⁷ SOTOLÁŘ, Alexander. § 20 [Napomenutí s výstrahou]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 204, *Beck-online* [online].

²⁴⁸ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 257.

4.3.3.3.4. Zařazení do programu ve středisku výchovné péče

Zařazení do výchovného programu ²⁴⁹ je, jak již bylo řečeno, velmi blízké výchovné povinnosti ve smyslu § 18 odst. 1 písm. g) ZSM a § 93 odst. 1 písm. a) ZSM. Jedná se o opatření aplikovatelné na **dítě mladší patnácti let**.

Podle tohoto ustanovení ²⁵⁰ je možné dítěti uložit jakýkoliv program výchovné povahy, avšak musí se jednat o program realizovaný **středisky výchovné péče** ²⁵¹ působícími na základě zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVÚVOV“). Střediska poskytují sociálně-pedagogickou péči a psychologickou pomoc dětem s rizikem či projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji a dětem propuštěným z ústavní výchovy při jejich začlenění se do společnosti. ²⁵² Středisko je určeno pro děti s rizikem poruch chování či rozvinutými projevy poruch chování a negativními jevy v sociálním vývoji, případně i pro zletilé osoby až do ukončení studia, resp. až do 26 let, ²⁵³ dále pro osoby, které jsou odpovědné za výchovu a pro pedagogické pracovníky a pro děti, u kterých o zařazení do tohoto střediska rozhodl soud nebo o výchovném opatření ukládaném podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. ²⁵⁴

V praxi je vhodné i kombinování těchto programů. Členění programů se odvíjí od míry zásahu každého programu do života dítěte. Jde o **ambulantní programy** ²⁵⁵, kdy se jedná o poradenské služby střediska, které jsou založeny na konzultacích a poskytování odborných informací a pomoci klientům ²⁵⁶ sociálně-právní ochrany dětí, jiným orgánům a organizacím podílejících se na

²⁴⁹ § 93 odst. 1 písm. d) ZSM.

²⁵⁰ Plným názvem: Zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče.

²⁵¹ § 16 ZVÚVOV.

²⁵² SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²⁵³ § 16 odst. 1 ZVÚVOV.

²⁵⁴ § 16 odst. 1 písm. b), písm. c) ZVÚVOV.

²⁵⁵ § 16 odst. 2 písm. a) ZVÚVOV.

²⁵⁶ § 16 odst. 1 ZVÚVOV. Středisko poskytuje služby **klientům**, jimiž jsou: a) děti s rizikem poruch chování či s již rozvinutými projevy poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji, případně zletilým osobám do ukončení přípravy na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let, b) osoby odpovědné za výchovu a pedagogičtí pracovníci, c) děti, u nichž rozhodl o zařazení do střediska soud nebo o výchovném opatření podle zvláštního právního předpisu (§ 13 a 13a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

práci s dítětem a rodinou, zejména školám a školským zařízením. Druhou skupinu tvoří **celodenní programy** ²⁵⁷, což jsou především terapeutické služby, jejichž základním cílem je urychlit sjednocování původní rodiny. Poslední skupinu tvoří **internátní programy** ²⁵⁸, kde středisko poskytuje diagnostické služby, které spočívají v odborném vyšetřování úrovně klienta formou pedagogických a psychologických činností, na základě nichž vydává doporučení školám a školským zařízením. ²⁵⁹ Programy internátního typu odeberou dítě z jeho rodinného a sociálního prostředí, a to zpravidla až na 8 týdnů.

Než dojde k umístění dítěte do střediska výchovné péče, je nezbytné pedagogicko-psychologické vyšetření. Zařazení do vybraného programu by mělo být provázeno také zájmem dítěte a rodičů se takového programu zúčastnit, který může být projevem již v průběhu řízení před soudem. Zákon však souhlas dítěte nevyžaduje. ²⁶⁰ Instituce pro mládež dále rozebírám v kapitole 11.4.

4.3.3.3.5. Dohled probačního úředníka

Dohled probačního úředníka ²⁶¹ je dalším opatřením, které lze uložit jak **mladistvým** podle § 15 odst. 2 písm. a) ZSM, tak **dětem** podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM. Má napomoci k převýchově a dalšímu pozitivnímu ovlivňování chování dětí (mladistvých), které spočívá v kontrole, pomoci a poradenství. Probace spočívá v individuální práci probačního úředníka s dítětem (mladistvým), která je založena na pravidelném osobním kontaktu. ²⁶²

Cílem dohledu probačního úředníka je:

- a) *„sledování a kontrola chování mladistvého zaměřená na zajištění ochrany společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti,*

²⁵⁷ § 16 odst. 2 písm. b) ZVÚVOV.

²⁵⁸ § 16 odst. 2 písm. c) ZVÚVOV.

²⁵⁹ KRÍSTEK, Adam. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. Komentáře (WK ČR). ISBN 978-80-7552-821-6, s. 95 – 98.

²⁶⁰ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²⁶¹ § 93 odst. 1 písm. e) ZSM, § 93 odst. 6 ZSM, 16 odst. 1, odst. 2 ZSM, § 80 odst. 1, odst. 3, odst. 4, odst. 5 ZSM.

²⁶² ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 73.

- b) *odborné vedení a pomoc mladistvému s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život.*²⁶³

Probační úředník má nejen sledovat způsob života a chování dítěte (mladistvého), ale rovněž o něj pečovat a pomáhat mu s problémy vyvstalými v jeho životě. Má mu pomoci vyvarovat se nevhodnému prostředí a přispívat k eliminaci rizikových faktorů. Vedle tohoto opatření je vhodné uložit určité výchovné povinnosti či omezení, což ještě více posílí pozitivní působení na danou osobu. Probační úředník by měl být aktivní již před rozhodnutím soudu, zejména by měl napomoci při shromažďování podkladů pro volbu co nejvhodnějšího postupu soudu.

Dohled je vykonáván na základě **probačního plánu dohledu**, který, je-li to možné, by měl být vypracováván za přítomnosti dítěte (mladistvého), neboť jeho aktivita může vést k odhalení dalších jeho potřeb i k účelné individualizaci řešení situace. Nejedná se však o dohodu s dítětem (mladistvým), plán tedy probační úředník vypracuje i v případě, že se na obsahu s dítětem (mladistvým) neshodne. Probační plán dohledu je ucelený materiál obsahující zcela konkrétní kroky, které musí jedinec učinit, aby vedl řádný život, uvědomil si závažnost svého jednání, změnil způsob svého života, získal dlouhodobou perspektivu svého společenského uplatnění, zbavil se zvyků, kvůli kterým se dopouštěl trestné činnosti, ukotvil své rodinné poměry a vztahy s osobami z jeho blízkého sociálního okolí.²⁶⁴

Probační plán dohledu má obsahovat především:

- a) *„objasnění motivů a podmínek jednání dítěte vedoucích ke spáchání protiprávní činnosti a stupně rizika jejího opakování,*
- b) *metody práce s dítětem vedoucí k tomu, aby si uvědomilo negativní dopad svého činu na poškozeného, další osoby, společnost i sebe samého,*
- c) *rámcový rozvrh plánovaných osobních kontaktů probačního úředníka s dítětem,*
- d) *způsob kontroly průběžného plnění podmínek a omezení uložených dítěti,*
- e) *individuální program výkonu dohledu, včetně cílů a metod resocializace,*

²⁶³ § 16 odst. 2 ZSM.

²⁶⁴ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, Beck-online [online].

- f) vymezení zamýšlených cílů dohledu, zvláště změn v chování směřujících k posílení vědomí odpovědnosti dítěte, jeho vztahu ke vzdělávání a snížení rizika recidivy,
- g) časový harmonogram plánovaného dosažení jednotlivých cílů.“²⁶⁵

V průběhu dohledu je vhodné a účelné plán upravovat s ohledem na vyvstálé potřeby a pokroky osoby. S výkonem dohledu jsou přímo spojené určité povinnosti (§ 16 odst. 3 ZSM, § 93 odst. 6 ZSM).²⁶⁶ Základními povinnostmi a omezeními jsou:

- a) „spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu stanoví na základě vytvořeného probačního plánu dohledu,
- b) být v kontaktu s probačním úředníkem, dostavovat se k němu ve lhůtách, které mu stanoví, a poskytnout mu potřebnou součinnost, pokud ho navštíví v bydlišti nebo ve škole,
- c) informovat ho o svém pobytu, škole, zaměstnání, dodržování uložených opatření, povinností nebo omezení a o jiných důležitých okolnostech, které mu určí,
- d) umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se zdržuje.“²⁶⁷

Doba trvání dohledu není stanovena. Trvá tak do té doby, dokud není dosaženo jeho účelu, nejdéle do dosažení 18 let. Probační úředník pravidelně (zpravidla každých 6 měsíců) informuje soud pro mládež o průběhu dohledu. Neplnění dohledu oznámí probační úředník soudu pro mládež. Při méně závažném porušení může probační úředník udělit výstrahu.²⁶⁸

4.3.3.3.6. Probační program

Probační program je výchovné opatření podle § 15 odst. 2 písm. b) ZSM, které lze uložit mladistvému. Jedná se o program, který je zapsán **ve speciálním seznamu probačních programů vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR** (nutná akreditace Ministerstvem spravedlnosti ČR).²⁶⁹ Probační program poskytuje odbornou podporu, pomoc a radu mladistvým pachatelům protiprávních

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž.

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ SOTOLÁŘ, Alexander. § 17 [Probační program]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 176, Beck-online [online].

činů při řešení důsledků jejich protiprávní činnosti, zaměřuje se na jejich znovuzачlenění do běžného života a snižuje rizika jejich recidivy.²⁷⁰

Probačním programem rozumíme především „*program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který je zaměřen na to, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným.*“²⁷¹ Mladistvému by mělo být umožněno zúčastnit se takového programu, který je schopen naplnit všechny výše uvedené cíle, a to ať už samostatně nebo ve spojení s vhodným výchovným, ochranným či trestním opatřením. Právě toto je odlišuje od programů, které lze uložit podle § 18 odst. 1 písm. g) ZSM.²⁷²

Cílem probačního programu je uceleným způsobem vyřešit problémy mladistvých a vhodným způsobem reagovat na jejich provinění.²⁷³ Může se jednat o programy ambulantního i ústavního typu, které již představují skutečně velký zásah do života mladistvého. Je zde vždy nezbytný souhlas mladistvého.²⁷⁴ Povinnost podrobit se probačnímu programu lze uložit jak v řízení před soudem, v přípravném řízení,²⁷⁵ tak i v souvislosti s odklony od trestního řízení. Doba trvání stanoví soud pro mládež (státní zástupce), maximální délka však může činit 3 roky.²⁷⁶

Probační program může být mladistvému uložen, pokud:

a) „*probační program odpovídá potřebám mladistvého i zájmům společnosti,*

²⁷⁰ Proxima Sociale. *Probační program*. [online]. Proxima Sociale: © 2020 [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné: <https://www.proximasociale.cz/programy-pro-deti-a-mladez/probacni-program/>

²⁷¹ ROZUM, Jan. *Probační programy pro mladistvé*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-114-1, s. 28.

²⁷² SOTOLÁŘ, Alexander. § 17 [Probační program]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 176, *Beck-online* [online].

²⁷³ SOTOLÁŘ, A. Programy probačního typu ve smyslu zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Trestněprávní revue*, 2006, č. 17, s. 192.

²⁷⁴ SOTOLÁŘ, Alexander. § 17 [Probační program]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 176, *Beck-online* [online].

²⁷⁵ § 17 odst. 2 ZSM.

²⁷⁶ SOTOLÁŘ, Alexander. § 17 [Probační program]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 176, *Beck-online* [online].

- b) mladistvému byla poskytnuta dostatečná možnost seznámit se s obsahem probačního programu a
- c) mladistvý souhlasí se svou účastí na probačním programu.“²⁷⁷

4.3.3.3.7. Ochranná výchova

Ochranná výchova²⁷⁸ je zvláštní druh ochranného opatření podle ZSM. Představuje nejvýraznější zásah do poměrů jedince. Lze ji uložit jen v těch nejzávažnějších případech. Je aplikovatelná jak vůči **mladistvým**, tak i ve vztahu k **dětem mladším patnácti let**.

V případě mladistvých pachatelů je ochranná výchova ve vztahu subsidiarity k výchovným opatřením, neboť v ust. § 22 odst. 1 ZSM je dovětek „**a nepostačuje uložení výchovných opatření.**“ Soud pro mládež **může** mladistvému uložit ochrannou výchovu, pokud o jeho výchovu není dostatečným způsobem postaráno a nedostatek řádné výchovy není možné odstranit v jeho vlastní rodině, ve které žije, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána či prostředí, ve kterém mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho řádné výchovy.²⁷⁹

Ochranná výchova může být uložena samostatně při upuštění od uložení trestního opatření, srov. § 12 písm. b) ZSM nebo vedle trestního opatření.²⁸⁰

Trvá, dokud není naplněn její účel, nejdéle do 18 let, ve výjimečných případech je možné její prodloužení do 19 let, například z důvodu zakončení výuky. Trvání ochranné výchovy je tedy omezeno **věkem a účelem**.²⁸¹ Umístěním dítěte do ochranné výchovy rodiče neztrácí vyživovací povinnost.

Soud pro mládež musí spolupracovat se zařízeními, kterým je svěřena péče o mládež, a to s OSPODem, školou, zájmovým sdružením apod. K úplnému zjištění soudu může napomoci i činnost probačního úředníka. Nezbytné je rovněž pedagogicko-psychologické vyšetření. Na úpravu ZSM navazuje již zmiňovaný ZVÚVOV.²⁸²

²⁷⁷ § 17 odst. 2 ZSM.

²⁷⁸ § 93 odst. 1 písm. f) ZSM, § 93 odst. 2, odst. 3 ZSM, 22 ZSM.

²⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel. § 22 [Ochranná výchova]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 235, *Beck-online* [online].

²⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 456.

²⁸¹ Tamtéž, s. 457.

²⁸² Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Ochranná výchova se vykonává ve zvláštních výchovných zařízeních, případně též v léčebném ústavu.²⁸³ Probíhá zpravidla v dětském domově se školou, v diagnostickém ústavu či ve výchovném ústavu.²⁸⁴ Institucemi pro mládež se však více zabývá v kapitole 11.4, kde rovněž vysvětlují, k čemu každé z těchto zařízení je užíváno. V zařízení se dítě (mladistvý) připravuje na své budoucí povolání. Na výkon se zde užijí obecná ustanovení ZŘS.²⁸⁵

ZSM ve vztahu k dětem mladším 15 let rozlišuje **ochrannou výchovu obligatorní** (§ 93 odst. 2 ZSM) a **ochrannou výchovu fakultativní** (§ 93 odst. 3 ZSM). Obligatorně dojde k uložení ochranné výchovy **dítěti**, které se dopustilo takového činu, za který tr. zákoník umožňuje uložit výjimečný trest²⁸⁶, a které v době spáchání činu dovršilo dvanáctý rok svého věku a nepřesáhlo patnáctý rok věku.²⁸⁷ Naopak je na volbě (fakultativní možnost) soudu pro mládež, zda ochrannou výchovu uloží **dítěti**, které v době, kdy se dopustilo činu, bylo mladší patnácti let, a pokud to odůvodňuje povaha spáchaného činu jinak trestného a je-li to potřeba pro zabezpečení jeho řádné výchovy.²⁸⁸ V tomto druhém případě tedy soud nejprve před uložením ochranné výchovy musí pečlivě zvážit všechny možné alternativy. Odebrání dítěte z rodiny a jeho následné umístění do ústavu pro výkon ochranné výchovy je vždy až posledním řešením. Soud pro mládež by tak měl postupovat jen v případě, že není možné daný účel zajistit jinak.

Základní rozdíl mezi ochrannou a ústavní výchovou spočívá v zařízení, ve kterém je ústavní či ochranná výchova vykonávána. Vždy je však jejím cílem zabezpečit náhradní výchovné prostředí pro dítě a poskytnout dítěti pomoc.²⁸⁹ Ochranná výchova uložená podle ZSM má přednost před ústavní výchovou uloženou podle občanskoprávních předpisů.²⁹⁰

²⁸³ § 82 odst 1 ZSM.

²⁸⁴ § 13 odst. 1 písm. b) ZVÚVOV.

²⁸⁵ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁶ § 54 odst. 1 tr. zákoníku - Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.

²⁸⁷ § 93 odst. 2 ZSM.

²⁸⁸ § 93 odst. 3 ZSM.

²⁸⁹ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1158/2007, [R 41/2009].

Úprava ochranné výchovy²⁹¹ ve slovenské právní úpravě je velmi podobná české právní úpravě. Jedná se o krajní prostředek působení na osobu, když jiné zásahy do práv mladistvého nepřinášejí účinku.²⁹² Mladistvému ji soud může uložit ze shodných důvodů. Dítěti může být uložena, pokud se dopustilo činu jinak trestného a je-li to potřebné k zabezpečení jeho řádné výchovy. Obligatorně ji soud ukládá, pokud jde o nezletilé dítě ve věku 12 – 14 let, které spáchalo čin, za který lze uložit trest doživotí.²⁹³

Rozdíl je ve výkonu ochranné výchovy, který na Slovensku probíhá ve **zvláštních zařízeních**²⁹⁴ (převýchovná centra, dětské domovy, diagnostická centra) – tzv. ochranná ústavní výchova či v **profesionální náhradní rodině** – ochranná rodinná výchova.²⁹⁵ Tato druhá forma výkonu ochranné výchovy byla v minulosti upravena zákonem č. 279/1993 Z. z., o školských zariadeniach, podle kterého mohla být vytvořena soustava rodin, kde byla ochranná výchova vykonávána a zároveň byla součástí zařízení pro mládež. Osoba, která se o tyto děti starala, byla zaměstnancem zařízení. V rodině mohly být maximálně 3 děti. Současný „slovenský“ školský zákon č. 245/2008 Z. z., ani jeho prováděcí vyhláška č. 323/2008 Z. z., však tuto formu ochranné výchovy přímo neřeší. Pojem profesionální náhradní rodiny je upraven ve Sl. Z. OSPOD, kde se jedná o zvláštní formu ústavní péče v dětském domově.²⁹⁶ Tyto druhy ochranné výchovy mohou být kdykoliv měněny z jednoho na druhý. Je-li to však vhodné vzhledem ke zdravotnímu stavu mladistvého, vykonává se primárně v zařízení ústavní zdravotní péče.

4.3.3.3.8. Ochranné léčení

Ochranné léčení²⁹⁷ může být uloženo jak **dětem**, tak **mladistvým**. Rozlišuje se **ústavní**²⁹⁸ a **ambulantní**²⁹⁹ forma ochranného léčení.³⁰⁰ Soud

²⁹¹ § 102 Sl. TZ.

²⁹² Rozhodnutí Krajského soudu v Brně z 16. února 1962, sp. zn. 2 To 41/62, [R 41/1962 tr.].

²⁹³ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 254 - 255.

²⁹⁴ Výkon upraven zákonem č. 245/2008 Z. z. zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹⁵ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 255.

²⁹⁶ HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6, s. 116.

²⁹⁷ § 93 odst. 1 písm. g) ZSM, § 93 odst. 4, odst. 5 ZSM, § 99 tr. zákoníku.

²⁹⁸ Jejich výkon probíhá ve zdravotnických ústavních (léčebných) zařízeních, zpravidla se jedná o psychiatrické léčebny, ale mohou jimi být i jiná zdravotnická zařízení poskytující ústavní péči.

pro mládež může formy ochranného léčení měnit z jedné na druhou.³⁰¹ Právní úprava je obsažena v § 99 tr. zákoníku, kdy odstavec 1 obsahuje podmínky, kdy se ukládá obligatorně, odstavec 2 situace, kdy je na úvaze soudu, zda k jeho uložení dojde. Ústavní ochranné léčení trvá nejdéle dvě léta, lze jej prodlužovat, a to i opakovaně.³⁰²

U **dětí** může představovat skutečně výrazný zásah do jejich života. Jedná se o **fakultativní** opatření aplikovatelné v reakci na spáchání činu jinak trestného trestně neodpovědným dítětem mladším patnácti let.³⁰³ Soud pro mládež **může** uložit ochranné léčení dítěti mladšímu patnácti let na základě předchozího vyšetření duševního stavu dítěte, jestliže se dopustilo činu jinak trestného ve stavu vyvolaném duševní poruchou nebo pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním, jde-li o dítě, které se oddává zneužívání takové látky, a jeho pobyt na svobodě bez uložení ochranného léčení je nebezpečný.³⁰⁴ Vždy se musí jednat o adekvátní řešení a je nezbytné přihlídnout k psychickému a duševnímu stavu dítěte. Nutné je znalecké zkoumání dítěte znalcem z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie se specializací na dětskou psychiatrii a znalcem z oboru zdravotnictví nebo pedagogiky odvětví psychologie se specializací na dětskou psychologii.³⁰⁵

U dětí mladších patnácti let nelze ochranné léčení zaměnit na zabezpečovací detenci. Nejedná se vůbec o opatření, které je možné dětem uložit. Naopak, je možné ji uložit trestně neodpovědným mladistvým.³⁰⁶

U dětí se neočekává nepřičetnost a zmenšená přičetnost jako jeden z předpokladů uložení ochranného léčení, když u této kategorie pachatelů není možné o trestněprávní nepřičetnosti či zmenšené přičetnosti vůbec hovořit. Předpokladem pro uložení ochranného léčení dětem mladším patnácti let je jejich duševní porucha či závislost na návykových látkách. Právě od těchto dvou

²⁹⁹ Jejich výkon probíhá na svobodě. Léčené dítě je při něm povinno podrobit se stanovenému léčebnému režimu a podle pokynů příslušných pracovníků zdravotnického zařízení k nim v určených termínech pravidelně docházet.

³⁰⁰ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 765.

³⁰¹ § 93 odst. 5 ZSM.

³⁰² § 99 odst. 6 tr. zákoníku.

³⁰³ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 766.

³⁰⁴ § 93 odst. 4 ZSM.

³⁰⁵ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 766.

³⁰⁶ Tamtéž, s. 772.

okolností se v případě dospělých a mladistvých pachatelů odvíjí případná nepřičetnost.³⁰⁷

Významnou součástí ochranného léčení je **terapeutické působení**. Zároveň má zabezpečovat ochranu společnosti před kriminalitou nebezpečných duševně chorých dětí nebo dětí závislých na návykových látkách. Nikdy však nemůže být uloženo ochranné léčení jen s cílem izolovat tyto děti od společnosti. Ochranné léčení je prostředkem k zajištění spolupráce dítěte při léčbě.³⁰⁸

Lze jej aplikovat vůči dětem, které se činu jinak trestného dopustily **ve stavu vyvolaném duševní poruchou** či **pod vlivem návykové látky** (nebo v souvislosti s jejich zneužíváním),³⁰⁹ a jejich pobyt na svobodě by byl bez uložení ochranného léčení velmi nebezpečný.³¹⁰ Ochranné léčení trvá, dokud to vyžaduje účel. Nejméně jednou za dvanáct měsíců soud pro mládež přezkoumá, zda trvají důvody pro další trvání ochranného léčení. Podkladem pro uložení ochranného léčení nemůže být jen nezralost dítěte.³¹¹

U **mladistvých** delikventů lze, stejně jako u dospělých pachatelů, ochranné léčení uložit i obligatorně, a to v případě, že mladistvý není pro nepřičetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, anebo v případě uvedeném v ust. § 40 odst. 2 tr. zákoníku³¹² či v ust. § 12 písm. a) ZSM.³¹³ Fakultativně jej pak lze uložit ze shodných důvodů jako v případě dětí mladších 15 let (srov. § 99 odst. 2 tr. zákoníku).

³⁰⁷ Tamtéž, s. 766.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 765.

³⁰⁹ Srov. obdobně - R 50/1983, R 30/1972 a R 46/1977 - Pouze na jejich chorobné zneužívání je totiž na místě reagovat léčbou. V souvislosti s úvahou o uložení ochranného léčení tedy nestačí zjištění ojedinělé opilosti nebo experimentování s některou omamnou nebo psychotropní látkou, případně zjištění sklonu k jejímu požívání, ale musí jít o **takové požívání, které má povahu chorobného návyku**.

Srov. obdobně - R 44/1980 - Dostačující je rovněž, pokud čin byl zřejmým důsledkem zneužívání takové látky (například loupeže se dopustilo proto, aby si opatřilo návykovou látku, jejímuž zneužívání se oddává).

³¹⁰ § 93 odst. 4 ZSM.

³¹¹ SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana. § 93 [Opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 744, *Beck-online* [online].

³¹² Má-li soud za to, že by vzhledem k zdravotnímu stavu pachatele uvedeného v odstavci 1 bylo možno za současného uložení ochranného léčení (§ 99) dosáhnout možnosti jeho nápravy i trestem kratšího trvání, sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, přičemž není vázán omezením uvedeným v § 58 odst. 3, a uloží zároveň ochranné léčení.

³¹³ Soud pro mládež může upustit od uložení trestního opatření mladistvému i tehdy, jestliže mladistvý spáchal provinění ve stavu vyvolaném duševní poruchou a soud pro mládež má za to, že zabezpečovací detence nebo ochranné léčení, které zároveň ukládá, zajistí nápravu mladistvého lépe než trestní opatření.

Tzv. podmíněná nebo relativní přičetnost (nepřičetnost) upravená v ust. § 5 odst. 1 ZSM nemůže být důvodem pro uložení ochranného léčení, jelikož se nejedná o duševní poruchu, která je projevem nemoci, ale jde jen o vývojové opoždění. Ochranné léčení má zajistit individuální prevenci, a to především nápravu a zajištění. Zabezpečuje eliminaci nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákoníkem.³¹⁴

Slovenská právní úprava neobsahuje ve vztahu k ochrannému léčení mladistvých³¹⁵ žádná specifika a zcela se užíje obecná úprava Sl. TZ. Ochranné léčení **může** soud uložit pachateli ve stavu nepřičetnosti či zmenšené přičetnosti za předpokladu, že jeho pobyt na svobodě je nebezpečný. Ukládá se rovněž při násilném činu, kterého se pachatel dopustil vůči blízké či svěřené osobě, pokud je možné očekávat, že pachatel bude v násilné činnosti pokračovat. Dále se ukládá při spáchání trestného činu pod vlivem návykové látky či v souvislosti s jejím užíváním.

Obligatorně jej slovenský soud uloží v případech uvedených v § 39 odst. 2 písm. c) Sl. TZ,³¹⁶ tedy při mimořádném snížení trestu odnětí svobody, pokud byl spáchán ve stavu zmenšené přičetnosti či podle § 40 odst. 1 písm. d) Sl. TZ³¹⁷ při upuštění od potrestání. Rovněž jej soud uloží, pokud se trestně neodpovědná osoba dopustila činu jinak trestného a její pobyt na svobodě je nebezpečný.³¹⁸

4.3.3.3.9. Zabezpečovací detence

Jedná se o **subsidiární** opatření k ochrannému léčení. Ukládá se zvláště nebezpečným osobám. Účelem je především izolování této nebezpečné osoby

³¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 99 [Ochranné léčení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1155, *Beck-online* [online].

³¹⁵ § 73 Sl. TZ.

³¹⁶ Soud může snížit trest pod dolní hranici trestní sazby, pokud odsuzuje pachatele, který spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti, a soud má za to, že vzhledem ke zdravotnímu stavu pachatele by bylo možné za současného uložení ochranného léčení dosáhnout ochrany společnosti i trestem kratšího trvání, přičemž není vázán omezeními uvedenými v odstavci 3 a zároveň uloží ochranné léčení.

³¹⁷ Od potrestání pachatele přečinu, kterým nebyla způsobena smrt, je možné upustit pokud pachatel přečin spáchal ve stavu zmenšené přičetnosti a soud má za to, že ochranné léčení, které mu zároveň ukládá, zajistí ochranu společnosti a nápravu pachatele účinněji než trest; to neplatí, pokud si stav zmenšené přičetnosti způsobil vlivem návykové látky.

³¹⁸ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 223 – 224.

a ochrana společnosti. ³¹⁹ Zabezpečovací detence je upravena v § 100 tr. zákoníku, přičemž tato obecná ustanovení se aplikují i ve vztahu k **mladistvým**. Není naopak možné uložit zabezpečovací detenci dětem mladším 15 let. Uloží se za čin, který by ve vztahu k dospělému pachateli byl **zločin**. ³²⁰ Trvá, dokud to vyžaduje její účel. V případě mladistvých pachatelů je soud povinen nejméně **jednou za 6 měsíců přezkoumat, zda trvají důvody pro její pokračování**. ³²¹

Obligatorně soud pro mládež uloží zabezpečovací detenci, pokud postupuje podle § 47 odst. 2 tr. zákoníku ³²², nebo pokud se jedná o pachatele, který není pro nepřítetnost trestně odpovědný, avšak čin jinak trestný, kterého se dopustil, vykazuje znaky zločinu. Jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a není možné předpokládat, že by uložené ochranné léčení vedlo k dostatečné ochraně společnosti. ³²³

Fakultativně může soud pro mládež uložit zabezpečovací detenci, pokud se pachatel dopustil zločinu ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a není možné očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možností působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti. Rovněž tak může učinit v případě, že pachatel, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zločin, a to i přesto, že již byl pro zločin spáchaný pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním odsouzen k nepodmíněnému trestnímu opatření odnětí svobody nejméně na dvě léta, a není možné očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložením ochranného léčení dostatečné ochrany společnosti, a to i s přihlédnutím k již projevenému postoji pachatele k ochrannému léčení. ³²⁴

Soud pro mládež vždy přihlíží k osobě pachatele, jeho dosavadním poměrům a způsobu života. Lze ji uložit samostatně, při upuštění od uložení

³¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 425.

³²⁰ § 14 odst. 3 tr. zákoníku - zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle tr. zákoníku přečiny.

³²¹ § 100 odst. 5 tr. zákoníku.

³²² Soud může upustit od potrestání i tehdy, jestliže pachatel spáchal zločin ve stavu zmenšené přítetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou, a nelze přitom očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možností působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti, a soud má za to, že zabezpečovací detence, kterou pachateli zároveň ukládá, zajistí ochranu společnosti lépe než trest.

³²³ § 100 odst. 1 tr. zákoníku.

³²⁴ § 100 odst. 2 tr. zákoníku.

trestního opatření nebo vedle trestního opatření.³²⁵ Nepříčetnost v důsledku nedostatku rozumové a mravní vyspělosti mladistvého pachatele sama o sobě zásadně nemůže být důvodem pro uložení zabezpečovací detence, neboť se nejedná o duševní poruchu, ale pouze o vývojovou opožděnost.³²⁶

Výkon zabezpečovací detence je upraven zákonem č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a v ust. § 354 – 357 tr. řádu. Výkon probíhá v ústavu se zvláštní ostrahou zřizovaném a spravovaném Vězeňskou službou České republiky, ve kterém jsou uplatňovány léčebné, psychologické, vzdělávací, pedagogické, rehabilitační a činnostní programy.³²⁷ V současné době se v České republice nachází dva ústavy pro výkon zabezpečovací detence, a to v **Brně-Bohunicích** a v **Opavě**.³²⁸ Mladiství vždy zabezpečovací detenci vykonávají odděleně od dospělých. Rozdělení jsou také muži od žen.

Slovenská právní úprava rovněž umožňuje uložení tohoto typu ochranného opatření mladistvému.³²⁹ Doposud však není na Slovensku zřízen ústav pro výkon zabezpečovací detence, avšak podle usnesení slovenské vlády č. 145 ze dne 29. 3. 2017 má detenční ústav zřídit Ministerstvo zdravotnictví Slovenské republiky do 31. 1. 2020. Podle důvodové zprávy ke slovenskému zákonu o výkonu zabezpečovací detence má tento ústav být zřízen u **Psychiatrické nemocnice Hronovce**.³³⁰ Doposud však zřízen nebyl.

Je-li odsouzenému během výkonu trestu odnětí svobody zjištěna duševní porucha, a podle znaleckého posudku je nevléčitelná a pobyt osoby na svobodě je, s ohledem na spáchaný trestný čin, pro společnost nebezpečný, uloží (obligatorně) soud na návrh státního zástupce nebo ředitele ústavu pro výkon trestu umístění v detenčním ústavu.³³¹ Fakultativně může soud rozhodnout o umístění pachatele do detenčního ústavu ještě před skončením výkonu trestu

³²⁵ § 100 odst. 3 tr. zákoníku.

³²⁶ ŠÁMAL, Pavel. § 100 [Zabezpečovací detence]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PŮRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1177, *Beck-online* [online].

³²⁷ § 1 odst. 3 zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů.

³²⁸ KALVODOVÁ, Věra, Josef KUCHTA a Petr ŠKVAIN. *Zákon o výkonu zabezpečovací detence: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-604-4, s. 3.

³²⁹ § 81 Sl. TZ.

³³⁰ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 225.

³³¹ § 81 odst. 1 Sl. TZ.

odnětí svobody, pokud se tento pachatel dopustil úmyslného trestného činu a odmítá se podrobit ochrannému léčení nebo u něhož ochranné léčení pro jeho negativní postoj neplní svůj účel a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný.³³² Rovněž může rozhodnout o umístění do tohoto ústavu v případě pachatele, který se dopustil zločinu se sexuální motivem, či pachatele, který spáchal zvlášť závažný zločin,³³³ či pokud pachatel vykonává ochranné léčení, avšak svým chováním ohrožuje život nebo zdraví jiných osob.³³⁴ Pobyt pachatele na svobodě musí být nebezpečný a je nutno znalecké zkoumání. Důvody trvání zabezpečovací detence přezkoumává soud na návrh zařízení nejméně **jednou ročně**.³³⁵

4.3.3.3.10. Zabraní věci nebo části majetku

I v případě tohoto ochranného opatření se ve vztahu k mladistvým užije obecná úprava tr. zákoníku. Tr. zákoník upravuje zabraní věci a zabraní části majetku v ust. § 101 a 102a.

Jedná se o opatření, které má **subsidiární** povahu ve vztahu k trestnímu opatření (trestu) propadnutí věci³³⁶. Nejedná se ve vztahu k mladistvým o příliš časté opatření, ale jeho užití není vyloučeno.³³⁷ Aplikuje se v případech, kdy nejsou splněny předpoklady pro uložení trestního opatření (trestu) propadnutí věci. Zabraní se aplikuje zejména na věci, které by jinak mohly být předmětem trestu propadnutí věci,³³⁸ dále na věci, které představují výnos z provinění a opatřením propadnutí věci by být postiženy nemohly,³³⁹ na náhradní hodnotu těchto věcí³⁴⁰ a také na spisy, jejichž šíření by naplňovalo znaky některého provinění, včetně zařízení k jejich zhotovení.³⁴¹

Nebylo-li uloženo trestní opatření propadnutí věci uvedené v § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku³⁴², **může** soud pro mládež uložit, že se taková věc zabírá, pokud věc patří pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit; pachateli, u kterého soud pro mládež upustil od uložení trestního opatření; nebo věc ohrožuje

³³² § 81 odst. 2 Sl. TZ.

³³³ § 81 odst. 3 Sl. TZ.

³³⁴ § 81 odst. 4 Sl. TZ.

³³⁵ § 82 odst. 3 Sl. TZ.

³³⁶ § 24 odst. 1 písm. d) ZSM, § 70 tr. zákoníku.

³³⁷ ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GRIVNA, Jirí HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, s. 428.

³³⁸ § 101 odst. 1 tr. zákoníku.

³³⁹ § 101 odst. 2 tr. zákoníku.

³⁴⁰ § 102 tr. zákoníku.

³⁴¹ § 103 tr. zákoníku.

³⁴² Soud může uložit trest propadnutí věci, která je nástrojem trestné činnosti.

bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu.³⁴³ Soud **může** toto ochranné opatření uložit také v případě, že věc je bezprostředním výnosem z trestné činnosti nebo je zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti, jestliže hodnota věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti není ve vztahu k hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelná, a pokud taková věc:

- patří tomuto mladistvému pachateli, který byl odsouzen za provinění, z něhož věc pochází,
- patří tomuto mladistvému pachateli, kterého není možné stíhat či odsoudit,
- patří tomuto mladistvému pachateli, u kterého soud pro mládež upustil od uložení trestního opatření,³⁴⁴
- patří nepřičetné osobě, která se dopustila činu jinak trestného,
- patří jiné osobě, na kterou mladistvý pachatel takovou věc převedl nebo která ji jinak nabyla, nebo
- je součástí majetku ve svěřenském fondu nebo podobném zařízení anebo v podílovém fondu.

Obligatorně dojde k zabrání věcí uvedených v ust. § 101 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, pokud pachatel (jiná osoba) věc drží neoprávněně či v rozporu s jiným právním předpisem (například neoprávněně držení zbraně).³⁴⁵ Soud může místo zabrání uložit dané osobě povinnost, aby věc pozměnila tím způsobem, aby nebylo možné ji použít ke společensky nebezpečnému účelu; aby odstranila určité zařízení; aby odstranila její označení nebo provedla její změnu; nebo aby eliminovala nakládání s touto věcí, a zároveň jí k tomu určí přiměřenou lhůtu.³⁴⁶ Nebude li v této lhůtě povinnost splněna, rozhodne soud pro mládež o zabrání této věci.³⁴⁷

Slovenská právní úprava institutu zabrání věci je velmi podobná té naší. Zabrání věci je zde upraveno v ust. § 83 Sl. TZ. I v tomto případě se jedná o subsidiární opatření ve vztahu k trestu propadnutí věci (§ 60 odst. 1 Sl. TZ). Pokud nebyl uložen trest propadnutí věci, obligatorně soud uloží zabrání věci, jestliže:

³⁴³ § 101 odst. 1 tr. zákoníku.

³⁴⁴ § 11, § 12, § 14 ZSM.

³⁴⁵ § 101 odst. 3 tr. zákoníku.

³⁴⁶ § 101 odst. 4 tr. zákoníku.

³⁴⁷ § 101 odst. 5 tr. zákoníku.

- věc náleží mladistvému pachateli, kterého není možné stíhat či odsoudit,
- věc náleží mladistvému pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo tomu, vůči němuž bylo trestní stíhání zastaveno, podmíněně zastaveno, nebo zastaveno z důvodu schválení smíru,
- věc nepatří mladistvému pachateli a byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin,
- věc nabyla jiná osoba než mladistvý pachatel byť jen zčásti za věc, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin,
- jde o zboží bez kontrolních známek nebo bez jiných kontrolních technických opatření vyžadovaných obecně závazným právním předpisem na jeho označení pro daňové účely,
- okolnosti případu odůvodňují předpoklad, že věc by mohla být zdrojem financování terorismu, nebo
- je to nezbytné pro bezpečnost lidí (majetku), či z jiného veřejného zájmu.³⁴⁸

Přihlíží se zde na zájmy poškozeného. K zabrání věci nedojde, pokud poškozenému vznikl nárok na náhradu škody a zabrání věci by znemožnilo uspokojení tohoto nároku či pokud hodnota věci je v zjevném nepoměru k závažnosti přečinu.³⁴⁹

³⁴⁸ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 228.

³⁴⁹ MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9, s. 229.

5. Metodika vyšetřování trestné činnosti mládeže

Tato kapitola je jádrem celé práce, a proto jsem ji pojala komplexněji. Nejprve uvádím základní **zásady** přístupu k mládeži, a poté se věnuji jednotlivým **komponentům** metodiky vyšetřování.

Následně se podrobně se věnuji problematice **výslechu** pachatele z řad mládeže. Za velmi přínosnou a originální považuji kapitolu zabývající se **charakteristikou** trestné činnosti mládeže. V této kapitole nejprve v obecné rovině rozebírám specifika a způsob páchání této trestné činnosti, a to z dostupných zdrojů a literatury. Kapitolu jsem obohatila vlastním názorem, příklady a poznatky z praxe. Následně jsem z každé kategorie trestných činů vybrala ty, kterých se mládež dopouští nejčastěji a pomocí studia trestních spisů a na základě poznatků z praxe jsem takto vybrané trestné činy v každé kategorii podrobně rozebrala a definovala typické rysy a zvláštnosti. Navíc jsem každý vybraný druh trestného činu doplnila příkladem z praxe a zařadila jej do přílohy kapitoly této práce. Je nepochybné, že se v dané kategorii trestných činů mládež může dopouštět i dalších trestných činů, než jen těch, které rozebírám, nicméně já jsem se zde zaměřila pouze na ty, ke kterým dochází nejčastěji, a které jsem považovala za významné zde podrobněji rozebrat.

Konkrétně jsem se tedy zaměřila na trestné činy proti životu a zdraví, kde se zabývám **ublížením na zdraví**. V kategorii trestných činů proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství popisují **loupež**, **vydírání** a **porušování domovní svobody**, neboť, podle mého názoru, právě těchto se mládež dopouští nejčastěji. Mezi trestnými činy zaměřenými proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti jsem zvolila **pohlavní zneužití**, které je mezi mládeží opravdu velmi časté.

Pokud jde o trestné činy proti majetku, rozebrala jsem v této kapitole podrobně **krádež**, **podvod** a **poškození cizí věci**. V případě hospodářských trestných činů jsem nemohla vynechat trestný čin **neoprávněné opatření**, **padělání** a **pozměnění platebního prostředku**.

U trestných činů obecně nebezpečných jsem se zaměřila na **drogovou kriminalitu**. V případě trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných jsem se zabývala **mařením výkonu úředního rozhodnutí a vykázáním**, **rasově motivovanou trestnou činností** a **výtržnictvím**.

Následně se zabývám prevencí kriminality. Zařadila jsem kapitolu věnující se subjektům zúčastněným v procesu s mládeží, kdy popisují jejich činnost.

I tato kapitola je komparovaná se slovenskou právní úpravou, přičemž charakteristiku trestné činnosti jsem neprováděla tak podrobně, avšak vybrala jsem ty nejčastěji páchané druhy trestné činnosti, a to **majetkovou kriminalitu, drogovou kriminalitu, výtržnictví a ublížení na zdraví**. Rovněž zde uvádím příklady z praxe.

Do přílohových kapitol jsem, zejména s ohledem na cíle práce, zařadila také kapitolu představující přípravné řízení se specifiky týkajícími se mládeže a rovněž jsem popsala instituce pro mládež.

5.1. Zásady přístupu k mládeži

Pokud jde o zásady přístupu k mladistvým a dětem, ty jsou sestaveny po vzoru zahraničních úprav a poznatků z praxe.³⁵⁰ Tyto speciální zásady jsou upraveny především v ustanovení § 3 ZSM, kdy se jedná zejména o zákaz retroaktivity, zásadu zákonnosti³⁵¹, zásadu ekonomie trestní represe³⁵², přiměřenost opatření³⁵³, povinnost respektovat věk a osobnost pachatele v řízení podle ZSM³⁵⁴, zásadu ochrany soukromí³⁵⁵, požadavek na včasné a rychlé projednání věci³⁵⁶ a zaměření se na uspokojení potřeb poškozeného³⁵⁷.

Velmi významnou zásadou je pak požadavek specializace orgánů činných podle ZSM³⁵⁸, kdy podle této zásady je nutno ponechat vyšetřování specialistům, tedy osobám, které mají dostatek životních zkušeností a znalost otázek souvisejících s výchovou mládeže, neboť právě toto dokáže zaručit splnění výchovného účelu celého řízení.³⁵⁹ Specializovaná osoba je osoba, která má dostatek empatických schopností, dokáže v dítěti vyvolat pocit bezpečí, ovládá zvláštní postupy s mládeží a je schopna na dítě či mladistvého výchovně působit.

³⁵⁰ ŠÁMAL, P. VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A. [et al.]. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. Vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-99, s. 24.

³⁵¹ § 3 odst. 1 ZSM.

³⁵² § 3 odst. 2 ZSM.

³⁵³ § 3 odst. 3 ZSM.

³⁵⁴ § 3 odst. 4 ZSM.

³⁵⁵ § 3 odst. 5 ZSM.

³⁵⁶ § 3 odst. 6 ZSM.

³⁵⁷ § 3 odst. 7 ZSM.

³⁵⁸ § 3 odst. 8 ZSM.

³⁵⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 262.

Orgány činné v trestním řízení pracující s touto skupinou osob pravidelně podstupují školení a vzdělávací programy, kde si navzájem vyměňují zkušenosti a poznatky z praxe. To napomáhá ustálení praxe, zlepšení postupů a zefektivnění vyšetřování. V této souvislosti lze ovšem zmínit jistý nedostatek právní úpravy, kdy tento požadavek specializace je kladen pouze na orgány činné v trestním řízení, nikoli na advokáta. Tímto aspektem se více zabývám v kapitole 5.13.1.2.

Při vyšetřování je dále nezbytné respektovat právní jistoty určené pro tento typ řízení. Vždy musí být zajištěna účast všech osob při prováděném úkonu (obhájce, OSPOD³⁶⁰ apod.). Vyšetřovatel musí plánovat úkony vedoucí k zjištění poměrů mladistvého, během volby postupu je pak také nutno nezapomínat na již zmiňovaný výchovný charakter celého řízení. Vyšetřovací úkony s dítětem i mladistvým musí být připraveny a provedeny tím způsobem, aby nebylo nutné jejich opakování, neboť opakovaný výslech je zvláště pro děti mladší patnácti let stresující a působí na ně spíše negativně. V procesu s mládeží je kladen velký důraz na rychlost trestního řízení.³⁶¹

Všechny tyto zásady se uplatní při každém styku s dítětem či mladistvým, a to jak v průběhu vyšetřování, tak v řízení před soudem. Dále platí mnoho zásad vytvořených ustálenou praxí vyšetřování, tedy například, že úkony s mladistvými a dětmi není možné provádět v době od 22 hodin do 6:00. Rovněž, pokud je to možné, je vhodné, když úkony koná osoba tzv. v civilu. Výsledky je vhodné provádět ve speciálních výslechových místnostech apod.³⁶² Výslech jsem podrobněji rozebrala v kapitole č. 5.9, neboť je nedílnou součástí vyšetřování a navíc v případě dětí i mladistvých je na výslech kladeno mnoho zvláštních požadavků. V kapitole 5.6. pak uvádím ještě některé další zásady.

V komparaci se slovenskou úpravou na tomto místě doplňuji, že na **zásadu odbornosti a specializovanosti osob** je kladen důraz i v této právní úpravě, když podle § 347 Sl. TP „je nezbytné dohlížet na to, aby se vyšetřování, zkrácené vyšetřování a rozhodování svěřilo vždy osobám, jejichž životní zkušenosti, jakož i zkušenosti s výchovou mládeže, zaručují splnění výchovného účelu

³⁶⁰ Orgán sociálně-právní ochrany dětí.

³⁶¹ Tamtéž, s. 262 – 263.

³⁶² KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 21. 12. 2019].

trestního řízení. Orgány činné v trestním řízení³⁶³ a soud postupují v úzké spolupráci se zařízeními, kterým je svěřena péče o mládež, případně se zařízeními psychologické péče.“³⁶⁴

5.2. Předmět vyšetřování

Trestná činnost mládeže je, jak již bylo řečeno, specifická již samotnou osobou pachatele, kdy jsem se jím zabývala podrobně již v kapitole 3.

Hlavní zvláštností předmětu vyšetřování provinění spáchaných mládeží je skutečnost, že mnohdy se jednání dopustí osoba, která ještě nedosáhla věku patnácti let. I přes skutečnost, že děti mladší patnácti let nejsou trestně odpovědné, jsou policejní orgány povinny zjišťovat skutkový stav věci v takovém rozsahu, aby byl plně zjištěn a dokázán.

V kategorii trestné činnosti mládeže je tedy v první fázi nezbytné zjistit skutečný **věk pachatele**. Navíc právě věk pachatele velmi významným způsobem ovlivňuje jeho motivy, jakož i způsob spáchání činu, ale v neposlední řadě také i chování pachatele během výslechu a typ jeho výpovědi.³⁶⁵ V komparaci se slovenskou právní úpravou,³⁶⁶ pokud je pachatelem osoba, která nedosáhla 15 let,³⁶⁷ je nezbytné zkoumat, zda byl mladistvý schopen rozpoznat protiprávnost činu a byl schopen své jednání ovládnout.³⁶⁸

Vedle skutečností uvedených v § 89 odst. 1 tr. řádu a předmětu vyšetřování toho konkrétního spáchaného trestného činu (např. loupeže, krádeže apod.) se vyšetřovatel musí zabývat i další skutečností, která vyplývá ze zvláštního způsobu trestního řízení proti mladistvým pachatelům, a to **zjišťováním poměrů mladistvého**,³⁶⁹ tedy zejména se musí zabývat stupněm jeho rozumového a mravního vývoje, povahou, poměry a prostředím, ve kterém žije a je vychováván a jeho chováním před spácháním činu, po jeho spáchání a případně dalšími významnými skutečnostmi, které jsou nezbytné

³⁶³ Podle § 10 odst. 1 Sl. TP se orgánem činným v trestním řízení rozumí **prokurátor** a policejní orgán („**policajt**“). Naproti tomu v české právní úpravě se podle § 12 odst. 1 tr. řádu orgánem činným v trestním řízení rozumí **soud, státní zástupce a policejní orgán**.

³⁶⁴ *Slovenský trestní řád*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-056-0, s. 194.

³⁶⁵ NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6, s. 154.

³⁶⁶ Zde je, jak již bylo vysvětlováno v předchozích kapitolách, věková hranice trestní odpovědnosti stanovena na 14 let, v případě trestného činu pohlavní zneužití na 15 let.

³⁶⁷ § 22 Sl. TZ.

³⁶⁸ § 338 Sl. TP. Viz také kapitola 11.1.

³⁶⁹ § 89 odst. 1 písm. d) tr. řádu ve spojení s § 55 a 56 ZSM.

pro zhodnocení osoby a osobnosti pachatele a určení vhodných výchovných opatření.

Jedná se o zjištění poměrů, ve kterých mladistvý žil před a během spáchání činu i o zjištění jeho aktuální životní situace. V tomto zákoně je zároveň zdůrazněna nutnost tyto skutečnosti řádně objasňovat, a to zejména s ohledem na konkrétní případ a osobu mladistvého, která se provinění dopustila. Zprávu o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci (§ 56 ZSM) zpravidla vyhotovuje příslušný OSPOD, případně PMS, které si vyžádají informace od školy a případně dalších institucí.

Nicméně ani zjištění poměrů mladistvého pomocí některého z uvedených orgánů nezabavuje orgány činné podle ZSM povinnosti dalšími vhodnými důkazy a případně jiným způsobem obstatat všechny dostupné informace, které se k poměrům mladistvého vztahují. Dalšími významnými zdroji tak mohou být například odborná vyšetření v pedagogicko-psychologických poradnách, diagnostických ústavech či znalecké posudky od psychologů nebo psychiatrů (§ 58 ZSM). Aby mohly orgány činné v trestním řízení ve spojitosti s dalšími získanými důkazními materiály vybrat mladistvému co nejvhodnější procesní postup, musí být zjištění poměrů mladistvého uskutečňováno tak, aby zprávy a další důkazy byly získány již v přípravném řízení, a to co nejdříve, nejlépe právě po zahájení trestního stíhání.³⁷⁰

V komparaci se slovenskou právní úpravou lze jen doplnit, že i v tomto případě je zde kladen důraz na zjišťování poměrů mladistvého. Je nezbytné vždy co nejpečlivěji prozkoumat stupeň rozumového a mravního vývoje mladistvého, jeho povahu, poměry a prostředí, ve kterém žil a byl vychováván, jeho chování před spácháním protiprávního činu a po něm, jakož i všechny další okolnosti, které jsou významné pro volbu prostředků vhodných k jeho nápravě, zejména k posouzení, zda je vhodné ukládat ochrannou výchovu. Toto zjišťování poměrů se rovněž uloží OSPODu a obci.³⁷¹

Vyšetřování se má rovněž zaměřovat i na odhalení příčin a podmínek trestné činnosti mladistvých, především zkoumá vliv rodiny, školy, volně trávený čas pachatele. Velmi poctivě se rovněž seskupují důkazy, podle kterých je možné

³⁷⁰ VEČERKA, Kazimír. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-079-3, s. 7 – 10.

³⁷¹ § 337 Sl. TP.

hodnotit společenskou nebezpečnost spáchaného činu, neboť dopustil-li se mladistvý činu, jehož stupeň nebezpečnosti je malý, nedojde ke kvalifikaci daného jednání mladistvého jako trestný čin.³⁷²

5.3. Podnět k vyšetřování

Druhy podnětů k vyšetřování trestné činnosti mládeže jsou také shodné jako v případě trestné činnosti dospělých pachatelů. Ust. § 158 odst. 2 tr. řádu³⁷³ stanovuje povinnost přijímat oznámení o skutečnostech, které nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin (trestní oznámení).³⁷⁴ Jde tedy především o **oznámení** (ústní či písemné) od jednotlivých osob či organizací. Podněty od osob mohou být například od poškozených, svědků-rodiců, sourozenců, sousedů a příbuzných, přátel a známých pachatele z řad mládeže, ostatních občanů, kteří páchaní trestné činnosti mládeže pozorovali anebo viděli mladistvé či děti v blízkosti místa činu apod.

Z podnětů o trestné činnosti mládeže získávaných od organizací je možné většinou učinit závěr o tom, že se trestné činnosti dopustila mládež anebo dospělí za spoluúčasti mládeže. Oznamovateli jsou v tomto případě často vedení domovů mládeže, ústavů a zařízení pro mladistvé, učňovských domovů a středisek, všeobecně vzdělávacích a odborných škol, okresních a obecních úřadů apod. Součástí oznámení bývají i významné informace o osobnosti pachatele.

Podnět k vyšetřování může vyplynout také z činnosti pracovníků kriminální policie. Podněty opatřené operativně pátrací činností policie mají obvykle největší informační hodnotu. Většinou jsou prověřené a usnadňují proces vyšetřování.³⁷⁵ Státní zástupce se musí vypořádat se všemi zjištěními, která vedou k podezření a musí učinit opatření, aby bylo rozhodnuto o trestním stíhání. Tyto poznatky tak může nabýt například studiem spisů v jiných trestních věcech, ale například rovněž z veřejných sdělovacích prostředků.³⁷⁶

³⁷² PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0, s. 174 – 175.

³⁷³ Oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinen přijímat státní zástupce a policejní orgán. Přitom je povinen oznamovatele poučit o odpovědnosti za vědomě nepravdivé údaje, a pokud o to oznamovatel požádá, do jednoho měsíce od oznámení jej vyrozumět o učiněných opatřeních.

³⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 493.

³⁷⁵ PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6, s. 408.

³⁷⁶ Čl. 13 odst. 7 Pokynu obecné povahy NSZ ze dne 21. 9. 2009 č. 8/2009, o trestním řízení.

Podle čl. 14 odst. 1 Pokynu obecné povahy NSZ č. 8/2009, o trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů, předá státní zástupce trestní oznámení či jiný podnět policejnímu orgánu s pokynem k prověření.³⁷⁷

Také policejní orgán má povinnost opatřovat si vlastní poznatky o trestné činnosti, která plyne především z ust. § 158 odst. 1 tr. řádu,³⁷⁸ § 158 odst. 2 tr. řádu, § 69 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.³⁷⁹ Cílem je, aby výsledky vlastní činnosti policejního orgánu tvořily hlavní zdroj informací a nebylo jen čekáno na podněty zvenčí.³⁸⁰

5.4. Prvotní úkony s mládeží

Typ počátečních operativně pátracích a vyšetřovacích úkonů a opatření se odvíjí od druhu daného trestného činu a od charakteru počáteční vyšetřovací situace. Věk pachatele nehraje roli, k tomu je nezbytné přihlídnout především při volbě taktiky provádění úkonů, zajištění všech práv podezřelé osoby a přihlídnout k výchovnému působení trestního řízení na pachatele z řad mládeže (osob mladších patnácti let a mladistvých).³⁸¹

Osobu, která je mladší patnácti let, je možné k provedení úkonů předvolat prostřednictvím rodičů, zákonných zástupců, orgánu péče o mládež či prostřednictvím školy.³⁸² Je-li nezbytné tuto osobu předvést, musí být předvedení učiněno v civilním oděvu a civilním vozidlem. Vždy o tom musí být informováni rodiče dítěte.³⁸³

Důraz je kladen především na požadavek dodržování základních zásad přístupu k mládeži, který jsem zmiňovala již výše. Nutno také upozornit na institut nutné obhajoby v případě mladistvých, kdy obhájce musí být přítomen

³⁷⁷ Pokyn obecné povahy NSZ ze dne 21. 9. 2009 č. 8/2009, o trestním řízení.

³⁷⁸ Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.

³⁷⁹ Policista před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci činnosti podle věty první je povinen předcházet trestné činnosti.

³⁸⁰ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 493.

³⁸¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 261.

³⁸² Čl. 11 odst. 4 Pokynu policejního prezidenta č. 289 ze dne 29. prosince 2016, o činnosti na úseku dětí.

³⁸³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 261.

od prvního okamžiku, kdy jsou proti mladistvému užitá opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle tr. řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit, a to do dovršení věku 18 let (k tomuto viz dále v kapitole 5.13.1.).

5.5. Typické vyšetřovací situace

V průběhu vyšetřování trestné činnosti mládeže mohou v počáteční fázi nastat především tyto situace:

- Odhalené skutečnosti vedou k závěru, že byl spáchán trestný čin a pachatel je zřejmě z řad mládeže. Dostupné údaje ke ztotožnění tohoto pachatele jsou však nedostatečné.
- Odhalené skutečnosti umožňují závěr, že byl spáchán trestný čin a pachatel je z řad mládeže. Dostupné údaje ke ztotožnění pachatele (pachatelů) jsou zcela nebo částečně k dispozici.
- Ze zjištěných skutečností lze vyvodit závěr, že byl spáchán trestný čin, avšak informace k osobě pachatele (pachatelů) nejsou k dispozici vůbec.

V první situaci lze z dostupných údajů spolehlivě vyslovit podezření, že pachatel je z řad mládeže. Činnost pracovníků Policie ČR je tak soustředěna na typování pachatelů z řad mládeže a současně i metody získávání potřebných informací jsou směřovány do prostředí mládeže.

Pokud nastane druhá situace, je vyšetřování zaměřováno především k získání dodatečných informací, na jejichž podkladě lze vyslovit důvodné podezření, že trestný čin spáchala konkrétní osoba, s možným záměrem sdělit jí obvinění, případně přijmout další opatření, pokud pachatel v době spáchání skutku ještě nedovršil věk 15 let.³⁸⁴

5.6. Vyšetřovací verze, plánování a organizace vyšetřování

V situaci, že osoba pachatele od začátku vyšetřování není ztotožněna, avšak po vyhodnocení výsledků počátečních úkonů vyjde najevo, že pachatelem je osoba z řad mládeže, vytyčí se obecná vyšetřovací verze o tom, že provinění spáchal pachatel z této kategorie. Jedná se o zkoumání a prověření všech možných

³⁸⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 259.

vysvětlení dosud nepoznaných okolností konkrétního protiprávního jednání či jiné kriminalisticky relevantní události s cílem zjištění skutkového stavu věci.³⁸⁵

Běžnou vyšetřovací verzí je verze o páchání trestné činnosti ve skupině několika pachatelů patřící do kategorie mládeže. Tuto verzi podporují především dosavadní poznatky kriminalistické praktické činnosti, podle které, jak jsem již uváděla výše, se pachatelé z řad mládeže dopouštějí trestné činnosti spíše ve skupině, než je tomu v případě dospělých osob. Tuto verzi rovněž podporuje například zjištěné větší množství stop na místě činu, kdy původcem těchto stop jsou různé osoby a nástroje, je zde větší množství odcizených věcí či je možné očekávat členství pachatele v nevhodné partě osob apod.

Další poměrně častou vyšetřovací verzí je verze, kdy je do dané trestné činnosti zapojena dospělá osoba, která zde má například postavení návodce.

Za klasickou vyšetřovací verzí lze chápat i verzi o následné trestné činnosti pachatele z kategorie mládeže. K tomuto závěru dojde vyšetřovatel ve chvíli, kdy je zřejmé, že pachatel nemá zaměstnání, je neustále v pohybu, utrácí velké množství peněz apod.³⁸⁶

Pokud jde o plánování a organizaci vyšetřování, je nezbytné, vedle obecných požadavků, nezapomínat na základní zásady přístupu k mládeži. Tyto zásady jsem již rozebírala v kapitole 5.1., a zde tak na ně jen odkazuji.

5.7. Typické stopy

Kriminalistická stopa je **změna**, která vznikla ve vztahu ke kriminalisticky významné události. Tato změna musí být zjištělná a zjistitelná existujícími kriminalistickými metodami a postupy a je nezbytné, aby byla vyhodnotitelná existujícími kriminalistickými metodami a postupy.³⁸⁷ Kriminalistické stopy přináší v průběhu vyšetřované události odpovídající obraz o jejím průběhu, o činnosti pachatele a jiných zúčastněných osobách a o použitých prostředcích, nástrojích apod.³⁸⁸ Praxe zná stopy **materiální** a **paměťové**.³⁸⁹

³⁸⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty* Policejní akademie České republiky v Praze. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9, s. 62.

³⁸⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 262.

³⁸⁷ NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6, s. 75.

³⁸⁸ STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1, s. 26 – 27.

Pachatelé z řad mládeže za sebou nechávají prakticky **totožné skupiny stop jako dospělí pachatelé**. Vzhledem k tomu, že je u této trestné činnosti menší příprava na daný čin, menší četnost užívání běžných, ale i zvláštním způsobem upravených a vyrobených nástrojů a je zde i rozdílný předmět zájmu pachatelů, je tedy možné například u krádeží vloupáním očekávat na jedné straně i nižší výskyt klasických materiálních stop, ale na druhé straně větší výskyt stop, které charakterizují chování pachatele z řad mládeže či skupiny pachatelů. Užívají se zde však obecná kriminalisticko-technická pravidla.³⁹⁰

5.8. Následné fáze vyšetřování

Po provedení počátečních úkonů, vytyčení vyšetřovacích verzí a zajištění procesních podmínek přijdou na řadu další úkony. Nyní představím vybrané úkony v následné fázi vyšetřování, když podrobněji se poté zaměřím na problematiku výslechu delikventa z řad mládeže. Výslech je považován za jádro vyšetřování, přičemž jsou na něj kladeny speciální požadavky, neboť vyslýchaná osoba je osoba dítěte či mladistvého.

Rekognice³⁹¹ je speciální procesní úkon, který je postaven na myšlence znovupoznání objektu – osoby či věci. Cílem je odhalit jejich totožnost.³⁹² Vzhledem k šetrnosti je vhodné upřednostnit, aby poškozený učinil rekognici pachatele z řad mládeže pomocí předložených fotografií. Uzná-li vyšetřující orgán za vhodné, provede běžnou rekognici s osobami. U mladistvého obviněného však musí být přítomen obhájce, u dítěte je přítomen typicky OSPOD.

Konfrontaci³⁹³ s mladistvým je možno provést jen výjimečně (§ 57 odst. 3 ZSM).³⁹⁴ V běžném přípravném řízení se neprovádí. Je možné k ní přistoupit **jen v řízení před soudem pro mládež**. V přípravném řízení je možné ji provést jen po poradě se státním zástupcem. Cílem je odstranit rozpory ve výpovědi. Je nezbytné zkoumat, zda tyto rozpory nelze odstranit jinak. Osobu z řad mládeže je nutno řádně poučit a vše jí vysvětlit. Konfrontace musí být přerušena, jakmile

³⁸⁹ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-396-4, s. 61.

³⁹⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 258 – 259.

³⁹¹ § 104b tr. řádu.

³⁹² JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-105-9, s. 1.

³⁹³ § 104a tr. řádu.

³⁹⁴ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 456.

jeden z konfrontujících začne například vyhrožovat či udávat směr výpovědi. Má-li dojít ke konfrontaci mladistvého a dospělé osoby (či osoby, která je pro něj autoritou), je vhodné, když mladistvý vypovídá jako první. Jako první má vypovídat osoba, od které lze s větší pravděpodobností očekávat pravdivou výpověď.³⁹⁵

Při vyšetřování trestných činů mladistvých pachatelů jsou prováděny všechny druhy **kriminalistických expertiz**, které jsou typické pro jednotlivé druhy trestných činů. V případě soudně psychologické expertizy se ještě zjišťuje stupeň rozumové a mravní vyspělosti pachatele.³⁹⁶ Záměrem je především doporučit adekvátní opatření k jeho nápravě. Soudně psychiatrická expertiza se pak provádí, když je nezbytné zjistit duševní stav mladistvého, vznikají-li pochybnosti o jeho rozumové a mravní vyspělosti. U mladistvého je vždy nezbytné přibrat 2 znalce pedopsychiatry.³⁹⁷

5.9. Výslech

Problematikou výslechu se detailněji zabývá podobor kriminalistiky, **kriminalistická taktika**.³⁹⁸ Jedná o právně regulovaný proces získávání, zpracování, hodnocení a dokumentování informací o skutku, který je předmětem vyšetřování. Cílem výslechu je získat úplnou a věrohodnou výpověď, která má povahu důkazu.³⁹⁹

Problematika výslechu je velmi zkoumána nejen z trestněprávního hlediska, ale i v oboru forenzní psychologie. Forenzní psychologie se zabývá výslechem jako specifickým druhem mezilidského jednání a vysvětluje psychologické souvislosti dění mezi vyslychajícím a vyslychaným a zároveň zkoumá konečný výsledek prováděného výslechu, tj. výpovědi. Výslech je významný zejména proto, že výpověď je jeden z klíčových důkazů, který umožňuje odhalit skutečný průběh událostí v daném případě, je také významným zdrojem pro vytváření vyšetřovatelského a soudcovského

³⁹⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 264 – 265.

³⁹⁶ Viz kapitola 11.1.

³⁹⁷ Tamtéž, s. 267.

³⁹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 297.

³⁹⁹ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5, s. 13.

přesvědčení v projednávaném případě a rovněž je nenahraditelným pramenem informací pro plné objasnění případu.⁴⁰⁰

5.9.1. Právní úprava

Je nutné mít na mysli zásadní rozdíl mezi výpovědí obviněného (v řízení před soudem obžalovaného) a výpovědí ostatních subjektů trestního řízení, především svědků a poškozených.

Obviněný je stranou trestního řízení⁴⁰¹ a tr. řád mu neukládá povinnost vypovídat pravdu. Obviněný může lhát. Výpověď obviněného je rovněž způsobem jeho obhajoby. Svědkovi a ostatním subjektům je naopak uložena povinnost vypovídat pravdu.⁴⁰² Obviněný má zájem na výsledku řízení na rozdíl od svědka (znalce), nejde-li o poškozeného.⁴⁰³

Není však možné učinit závěr, že každá výpověď obviněného je nepravdivá s cílem vyvinit se. Zjistit postoj obviněného je důležitou součástí dokazování, avšak není hlavním cílem řízení. Nesprávné je zároveň i přeceňování doznání obviněného a ani doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti trestnou činnost prokázat a všemi dosažitelnými prostředky tr. řádu ověřit všechny okolnosti případu (srov. § 2 odst. 5 tr. řádu⁴⁰⁴, § 91 odst. 1 tr. řádu).⁴⁰⁵ Samotné doznání obviněného tedy nemůže stačit pro jeho odsouzení, neboť doznání není považováno za tzv. nesporný důkaz v trestním řízení. Zároveň z principu presumpce nevinny⁴⁰⁶ vyplývá zásada *in dubio pro reo*, na základě které, pokud v trestním řízení není získána dostatečná jistota o vztahu osoby ke skutkovým okolnostem, je nutno rozhodnout v její prospěch.

⁴⁰⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 174.

⁴⁰¹ § 12 odst. 6 tr. řádu.

⁴⁰² § 101 odst. 1 tr. řádu, § 346 tr. zákoníku.

⁴⁰³ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5, s. 15.

⁴⁰⁴ Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. **Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu.** V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.

⁴⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.

⁴⁰⁶ § 2 odst. 2 tr. řádu.

Postup výsledku obviněného je upraven v § 90 – 93 a § 95 tr. řádu, ve stadiu řízení před soudem pak v § 207 – 208, § 214 a 215 tr. řádu. Přítomnost obviněného u výsledku je zajišťována jeho předvoláním, popř. předvedením. Vždy musí být zjištěna jeho totožnost, poměry, předchozí tresty, poté následuje objasnění podstaty obvinění a následně musí být podrobně poučen. Obviněný se nejprve sám vyjádří k věci, následně mu mohou být kladeny dotazy, není však možné klást otázky kapciózní⁴⁰⁷ a sugestivní⁴⁰⁸ ve smyslu § 92 odst. 3 tr. řádu. Je-li více obviněných, je nutné je vyslechnout odděleně.⁴⁰⁹

Podle § 158 odst. 5 tr. řádu, pokud má dojít k podání vysvětlení nezletilé osoby⁴¹⁰, je nutno vyrozumět jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka⁴¹¹ a jde-li o osobu mladší patnácti let, vyrozumět se musí i OSPOD. Zákonného zástupce (nebo opatrovníka) je nutno vyrozumět o výsledku vždy, byť je tato povinnost výslovně upravena v tr. řádu jen pro podávání vysvětlení. Stačí vyrozumět jednoho ze zákonných zástupců a o vyrozumění je nezbytné do spisu založit nezpochybnitelný doklad.⁴¹² Výslech ve fázi prověřování či již ve fázi postupu před zahájením trestního stíhání je možné provést mimo jiné, právě pokud jde o osobu mladší než patnáct let.

Vedle úředního záznamu o podání vysvětlení, který je v praxi omezeně použitelný, lze výpověď získat pomocí výsledku před zahájením trestního stíhání podle § 158 odst. 9 tr. řádu či § 158a tr. řádu jako neodkladný a neopakovatelný úkon a po zahájení trestního stíhání podle § 164 odst. 1 tr. řádu.⁴¹³

K výsledku osoby mladší osmnácti let v postavení svědka může dojít, pokud se jedná o neodkladný a neopakovatelný úkon (§ 158 odst. 9 tr. řádu), a to za účasti soudce (§ 158a tr. řádu). V protokolu vždy musí být uvedeno, z jakých důvodů byl úkon proveden (§ 160 odst. 4 tr. řádu).⁴¹⁴ Je-li mladistvý

⁴⁰⁷ Otázky, které předstírají nepravdivou, klamavou skutečnost a svádějí obviněného k odpovědi, kterou chce vyslychající slyšet.

⁴⁰⁸ Otázky, které obsahují skutečnosti, které mají být výpovědí teprve zjištěny, a tím se obviněnému předkládá, jak má odpovědět.

⁴⁰⁹ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0, s. 86 – 88, 171.

⁴¹⁰ Za nezletilou osobu se považuje osoba mladší 18 let.

⁴¹¹ § 43 ZSM.

⁴¹² *Policejní prezidium České republiky, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování [metodika]. Poučení dítěte před výsledkem ve speciální výslechové místnosti, 2017, Ministerstvo vnitra České republiky, s. 13.*

⁴¹³ Tamtéž.

⁴¹⁴ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA Miroslav. § 158 [Přijímání a prověřování oznámení a jiných podnětů]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRŮVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František,

vyslýchán jako svědek a v průběhu výslechu se začne doznávat k danému skutku, je nezbytné výslech ihned ukončit či zastavit, neboť vzniklo **právo na nutnou obhajobu** a v dalším výslechu je tak možné pokračovat až za přítomnosti obhájce mladistvého.⁴¹⁵ V praxi policejní orgán výslech přeruší větou, že „*policejní orgán přerušuje právě probíhající výslech z důvodu přiznání se mladistvého XY, kdy vzhledem k věku vyslýchaného a jeho právu na nutnou obhajobu je tento výslech ukončen*“.⁴¹⁶

Na výslech osoby mladší osmnácti let se užije ustanovení § 102 tr. řádu, podle kterého, pokud je jako „*svědek vyslýchána osoba mladší než osmnáct let o okolnostech, jejichž ožívání v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvláště šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výslechu se přibere OSPOD nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přibráni i rodiče. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení takovému návrhu vyhoví.*“

„*V dalším řízení má být taková osoba vyslechnuta znovu jen v nutných případech. V řízení před soudem je možno na podkladě rozhodnutí soudu provést důkaz přečtením protokolu nebo přehráním obrazového a zvukového záznamu pořízeného o výslechu provedeném prostřednictvím videokonferenčního zařízení i bez podmínek uvedených v § 211 odst. 1 a 2. Osoba, která byla k výslechu přibrána, se podle potřeby vyslechne k správnosti a úplnosti zápisu, ke způsobu, jímž byl výslech prováděn, jakož i ke způsobu, jímž vyslýchaná osoba vypovídala. Osobě mladší než 18 let lze klást otázky jen prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení.*“⁴¹⁷

RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAJN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1932. *Beck-online* [online].

⁴¹⁵ KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 22. 12. 2019].

⁴¹⁶ Tamtéž.

⁴¹⁷ § 102 tr. řádu.

5.9.2. Specifika výsledku osob mladších 18 let

Hlavním měřítkem pro rozlišování výsledků je subjektivní stav vyslychané osoby. Subjektivní zvláštnosti ovlivňuje zejména **věk** osob a jejich **zdravotní stav**.

Věkový aspekt je nutno dále rozlišovat na **kalendářní věk** (fyzický), který je vyjádřen obdobím života od narození osoby, dále na **biologický věk**, který zahrnuje míru biologické vyspělosti nebo omezování činnosti, zmenšování či zanikání tělesných tkání a orgánů a na **mentální věk**, který vyjadřuje míru rozumových schopností odpovídající úrovni průměrného jedince příslušného fyzického věku.

V kategorii tzv. nedospělých osob je pro výslechovou praxi stěžejní jejich členění na **předškolní věk** (3 - 6 let), **mladší školní věk** (6 – 11 let), **starší školní věk** (11 – 15 let), **mladiství** (15 – 18 let).⁴¹⁸

V průběhu let se měnily názory na to, zda je dítě schopno podat úplnou a pravdivou výpověď. V 19. století převládaly názory, že toho dítě schopné není, neboť má tendence si informace fantazijně upravovat a zkreslovat. Ve 20. století však byl tento názor překonán. Děti jsou schopné podat věrohodnou výpověď, často si naopak informace mohou pamatovat i lépe a s většími detaily.⁴¹⁹ Děti jsou však více ovlivnitelné názory dospělých, a více podléhají sugestivnímu působení. Mají nutkání vypovídat to, co si myslí, že vyslychající chce slyšet.⁴²⁰ Proto by se vyslychající měl více soustředit, aby jím vytvořené otázky nenaznačovaly odpověď. Vliv na výpověď dítěte má také prostředí, ve kterém je výslech prováděn.

I uzavřená otázka, na kterou lze odpovědět ano či ne, může znamenat problém. Je známo, že i dospělí mají sklony spíše souhlasit, u dětí je tento sklon ještě vyšší. Děti pak mohou odpovědět ano i na otázky, které nechápou nebo které nedávají smysl. Důvodem může být skutečnost, že záporná odpověď budí pocit odporu, a je tak vnímána jako neslušná či nevhodná reakce. Z výzkumů vyplynulo, že je přínosné před započítím výsledku dítě upozornit, že může

⁴¹⁸ KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-294-2, s. 61.

⁴¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 205 – 206.

⁴²⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 168.

odpovědět i „nevím“. Dítě má sklony zážitky a činy zatajit, což plyne především z **pocitů provinění a strachu z potrestání**.⁴²¹

V předškolním věku začínají děti vnímat okolní svět a skutečnosti popisovat tak, aby pro ně byly srozumitelné. Poznatky udržují omezenou dobu. Z událostí si pamatují spíše detaily než celek. Napodobují jednání dospělých, při předložení vzoru si mohou vybavit vzpomínku a hovořit o ní. U dětí v mladším školním věku dochází k hlubšímu rozvoji, učí se ovládat jednání, vytváří návyky a logické úvahy, přesto nejsou schopny rozlišit podstatné informace od nepodstatných. Mají tendence informace zveličovat, skutečnosti si déle pamatují, projevuje se vliv autorit.

Ve starším školním věku dochází k dokončení inteligenčního vývoje, děti již rozumí i abstraktním pojmům. Dokážou rozlišit podstatné od nepodstatného. Vnější realitu analyzují a hodnotí. Mají sklony k prudkému a výbušnému jednání a jsou nevyrovnané. Skupina, do které je takové dítě zařazeno, má vliv i na jeho názory a postoje. Projevuje se zde už i morálka. Období mladistvého věku je obdobím nestálosti. Vytváří se názory, formuje se osobnost, začíná vystupovat na povrch snaha o nezávislost a samostatnost. Myšlení je obohaceno pestrou představivostí. Vyjadřovací schopnosti jsou plynulé, zkratovitě, často jsou proloženy slangovými či moderními výrazy. Je typické časté měnění názorů. Není ještě zcela rozvinuta schopnost posoudit společenskou a osobní odpovědnost za následky svého jednání.⁴²²

5.9.2.1. Průběh výsledku mladistvého (dítěte)

Výslech dítěte by měl být proveden včas, neboť dítě zejména mladšího věku si události pamatuje jen krátkou dobu. U dětí ve věku 5 – 7 let by výslech neměl přesáhnout 15 minut, pro děti ve věku 7 – 10 let je adekvátní délka výsledku 20 minut, děti ve věku 10 – 12 let mohou být vyslýchány zpravidla okolo 25 minut, děti ve věku 12 – 15 let okolo 30 minut. Délka výsledku u mladistvých není omezována, jedná se již o dostatečně vyvinutou skupinu osob, avšak nejpozději po hodině je nezbytné udělat přestávku.⁴²³ Výsledky se provádí

⁴²¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3, s. 206 – 209.

⁴²² KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výsledku*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-294-2, s. 61 – 62.

⁴²³ Tamtéž, s. 63 – 64.

zpravidla ve specializované výslechové místnosti.⁴²⁴ Otázky lze osobě mladší 18 let klást při výslechu jen prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení.⁴²⁵ Je-li to vhodné a technicky možné, je o výslechu mladistvého pořizován zvukový a obrazový záznam.⁴²⁶

Počátek výslechu lze tedy rozčlenit do několika kroků, a to konkrétně: **představení se, navázání kontaktu, informace o skutku, informace o osobách a poučení.**⁴²⁷

Před výslechem je vhodné poznat osobnost vyslýchaného, zda dokáže chápat význam trestního řízení a své procesní postavení v něm, jeho zájmy, rodinné zázemí apod., a tomu přizpůsobit průběh výslechu. Požadavky jsou kladeny i na osobu vyslychajícího, která by měla být především empatická, trpělivá, vyslýchaného by neměla zesměšňovat ani podceňovat a měla by také kontrolovat svůj nonverbální projev. To ostatně vyplývá už z rozebírané zásady specializace v kapitole 5.1.

Při výslechu mohou být užívány speciální taktiky, jako například **asociace**, která může vést k tomu, že si vyslychaná osoba znovu vybaví stěžejní detaily. Pomocí může například také **demonstrace** některých událostí, které nelze slovně vyjádřit, a to zejména pokud je nezletilá osoba v postavení poškozeného (oběti), kdy se zde často užívají loutky „Jája“ a „Pája“ (u sexuálních trestných činů).⁴²⁸ Tyto demonstrační pomůcky pomáhají osobě dostatečně popsat skutkový děj.⁴²⁹

Dítěti mladšímu patnácti let je nezbytné řádně všechny okolnosti vysvětlit přiměřeně jeho věku, nelze ke všem dětem a mladistvým přistupovat stejně. Musí být zohledněno vývojové období, to, jak dané dítě přemýšlí, vnímá a komunikuje. Před započítím výslechu je potřeba navázat s dítětem kontakt, navodit pocit důvěry a seznámit se. Není však vhodné oslovovat dítě zdvořilými, neboť

⁴²⁴ Specializovaná výslechová místnost je speciálním způsobem upravená místnost, kde je dostatečný klid na provedení výslechu, jeho přesné zadokumentování a ve vyslychané osobě místnost vyvolává pocit bezpečí.

⁴²⁵ Čl. 11 odst. 2 Pokynu policejního prezidenta č. 289 ze dne 29. prosince 2016, o činnosti na úseku dětí, § 102 odst. 3 tr. řádu.

⁴²⁶ § 57 odst. 2 ZSM.

⁴²⁷ *Policejní prezidium České republiky, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování [metodika]. Poučení dítěte před výslechem ve speciální výslechové místnosti, 2017, Ministerstvo vnitra České republiky, s. 14 – 16.*

⁴²⁸ KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-294-2, s. 64, 70 - 72.

⁴²⁹ Čl. 71b Pokynu policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.

takto ho oslovují zpravidla osoby blízké, může to také vyvolávat pocit nebezpečí (zejména pokud je dítě v postavení svědka či poškozeného). Osoba provádějící výslech by si měla ověřit, zda dítě porozumělo poučení, což zpravidla provede tak, že dítě požádá, aby jí dítě zopakovalo to, co mu říkala. Poučení nesmí být zastrašující. Při výslechu je vhodné používat například fráze typu „**byla bych ráda, kdybys mi řekl, jak se to skutečně stalo**“, „**byla bych ráda, kdybys mi řekl, co jste v tom obchodě udělali**“, „**co jsi té paní vzal?**“, „**udělal jsi tomu klukovi něco?**“. Je-li dítě v postavení poškozeného, může se při výslechu použít například věta „**dnes si tady spolu máme povídat o tvém tatínkovi, protože je to tvoje rodina, nemusíš o tom mluvit, ale byla bych ráda, kdybys mi to řekl**“.

Vyslýchající osoba má mluvit spíše pomalu v krátkých a jednoduchých větách, aby dítě neztratilo pozornost. Nevhodné je také používání odborných termínů (pachatel, spolupachatel, svědek, poškozený), kterým dítě nerozumí. Zpravidla se tak používají neformální výrazy, typu „**ten, kdo něco viděl**“, „**ten kdo ti řekl, ať to uděláš**“, „**ten, kdo tam byl s tebou**“ a „**ten, kdo něco udělal**“. Vyslýchající by měl mluvit v jednotném čísle „**řekni mi**“, „**potřebuji vědět**“. Dítě naopak velmi dobře rozumí termínu „trest“, v žádném případě by ale nemělo být strašeno z možných následků. Vhodné je však přivést dítě k uvědomění si toho, že něco udělalo špatně a že je tedy nezbytné působit na jeho výchovu, a to například frázemi „**řekni mi, jak by ses mohl polepšit**“, „**jaký by sis za toto jednání dal trest?**“, „**jak se v podobné situaci zachováš příště?**“, „**už ses za dané jednání omluvil té paní, které jsi to udělal?**“. Přínosné je rovněž zjistit, zda si dítě již uvědomuje možné následky v případě recidivujícího chování „**víš, co by se stalo, kdybys to někdy udělal znovu?**“.

Při výslechu mladistvého pachatele je vhodné ho poučit shodným způsobem jako dospělého (v případě, že je v postavení svědka, upozornit ho také na následky křivé výpovědi „**je nezbytné, abyste mluvil pravdu**“.) Obviněný nemá povinnost vypovídat pravdu. Mladistvému je vhodné vykat, udržovat oční kontakt a hovořit bez emočních zabarvení. Užívají se například věty „**tak mi řekněte, jak se to stalo**“, „**kdo tam s Vámi byl?**“, „**proč jste to udělali?**“. V případě závažnějších provinění je také vhodné poukazování na morální zásady,

zejména „myslíte, že je takové jednání v pořádku?“, „myslíte, že je normální okrádat staré lidi?“, „co kdyby se to stalo Vám?“. ⁴³⁰

Pokud jedinec záměrně vypovídá nepravdivě nebo opakovaně vypovídá odmítá, je nezbytné zjistit důvod. To se nejlépe provede analýzou osobnosti vyslychaného a prospěšné je také vyzdvihování pozitivních vlastností vyslychaného či apelace na to, „*jak by v dané chvíli jednal jeho vzor*“. Často se zmiňuje morálka, čestnost a poctivost. Není možné vytvářet stav emocionálního napětí, neboť toto by mohlo nepříznivě působit na duševní vývoj jedince, avšak zejména u starších věkových skupin je možno klasicky užít rozporů výpovědi s ostatními důkazy ve věci s poukazem na nelogičnost výpovědi. Je-li jasné, že dosavadní výpověď vyslychané osoby byla někým ovlivňována, ať už dospělými nebo jeho vrstevníky, je na místě, aby vyslychající osoba rozšířila předmět výslechu na skutečnosti, na které vyslychaná osoba nebyla předem připravena. Vyslychaná osoba znejistí a začne vypovídat pravdu, velmi často také prozradí i původce ovlivňování. Pravdivost výpovědi může být ovlivněna i osobami, které jsou u výslechu přítomny, a to zejména rodiči, učiteli apod. ⁴³¹

Při protokolaci ⁴³² výpovědi mladistvého či dítěte je potřeba přesně zaznamenávat specifická slovní spojení, obraty a způsob vyjadřování těchto osob, neboť jejich převedení do jazyka dospělých osob zkresluje význam výpovědi. Užitečné je také užití videozáznamu či audiozáznamu v souladu s § 55a odst. 2 tr. řádu. ⁴³³ Právě toto bývá v praxi poměrně problematické, kdy často protokolující osoba výpověď „obaluje“ do spisovných a formálnějších výrazů a mnohdy tak dojde ke ztrátě hlubšího významu výpovědi.

Postup výslechu podle slovenské právní úpravy je prakticky totožný. Výslech je rozdělen na fáze: úvodní, monolog, dialog, dokumentace a závěr

⁴³⁰ *Policejní prezidium České republiky, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování [instruktážní film na DVD]. Projekt poučení dítěte před výslechem ve speciální výslechové místnosti, 2017, Kriminologický ústav Praha.*

⁴³¹ KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-294-2, s. 64, 70 - 72.

⁴³² § 55 odst. 1 tr. řádu.

⁴³³ STRAUS, Jiří. *Kriminologická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 264.

výslechu.⁴³⁴ Výslech osoby mladší 15 let musí být prováděn velmi šetrně a tak, aby již nemusel být znovu opakován.⁴³⁵

5.10. Veřejnost ve vyšetřování

V průběhu vyšetřování trestných činů mladistvých pachatelů spolupracuje veřejnost s orgány činnými v trestním řízení způsobem odpovídajícím danému druhu trestného činu. U mladistvých pachatelů se jedná především o pomoc veřejnosti při pátrání po pachatelích, pátrání po odcizených věcech a zjištění osobních poměrů mladistvého.

Významné pravomoci při vyšetřování a prevenci trestných činů mladistvých jsou svěřeny PMS a OSPOD. Právě tyto subjekty shromažďují podklady pro zjištění osobních poměrů mladistvého. PMS navrhuje vhodné výchovné opatření pro daného mladistvého či dítě a následně dohlíží na jeho řádný výkon.⁴³⁶

5.11. Charakteristika trestné činnosti mládeže

Pokud jde o samotnou strukturu trestné činnosti mládeže, ta je do určité míry odlišná od trestné činnosti dospělých. Tyto rozdíly plynou především z nízkého věku mládeže, nedostatku životních zkušeností a schopnosti trestnou činnost řádně naplánovat. V následující kapitole do hloubky provádím charakteristiku trestné činnosti mládeže. Nejprve provádím obecnou charakteristiku a způsoby páchaní trestné činnosti mládeže, které jsou dostupné z nejrůznějších druhů literatury. Následně jsem podle kategorií trestných činů vybrala vždy ty nejčastěji páchané mládeží a podle studia trestních spisů a poznatků z praxe jsem provedla detailní rozbor a charakteristiku.

5.11.1. Obecné rysy a modus operandi

Způsoby, jakými se mládež trestné činnosti dopouští, jsem se zabývala i ve své diplomové práci, nicméně na tomto místě znovu popíšu alespoň základní charakteristiky a typické rysy páchaní této trestné činnosti. Kapitulu jsem obohatila o vlastní názor a poznatky z praxe, do přílohy této práce jsem pak zařadila mnoho praktických příkladů, se kterými jsem se měla možnost setkat.

⁴³⁴ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8, s. 252.

⁴³⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 258.

⁴³⁶ Tamtéž, s. 267 – 268.

Pro kriminalitu mládeže je především typická vysoká míra latence. To platí zejména u méně závažných, bagatelních forem kriminality. Zároveň je zde i vyšší stupeň tolerance společnosti ve vztahu k těmto méně závažným činům spáchaných mládeží. Drobné porušování práva je v případě této skupiny osob chápáno jako klasický vývojový jev.⁴³⁷ Tato mládež vede konzumní způsob života a pocituje potřebu vyrovnat se svým vrstevníkům ze zajištěnějších rodin, má nedostatek odpovědnosti, nechová úctu k uznávaným hodnotám, pocituje nechuť k normám a jejich dodržování, má neúctu k životu a zdraví, touží po nezávislosti, chová odpor ke konformitě společnosti. Snaží se imponovat vrstevníkům, získat jejich obdiv a vytvořit si vůdčí postavení.⁴³⁸

Předmět útoku si zpravidla mládež vybírá podle odlišného hodnotového měřítko. Je typické, že trestnou činnost páchají zpravidla ve skupině a jejich činnost není nijak více organizovaná. Na daný čin se nepřipravují, pokud ano, příprava je pouze okrajová.⁴³⁹ To dokazuje zcela náhodná volba místa činu, užití neadekvátních nástrojů pro získání předmětu, jeho uschování na nevhodném místě. Nevhodná je také doba spáchání činu, nedokonalá konspirace a zastření stop. Páchání trestné činnosti ve skupině dává této skupině osob mnohem více možností, odpovědnost za činy dopadá na šéfa či inspirátora, ale může také kompletně zaniknout pod vlivem skupinového rozhodnutí, činy jsou pod tlakem skupiny realizovány impulzivně, nedomyšleně, skupina vytváří rámec pro soutěživé jednání, často obsahuje i erotické motivy, snahu po zalíbení se nebo potřebu strhnout na sebe pozornost.⁴⁴⁰

Jednání mladistvých delikventů je typické přílišnou brutalitou projevující se například tím, že okolí a předměty jsou zbytečně zničeny. Mladiství k překonání překážek často používají neúměrné prostředky a kladou si až nereálné cíle. Před spácháním daného jednání často požijí alkohol nebo jiné návykové látky, které posílí jejich odvahu, ale i agresivní chování. Dojde-li k recidivě, mladiství zvolí ve většině případů stejný způsob spáchání a dané jednání zopakují.

⁴³⁷ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 284.

⁴³⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 258.

⁴³⁹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 276.

⁴⁴⁰ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 489 – 490, 493 – 494.

Alibi si obstarávají u kamarádů nebo navzájem mezi sebou v partě většinou až poté, co již k trestnému činu došlo.⁴⁴¹

Násilná kriminalita je typem trestné činnosti, která v posledních letech velmi narůstá. Z rozhovorů s jednotlivými subjekty vzešlo, že to, co si dříve dovolil například šestnáctiletý mladistvý, to si dnes dovolí klidně i dvanáctileté dítě. Mládež rychleji vyspívá a má k dispozici mnoho zdrojů, které mohou vyvolat kriminogenní chování, ať už se jedná o již zmiňovanou virtuální realitu, nevhodné prostředí, vliv party apod. Je typické, že pachatel vyhrožuje poškozené osobě další újmou na zdraví s cílem jejího zastrašení, aby jednání neoznámila na policii.⁴⁴²

Pokud mládež plánuje trestnou činnost, je typické, že se s tím svěří svým kamarádům nebo členům party. Má také potřebu se s již spáchaným činem pochlubit. Tito pachatelé nemají vůli protiprávní jednání zapírat. Předmět, na který útočí, je často předmět, který momentálně potřebují či chtějí. Jedná se zpravidla o módní a atraktivní věci. Rozhodují se emocionálně.⁴⁴³ Často je příčinou jejich jednání touha po dobrodružství a soutěživost, tedy například snaha vyzkoušet své síly a dovednosti. Rovněž nejsou schopni odložit uspokojení svých potřeb na pozdější dobu nebo se některých potřeb vzdát.⁴⁴⁴

Mnohdy je trestná činnost mládeže prováděna s cílem získat prostředky na opatření si návykové látky. U mladého člověka vzniklá závislost vyvolá potřebu nekonečného získávání čím dál většího množství finančních prostředků a vznikne bludný kruh. Takovýto člověk je snadno manipulovatelnou částí zločineckého světa překupníků a nelegálních distributorů, kteří v pravidelných intervalech od mladých zlodějů odkupují odcizené předměty velmi pod cenou a zprostředkovávají jim přísun drogy.⁴⁴⁵ Obecně každý vzor chování, který vyvolá závislost, je považován za negativní, obzvláště pro mládež s poruchami chování je velmi vysoké riziko, že nebude schopna kriticky zhodnotit následky experimentování s asociálním chováním, které se postupně stává závislostí, ať už fyzickou či psychickou.⁴⁴⁶

⁴⁴¹ Tamtéž, s. 490.

⁴⁴² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 255.

⁴⁴³ Tamtéž, s. 254 – 255.

⁴⁴⁴ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 490.

⁴⁴⁵ Tamtéž, s. 492.

⁴⁴⁶ Tamtéž, s. 494.

Mládež se rovněž zapojuje i do kriminality dospělých, a to zejména ve skupině dětí mladších patnácti let, které například jejich rodiče posílají do obchodu, a využívají tak toho, že jejich děti nejsou trestně odpovědné. Podílet se mohou však i na jiných druzích trestné činnosti, kdy například u krádeží vloupáním mohou hlídat nebo poskytovat vhodné tipy. Svůj podíl mají děti a mladiství na požárech a výbuších, které způsobují vysoké škody na majetku, dále na anonymních telefonátech.⁴⁴⁷

5.11.2. Šikana a virtuální svět

V současné době je poměrně rozšířeným speciálním druhem trestné činnosti mládeže vandalismus, neboli ničení cizího majetku, šikanování a kriminalita vzniklá v důsledku přílišného trávení času ve virtuálním světě.

Šikana se vyskytuje zejména v uzavřeném prostředí, jako je například internát, nemocnice, dětský domov apod. a je klasickým jevem u osob, jejichž výchova obsahovala agresivní znaky. Tyto osoby poté mají například sklony zneužívat svého postavení, kdy se jedná o specifický způsob nahrazování si chybějících prvků.⁴⁴⁸ Šikanující osoby si jako oběť nejčastěji vybírají osoby, které považují za slabé či které mají něco, co jim naopak schází. Na těchto osobách si šikanující pak může neustále zkoušet svoji silu a kompenzovat si nedostatek lásky v rodině, nedostatečnou pozornost, nefungující či neúplnou rodinu.

Sama považují za alarmující, že se šikanou se v dnešní době setká již prakticky skoro každé dítě či mladistvý. Pro dospělé je ve většině případů velmi obtížné šikanu (zejména ve škole) odhalit. Oběť má strach podělit se o negativní zážitky, na dlouhodobou šikanu si pak někteří také i zvyknou a raději plní to, co po nich šikanující požaduje, než aby se účinně bránili. Přitom právě i z původně šikanované osoby se později může stát pachatel trestné činnosti, a to například proto, že nedokáže odmítnout vůdce party a začne se, nejprve pod pohrůzkami, později i ze své vůle, trestné činnosti dopouštět s nimi.

Pokud jde o **virtuální realitu**, důležitost moderních médií neustále vzrůstá a pořád se vyvíjí a nabízí stále nové možnosti. Mládež má potřebu trávit na sociálních sítích mnoho času a sdílet zde události ze svého života, což často vede ke kyberšikaně a hackerství. Počítačové „agresivní“ hry pak probouzí

⁴⁴⁷ Tamtéž, s. 492, 495.

⁴⁴⁸ Tamtéž, s. 492 - 493.

fantazii takto mladých osob, a někteří z nich pak následně mají potřebu se agresivně projevovat i v reálném světě, neboť si dostatečně neuvědomují, že v reálném světě nemohou na nikoho násilně útočit, jako to je v počítačové hře. Děti nedokážou dostatečně odlišit virtuální svět od reality.

Měla jsem možnost seznámit se se situací, kdy šestileté dítě způsobilo své matce škodu téměř 50 000 Kč, když hrálo hru na jejím mobilním telefonu tím, že si dokupovalo „nové životy“. Dítě si neuvědomilo, že utrácí skutečné peníze, když ve hře platilo „stříbrnými mincemi“ a k nákupu mu, díky dnešním moderním technologiím a jednoduchému ovládnutí, stačilo vždy pouze stisknutí jednoho tlačítka. Matka nahlásila zneužití platební karty, až později zjistila, že peníze utratil její syn.

Proti tomuto dítěti pak bylo vedeno občanskoprávní řízení podle hlavy III ZSM. Na soudním jednání bylo vidět, že dítě svého jednání litovalo, bylo zřejmé, že mu to bylo vytýkáno již několikrát, jeho rodiče dítě ospravedlňovali právě s ohledem na to, že dítě si neuvědomovalo následky svého jednání. Dítěti byla uložena výchovná povinnost podle § 18 odst. 1 písm. c) ZSM, za použití § 93 odst. 1 písm. a), § 93 odst. 7 ZSM, aby vykonalo bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost, konkrétně mělo vykonat 15 hodin obecně prospěšných prací v zoologické zahradě.

V tomto konkrétním případě vnímám řízení proti dětem jako zbytečně kriminalizující, neboť dítě v daném momentě ani nevědělo, že „dělá něco špatného“, navíc v řízení u soudu už byla věc projednávána po několikáté. Rodiče sami považovali soudní jednání za traumatizující. Jejich souhlas (podle § 163 a 163a tr. řádu) však, jak vysvětluji zejména v kapitole 11.2., v řízení proti dětem není vyžadován, navíc není vyžadován ani u činu neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234 tr. zákoníku), tudíž by situace byla stejná i u mladistvého. Na druhou stranu je zřejmé, jak nebezpečná může být virtuální realita. V tomto případě byla způsobena „jen“ škoda na majetku, mohou však nastat situace, kdy dítě vezme nůž a půjde „zabít nepřítele“, jako se to dělá v počítačových hrách.

5.11.3. Mladiství

Následně provádím hlubší charakteristiku vybraných druhů trestných činů v rámci jednotlivých kategorií trestných činů a v příloze této práce (kapitola 11.3)

pak ke každému provinění uvádím kazuistické příklady z praxe. Z každé kategorie trestných činů jsem vybrala ty nejčastěji páchané. Nezaměřovala jsem se však na kategorii trestných činů proti rodině a dětem, proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci, trestným činům proti branné povinnosti, trestným činům vojenským a trestným činům proti lidskosti, míru a na válečné trestné činy, neboť tato kategorie se u mladistvých prakticky nevyskytuje.

Mladiství se samozřejmě mohou dopustit i jiných činů než jen těch, které jsou zde popisovány a mohou je spáchat i jiným způsobem. Poznatky zde popsané jsou však nejčastěji v praxi vyskytované. Charakteristika se primárně zaměřuje na **mladistvé** pachatele, v určitých případech se ale vztahuje i na děti, proto většinou užívám pojmu mládež. Charakteristiku ve vztahu k dětem pak budu zvlášť ještě provádět v následující kapitole u vybraných trestných činů.

5.11.3.1. Trestné činy proti životu a zdraví

Ačkoliv trestné činy proti životu a zdraví jsou nejzávažnějším druhem trestné činnosti, není jejich výskyt v kategorii pachatelů z řad mládeže výjimkou. V této kapitole se věnuji **ublížení na zdraví** (§ 146 tr. zákoníku), neboť podle mých poznatků z praxe právě k němu dochází nejčastěji.

Ovšem ani například trestný čin **vraždy** (§ 140 tr. zákoníku) není mezi těmito pachateli výjimkou. Již ve své diplomové práci jsem popisovala příklad z praxe, kde parta mladistvých plánovala vraždu svého vychovatele. Naštěstí k dokonání nedošlo, nicméně tento příklad dokazuje to, že pachatel z řad mládeže se může dopustit prakticky jakéhokoliv protiprávního jednání.⁴⁴⁹ Z dostupných zdrojů a veřejných výzkumů je zřejmé, že dětsí vrazi mladší 9 let si nebyli schopni uvědomit pojem smrti a nenávratnost svého jednání. Tito vrazi jednali impulzivně a bez jasného pochopení cíle. U nich se často vyskytuje masivní konflikt nebo vážné duševní onemocnění.⁴⁵⁰

V případě mladistvých vrahů je již dostupné četnější množství zdrojů. Tito vrazi jsou v literatuře členěni na dvě kategorie, a to na osoby s nízkým intelektem, poruchami chování a brzkým zahájením kriminální kariéry,

⁴⁴⁹ *Za přípravu vraždy vychovatele dal soud tresty od 17 do 24 měsíců*, Domazlicky.denik.cz, Praha 15. srpna 2018, citováno 18. ledna 2020. Dostupné: <https://domazlicky.denik.cz/zlociny-a-soudy/za-pripravu-vrazdy-vychovatele-dal-soud-tresty-od-17-do-24-mesicu-20180815.html>.

⁴⁵⁰ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 415 – 416.

tj. zejména například páchají majetkovou trestnou činnost. Zde převládá především touha po získání majetku a dané jednání bylo plánované a zorganizované. Druhá skupina pak představuje osoby s v minulosti malým výskytem poruch chování, kdy jejich činy jsou motivovány především krizovou situací a jsou zaměřeny proti členům rodiny. Jejich chování nebývá zorganizované.⁴⁵¹

Mladistvým vrahem je podle veřejných výzkumů **muž**, který byl v minulosti obětí domácího násilí, před spácháním vraždy byl alespoň jednou uvězněn a velmi pravděpodobně užívá či zneužívá alkohol a/nebo drogy. Jeho osobnost je vyznačovaná nízkou sebeúctou, neschopností ovládat silné negativní pocity, má slabý úsudek a velmi často se nudí.⁴⁵²

Jak jsem již uvedla výše, mládež se může dopustit prakticky jakéhokoliv činu. Proto jsem stručně, zejména z důvodu zajímavosti, popsala trestný čin vraždy, následně se ale nyní budu věnovat trestnému činu ublížení na zdraví, který je pro tuto kategorii pachatelů nejtypičtější.

5.11.3.1.1. Ublížení na zdraví

K **ublížení na zdraví** dojde většinou v situacích, když je mladistvý či dítě pod vlivem návykové látky. Riziko užití násilí je zde tak ještě vyšší než v případě dospělých pachatelů, jelikož se jedná o velmi impulzivní osoby. Důvodem napadení pak může být prakticky jakákoliv záminka, například odmítnutí poskytnout druhému návykovou nátku, vzájemná nesympatie, posměšky či rivalita. Toto provinění je často v souběhu s proviněním výtržnictví (§ 358 tr. zákoníku).

Takovýto pachatel zpravidla nepřemýšlí nad následkem, který může poškozenému způsobit. Útoky bývají velmi nebezpečné a nepřiměřené, kdy pachatel například surovými kopy míří i na životně důležité orgány. Způsob páchaní je ve své podstatě totožný jako v případě dospělých pachatelů.

Míru ublížení na zdraví vždy posoudí znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, jehož znalecký posudek je významný při právní

⁴⁵¹ Tamtéž, s. 416.

⁴⁵² Tamtéž, s. 416.

kvalifikaci daného jednání na těžké ublížení na zdraví či ublížení na zdraví (srov. § 122 tr. zákoníku).⁴⁵³

Osobnost mladistvých pachatelů provinění ublížení na zdraví je v literatuře popisována jako nesocializovaná a intelektově deficitní. Takovýto mladistvý pachatel má z psychologického hlediska nízké intelektové schopnosti a psychopatický vývoj.⁴⁵⁴

5.11.3.2. Trestné činy proti svobodě

V této kategorii trestných činů⁴⁵⁵ nejčastěji dochází v případě pachatelů z řad mládeže k **loupeži** (§ 173 tr. zákoníku). Rovněž dochází k **vydírání** (§ 175 tr. zákoníku) a k **porušování domovní svobody** (§ 178 tr. zákoníku). Předmětem ochrany je zde v tomto prvním díle druhé hlavy zvláštní části tr. zákoníku svoboda člověka.

5.11.3.2.1. Loupež

Pro pachatele z řad mládeže dopouštějící se **loupeže** je typické, že předmětem zájmu nejsou vždy jen peníze, ale mnohdy věci, které se pachateli líbí. Zpravidla se ani nejedná o věc, kterou pachatel potřebuje. Setkala jsem se s případy, kdy majetkovým objektem loupeže byl například řetízek, boty, hra na počítač, telefon, značková mikina, ale v neposlední řadě samozřejmě také i peníze. Většinou se tedy jedná o věci, které jim rodiče buď nechtějí dát či si je sami nemohou dovolit.

⁴⁵³ R 16/1986 - Za těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku soudy považují vážnou poruchu zdraví nebo vážné onemocnění, které omezovaly způsob života poškozeného **nejméně po dobu 6 týdnů**. Vážná porucha zdraví nebo vážné onemocnění především znamená (na rozdíl od „ublížení na zdraví“) velmi citelnou újmu v obvyklém způsobu života poškozeného. Doba, po kterou trval tento vážný stav, byla obvykle podstatně kratší, než trvalo celkové léčení a pracovní neschopnost, a často i kratší než 6 týdnů. V naposled uvedených případech byl závěr, že šlo o těžkou újmu na zdraví, odůvodněn závažnější povahou poruchy zdraví a příznaků, které ji provázely, nebo také značnou délkou léčení a pracovní neschopnosti výrazně přesahující 6 týdnů. S touto praxí soudů lze souhlasit. Díky pokročilému stupni lékařské vědy trvá sice stav, který lze označit za vážnou poruchu zdraví, mnohdy kratší dobu než šest týdnů i u těch nejzávažnějších zranění ohrožujících život poškozeného nebo u takových zranění, jejichž úplné vyléčení je mimořádně zdlouhavé; bylo by však v rozporu se smyslem ustanovení § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku závažné zásahy do života poškozeného považovat jen za prosté „ublížení na zdraví“.

V případě ublížení na zdraví ve smyslu § 146 odst. 3 tr. zákoníku musí jít o **nedbalostní jednání**, jinak je jednání nutno kvalifikovat jako těžké ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku.

⁴⁵⁴ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 420.

⁴⁵⁵ Plným názvem - trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovní tajemství.

Většinou se činu dopustí více pachatelů najednou, což podpoří jejich sebevědomí, zvýší jejich moc a sílu. Obětí jsou typicky buďto osoby stejně staré, mladší či naopak starší osoby, které se již moc bránit nedokážou. Často si mládež svou oběť volí například i pomocí sociálních sítí, kde pod určitou záminkou vylákají oběť na nějaké místo, kde následně dojde k činu. Velmi časté jsou útoky zezadu. Způsob páčání je pak dále prakticky totožný jako v případě loupeže spáchané dospělým pachatelem. Pachatelé jsou nekompromisní, nejčastěji užívají výhrůžky, násilí a zbraně (nejvíce například kapesní nůž).

Tito pachatelé mají sklony své jednání bagatelizovat. Nevnímají situaci, kdy někomu například pohrozí nožem, jako loupež, ani jako protispolečenské chování. Často to vnímají jako „srandu“ a zjednávat si vlastního pořádku či brání „spravedlnosti“ do vlastních rukou, když jim například někdo dluží peníze. Dané pohrožení někomu pak vnímají spíše tak, že „o nic nejde“.

Přitom právě loupež spáchanou dítětem či mladistvým považují za velmi vážný trestný čin. Dospělý pachatel se běžné loupeže (většinou) dopustí sám, zatímco, jak již bylo řečeno, mládež se tohoto činu dopustí zpravidla ve skupině. Právě to vede i k mnohem podstatnějším následkům. Přece jen, když na starší ženu důchodového věku zaútočí pět mladistvých pachatelů, kteří se vzájemně podporují a dokazují si, kdo z nich je větší „borec“, je následek shodný či vážnější, než v případě dospělých pachatelů. V takovéto skupině má totiž každý potřebu svým činem překonat čin toho předchozího a takto vyprovokovaná osoba se pak dopustí násilnějšího jednání a činů, které by sama bez přítomnosti své party neučinila.

Proto není možné nad loupežným jednáním mládeže zavírat oči a vnímat ho jako důsledek nerozváženosti jejich nízkého věku a naopak je nutno na tyto osoby efektivně působit, dokud je to možné.

Dopouští-li se mladistvý loupeže sám, bývá to v důsledku vztahových problémů, zejména ze žárlivosti na nějakou osobu, které násilím například odcizí telefon, aby ho mohl „zkontrolovat“, či se již jedná o zkušeného mladistvého, který je již ve věku okolo 17 let a jeho motivy a způsob jednání jsou pak shodné jako u dospělých pachatelů. Rovněž pokud je mladistvý dlouhodobým uživatelem návykových látek a nastane u něj nedostatek této látky a vyvstanou abstinenci příznaky, riziko spáčení trestného činu se mnohem zvýší a loupež může spáchat i sám, neboť v tu chvíli mu bude „všechno jedno“, bude chtít hlavně získat peníze

na drogu. Takové jednání pak nebude nijak plánovat, nebude nijak více promyšlené, zkrátka mladistvý zaútočí na nejbližší osobu, a to s co největším násilím.

V literatuře již byla zkoumána **osobnost** mladistvého pachatele dopouštějícího se loupeže. Považovala jsem tak za vhodné zde tyto poznatky jen stručně uvést. Bylo zjištěno, že tyto pachatele mají zpravidla snížené intelektové schopnosti, bývají nenávistní a jejich vývoj je možné definovat jako psychopatický. Lze tak vyzorovat nejvyšší množství mladistvých pachatelů loupeže v typu „intelektově deficitní“ a v typu „nesocializovaný“.⁴⁵⁶

Jak vyplývá z Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006, i když mladistvý žije ve společné domácnosti společně se svými rodiči, neznamená to, že nějaká část jejich majetku je i v jeho vlastnictví. Pokud tedy mladistvý požaduje po svých rodičích vydání finančních prostředků pod pohrůzkou násilí, dopouští se provinění loupeže, neboť tyto finanční prostředky byly pro něho cizí věci.⁴⁵⁷ Takovýmto jednáním tak mladistvý ohrožuje ustanovením § 173 tr. zákoníku chráněné zájmy, a to osobní svobodu rodičů a majetek rodičů.

5.11.3.2.2. Vydírání

K **vydírání** (§ 175 tr. zákoníku) často dochází v podstatě ze shodných důvodů jako v případě trestného činu loupeže či porušování domovní svobody (viz níže), přičemž hojně se tato skupina pachatelů daného jednání dopouští přes telefon, sociální síť nebo různé anonymní vzkazy apod., to však nevylučuje ani páchání tohoto trestného činu zcela napřímo.

Poškozeným je většinou osoba mladší, než je pachatel nebo naopak osoba již důchodového věku. Pachatel poškozeného nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, a užívá k tomu násilí či pohrůzku násilí. V praxi tak jde o situace, kdy například šestnáctiletý mladistvý nutí třináctileté dítě, aby mu dalo telefon, jinak ho „zmlátí“, nebo aby nikomu neřekl, že spáchal trestný čin, jinak „si to s ním vyřídí“. Vydírání může být v praxi v této skupině pachatelů provázeno šikanou, kterou jsem již popisovala výše. Slabší osoba je pak nucena se podřídit, když ji

⁴⁵⁶ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 420.

⁴⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006.

například pachatel nutí, aby za něj napsala úkoly, dala mu svačinu apod., jinak „bude zle“.

K tomuto jednání se pachatelé z řad mládeže ve většině případů nedoznají, na rozdíl od jiných druhů trestné činnosti. Mnohdy sami jednání subjektivně ani nevnímají jako vydírání, ale jako způsob, kterým si „o něco říkají“. Samotné vydírání mají tendence svádět na jiné osoby či jen tvrdit, že to není pravda. Někdy se také sami staví do role oběti.

5.11.3.2.3. Porušování domovní svobody

K provinění (činu jinak trestnému) **porušování domovní svobody** (§ 178 tr. zákoníku) nejčastěji dochází v souběhu s krádeží (§ 205 tr. zákoníku). Důvodem jednání je opět typicky potřeba peněz, cigaret, alkoholu, snaha o získání nějakých věcí, ale například i nuda a touha po zábavě a adrenalinu.

V tomto jednání mladiství i děti využívají především své fyzické zdatnosti a síly, kdy je pro ně většinou snadné překonat překážky, jako je přezení plotu, přezení na sousedův balkón, vysazení druhého spolupachatele do okna a jeho vypáčení apod.

Na jednání se příliš nepřipravují a předmět útoku (byt, restaurace apod.) si většinou vybírají náhodně, což vede i k mnoha nepovedeným útokům, kdy například vlezou do bytu, ve kterém někdo zrovna je, či spustí alarm. O nepromyšlenosti jednání svědčí i to, že odcizené věci často nesou jen tak, bez snahy je ukrýt. Tak se například běžně stane, že policisté chytanou mladistvé pachatele, kteří odnášejí odcizenou televizi a jdou s ní směrem na autobus. Tito pachatelé za sebou rovněž nechávají nepřiměřený nepořádek. Rovněž vzhledem k jejich nezkušenosti zůstávají na místě činu často četné otisky prstů.

Pokud se jedná již o zkušenější mladistvé pachatele, je běžné, že dojde k rozdělení jejich rolí, kdy jeden pachatel na místě činu většinou hlídá a dává pozor, aby je při protiprávním jednání nikdo nepřistihl. Úkolem hlídající osoby je například zapískat, když někdo půjde. Druhý pachatel prohledává místnost a hledá věci, třetí je schovává do připravené tašky apod. Jednání těchto zkušenějších pachatelů je pak již prakticky totožné jako jednání dospělých. Stejně tak tomu je v případě, kdy jedním z pachatelů je vedle mladistvého již dospělý a zkušený člověk.

5.11.3.3. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

U pachatelů z řad mládeže nejčastěji dochází k trestnému činu **pohlavní zneužití** (§ 187 tr. zákoníku), což je zároveň odůvodňováno mimo jiné větším pochopením populace vrstevníků. Mladiství svůj sexuální život považují za osobní věc každého jedince a jsou toho názoru, že nikdo nemá právo toto dobrovolné jednání ničím usměrňovat. Mládež se však podílí i na prostituci a výrobě pornografie.⁴⁵⁸

Z mých poznatků z praxe nejvíce dochází ke **znásilnění** (185 tr. zákoníku), **sexuálnímu nátlaku** (§ 186 tr. zákoníku), dále právě k již zmiňovanému **pohlavnímu zneužití** (§ 187 tr. zákoníku) a případně k **šíření pornografie** (§ 191 tr. zákoníku). Zde se postihuje jednání, které není v souladu s mravními názory společnosti na sexuální vztahy. V případě těchto provinění (činů jinak trestných) se zde mimo lidské důstojnosti chrání především svoboda rozhodování v pohlavních vztazích, narušený mravní a tělesný vývoj dětí, který by mohl být zhoršen předčasnými pohlavními styky nebo jiným nevhodným jednáním, a také mravní výchova mládeže.⁴⁵⁹

Nyní zde podrobněji popíši pohlavní zneužití, neboť k němu v praxi dochází opravdu velmi často, přičemž charakteristika ostatních trestných činů v rámci této kategorie je velmi podobná charakteristice trestného činu pohlavního zneužití či je shodná s charakteristikou daného činu spáchaného dospělým pachatelem.

5.11.3.3.1. Pohlavní zneužití

Pro tuto trestnou činnost je v případě pachatelů z řad mládeže typické, že mnohdy **pachatel zprvu ani nemusí vědět, že se dopouští trestného činu**. Velmi časté jsou situace, kdy dívka tvrdí, že již dosáhla věku patnácti let, ačkoliv opak je pravdou. Bývá velmi obtížné odhalit skutečný věk dívky, neboť ty jsou

⁴⁵⁸ GRĚVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5, s. 495.

⁴⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel, GRĚVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Hlava III [Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185-193)]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRĚVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1832. *Beck-online* [online].

často již například ve 13 letech velmi vyspělé a za použití líčidel pak skutečně vypadají například na 16 let.

Rovněž mnohdy samy takto mladé dívky mladší věku 15 let naléhají na chlapce starší 15 let a svým vyzývavým chováním a přesvědčováním je často svedou k pohlavnímu styku. V situacích, kdy pachatel o věku druhé osoby ví, k pohlavnímu zneužití rovněž dojde velmi často, protože tyto pachatelé si daný věkový rozdíl mnohdy ani nepřipouští. Když například čtrnáctiletá dívka začne chodit s patnáctiletým či šestnáctiletým klukem (či naopak), vnímají věkový rozdíl jednoho či jednoho a půl roku jako mizivý a hranici patnácti let tak naprosto nerespektují.

Právě těmito výše popsanými rysy se trestný čin pohlavní zneužití v případě trestné činnosti mládeže velmi odlišuje od situace, kdy je pachatelem dospělý. U mladistvých lze očekávat jistou míru naivity, důvěřivosti a nezkušenosti, kdy uvěří tomu, že je dívka starší či lze alespoň morálně spíše přijmout skutečnost, že patnáctiletý chlapec započne sexuální život se čtrnáctiletou dívkou (nebo naopak), ačkoliv je to protiprávní jednání a docházet k tomu nemá. Dospělý pachatel by však měl mít dostatek životních zkušeností, znalostí, vůle a správného úsudku. Takovýto člověk by již měl kritičtěji uvažovat nad skutečným věkem dívky (v nejistotě si ho například ověřit občanským průkazem) a u něho by tak argument, že skutečný věk dívky neznal, neměl projít. Rovněž by měl mít právní povědomí o tom, čeho by se daným jednáním dopustil a měl by se toho vyvarovat.

Pohlavní styk je u této trestné činnosti **dobrovolný** z obou stran. Nutno dodat, že nemusí vždy jít jen o pohlavní styk, ale například i o orální pohlavní styk, ohmatávání prsou nebo pohlavních orgánů, líbání přirození, které směřují k sexuálnímu vzrušení pachatele. Rovněž sem spadá i aktivní jednání poškozené. Jiným pohlavním zneužitím se pak rozumí právě orální pohlavní styk, ohmatávání pohlavních orgánů, popřípadě i jiné formy ukájení pohlavního pudu na těle této osoby či na vyžádání pachatele na jeho vlastním těle.⁴⁶⁰

⁴⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel, ŠÁMALOVÁ, Milada. § 187 [Pohlavní zneužití]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PŮRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1859, *Beck-online* [online].

5.11.3.4. Trestné činy proti majetku

Jak vyplývá i ze statistik obsažených v příloze této práce, majetková kriminalita je nejčastěji páchaným druhem trestné činnosti mládeže. V této kategorii trestných činů nejvíce dochází ke **krádeži** (§ 205 tr. zákoníku), která je celkově nejčastějším trestným činem, kterého se mládež dopouští. V oblasti krádeží pak dochází nejvíce ke krádežím prostým, krádežím vloupáním a kapesním krádežím. Mládež se rovněž může dopustit **podvodu** (§ 209 tr. zákoníku) či **poškození cizí věci** (§ 228 tr. zákoníku).

Vedle výše rozebíraných trestných činů je majetková kriminalita vnímána jako méně závažná, neboť poskytuje ochranu „jen“ majetkovým zájmům, nicméně i na pachatele této trestné činnosti je podle mého názoru nutno včas a řádně působit.

Podle mého názoru je nejvhodnější na tyto pachatele působit způsobem, který je naučí poznat hodnotu peněz a umožní jim tak pochopit, co poškozenému způsobí, když něco odcizí či rozbijí. Nejúčinnější je tedy podle mého názoru, a to i s ohledem na nižší společenskou závažnost této trestné činnosti, ukládat například trestní opatření obecně prospěšných prací, ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) ZSM, kde mladistvý sice v průběhu výkonu tohoto opatření pracuje zadarmo, ale v praxi se mnohdy stává, že sem po úspěšném vykonání tohoto trestního opatření nastoupí i „na brigádu“ a pracuje zde i nadále. Považuji to rovněž za vyřešení nevhodně tráveného času, kdy tímto trestním opatřením je volný čas mladistvého dostatečně vyplněn a přestane „mít čas“ na páchání další trestné činnosti. Obdobný význam má i výchovná povinnost ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c) ZSM.

5.11.3.4.1. Krádež

Zobecněné zkušenosti kriminalistické praxe ukazují na patrný posun od náhodně páchané trestné činnosti k typování objektů napadení. V závislosti na věku každého pachatele je pak různý předmět zájmu, náročnost a složitost způsobu páchání, ale i stupeň organizovanosti při páchání krádeží (zejména kapesních krádeží).⁴⁶¹ Jak již bylo řečeno, děti jsou často ke krádežím využívány dospělými, kteří jsou si vědomi toho, že jejich děti nejsou trestně odpovědné

⁴⁶¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 255.

a „nic jim tak nehrozí“. Dítě, které něco krade samo, tak činí především proto, že daný předmět chce anebo zkouší, zda si toho někdo všimne.

Stejně jako v případě loupeže mládež odcizuje věci, které se jí líbí, či které chce, tedy typicky **mobilní telefon**, fotoaparát, šperky, oblečení, peníze apod. Na rozdíl od loupeže ale věc nezíská násilím ani pohrůžkou násilí (srov. § 173 odst. 1 tr. zákoníku a § 205 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku).⁴⁶²

Poškozeným v případě krádeží páchané mládeží může být ve své podstatě kdokoliv, tedy jak vrstevníci, tak osoby mladší i starší. Krádeže se mohou dopouštět i mezi sebou, tj. mezi kamarády. K tomu většinou dochází tehdy, když se mladistvému či dítěti něco zalíbí, a sám si to nemůže dovolit, či když se chce osobě za něco pomstít. Příčinou trestné činnosti může však opět i v tomto případě být také touha po adrenalinu, touha zkusit to, či se může jednat jen o momentální spontánní nápad. Krádeže a obecně trestné činnosti se také dopouštějí i ti pachatelé, kteří mají dostatečné zázemí, velké kapesné apod., ale v důsledku nevhodně tráveného volného času se přesto jednání dopustí. Proto, jak píše v kapitole 5.12., považují kvalitně trávený čas za velmi významný ochranný faktor proti kriminalitě. Ovšem i v této kategorii pachatelů dochází ke krádeži také i z důvodu toho, aby si pachatel mohl obstarat návykovou látku. V těchto případech pak pachatel odcizí věci prakticky komukoliv, například i svým rodičům, prarodičům apod.

Obecně jednání v případě běžné krádeže začíná například žádostí o zapůjčení dané věci (typicky telefonu) se záminkou, že potřebuje napsat zprávu domů či někomu zavolat. Poté však věc odmítá vrátit. Následně může dojít i k fyzickému konfliktu. Běžné jsou rovněž krádeže lstí, kdy stejně jako v případě loupeže, poškozeného vylákají pod záminkou na určité místo. Krádeže se mládež dopouští jak ve skupině, tak individuálně.

5.11.3.4.2. Podvod

Ačkoliv je **podvod** (§ 209 tr. zákoníku) považován již za sofistikovanější trestnou činnost, i přesto se ho dopouští pachatelé z řad mládeže. Klasická obecná forma podvodu je u mládeže poměrně běžná, pokud však jde o úvěrový podvod

⁴⁶² R 19/1972 - Neočekávané vytrhnutí věci z ruky ještě není násilím ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku, a proto přisvojení si cizí věci tím, že se jí pachatel zmocní tímto způsobem, ještě není loupeží podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ale jen trestným činem krádeže podle § 205 tr. zákoníku. Za násilí ve smyslu § 173 odst. 1 tr. zákoníku by však bylo třeba považovat takové počínání pachatele, při kterém pachatel překonává odpor napadeného, například tím, že věci cloumá.

(§ 211 tr. zákoníku) či dotační podvod (§ 212 tr. zákoníku), ty se vyskytují již ojediněle – nejsou však vyloučeny, a to i přesto, že je u nich vyžadovaná větší plánovanost a promyšlenost.

Mládež se podvodu dopouští nejčastěji přes **internet**. Může se jednat například o situace, kdy mladistvý pachatel na vybraném internetovém portálu uveřejní inzerát, ve kterém nabízí prodej daného předmětu (typicky mobilního telefonu). Poté, co sežene kupce, však v zabalené krabici odešle jiný předmět, který je navíc zcela bez hodnoty. Vzhledem k tomu, že si s kupujícím sjedná platbu na dobírku (či jinak), složí kupující potřebnou částku a převezme krabici, ve které však nebude jím zakoupený předmět. Právě k tomuto modelu podvodného jednání dochází mezi pachateli z řad mládeže nejčastěji. Někdy také mladistvý neodešle vůbec nic a jen inkasuje peníze.

Dále mládež často falešně uzavírá smlouvy, a může tak tedy dojít i ke spáchání **úvěrového podvodu** (§ 211 tr. zákoníku). Jedná se zejména o situace, kdy mladistvý záměrně uzavře smlouvu na jinou osobu, vědomě uvede nepravdivé údaje, a to s cílem získat nějakou věc (např. telefon). K tomuto druhu podvodu je pro mládež častou obětí osoba důchodového věku, která snadno mládeži uvěří a navíc se v dané oblasti příliš neorientuje, anebo osoba, která není trestně odpovědná (ne však z důvodu věku) a není schopna dané jednání kriticky posoudit.

Mládež může být, stejně jako v případě krádeže, k podvodnému jednání využívána dospělými, kteří například dítě či mladistvého pověří k tomu, aby vybralo vhodného spolužáka ze zajištěné rodiny, na kterém se dále podvodného jednání dopustí. Tak opět může vzniknout uzavírání smluv na druhé osoby, zneužití důvěry apod.

5.11.3.4.3. Poškození cizí věci

Poškození cizí věci (§ 228 tr. zákoníku) je u mládeže velmi časté. Toto ustanovení chrání vlastnické právo a předmětem útoku tak může být jakákoliv cizí věc.

V praxi se provinění (čin jinak trestný) poškození cizí věci často objevuje společně s proviněním (činem jinak trestným) **výtržnictví** (§ 358 tr. zákoníku). Jak již bylo vysvětlováno v předchozích kapitolách, mládež je impulzivní, užívá nepřiměřenou sílu a ne vždy si uvědomuje následky. Jednání se tak často dopouští

tím, že si vybíjí svou agresi kopáním do různých předmětů, házením s nimi apod. Důvodem jednání bývá nuda, potřeba projevit se před kamarády, vliv party, užití návykových látek apod.

V jiných případech mládež na druhou stranu ani nemusí mít přímý úmysl něco zničit, dané jednání vnímá jako zábavu či srandu. Toto platí zejména v případě „sprejerství“. Dítě (či mladistvý v nižším věku) si vždy nemusí být vědomo toho, že tím, že něco nakreslí na zeď sousedova domu, může způsobit vysokou škodu. Avšak například šestnáctiletý či sedmnáctiletý mladistvý by již měl mít povědomí o tom, co svým jednáním může způsobit.

Mezi dětmi je rovněž typické například rozbíjení věcí spolužákům apod. I v tomto případě je vhodné již od počátku dítě učit znát hodnotu peněz a nechat ho tak způsobenou škodu uhradit z vlastních úspor či kapesného.

5.11.3.5. Trestné činy hospodářské

V kategorii hospodářských trestných činů se mládež dopouští především **neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku** (§ 234 tr. zákoníku). Častý je také trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270 tr. zákoníku). Dále se však budu v následující kapitole věnovat prvním zmíněnému jednání.

5.11.3.5.1. Neoprávněné opatření platební karty

Ustanovení o trestném činu **neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku** (§ 234 tr. zákoníku) poskytuje ochranu českým (i jiným než tuzemským) platebním prostředkům, zejména **platební kartě**, elektronickým peněžům, příkazu k zúčtování, cestovnímu šeku nebo záruční šekové kartě, a tím řádnému fungování celého zejména bezhotovostního platebního styku.⁴⁶³

Tohoto jednání se mládež (ale i dospělí) dopouští nejčastěji v jednočinném souběhu s proviněním (činem jinak trestným) **krádeže** (§ 205 tr. zákoníku). Typický vzorec jednání je ten, že mladistvý či dítě odcizí **peněženku** v domněnce,

⁴⁶³ ŠÁMAL, Pavel. § 234 [Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2346, *Beck-online* [online].

že v ní budou peníze. Krádeže se tedy dopustili v přímém⁴⁶⁴ úmyslu, neboť chtěli věc odcizit a porušit tak právem chráněný zájem. V případě neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234 tr. zákoníku) však v tomto popisovaném případě půjde o čin spáchaný minimálně v úmyslu nepřímém⁴⁶⁵, jelikož pachatel musel alespoň předpokládat, že v peněžence mohou být vedle peněz i platební karty.⁴⁶⁶

Další způsoby, kterými se mladistvý či dítě mohou dopustit tohoto činu, jsou situace, kdy si bez svolení rodičů (prarodičů apod.) vypůjčí jejich platební kartu a platí s ní. Vnímají to tak, že vlastně „o nic nejde, vždyť platební karta patří matce/otci a stejně by mu dané věci koupili či by mu na ně dali peníze.“ Není ani výjimkou objednávání si nejrůznějšího zboží přes internet. Mnoho lidí má údaje o platební kartě uložené ve svém počítači či telefonu a pro mladistvého či dítě (případně kohokoliv jiného) je pak velmi jednoduché něco takto nakoupit. Již v kapitole 5.11.2. jsem uváděla příklad z praxe, kdy dítě zneužilo platební kartu své matky tím, že hrálo hry na jejím mobilním telefonu a „přikupovalo si životy“. Toto dítě si ani neuvědomovalo, že se dopouští protiprávního jednání.

Ovšem v dalších situacích si mladistvý zcela vědomě „nakliká do košíku“ nejrůznější elektroniku a věci, které se mu líbí a potvrdí nákup. Škody takto způsobené mohou dosahovat částek v řádech sta tisíců korun.

Právě vzhledem k tomu, že se mladiství pachatelé tohoto provinění často dopouští společně s krádeží, jsou i důvody směřující k tomuto jednání shodné. Jedná se především o potřebu peněz, možnost koupit si požadované věci, či jen momentální nápad „zkusit, zda to vyjde“. Jednání se dopouští většinou sami, individuálně.

5.11.3.6. Trestné činy obecně nebezpečné

V této kategorii se mládež dopouští nejčastěji provinění (činu jinak trestného) **obecné ohrožení** (§ 272 tr. zákoníku), **ohrožení pod vlivem návykové látky** (§ 274 tr. zákoníku), **nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy** (§ 283 tr. zákoníku), **přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy** (§ 284 tr. zákoníku), **nedovolené pěstování rostlin**

⁴⁶⁴ § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

⁴⁶⁵ § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

⁴⁶⁶ R 8/1986-II. Odcizí-li pachatel peněženko v úmyslu zmocnit se pouze peněz v ní se nacházejících, avšak ví, že v peněžence mohou být i jiné hodnoty, a pro tento případ je srozuměn s tím, že majiteli způsobí škodu jejich odcizením, odpovídá i za tuto škodu.

obsahujících omamnou a psychotropní látku (§ 285 tr. zákoníku), **šíření toxikomanie** (§ 287 tr. zákoníku), tedy zejména činy související s návykovými látkami. Objevují se však i další činy, jako například **nedovolené ozbrojování** (§ 279 tr. zákoníku) apod.

V kategorii obecného ohrožení (§ 272 tr. zákoníku) se mládež velmi často podílí na **žhářství**, tedy na úmyslném zakládání požárů. Způsob provedení bývá velmi jednoduchý. Pachatel bez předchozí přípravy zapaluje oheň. Užívá zpravidla zápalky bez použití jakéhokoliv prostředku k urychlení ohně. Útočí na individuálně zvolené předměty. Podnětem bývá touha po mstě, vyřizování si osobních účtů. Někdy může jít také o snahu zakrýt jiný trestný čin.⁴⁶⁷ Vedle žhářství je v této kategorii velmi častá **pyromanie**. Typický pachatel pyromanie je muž pocházející z poruchového prostředí ve věku 16 – 28 let s nedostatečným vzděláním, který má problém v navazování vztahů, je osamělý, frustrovaný a závislý na návykových látkách. Je zde velmi častá recidiva.⁴⁶⁸

Níže se budu hromadně zabývat **drogovou kriminalitou**, neboť se v této kategorii obecně nebezpečných trestných činů vyskytuje nejčastěji.

5.11.3.6.1. Drogová kriminalita

Drogová kriminalita je považována za závažnou trestnou činnost i v případě dospělých pachatelů. Tím spíše je nutno proti ní bojovat v případě pachatelů z řad mládeže, neboť právě užívání návykových látek a závislost na nich zpravidla vede k páchání další trestné činnosti (krádež, loupež apod.). Rovněž vznik závislosti v nízkém věku výrazně snižuje možnost zbavit se závislosti v budoucnu.

Mládež se s návykovými látkami začne setkávat okolo věku 13 – 16 let, přičemž takto nízký věk je skutečně alarmující. Většinou tak do prvního kontaktu s drogou mládež přijde v partě kamarádů, na oslavách, ale třeba i ve škole, v ústavu apod. Prvotní užití bývá provázeno zvědavostí, potřebou „být jako ostatní,“ touhou po adrenalinu, snahou zapomenout na špatné události v životě apod.

⁴⁶⁷ VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3, s. 420 - 421.

⁴⁶⁸ Tamtéž, s. 421.

Po užití drogy u mládeže velmi rychlým způsobem nastupuje agrese, zrychlení, pocit euforie a „všemocnosti“, na který si takto mladé osoby velmi rychle zvyknou, a rovněž se u těchto osob také mnohem rychleji vyvine závislost. Tyto osoby jsou pak pro okolí velmi nebezpečné, protože nad sebou ztratí kontrolu a úsudek o tom, co je správné a co nikoli. Je tak pak zcela běžné, že se osoba pod vlivem návykové látky dopustí krádeže, loupeže, ublížení na zdraví, vydírání, nebezpečného vyhrožování a dalšího protiprávního jednání.

K pěstování drog doma a jejich vlastní výrobě se mládež uchyluje typicky ze zvědavosti, nudy, ale i například pod vidinou vydělat si tím nějaké peníze. K poskytování drog ostatním dochází zejména uvnitř party či jiné uzavřené skupiny z důvodu zábavy, společného dobrodružství apod.

Pachatelé se v ne malé míře dopouštějí provinění **ohrožení pod vlivem návykové látky**, kdy jsou přistiženi hlídkou při řízení motorového vozidla, a to i přesto, že **nejsou držiteli řidičského oprávnění**. Navíc ještě před jízdou užijí alkoholický nápoj a riziko způsobení vážné dopravní nehody je tak opravdu vysoké.

Nejčastěji se v praxi vyskytují případy (a to nejen u pachatelů z řad mládeže), kdy hlídka Policie ČR objeví u kontrolovaného několik přechovávaných kusů plastových sáčků s přítlačným lištovým uzávěrem, ve kterém má pachatel drogu, a to i přesto, že k tomu pachatel nemá příslušné povolení pro nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 284 tr. zákoníku).

5.11.3.7. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Hlava desátá zvláštní části tr. zákoníku upravující trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných je rozdělena do osmi dílů. U pachatelů z řad mládeže zde nejčastěji dochází k **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní** (§ 337 tr. zákoníku), k **nebezpečnému vyhrožování** (§ 353 tr. zákoníku), k trestné činnosti s rasovým a nenárodnostním podtextem, tedy například k **násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci** (§ 352 tr. zákoníku), k **hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob** (§ 355 tr. zákoníku), k **podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobody** (§ 356 tr. zákoníku), dále pak dochází velmi často k **výtržnictví** (§ 358 tr. zákoníku) a k **opilství** (§ 360 tr. zákoníku).

Nebezpečné vyhrožování u mladistvých se vyskytuje především v souvislosti s drogami. Důvodem bývají především abstinenční účinky, dále pak touha po pozornosti, agrese, pocity ohrožení apod. V následující kapitole se nejprve věnuji provinění maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Poté se hromadně zaměřuji na rasově motivovanou trestnou činnost a dále pak více rozvádím výtržnictví.

5.11.3.7.1. Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Mladiství se dopouštějí provinění **maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání** (§ 337 tr. zákoníku), když vykonávají činnost, která jim byla zakázána.

Typicky jde o situace, kdy mladistvý opakovaně řídí motorové vozidlo, ačkoliv není ještě držitelem řidičského oprávnění.⁴⁶⁹ Když mu je poté uložen zákaz řízení motorových vozidel, tento zákaz nerespektuje a řídí i přesto dále. Společenská nebezpečnost je zde ještě vyšší než v případě maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání v případě dospělých pachatelů, neboť tito jsou či byli držiteli řidičského oprávnění a mají tedy potřebné znalosti.

Pokud je zároveň mladistvý řidič pod vlivem návykové látky, jde skutečně o velmi nebezpečné jednání. Mladistvý navíc v důsledku nedostatku zkušeností neumí vždy dobře odhadnout situaci v silničním provozu a navíc má sklony „předvádět se“. Často tak jede nepřiměřeně rychle a výsledkem mohou být ztráty na životech.

K samotnému zakazu řízení motorových vozidel mladiství nepocítují respekt. Situaci vyhodnotí tak, že „*když je nikdo na silnici nepřistihne, nikdo se to nedozví.*“ Zákaz řízení tak berou spíše na lehkou váhu.

5.11.3.7.2. Trestná činnost rasově motivovaná

Rasově motivovaná trestná činnost je společensky velmi nebezpečné jednání. Pachatel útočí na osoby nebo jejich majetek, případně potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro rasovou, etnickou, národnostní nebo náboženskou odlišnost nebo proto, že jsou bez vyznání.

⁴⁶⁹ Nejvyšší soud ČSSR, sp. zn. 4 Tz 12/63, [R 41/1963 tr.] - Uložení trestu zakazu (činnosti) řízení motorových vozidel **nebrání skutečnost, že obžalovaný nemá řidičský průkaz**. Pokud oprávnění k řízení motorových vozidel již získal, je nutné po dobu rozsudkem stanovenou, mu je odebrat a pokud je dosud nevlastní, je účelem tohoto trestu, aby je ve stanovené době příslušné orgány nevydávaly. Pravomocný výrok rozsudku je závazný pro všechny státní orgány a organizace. V důsledku toho nemohou příslušné orgány dát odsouzenému oprávnění k činnosti, která byla pravomocným rozsudkem zakázána, pokud doba zakazu trvá.

Rasově motivovaná trestná činnost mládeže je provázána výraznou **nenávistí** vůči dané skupině osob. Nejčastěji se daného činu dopouští ve skupině, kdy právě vliv party tuto nenávist vůči určité skupině osob pozvedne. Tato skupina pachatelů se začne vnímat jako **nadřazenější** druh oproti svým obětem. Jednání je pak pod vlivem této party vyprovokováno stejně jako například v případě výše popisované loupeže, kdy se mezi sebou pachatelé navzájem předhání, kdo pronese hrubší (verbální) útok apod. Oběť si volí zpravidla společně, například neoblíbené příslušníky jiné etnické skupiny ze školy či ze zájmového kroužku apod.

Rovněž může jít o situaci, kdy se skupina mladistvých začne ztotožňovat s nevhodnou politickou ideologií a začne užívat nevhodná gesta či šířit národnostní, rasovou či náboženskou nesnášenlivost tiskem či jinak.⁴⁷⁰ Vybranou oběť pak může tato skupina také šikanovat.

5.11.3.7.3. Výtržnictví

Výtržnictví patří mezi časté protiprávní jednání mládeže. Jak již bylo rozebíráno v kapitole 5.11.3.4.3., často se páchá v souběhu s poškozením cizí věci (§ 228 tr. zákoníku), ale také například s ublížením na zdraví (§ 146 tr. zákoníku).

U provinění (činu jinak trestného) výtržnictví způsobeného mladistvým (dítětem) se nevykytují žádné speciální rysy, které by již nebyly popsány v předchozích druzích trestných činů. Způsoby páchání jsou prakticky totožné jako u činů popsaných v kapitolách zabývajících se loupeží, poškozením cizí věci apod. K tomuto jednání dochází většinou s nepřímým úmyslem.

Důvodem je pak rovněž tedy typicky nerozvážnost, nepředvídání možných následků, nedostatek úsudku, potřeba vybití agresi, předvést se před partou, způsob, jak „zabít“ nudu apod. V oblasti kriminality mládeže se vyskytuje poměrně často. Mládež se ho dopouští jak ve skupině, tak individuálně.

5.11.4. Děti

V této kapitole provedu charakteristiku trestné činnosti dětí, avšak nikoli již tak podrobně, neboť mnohé z toho, co bylo rozsáhle rozebíráno a popisováno v předchozí kapitole ve vztahu k mladistvým, platí i pro trestnou činnost dětí. Zde

⁴⁷⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 256.

se tedy zaměřím jen na několik trestných činů a v příloze této práce (kapitola 11.3) pak rovněž uvádím kazuistické příklady.

5.11.4.1. Agresivita a násilí

Násilné trestné činy a agresivní jednání jsou obecně velmi negativní způsob jednání. Pokud se jej dopouštějí děti mladší patnácti let, je to o to horší. V této kapitole se tedy zaměřuji především na tento typ trestné činnosti, kdy více se zaměřuji na čin jinak trestný **vydírání, nebezpečné vyhrožování, výtržnictví a ublížení na zdraví**. Děti se samozřejmě rovněž velmi často dopouštějí majetkové trestné činnosti, ale ta již byla podrobně popsána v předchozích kapitolách.

Z příkladů uvedených v přílohové kapitole 11.3. je možné vypožorovat, že nezletilí jsou mnohdy skutečně velmi agresivní a nebezpeční. Nezletilí ve věku 13 – 14 let jsou často opravdu nezvladatelní vlastními rodiči, když ještě v kombinaci s pubertou, vlastním pohledem na svět a vlivem party se mohou dopouštět opravdu velmi nevhodného jednání. Výtržnictví se děti dopouští ve skupině. Charakteristika této trestné činnosti je prakticky shodná, jako je tomu u mladistvých. Spouštěčem je zde, podle mého názoru, právě **nevhodně trávený čas a nedostatek zájmů**. K těmto faktorům se však blíže vyjadřuji v kapitole 5.12. K vydírání a nebezpečnému vyhrožování se nezletilí uchylují, když jim například rodiče něco nechtějí dovolit, či když po nich naopak něco požadují (například aby vykonali své domácí povinnosti). Rovněž také pokud nemohou mít něco, co chtějí. Jak jsem již popisovala v kapitole 5.11.2., agrese u této skupiny osob je velmi podpořena virtuálním světem. K ublížení na zdraví dochází prakticky stejným způsobem a ze stejných důvodů jako v případě mladistvých pachatelů.

Právě u nezletilých dětí by měl být kladen velký důraz na rodinu a zkoumání její funkčnosti. Pokud se jedná o dítě, které žije v domácnosti například s 5 dalšími sourozenci, a mají jen jednoho rodiče, je zřejmé, že tento rodič nebude ve výchově dostatečně důsledný, což v případě nutné nápravy a působení na dítě není žádoucí. K tomuto však blíže v kapitole 5.12.1.

5.12. Prevence kriminality

Pokud jde o prevenci, významnou součástí je včasné zjišťování kriminogenních faktorů a situací, tedy schopnosti zabránit možnému protiprávnímu jednání a docílit tak toho, aby k trestné činnosti docházelo

co možná nejméně. Rovněž účinné napravení pachatele a jeho znovuzачlenění se do společnosti je součástí kriminalistické prevence, kdy v tomto případě hlavním cílem je snaha o to, aby trestná činnost již nebyla opakována.

Prevence by měla být zaměřena především na *zkoumání rodinného zázemí osoby, zvyšování působení školy, podporování vhodných volnočasových aktivit, na tvorbu pracovních příležitostí pro mládež, poskytování pomoci dětem a mladistvým, kteří žijí v nevhodných životních a výchovných podmínkách, posilování výchovného účelu trestního řízení a zvyšování efektivnosti práce orgánů činných v trestním řízení a zvyšování počtu výchovných zařízení pro mladistvé a větší oddělenost těchto institucí v oblasti výchovy.*⁴⁷¹

Velkou roli hraje rovněž včasná informovanost o začínajícím závadovém jednání, kdy je ještě možné včas zakročit a přivést dotyčnou osobu na správnou cestu. Je tak tedy potřeba upozorňovat na záškoláctví, drobné krádeže, experimentování s návykovými látkami apod.⁴⁷²

Významné by podle mého názoru z hlediska prevence kriminality bylo i **zvyšování právního povědomí u mládeže**. Jak jsem již rozebírala v předchozích kapitolách, dnešní mládež dospívá rychleji, má více možností a především tráví mnoho času užíváním moderních technologií, kdy si mnohdy ani neuvědomí, že některé jejich jednání může být nesprávné, či dokonce protiprávní.

Prevence kriminality by neměla být podceňována. Pokud dokáže pozitivní působení od trestné činnosti odvrátit byť jen jednu osobu, lze ji považovat za úspěšnou a velmi významnou. Nauka rozlišuje tzv. **rizikové (kriminogenní) faktory**, které zvyšují pravděpodobnost vzniku kriminálního jednání a **ochranné faktory**, které naopak utišují rizikové faktory.⁴⁷³

Tyto faktory jsou ve vzájemné interakci. Žádný z faktorů nemůže být vnímán jako jednoznačný důvod kriminálního chování, tedy stejně tak, jako například chudoba nevysvětluje kriminalitu, nemůže ani určitý charakterový typ jedince (například agresivita dítěte) vysvětlovat pozdější delikvenci či kriminální

⁴⁷¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 267 – 268.

⁴⁷² ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2, s. 118.

⁴⁷³ BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5, s. 11.

chování. Většina rizikových činitelů spolu souvisí. Například jedinci ve věku mezi pubertou a dospělostí, kteří vyrůstají v chudém a sociálně neuspořádaném prostředí, často zároveň také pocházejí z rodin s nedostatečným rodičovským dohledem, vágní disciplínou, a také jsou více impulzivní a mají daleko nižší úroveň kognitivních schopností.⁴⁷⁴

5.12.1. Rodina

Rodinná výchova má napomoci při formování osobnosti mladého člověka a je významná i pro jeho mravní vývoj. Jedinec si v rodině osvojuje vzorce chování a vytváří si vlastní mantinely toho, co je dobré a co je špatné. Pokud výchova v tomto ohledu selže, pokud například jedinec pochází z rodiny, kde rodiče jasně nenastaví pravidla chování, nevedou své dítě k řádnému životu a ještě například sami páchají trestnou činnost, je velmi vysoké riziko vzniku protiprávního jednání i u tohoto jedince. Výskyt kriminality je vyšší u mládeže, která pochází z rozvrácených rodin, nemá dostatečné rodinné zázemí a v případech, kde dítě či mladistvý postrádá citový vztah a zájem od rodinných příslušníků, a to i v případě, že po materiální stránce mu jinak nic nechybí.

Negativní je rovněž závislost některého z rodičů na alkoholu nebo jiných drogách, pobyt dítěte v dětském domově, lhostejnost vůči dítěti apod.⁴⁷⁵

Já tedy faktor rodiny považuji za **nejvýznamnější**. Je-li jedinec vychováván správným způsobem, má kvalitní zázemí a od raného věku je veden k tomu, co je správné a co nikoliv, dokáže následně čelit případným „lákadlům“, šancím a nátlakům party k tomu, aby s nimi začal páchat trestnou činnost. Vlivu party mají sklony podléhat spíše slabší jedinci, kteří mají potřebu se někam zařadit, někam patřit, anebo mají strach ze šikany.

Z poznatků z praxe mohu říct, že pokud mladistvý (či dítě) nemá dostatečnou podporu rodiny, tak k jeho nápravě nedojde, ani kdyby on sám sebevíce chtěl. Když se mladistvý dopustí provinění a poprvé stane před soudem pro mládež, je na něj v tu chvíli velmi výchovně působeno, a mladistvý tak začne chápat své závadové jednání. Je-li mu však uloženo nějaké opatření, které ho má přivést na správnou cestu a pomoci mu se znovu začlenit do společnosti, je nezbytná právě podpora rodiny. Mladistvý (či dítě) sám od sebe nebude

⁴⁷⁴ Tamtéž, s. 11 – 13.

⁴⁷⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3, s. 252.

schopen docházet na specializované programy a nedokáže se sám vyvarovat nevhodným místům, když bude jinak neustále vystaven všem nevhodným faktorům, neboť jedna hodina týdně v probačním programu nedokáže vyvážit například 20 hodin „kriminogenních lákadel“.

Proto považují rodinu jedince za nejdůležitější a nejvýznamnější faktor. Nyní popíší kazuistický příklad z praxe, na kterém je přesně vidět vliv rodiny a následky toho, pokud rodina nefunguje tak, jak má.

5.12.1.1. Kazuistický příklad z praxe

Mladistvý se dopustil prvního provinění v roce 2017, když se společně se svým strýcem násilím zmocnil peněz a dalších věcí paní důchodového věku. U mladistvého se navíc začala projevovat agrese a měl problémy ve škole. Soud pro mládež na mladistvého působil tak, že mu uložil podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. j) ZSM, § 31 odst. 1 ZSM trestní opatření odnětí svobody v trvání 12 měsíců podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem a byla mu podle § 33 odst. 1 ZSM stanovena zkušební doba v trvání 2 let. Vedle toho mu podle § 33 odst. 1 ZSM, za použití § 15 odst. 1, odst. 2 písm. b) ZSM a § 17 odst. 1 ZSM bylo uloženo výchovné opatření v podobě výchovné povinnosti ve zkušební době absolvovat probační program.

Mladistvý svého jednání litoval. Bylo na něm vidět, že má ze soudu pro mládež respekt a chápe důsledky svého jednání. Plakal a slíbil, že se ve zkušební době napraví, protože se chce vyvarovat pobytu ve věznici.

Mladistvý začal pravidelně chodit do školy a skutečně vedl řádný život. Nebyl drzý na učitelky, docházel na dohled a několikrát navštívil i probační program. Tato snaha trvala však jen necelé tři měsíce a poté se dopustil dalšího provinění.

Ve věci se konalo veřejné zasedání. Mladistvý uvedl, že se snažil dodržet všechny podmínky, avšak z jeho výpovědí bylo zřejmé, že **neměl dostatečnou podporu rodiny**. Otec je aktuálně ve výkonu trestu odnětí svobody, stejně tak jeho strýc. Má 4 sourozence, o které se musí starat a musí pomáhat matce. Mají málo peněz. Matka nemá čas doprovázet ho na probační program, ani na dohled a navíc se mu sourozenci a další vrstevníci „posmívají“, když píše domácí úkoly a nechce jít ven pít alkohol.

Na tomto příkladě bylo možné jasně pozorovat, že pro mladistvého bylo *nemožné* se napravit, když jeho rodina byla rozvrácená a nikdo se nezajímal o to, zda podmínky podmíněného odsouzení plní, nebo ne. Mladistvý se snažil, ale po čase už mu to prostě přestalo jít, neboť byl jediný ve svém blízkém okolí, kdo chodil každý den do školy, chodil spát včas a nedopouštěl se závadového jednání. Nakonec tedy „vzdal“ snahu o napravení se a šel znovu stejnou cestou jako lidé kolem něj.

Opět se dopustil provinění loupeže, a tentokrát v souběhu s proviněním těžké ublížení na zdraví. Soud pro mládež v reakci na to ve veřejném zasedání rozhodl, že mladistvý vykoná podmíněně odložené trestní opatření odnětí svobody v trvání 12 měsíců, a podle § 31 odst. 4 ZSM jej vykoná odděleně od ostatních odsouzených ve věznici nebo ve zvláštním oddělení pro mladistvé.

5.12.2. Volný čas

Kvalitně trávený volný čas pak považují za druhý nejvýznamnější faktor, neboť pokud má dítě či mladistvý dostatek zájmů, nemá tzv. „čas“ páchat trestnou činnost. Je obecně známo, že například mladiství, kteří jsou členy sportovního klubu, jsou vedeni k tomu „mít sportovního ducha“ a k „férovému jednání“, tito se pak trestné činnosti zpravidla nedopouštějí. Pokud však dítě či mladistvý po konci školní výuky nemá po zbytek dne jiný program, riziko páchaní trestné činnosti se zvyšuje. Takováto osoba pak má tendence vymýšlet si vlastní, ne vždy vhodnou, zábavu a může se i začít stýkat s problematickými osobami.

5.12.3. Okolí jedince

Jak již bylo vysvětlováno v předchozích kapitolách, psychika dítěte a mladistvého není v tomto období dostatečným způsobem rozvinuta a tato mládež má sklony nekriticky přijímat negativní vzory starších osob ze svého okolí.⁴⁷⁶ Důvodem tak může být zejména snaha dítěte či mladistvého zapadnout do party, vyvarovat se šikaně, snaha o to „být, jako ostatní“ či zkrátka jen touha po tom „zkusit, co by se stalo, když tento čin udělám.“ Pokud navíc v takto mladém věku začnou tito jedinci pít alkohol a nevhodným způsobem trávit čas, dochází opět k velkému nárůstu pravděpodobnosti, že dojde k protiprávnímu jednání.

⁴⁷⁶ Tamtéž, s. 252.

Mládež má přirozeně větší potřebu sdružovat se v kolektivu lidí, avšak ne vždy tento kolektiv je dobrý, zejména jedná-li se o seskupení, která prosazují rasovou nesnášenlivost, projevují se agresivně apod. Svou roli při integraci mladého člověka do party sehrává i jeho přirozená touha vyniknout nad svým okolím, touha být zajímavým, odlišovat se od ostatních, upoutat okolí apod. V partě je většinou utlumen vlastní názor, který je vykompenzován autoritativním přesvědčením šéfa party. Tento vliv je pozorovatelný především u extremistických seskupení, ve kterých mladí lidé prosazují názor vůdce, aniž by se věnovali obsahu a dopadu tohoto názoru a jednání na základě tohoto přesvědčení.

Za hlavní kriminogenní faktory jsou považovány zejména silná vůdčí osobnost skupiny, anonymita skupiny, agresivita skupiny při projevoování svého přesvědčení, sugestivní přebírání názorů, postojů celé skupiny a především šéfa skupiny za vlastní a touha po zviditelnění se a obsazení významné pozice v této skupině.⁴⁷⁷

5.12.4. Škola a vzdělání

Škola představuje nedílnou část na výchově každého mladého jedince. Pomáhá utvářet jeho základní materiální a citové hodnoty, podle kterých má jedinec celý život postupovat a podílí se také na formování jeho osobnosti. Na vztah dítěte ke škole má vliv i osobnost učitele a průběh školní výuky. Pokud jde o kriminogenní faktory, považuje se za ně v oblasti školy především nepravidelná školní docházka, špatný prospěch, nepřijatelné chování žáků k učitelům, ale i naopak, lhostejný přístup učitele k jednotlivým žákům, špatná spolupráce rodičů se školou a nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy.

Vedle školy je ale významné i samo vzdělání. Je zřejmé, že velké množství delikventní mládeže nemá řádně ukončenou ani základní školu. U mnoha z těchto osob je postupně odhalena podprůměrná inteligence, která vychází najevo zejména nedostatkem sebekritičnosti, nevhodnými zájmy a podceňováním se. Mládež má tak často potřebu na sebe strhnout pozornost, a to i za každou cenu. Jak již bylo řečeno, tito lidé nedomýšlí důsledky a je pro ně typické, že ani neplánují do budoucnosti.

⁴⁷⁷ Tamtéž, s. 253.

Negativní roli zde představují recidiva, alkoholismus a jiné toxikomanie a extremismus. Zde je pak nezbytné prošetřovat, kdo mladistvému (dítěti) alkohol poskytl a jakou roli tato osoba hraje v chování a jednání mladistvého (dítěte).⁴⁷⁸

5.13. Zúčastněné subjekty

Při řešení trestné činnosti mládeže je velmi důležitá spolupráce mezi jednotlivými subjekty. Mezi nepostradatelné osoby v trestním řízení patří sociální kurátoři pro mládež a také orgány pověřené péčí o děti a mládež. Velmi podstatnou okolností při součinnosti mezi vyšetřovatelem a policejním orgánem je zharmonizovat úkony před zahájením trestního stíhání s úkony vyšetřovatele, které se vykonávají až po sdělení obvinění tak, aby nedocházelo k nežádoucím opakujícím se výsledkům mladistvých a zejména pak osob mladších patnácti let, neboť časté opakování výsledků mladistvých má negativní vliv na jejich psychiku a také je v rozporu se všemi kriminalistickými zásadami vedení výsledku.⁴⁷⁹

Z důvodové zprávy k ust. § 40 ZSM o spolupráci s OSPOD, zájmovými sdruženími občanů a s osobami provádějícími probační programy vyplývá, že zapojení těchto orgánů napomáhá ke včasné a přiměřené reakci na delikvenci mládeže. Právě proto je velmi důležitá a přínosná spolupráce orgánů činných podle ZSM s jednotlivými subjekty, aby došlo k posílení výchovného působení celého řízení proti mladistvému a předešlo se dalšímu páčání trestné činnosti.⁴⁸⁰

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), Probační a mediační služba (PMS), státní zástupce, soud pro mládež a Policie České republiky představují hlavní subjekty, jejichž vzájemná spolupráce je pro efektivní působení na mládež klíčová. Od roku 2004 začaly na našem území vznikat tzv. **Multidisciplinární týmy – týmy pro mládež**, kde se pravidelně ve střediscích PMS setkávají specialisté pro mládež a řeší formu součinnosti, sdílejí zkušenosti a projednávají případové situace u jednotlivých obviněných mladistvých a dětí.⁴⁸¹

5.13.1. Advokát

Obecně je právo na obhajobu jedno ze základních lidských práv a nalezneme ho také mezi základními zásadami trestního řízení (srov. § 2 odst.

⁴⁷⁸ Tamtéž, s. 253 - 254.

⁴⁷⁹ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. upravené a rozšířené vydání, Ministerstvo Vnitřní ČR, Praha 1998, s. 96.

⁴⁸⁰ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. v Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 384.

⁴⁸¹ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 139.

13 tr. řádu⁴⁸²). V případě této skupiny pachatelů nabývá toto právo ještě větších rozměrů. Zajištění práva na obhajobu je, nejen v případě mládeže, součástí práva na spravedlivý proces, přičemž jeho účelem je zajistit, aby nedošlo k odsouzení nevinné osoby.⁴⁸³

5.13.1.1. Obhájce mladistvého

Nedostatečná schopnost mladistvého se řádně obhajovat je vyjádřena rozsáhlým institutem nutné obhajoby.⁴⁸⁴

Mladistvý obligatorně musí mít obhájce již od okamžiku, kdy jsou na něho aplikována opatření podle ZSM či provedeny úkony podle tr. řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže není možné jejich provedení odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. Přítomnost obhájce je také vyžadována ve vykonávacím řízení, pokud soud pro mládež rozhoduje ve veřejném zasedání a v řízení o stížnosti pro porušení zákona, v řízení o odvolání a v řízení o návrhu na povolení obnovy řízení, pokud soud pro mládež rozhoduje ve veřejném zasedání, a to až do dovršení osmnáctého roku věku.⁴⁸⁵ Jediný úkon, který lze provést bez přítomnosti obhájce, je zadržení podle § 76 odst. 1 tr. řádu⁴⁸⁶ na místě činu.⁴⁸⁷ Podle § 42a odst. 2 ZSM, jedná-li se o případ podle odst. 1 písm. a), musí mít mladistvý obhájce **až do dovršení jednadvaceti let věku**, považuje-li to soud a v přípravném řízení státní zástupce za vhodné s přihlédnutím k dosaženému stupni rozumové a mravní vyspělosti mladistvého a vzhledem k okolnostem případu. V komparaci se slovenskou právní úpravou je stanoveno, že mladistvý musí mít obhájce **po sdělení obvinění** (§ 206 Sl. TP),⁴⁸⁸ nikoli od samého počátku zahájení úkonů podle Sl. TP.⁴⁸⁹

⁴⁸² Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.

⁴⁸³ GRIVNA, Tomáš. *Právo na obhajobu: teorie a praxe 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-593-7, s. 11.

⁴⁸⁴ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 404, 399.

⁴⁸⁵ § 42a odst. 1 ZSM.

⁴⁸⁶ Osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li dán některý z důvodů vazby (§ 67), policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li ona osoba přistižena při trestném činu anebo zastížena na útěku.

⁴⁸⁷ KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 22. 12. 2019].

⁴⁸⁸ § 37 odst. 1 písm. d), § 336 Sl. TP.

⁴⁸⁹ § 199 – 205 Sl. TP.

Dopustil-li se pachatel daného činu jako mladistvý, ale v době prověřování již je zletilý, o nutnou obhajobu se již nejedná (nejsou-li jiné důvody nutné obhajoby podle § 36 tr. řádu). Do 19 let se však stále vyrozumívá OSPOD a případně PMS.⁴⁹⁰

Obhájce je v trestním řízení advokát⁴⁹¹, tedy zmocněná osoba k tomu, aby mladistvému během trestního řízení zajišťovala nezbytnou odbornou právní pomoc, a to za pomoci všech zákonných prostředků a možností obhajoby tak, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného viny buď zcela zbavují, či jeho vinu zmírňují, a tím přispívají ke správnému objasnění a rozhodnutí věci; srov. § 41 odst. 1 tr. řádu a § 16 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii (dále jen „ZA“).

Mladistvý má jako obviněný podle § 33 odst. 1 tr. řádu právo zvolit si obhájce a radit se s ním i v průběhu úkonů prováděných orgánem činným podle ZSM. Toto právo je vnímáno jako jedno z nejvýznamnějších obhajovacích práv celkově, protože umožňuje mladistvému využít advokáta, který je vybaven nezbytnými znalostmi a zkušenostmi.⁴⁹²

Pokud si mladistvý obhájce nezvolí sám tím, že mu udělí plnou moc k zastupování, a nezvolí-li mu ho ani jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, může mu ho zvolit jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, manžel, druh, jakož i zúčastněná osoba.⁴⁹³ Pokud ke zvolení obhájce nedojde ani po uplynutí lhůty pro to určené, je mladistvému soudem ustanoven – tzv. opatření o ustanovení obhájce mladistvému.

Účastí advokáta v tomto řízení dochází k dostatečnému ochránění práv mladistvého, jelikož mladistvý sám o sobě, zejména s ohledem na jeho nízký věk, nezná dostatečně všechna svá práva či je neumí náležitě použít.

Ustanovení § 35 odst. 2, 3 tr. řádu obsahuje obecné podmínky, za kterých advokát nemůže být obhájcem obviněného.⁴⁹⁴ Vedle těchto základních důvodů

⁴⁹⁰ KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 22. 12. 2019].

⁴⁹¹ § 35 odst. 1 tr. řádu.

⁴⁹² *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 399.

⁴⁹³ § 44 odst. 2 ZSM.

⁴⁹⁴ Jde zejména o případy, kdy je proti advokátovi vedeno trestní stíhání a z toho důvodu by v řízení ve věcech mladistvých, kde by měl vykonávat obhajobu, měl postavení obviněného, svědka či zúčastněné osoby. Dále nesmí být obhájcem v řízení, ve kterém vystupuje jako svědek, podává znalecký posudek nebo je aktivní jako tlumočník.

staví ustanovení § 44 odst. 1 ZSM ještě jeden důvod, podle kterého obhájcem mladistvého nesmí být ten, kdo zároveň hájí zájmy osoby, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy mladistvého, a ten, kdo byl touto osobou jako jeho obhájce zvolen.⁴⁹⁵ S tímto ustanovením souvisí § 19 ZA, které také zakotvuje důvody odmítnutí právní pomoci.⁴⁹⁶

V tomto řízení je **zákonný zástupce mladistvého** také vybaven rozsáhlými právy, neboť má při zastupování mladistvého velmi podobná práva jako obhájce, vyjma účasti na některých procesních úkonech a má omezený styk s mladistvým, který je ve vazbě. Zákonný zástupce je oprávněn mladistvému zvolit obhájce, činit za něho návrhy, podávat opravné prostředky a účastnit se úkonů, kterých se může účastnit mladistvý. Tato svá oprávnění může zákoný zástupce uplatňovat i proti vůli mladistvého (§ 43 odst. 1 ZSM).⁴⁹⁷

5.13.1.2. Opatrovník dětí

Děti jako trestně neodpovědné osoby nenaplňují znak subjektu trestného činu, a nemohou tedy být podrobeny normám trestního práva (ty se vůči nim užijí jen zejména v předsoudním stadiu řízení). V případě dětí se **nejedná o institut nutné obhajoby**,⁴⁹⁸ neboť toto řízení má odlišný charakter. Opět se však na tuto odlišnost může nahlížet jako na znevýhodňující, neboť **povinnost mít advokáta (opatrovníka) je v řízení s dítětem až v řízení před soudem**. Naproti tomu, pokud orgány činné v trestním řízení mají za to, že se mladistvý dopustil protiprávního činu, nastupuje zde institut nutné obhajoby. U dítěte mladšího patnácti let zde takové právo není. Často se tak stává, že dítě podává vysvětlení

⁴⁹⁵ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 403 – 410.

⁴⁹⁶ § 19 ZA: Advokát je povinen poskytnutí právních služeb odmítnout, jestliže: v té samé věci nebo ve věci související již právní služby poskytl jinému, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá; osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní služby žádá, pokud již poskytl v této nebo v související věci právní služby advokát, se kterým advokacii vykonává společně, nebo v případě zaměstnaného advokáta advokát, který je jeho zaměstnavatelem, anebo advokát, který je zaměstnancem stejného zaměstnavatele; by informace, kterou má o jiném klientovi nebo o bývalém klientovi, mohla toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, neoprávněně zvýhodnit; projednání věci se zúčastnil advokát, případně osoba advokátovi blízká; zájmy toho, kdo o poskytnutí právních služeb žádá, jsou v rozporu se zájmy advokáta nebo osoby advokátovi blízké.

⁴⁹⁷ CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6, s. 457.

⁴⁹⁸ KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 21. 12. 2019].

v době, kdy orgán činný v trestním řízení již pojal důvodné podezření, že takové dítě se dopustilo činu jinak trestného.⁴⁹⁹

Po zahájení řízení podle § 90 ZSM soud pro mládež tedy ustanoví dítěti pro řízení před soudem advokáta, který vystupuje v pozici opatrovníka,⁵⁰⁰ přičemž toto postavení je velice blízké obhájci v trestních věcech. Advokát se však nemůže nechat zastoupit koncipientem, ale jen jiným advokátem.⁵⁰¹ Během řešení případu by opatrovník měl především napomáhat k zjištění všech důvodů, které vedly dítě ke spáchání činu jinak trestného, případně odhalit další faktory, které se na jeho sociálním selhání podílely. Neměl by se tedy jen snažit docílit vyvrácení tvrzení o tom, že se dítě dopustilo činu jinak trestného a snažit se o dosažení co nejmírnějšího opatření.

Vzhledem k těmto úkolům více psychologické nežli právní povahy, které ZSM na opatrovníky-advokáty klade, je podivuhodné, že zde **není stanoven žádný požadavek na zvláštní specializaci pro jednání s mládeží**, jak je to očekáváno podle ustanovení § 3 odst. 8 ZSM⁵⁰². Právě v tomto můžeme pozorovat další legislativní nedostatek.⁵⁰³

Opatrovník v řízení před soudem má však minimální šanci opatřit si dostatek informací o dítěti, neboť de lege lata není advokát oprávněným subjektem podle § 51 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a OSPOD mu tak nemůže o dítěti poskytnout žádné informace. Naproti tomu státní zastupitelství oprávněným subjektem ve smyslu tohoto ustavení je. Tato skutečnost vytváří nerovnost mezi stranami již od počátku řízení a znevýhodňuje postavení dítěte. Jde o rozpor se záměrem ZSM, když vytváří **nerovný přístup k dětem a mladistvým, a to ještě v neprospěch dětí**.⁵⁰⁴

⁴⁹⁹ MATIAŠKO, Maroš. Nad povahou přípravného řízení ve věcech dětí mladších patnáct let a k absenci právní pomoci v tomto řízení. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 3, s. 24 - 30, ISSN 1210-9150, s. 26.

⁵⁰⁰ § 91 odst. 2 ZSM.

⁵⁰¹ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 12 Rodo 5/2004 [R 33/2006].

⁵⁰² Soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby působící v trestních věcech mládeže musí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží.

⁵⁰³ GRIVNA, Tomáš. *Právo na obhajobu: teorie a praxe 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-593-7, s. 176 – 179.

⁵⁰⁴ MATIAŠKO, Maroš. Nad povahou přípravného řízení ve věcech dětí mladších patnáct let a k absenci právní pomoci v tomto řízení. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 3, s. 24 - 30, ISSN 1210-9150, s. 29.

5.13.2. Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Činnost tohoto orgánu je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Ústředním orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí, které ve vztahu k OSPOD vykonává především legislativní, metodickou a kontrolní činnost, včetně přezkumu pravomocných rozhodnutí krajských úřadů v odvolacím a přezkumném řízení.⁵⁰⁵

Ve smyslu tohoto zákona stát věnuje pozornost především dětem, jejichž rodiče zemřeli, jejichž rodiče neplní vyživovací povinnost, nebo dětem, které žijí zahálčivým a nemravným životem. Pracovníci OSPOD mají poskytovat poradenské služby, vést výchovné pohovory a účastnit se trestního řízení. Sociální asistenti (tzv. streetworkers) v terénu pátrají po ohrožených dětech.⁵⁰⁶

Hlavním principem OSPODu, který také vyplývá z Úmluvy o právech dítěte, je postup příslušných orgánů při zajišťování péče o dítě v zájmu zajištění jeho blaha a ve prospěch jeho oprávněných zájmů. K základním úkolům OSPODu se řadí podpora rodičů, aby dostáli svým povinnostem, které jim vyplývají z rodičovské odpovědnosti a případný zásah při nedostatecích v rámci jejich výchovného působení. Má napomoci co nejdůkladněji objasnit stupeň rozumového a mravního vývoje mladistvého.⁵⁰⁷

Pokud se jedná o vážnější poškození funkcí rodiny, je vhodný zásah ve smyslu přijetí určitých opatření podle Z. OSPOD⁵⁰⁸. To však lze činit jen ze zákonných důvodů, neboť se jedná o zásah do soukromého života.⁵⁰⁹

Sociálně-právní ochranu dětí vykonávají orgány sociálně-právní ochrany ve smyslu § 4 Z. OSPOD.⁵¹⁰ S OSPODem spolupracují orgány činné podle ZSM a úředníci PMS, aby posílili výchovné působení řízení ve věcech mladistvých, vytvořili podmínky pro individuální přístup k řešení jednotlivých věcí, včas

⁵⁰⁵ Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, 2014, citováno: 23. 11. 2019, Dostupné: <https://www.mpsv.cz/cs/19923>.

⁵⁰⁶ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, s. 218.

⁵⁰⁷ SOTOLÁŘ, Alexander, Pavel ŠÁMAL a František PÚRY. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C. H. Beck, 2000. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-350-7, s. 66.

⁵⁰⁸ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰⁹ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0, s. 136.

⁵¹⁰ Krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdni úřady, ministerstvo, Úřad, Úřad práce České republiky, dále pak také obce a kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, jestliže jsou k tomu pověřeny.

reagovali na potřeby a zájmy mladistvých a poškozených osob i všech dalších subjektů dotčených trestnou činností a také tímto způsobem trestné činnosti předcházeli.⁵¹¹

ZSM očekává, že zájmová sdružení občanů a nositelé jednotlivých probačních programů budou pravidelně informovat soudy pro mládež a OSPOD o situacích, ve kterých došlo k porušení zákona a tím dávat podnět k jejímu vhodnému vyřešení. Zároveň zákon předpokládá, že se tyto orgány budou podílet na výkonu soudních rozhodnutí, a že tak budou mít na nápravě mladistvého svůj podíl.⁵¹²

5.13.3. Probační a mediační služba

Tato instituce vznikla především proto, aby napomáhala trestní justici při uplatňování nové trestní politiky v oblasti sankcí, které odsouzený vykonává na svobodě.⁵¹³ Při získávání informací o mládeži spolupracuje PMS zejména s OSPODem a s policejním orgánem.

PMS je významný orgán, který se podílí na řádném objasnění poměrů mladistvého, včetně realizace mu uložených opatření. Činnost PMS je upravena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, přičemž tato činnost je uskutečňována ve vztahu k soudům, státním zastupitelstvím a orgánům Policie České republiky jednotlivými středisky, která působí v sídlech okresních soudů (případně obvodních nebo městských soudů).⁵¹⁴

Působnost PMS je zakotvena v ustanovení § 75 ZSM, podle kterého je probační úředník odpovědný za zajištění výkonu většiny opatření, která jsou ukládána v systému soudnictví ve věcech mládeže. Tato úprava je pouze rámcová, uplatní se zde i tr. řád.

PMS představuje jeden ze základních specifických přístupů k řešení trestné činnosti mladistvých, neboť její činnost umožňuje zaměřit se na osobní zacházení s mladistvými, motivovat je k životu bez konfliktu se zákonem, vytvářet podmínky pro jejich další sociální rozvoj a řešit příčiny jejich trestné

⁵¹¹ § 40 odst. 1 ZSM.

⁵¹² *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. v Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 384 – 385.

⁵¹³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-68-4, s. 352.

⁵¹⁴ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. v Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 385.

činnosti. Praxe hovoří o principech tzv. restorativní (obnovující) justice, která vnímá provinění mladistvého jako sociální událost, která zasáhla do života nejen přímých účastníků.

PMS pomáhá najít vhodné řešení situace prostřednictvím neutrálního a nestranného přístupu ke všem zúčastněným stranám konfliktu, zároveň zajišťuje podmínky pro to, aby případně mohla být věc vyřešena prostřednictvím některých zvláštních druhů trestního řízení nebo aby mohlo být uloženo a vykonáno výchovné, ochranné či trestní opatření, které není spojené s odnětím svobody. Právě za tímto účelem mladistvého odborně vede a pomáhá mu, sleduje a kontroluje jeho chování a spolupracuje s rodinným a sociálním prostředím, ve kterém žije a pracuje, s cílem, aby v budoucnu vedl řádný život; srov. § 4 odst. 1 zákona č. 257/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a § 75 ZSM.

Zákon dělí působnost PMS na obligatorní a fakultativní, přičemž do té obligatorní řadí například zajištění dohledu nad mladistvým, zajištění dohledu nad výkonem probačního programu, zajištění kontroly nad výkonem trestního opatření obecně prospěšných prací apod. Do volitelné působnosti PMS patří vykonání konkrétních úkonů výkonu rozhodnutí, pokud bylo rozhodnuto o uložení dalších trestních opatření, která nejsou spojena s odnětím svobody, o uložení dalších výchovných opatření a o uložení ochranných opatření.

Jak již bylo řečeno výše, úředníci PMS musí mít zvláštní průpravu pro jednání s mládeží; srov. § 3 odst. 8 ZSM.⁵¹⁵ Činnost pracovníků PMS nespočívá jen v zajišťování výkonu a kontroly výchovných a trestních opatření, ale rovněž v jejich **předjednání** ještě před rozhodnutím státního zástupce či soudu. Spolupracují s mladistvými pachateli, s jejich rodinami a s poškozenými, a to především při mimosoudním řešení situace, při nabídce vhodných programů pro mladistvé a jiných výchovných opatření, která lze mladistvému uložit. Přítomnost probačního úředníka má posílit výchovné působení na mladistvého pachatele tak, aby se v budoucnu již další trestné činnosti nedopouštěl.

V přípravném řízení a v řízení před soudem u mladistvých a dětí mladších patnácti let pracovník PMS zajišťuje zejména přípravu podkladů,⁵¹⁶ jedná s kurátory, pracovníky OSPOD, školami, středisky výchovné péče, zajišťuje

⁵¹⁵ *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. v Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9, s. 385 – 386.

⁵¹⁶ Písemné zprávy o osobních, rodinných a sociálních poměrech, aktuální životní situaci mladistvého, návrh na odklon v trestním řízení pro státního zástupce, soudce pro mládež atd.

kontakty na jiné specializované služby (zejména psycholog, pedagogicko-psychologická poradna apod.), zprostředkovává společné jednání s poškozenými (mediace mezi obětí a pachatelem), jedná a poskytuje pomoc poškozeným, jedná o náhradě škody, předjednává a vybírá vhodná opatření.

Ve vykonávacím řízení se pak pracovník PMS soustředí především na výkon dohledu - výkon dohledu nad uloženými povinnostmi a omezeními, nad uloženými trestními opatřeními (například nad trestním opatřením obecně prospěšné práce, trestní opatření odnětí svobody podmíněně odložené s dohledem), dále vyhotovuje zprávu o průběhu dohledu, kontroluje plnění uložených opatření, zajišťuje kontakt na jiné specializované služby (psycholog, kontaktní centra, komunity pro léčbu závislosti), má možnost mediace ve vykonávacím řízení, spolupracuje s kurátory, pracovníky OSPOD, školami, středisky výchovné péče či dalšími institucemi, spolupracuje s rodinou klienta.

Pracovníci PMS mají tedy hlavně zajistit **účinný výkon uložených opatření se zaměřením na ochranu společnosti, prevenci kriminality a s ohledem na zájmy poškozených.**⁵¹⁷

Poté, co dojde k zahájení trestního stíhání mladistvého, zašle policejní orgán ve smyslu § 60 ZSM toto usnesení příslušnému středisku PMS⁵¹⁸, kde specialista pro práci s mládeží rozhoduje, zda PMS vstoupí do trestního řízení a učiní v něm další kroky. Vždy se rozhoduje individuálně, zejména s ohledem na okolnosti případu a osobu mladistvého. O vstup do přípravného řízení se však PMS snaží v co největším množství případů, jelikož hlavním cílem je **napravení vzniklého konfliktu, rychlá intervence, náhrada škody poškozenému a navržení dalších možných opatření.** Spolupráce mladistvého (dítěte) v přípravném řízení s poškozeným je dobrovolná. Ve vykonávacím řízení jsou rozhodnutí soudu pro mládež a pověření k výkonu probačních činností

⁵¹⁷ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 130 – 132.

⁵¹⁸ § 3 odst. 3 zák. č. 257/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů - Příslušnost středisek k provádění úkonů probace a mediace se řídí příslušností soudu a v přípravném řízení státního zástupce, v jehož obvodu středisko působí. K urychlení řízení nebo z jiných důležitých důvodů může předseda senátu nebo samosoudce příslušného soudu a v přípravném řízení příslušný státní zástupce uložit provedení potřebných úkonů středisku, v jehož obvodu bydlí osoba, které se takové úkony týkají.

zasílána střediskům PMS běžně. Na středisko PMS se může obrátit jak mladistvý a jeho rodiče, tak například i poškozený. Činnost PMS je bezplatná.⁵¹⁹

Pracovník PMS si po prostudování usnesení o zahájení trestního stíhání pozve zákonné zástupce mladistvého na úvodní jednání do střediska. Následně je řádně poučí o dalším průběhu přípravného řízení. Zpravidla poté hovoří o spáchaném provinění a zjišťuje postoj mladistvého, tedy to, zda projevuje lítost, zda se k činu doznal apod. Následně může zajistit průběh mediačního setkání s poškozeným. Zprávu o společném setkání zašle pracovník PMS na příslušné okresní státní zastupitelství, kde má následně státní zástupce možnost rozhodnout o užití odklonu v trestním řízení. Nejčastěji dochází k podmíněnému zastavení trestního stíhání⁵²⁰ s přiměřenou zkušební dobou a povinností absolvovat vhodný probační program doporučený pracovníkem PMS. Často je rovněž také souběžně ukládána výchovná povinnost podle svých sil uhradit způsobenou škodu. Státní zástupce může také dojít k závěru, že je vhodné věc projednat před soudem pro mládež a v trestním stíhání se tedy pokračuje.

Poté, co je vydáno rozhodnutí ve věci samé, jsou rozsudek a pověření k výkonu probačních činností zaslány příslušnému středisku PMS. Pracovník PMS si pozve odsouzeného, který se dostaví zpravidla se svými zákonnými zástupci. Zde je odsouzený seznámen s tím, co uložené opatření znamená, probírá se jeho osobní situace a průběh uloženého dohledu (či jiného opatření). Pracovník se snaží pomoci najít odsouzenému cestu k vedení řádného života, najít řešení jeho problémů, pomáhá mu najít motivaci, aby si udržel práci, vrátil se do školy apod.⁵²¹

5.13.4. Státní zástupce a policejní orgán

Činností státního zástupce a policejního orgánu jsem se již okrajově zabývala v kapitole 5.3. Státní zástupce zastupuje v konkrétní trestní věci veřejný zájem. Jeho postavení není zcela jasné, zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) institut státního zastupitelství zakotvuje ve svém

⁵¹⁹ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 132 - 133.

⁵²⁰ § 307 tr. řádu.

⁵²¹ ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2, s. 133 - 136.

čl. 80⁵²², tedy v hlavě třetí mezi orgány moci výkonné. Činnost tohoto orgánu je upravena zejména zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

V řízení proti mladistvému je státní zástupce povinen být vždy přítomen nejen u hlavního líčení, ale i na veřejném zasedání (§ 234 odst. 2 tr. řádu, § 64 odst. 2 ZSM).⁵²³ Dále je státní zástupce povinen vést řízení co nejúčelněji se zvláštním ohledem na zájmy mladistvého či dítěte mladšího patnácti let. Zároveň musí během výkonu dozoru klást důraz na to, aby již v přípravném řízení byly náležitým způsobem zjištěny okolnosti uvedené v ZSM. Alespoň jednou za dva měsíce vykonává prověrky a zjišťuje informace o stavu prověřování a vyšetřování.⁵²⁴

Činnost policejního orgánu⁵²⁵ je upravena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Vyšetřování vedou útvary Policie České republiky, pokud není zákonem stanoveno jinak.⁵²⁶ Policejní orgán je nadán velkou zodpovědností a samostatností. Ve vztahu k mladistvým a dětem musí o to více dbát na požadavky specializace a šetření práv osob. Právě policejní orgán musí u mladistvého dbát na dodržení institutu nutné obhajoby⁵²⁷ a dodržovat další pravidla při práci s pachatelem z řad mládeže (viz kapitola 11.2.). Pokud policejní orgán omezí mladistvého na osobní svobodě, musí neprodleně o tomto vyrozumět jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka. Pokud jde o osobu mladší patnácti let, vyrozumí rovněž OSPOD.⁵²⁸

Činnost policie je pak dále upravována především **Pokynem policejního prezidenta č. 289 ze dne 29. prosince 2016 o činnosti na úseku dětí**. Podle čl. 5 odst. 1 písm. c) tohoto pokynu mají specialisté při činnosti s dítětem⁵²⁹ povinnost spolupracovat s ostatními orgány činnými v trestním řízení, s orgány OSPOD, s PMS, s dalšími organizacemi a institucemi, které se podílejí na ochraně, výchově a vzdělávání dětí a péči o ně a s orgány obecní policie. Rovněž **Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých**

⁵²² Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

⁵²³ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 663 – 664, 158, 177.

⁵²⁴ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9, s. 299.

⁵²⁵ § 12 odst. 2 tr. řádu.

⁵²⁶ § 161 odst. 2 tr. řádu.

⁵²⁷ § 42a odst. 1 ZSM.

⁵²⁸ § 24 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

⁵²⁹ Dítětem se podle tohoto pokynu rozumí osoba mladší 18 let.

úkolu policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení upravuje další detailnější postupy v rámci činnosti s mládeží.

5.13.5. Soud pro mládež

Soud pro mládež v řízení s mladistvým či dítětem mladším patnácti let vystupuje jako výchovná instituce, která ve finální fázi (po ukončeném vyšetřování) rozhoduje o vině a uložení vhodného opatření. Jak již bylo řečeno, řízení koná soud pro mládež (§ 4 ZSM), kterým se rozumí **zvláštní senát či předseda senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu.**

Prakticky je v České republice vytvořen zvláštní senát označený jako „**Tm**“ pro mladistvé a „**T**“ pro dospělé pachatele. V případě dětí mladších patnácti let je vytvářen senát „**Rod**“. Naproti tomu slovenská právní úprava nemá zakotvený institut zvláštního senátu. Řízení proti mladistvým se tak konají klasicky ve stejných trestních senátech „**T**“, jako v případě dospělých pachatelů, řízení zde nekoná „soud pro mládež“. Samozřejmě i zde je však kladen požadavek na specialitu a šetření práv těchto osob.

Soud nerozhoduje jen ve věci samé, ale rozhoduje i například o ustanovení obhájce, o vazbě apod., v přípravném řízení potom rozhoduje také o mnoha dalších příkazech a opatřeních.

5.14. Vyšetřování trestné činnosti mládeže v zahraničí

V této kapitole nyní jen stručně pro zajímavost uvedu statistické údaje trestné činnosti mládeže v porovnání s Francií. Poté se budu opět podrobněji věnovat trestné činnosti na Slovensku.

Tabulka č. 1 – trestná činnost mládeže v porovnání s okolními státy

Počet udělených rozhodnutí za trestnou činnost na 100 00 nezletilých v roce 2014	
Německo	1 710
Chorvatsko	461
Česká republika	677
Anglie a Wales	1 430
Francie	1 358

(Zdroj: BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 81)

Výše uvedená tabulka uvádí statistické údaje týkající se počtu udělených rozhodnutí za trestnou činnost v přepočtu na 100 00 nezletilých v roce 2014. V tomto stejném přepočtu pak ze statistických údajů vyplynulo, že do institutu omezení svobody bylo ve Francii umístěno 17 nezletilých, zatímco v České republice 59. Trest odnětí svobody ve Francii byl udělen 131 nezletilým, v České republice 43 nezletilým. Probace či obecně prospěšné povinnosti byly ve Francii uloženy 459 nezletilým, v České republice 1 084 nezletilým.⁵³⁰

5.14.1. Slovensko

Celou tuto práci jsem průběžně prokládala **komparativními poznatky ze slovenské úpravy**, a to jak z hlediska hmotněprávní úpravy, tak z hlediska procesního práva.

Pokud jde o jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování trestné činnosti mládeže na Slovensku, jsou shodné jako v České republice.⁵³¹ Zvláštní část Sl. TZ obsahuje velmi podobnou hierarchii jednotlivých hlav kategorií trestných činů. V této kapitole však nebudu dopodrobna popisovat a rozebírat všechny kategorie trestné činnosti, jako jsem tomu činila v kapitole 5.11. Zaměřím se jen na vybrané druhy trestných činů, neboť bych se v mnohém opakovala. Struktura a způsob páchání trestné činnosti mládeže na Slovensku a v České republice jsou totiž velmi podobné. Kapitola je rovněž obohacena o kazuistické příklady aktuální rozhodovací praxe.

I na Slovensku patří mezi nejčastější druhy trestné činnosti mládeže majetková kriminalita, drogová kriminalita a velmi časté je rovněž výtržnictví a ublížení na zdraví. Opakované je také zakládání požárů a i zde je velmi běžný trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Nyní se zde tedy zaměřím na tyto druhy trestných činů.

5.14.1.1. Majetková kriminalita – příklady z praxe

Následující kazuistický příklad demonstruje klasickou majetkovou kriminalitu, která je i u nás zcela běžná. Ani v oblasti majetkové kriminality tedy není žádný rozdíl mezi těmito dvěma srovnávanými právními úpravami.

⁵³⁰ Tamtéž, s. 81 – 82.

⁵³¹ POLÁK, Peter, KUBALA, Jozef. *Repetitórium kriminalistiky*. Bratislava: Iura Edition, 2010, ISBN: 978-80-8078-351-8, s. 95 – 96.

Mladistvý vnikl do sklepa, ze kterého odcizil dva koberce. Tímto jednáním způsobil škodu ve výši 50 eur. Zároveň o několik měsíců později odcizil v prodejně Lidl zboží v celkové hodnotě 11,99 eur. Tohoto jednání se navíc dopustil přesto, že za něj již byl v minulosti odsouzen.

První jednání bylo právně kvalifikováno jako přečin porušování domovní svobody podle § 194 odst. 1, odst. 2 písm. a) Sl. TZ s poukazem na § 138 písm. e) Sl. TZ. Druhé jednání pak bylo posouzeno jako přečin krádeže podle § 212 odst. 1 písm. g), odst. 2 písm. b) Sl. TZ. Podle § 194 odst. 3 za použití § 117 odst. 1, § 42 odst. 1, § 41 odst. 2, § 38 odst. 3, § 36 písm. j), písm. l. § 37 písm. h) Sl. TZ byl mladistvému uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 28 měsíců. Podle § 177 odst. 4 Sl. TZ byl mladistvý zařazen pro výkon tohoto trestu do věznice pro mladistvé.⁵³²

V druhém mnou zvoleném příkladě mladistvá odebírala elektřinu, aniž by k tomu měla smluvní dohodu. Vlastním kabelem se napojila na sousední rodinný dům a způsobilá tak škodu 168,06 eur. Tímto jednáním tak navíc porušila ust. § 26, 35 a 46 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetice, ve znění pozdějších předpisů. Za toto jednání soud mladistvou uznal vinnou z přečinu krádeže podle § 212 odst. 2 písm. e) Sl. TZ a podle § 98 písm. a) Sl. TZ upustil od potrestání, protože vzhledem k povaze spáchaného činu a s ohledem na její dosavadní život lze očekávat, že projednání věci postačí k její nápravě. Rovněž mladistvé uložil povinnost nahradit škodu.⁵³³

Ve třetím mnou zvoleném příkladě se mladistvý dopustil krádeže společně se svým mladistvým bratrem, plnoletým bratrem a nezletilým kamarádem. Po předchozí domluvě odcizili ze stavby rodinného domu stavební materiál, alkoholické a nealkoholické nápoje a další věci v celkové hodnotě 163 eur. Daného jednání se navíc mladistvý dopustil přesto, že byl v předchozích 12 měsících za obdobný čin postížen, a to dne 16. 2. 2017, kdy se dopustil přestupku proti majetku podle § 50 odst. 1 zákona č. 372/1990 Z. z., ve znění pozdějších předpisů, za což mu byla uložena bloková pokuta ve výši 15 eur. Mladistvý byl uznán vinným z přečinu krádeže podle § 212 odst. 2 písm. f) Sl. TZ a podle § 44 Sl. TZ soud upustil od uložení souhrnného trestu, neboť trest, který

⁵³² Rozsudek Okresního soudu v Michalovicích ze dne 20. 1. 2020, sp. zn. 8 T 69/2019.

⁵³³ Rozsudek Okresního soudu ve Zvolení ze dne 22. 1. 2020, sp. zn. 1 T 73/2019.

mu byl uložen dříve, považuje za dostatečný pro jeho nápravu a ochranu společnosti.⁵³⁴

5.14.1.2. Výtržnictví a ublížení na zdraví – příklad z praxe

I na Slovensku dochází velmi často k přečinu výtržnictví v souběhu s přečinem ublížení na zdraví. Nejčastěji se jedná o činy spáchané pod vlivem alkoholu či návykových látek. Důvodem jednání je rovněž také agrese, afekt či spory. K jednání dochází spíše ve večerních hodinách.

V nyní uváděném příkladě přistoupil mladistvý ve večerních hodinách k poškozenému a velmi hrubě ho napadl a zmlátil. Následně se k tomuto mladistvému přidal druhý obviněný mladistvý a poškozenému způsobili zranění, které si vyžadovalo lékařské ošetření. První z mladistvých následně, po tomto konfliktu, poškozeného fyzicky napadl tak, že ho čelem udeřil do obličeje a způsobil mu četná poranění obličeje, která si vyžádala ošetření. Jednání bylo znalcem z oboru soudního lékařství vyhodnoceno jako lehké ublížení na zdraví. Zraněný byl omezen v běžném způsobu života na 21 dní.

Popisované jednání bylo právně kvalifikováno jako přečin výtržnictví spáchaný ve formě spolupachatelství podle § 20 Sl. TZ k § 364 odst. 1 písm. a) Sl. TZ v jednočinném souběhu s pokusem přečinu ublížení na zdraví podle § 14 odst. 1 Sl. TZ k § 156 odst. 1 Sl. TZ. Ve věci byla sjednána **dohoda o vině a trestu**.⁵³⁵ První z mladistvých byl odsouzen podle § 364 odst. 1 Sl. TZ s použitím § 36 písm. j), písm. l) Sl. TZ, § 37 písm. h) Sl. TZ, postupem podle § 38 odst. 2, odst. 3 Sl. TZ, § 39 odst. 2 písm. d) Sl. TZ, § 41 odst. 1 Sl. TZ a § 117 odst. 1 Sl. TZ k **úhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 3 měsíců**, přičemž podle § 49 odst. 1 písm. a) Sl. TZ se výkon tohoto trestu **podmíněně odložil** a podle § 119 odst. 1 Sl. TZ se stanovila **zkušební doba na 1 rok**. Podobným způsobem byl potrestán i druhý mladistvý, jen s výměrou trestu odnětí svobody ve výměře 2 měsíců.⁵³⁶

V této souvislosti je vhodné upozornit na významný rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou. Podle § 63 ZSM není možné v řízení ve věci mladistvého, kteřý nedovršil osmnácti let věku, sjednat dohodu o vině a trestu. Podle slovenské právní úpravy to možné je a bylo tak postupováno i v této věci.

⁵³⁴ Rozsudek Okresního soudu v Martin ze dne 26. 1. 2020 sp. zn. 3 T 59/2018.

⁵³⁵ § 232 Sl. TP.

⁵³⁶ Rozsudek Okresního soudu v Topolčanech ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 2 T 83/2019.

Jednání o dohodě o vině a trestu se vždy musí účastnit mladistvý⁵³⁷ a je nezbytné zjistit, zda obhájce mladistvého a jeho zákonný zástupce s dohodou o vině a trestu souhlasí.⁵³⁸ Návrh na schválení dohody o vině a trestu se doručuje také zákonnému zástupci a OSPODu.⁵³⁹

5.14.1.3. Drogová kriminalita – příklad z praxe

Mladistvý si opatřil konopí, které následně přechovával. Vzhledem k množství takto přechovávané látky bylo toto jednání vyhodnoceno jako zločin nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů a prekurzorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172 odst. 1 písm. c), písm. d) Sl. TZ. Ve věci byla opět uzavřena **dohoda o vině a trestu**. Mladistvý byl uznán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců.⁵⁴⁰

Jako druhý příklad lze například uvést Rozsudek Okresního soudu v Bratislavě III ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 3 T 167/2017, kterým byl obžalovaný mladistvý uznán vinným ze zločinu nedovolená výroba omamných a psychotropních látek, jedů a prekurzorů, jejich držení a obchodování s nimi podle § 172 odst. 1 písm. a) Sl. TZ a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 18 měsíců.⁵⁴¹

5.14.1.4. Maření výkonu úředního rozhodnutí – příklad z praxe

Velmi shodné scénáře jsou v případě přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí. Mladistvý řídil osobní motorové vozidlo, a to přesto, že mu byl rozhodnutím Okresního dopravního inspektorátu v Senci uložen zákaz řízení motorových vozidel na 12 měsíců. Ve věci byl vydán **trestní příkaz**, neboť v době vydání mladistvý již dovršil 18 let.

Mladistvý byl tedy uznán vinným a podle § 219 odst. 1 Sl. TZ, § 38 odst. 2, odst. 3 Sl. TZ, § 37 písm. m) Sl. TZ, § 117 odst. 1 Sl. TZ, § 42 odst. 1 Sl. TZ mu byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon byl podle § 49 odst. 1 písm. a) Sl. TZ a § 116 odst. 1, odst. 2 Sl. TZ podmíněně odložen na zkušební dobu 24 měsíců s probačním dohledem.

⁵³⁷ § 343 odst. 1 Sl. TP.

⁵³⁸ § 333 odst. 5 Sl. TP.

⁵³⁹ § 332 odst. 2 Sl. TP.

⁵⁴⁰ Rozsudek Okresního soudu v Galantě ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 31 T 146/2019.

⁵⁴¹ Rozsudek Okresního soudu v Bratislavě III ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 3 T 167/2017.

Zároveň byla mladistvému podle § 51 odst. 4 Sl. TZ uložena přiměřená omezení, a to povinnost spolupracovat s probačním úředníkem a podrobit se programu sociálního výcviku a rovněž najít si ve zkušební době zaměstnání nebo se prokazatelně o zaměstnání ucházet. Mladistvému byl také stanoven podle § 61 odst. 1, odst. 2 Sl. TZ zákaz řízení motorových vozidel na 20 měsíců.⁵⁴²

5.15. Judikatura

V této kapitole se nyní budu věnovat vybrané významné judikatuře. Mnohé z judikatury jsem již uváděla v průběhu celé této práce, na vybrané aspekty je však vhodné zde nyní znovu upozornit. Rozsáhleji se zde věnuji především novější judikatuře, a to zejména z let 2017 – 2019.

V kapitole 5.13.1. jsem se již zabývala problematikou **nutné obhajoby**. Jak tedy již bylo řečeno, mladistvý musí mít obligatorně obhájce od chvíle, kdy jsou na něj aplikována opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle tr. řádu, a to včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže není možné provedení úkonů odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit.⁵⁴³ Tento důvod nutné obhajoby však vzniká za předpokladu, že tyto úkony jsou uskutečňovány vůči mladistvému jako osobě, proti které se řízení vede, tj. v rámci postupu před zahájením trestního stíhání jako proti podezřelému. Za úkony vedené proti mladistvému tedy nelze vnímat úkony konané sice podle tr. řádu, ale zaměřované na jiné osoby.⁵⁴⁴ Pokud je tedy například mladistvý předvolán k podání vysvětlení, a není v postavení podezřelého, není to důvod nutné obhajoby.⁵⁴⁵

V praxi však často dochází ke zneužívání tohoto postavení, když například policejní orgán již pojme podezření, že se daného provinění dopustil právě tento mladistvý, avšak z taktických důvodů si jedince předvolá jako svědka, aby měl možnost vyslechnout jej bez přítomnosti obhájce. Pachatel je v této fázi řízení označován jako „neznámý“. Tyto úřední záznamy o podaném vysvětlení se však zpravidla jako důkaz v řízení před soudem nepoužívají (§ 211 odst. 6 tr. řádu). Po zahájení trestního stíhání se navíc výslech obviněného mladistvého provádí znovu.

⁵⁴² Trestní příkaz Okresního soudu v Bratislavě III ze dne 19. 11. 2018, sp. zn. 3 T 124/2018.

⁵⁴³ § 42a odst. 1 písm. a) ZSM.

⁵⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. 8 Tdo 583/2009 [R 3/2010].

⁵⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1441/2014.

V případě, že se však koná zkrácené přípravné řízení, je zde povinnost mít obhájce až od doručení návrhu na potrestání soudu.⁵⁴⁶ Dítě mladší patnácti let pak musí mít povinně advokáta až v řízení před soudem. Podle mého názoru je tak dítě mladší patnácti let velmi znevýhodňováno, proto si myslím, že by bylo vhodné v zákoně upravit institut „povinného právního zastoupení“ již v přípravném řízení i pro tyto pachatele.

Další „nevýhodou“ řízení proti dětem mladším patnácti let oproti řízení proti mladistvým je problematika **souhlasu poškozeného s trestním stíháním**. Zatímco podle § 163 a § 163a tr. řádu je v mnoha případech s trestním stíháním vyžadován souhlas, řízení proti dětem mladším patnácti let, jak již bylo řečeno, není trestním řízením. Není tedy podstatné, zda souhlas poškozeného s trestním stíháním byl či nebyl dán.⁵⁴⁷ To může zdánlivě působit jako určitá nevýhoda, když ve své podstatě to znamená, že krádež dítěte mladšího patnácti let se bude před soudem pro mládež projednávat „vždy“, zatímco krádež mladistvého se projednávat nebude, pokud k tomu poškozený neudělí souhlas (srov. § 163 odst. 1 tr. řádu).

Jak již bylo rozebíráno v kazuistickém příkladu z praxe v kapitole 4.3.1.1., státní zastupitelství podá návrh na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let v případě, že se toto dítě dopustilo **činu jinak trestného**. Tuto skutečnost musí státní zástupce zkoumat, a návrh může podat jen tehdy, pokud je jasně prokázané, že dítě mladší patnácti let se činu jinak trestného dopustilo.⁵⁴⁸

Není vhodné, aby státní zástupce ve věcech dětí mladších patnácti let postupoval mechanickým způsobem bez hlubší znalosti okolností případu a osobních poměrů dětí. Před podáním návrhu na uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let je nutno posoudit naplnění všech zákonných znaků provinění, o které by jinak šlo, pokud by jej nespáchalo dítě mladší patnácti let. Soud pro mládež musí posuzovat i škodlivost protiprávního činu a skutečnosti charakterizující osobu dítěte, způsob provedení činu a pohnutky, které ho k tomu vedly.⁵⁴⁹ Nařízení jednání ve věci samé se v řízení proti dětem mladším patnácti let řídí

⁵⁴⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 4. 2002 sp. zn. 4 To 151/2002.

⁵⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1036/2017.

⁵⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1106/2017.

⁵⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1081/2017.

obecným ust. § 466 a násl. ZŘS, ve věcech péče soudu o nezletilé.⁵⁵⁰ Pokud je podán nedůvodný návrh podle § 90 ZSM, soud pro mládež má takový návrh zamítnout.⁵⁵¹

Četná judikatura se objevuje i v problematice **místní příslušnosti**, kterou jsem se zabývala již v kapitole 4.3.2. Pořadí určení místní příslušnosti, které je uváděno v ustanovení § 37 ZSM, jsou ve vzájemném poměru subsidiarity. Přednostně tedy má řízení konat soud pro mládež tam, kde má mladistvý bydliště. Teprve v případě, že mladistvý nemá stálé bydliště, je příslušný ten soud, v jehož obvodu se mladistvý zdržuje nebo pracuje.⁵⁵² Právě hledisko stálého bydliště garantuje, že mladistvý je tomuto místu vázán, když tato vázanost k určitému místu zaručuje trvalost a stabilitu na určitém místě, což je významné především pro zjištění a ověření poměrů mladistvého, zajištění koordinace a spolupráce s PMS a s příslušným OSPODem. Tímto je tak možné účinným způsobem zajistit působení na mladistvého i po skončení řízení.

Za místo bydliště lze považovat i výchovné zařízení, ve kterém mladistvý vykonává ústavní nebo ochrannou výchovu, jestliže se nejedná jen o dočasný pobyt.⁵⁵³ Pokud v průběhu řízení je prokázáno, že osobní poměry mladistvého obviněného jsou neurovnané, nemá pevné rodinné zázemí a často dochází ke změně jeho pobytu, je nutno z hlediska určení místní příslušnosti vycházet z ustanovení § 37 odst. 2 ZSM,⁵⁵⁴ tj. řízení koná soud, v jehož obvodu bylo provinění spácháno, případně soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo.

Běžně se podle § 67 odst. 1 ZSM **doručuje** opis rozsudku zákonnému zástupci nebo opatrovníku mladistvého, příslušnému OSPODu a PMS. Z Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 8 Td 30/2018, vyplývá, že pokud nejsou zájmy rodičů obviněného mladistvého v kolizi, je nutné doručit opis rozhodnutí ve věci samé oběma rodičům.⁵⁵⁵

⁵⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1077/2017.

⁵⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1216/2017.

⁵⁵² Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 8 Td 2/2019.

⁵⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 24. 1. 2018, sp. zn. 8 Td 4/2018.

⁵⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 8 Td 23/2017.

⁵⁵⁵ Usnesení Nejvyššího jako soudu pro mládež ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 8 Td 30/2018.

5.16. Výzkum č. 2 – povědomí veřejnosti o trestné činnosti mládeže

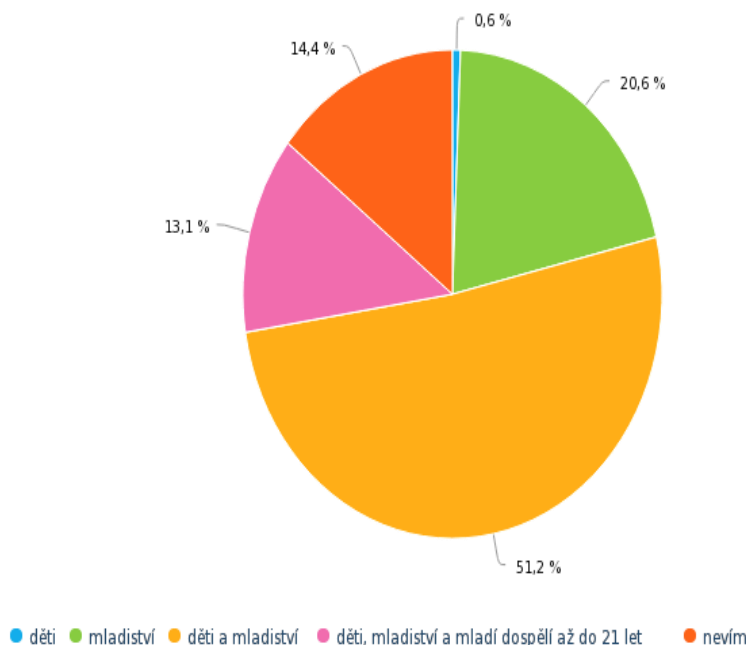
Tuto práci jsem na závěr obohatila ještě jedním výzkumem (výzkum č. 2), jehož cílem bylo zjistit *povědomí neodborné veřejnosti o trestné činnosti mládeže*. Dotazník byl složen z 11 otázek, přičemž jejich obtížnost byla nastavena různě, tedy byly zde otázky jednoduššího rázu, až po otázky složitější. Na otázky odpovědělo celkem **160 respondentů**. Dotazník byl vytvořen prostřednictvím online platformy **survio.cz**.

Otázka č. 1 – Kým se rozumí mládež podle zákona č. 218/2003 Sb.?

Na tuto otázku odpověděla více než polovina respondentů správně. Mládeží se podle § 2 odst. 1 písm. a) ZSM rozumí **děti a mladiství**. Téměř 21 % respondentů by pak mezi mládež zařadilo pouze mladistvé a jen 0,6 % respondentů jen děti. Osoby až do 21 let věku do kategorie mladistvých zařadilo pouze 13 %. Na základě těchto odpovědí lze uzavřít, že většina lidí má dostatečné povědomí o tom, na koho se zákon č. 218/2003 Sb. vztahuje.

Graf č. 2 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1

Kým se rozumí mládež podle zákona č. 218/2003 Sb.?

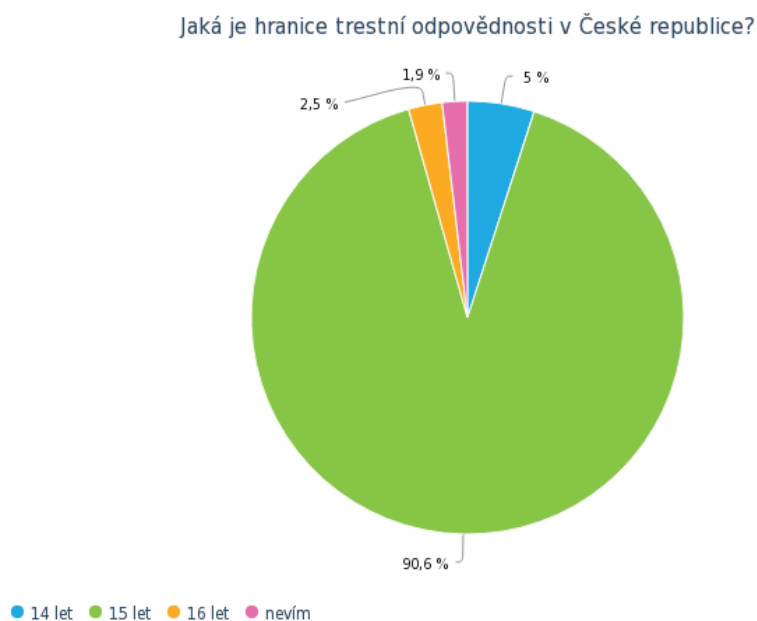
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 2 – Jaká je hranice trestní odpovědnosti v České republice?

Tato otázka byla zařazena jednak v návaznosti na výzkum č. 1 (viz kapitola 3.1.1.) a jednak na následující otázku č. 3. Z odpovědí plyne, že téměř 91 % respondentů ví, že hranice trestní odpovědnosti v České republice je stanovena v současné době na 15 let. Překvapivé je, že se objevili i respondenti, kteří jsou toho názoru, že aktuální hranice trestní odpovědnosti v České republice je 14 let (5 % respondentů, 8 osob) či 16 let (2,5 % respondentů, 4 osoby). Otázkou „nevím“ odpověděla necelá 2 % dotazovaných.

I odpovědi na tuto otázku tak lze označit za velmi uspokojivé, neboť téměř všichni respondenti znají aktuální hranici trestní odpovědnosti.

Graf č. 3 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2

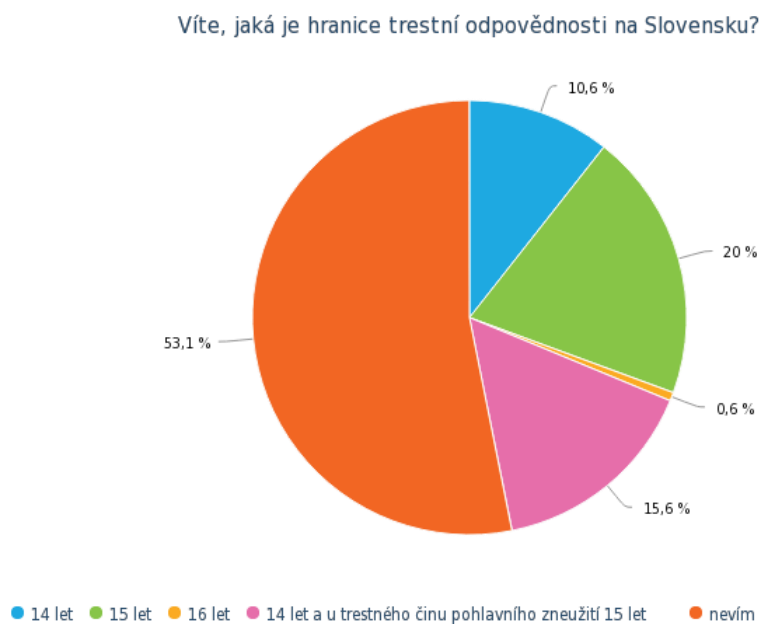
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 3 – Jaká je hranice trestní odpovědnosti na Slovensku?

Vzhledem k tomu, že jsem celou tuto práci komparovala se slovenskou právní úpravou, zajímalo mě také, zda mají respondenti právní povědomí o tom, jak je nastavena hranice trestní odpovědnosti v tomto státě, a to zejména proto, že ve výzkumu č. 1 (v kapitole 3.1.1.) jsem zjišťovala názor veřejnosti na možné snížení hranice trestní odpovědnosti v České republice. V tomto výzkumu téměř 60 % respondentů souhlasilo se snížením hranice trestní odpovědnosti hranice na 14 let.

Vyšlo najevo, že více než polovina odpovídajících (53 %) neví, jak je hranice trestní odpovědnosti na Slovensku nastavena. Správně odpovědělo pouze 15,6 % respondentů. Podle mého názoru by se toto povědomí veřejnosti mělo zvýšit, neboť aby mohli lidé dostatečně relevantně projevit názor na snížení/ponechání aktuální hranice trestní odpovědnosti na našem území, je nezbytné znát tuto úpravu také v nám blízkých (sousedních) státech.

Graf č. 4 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3

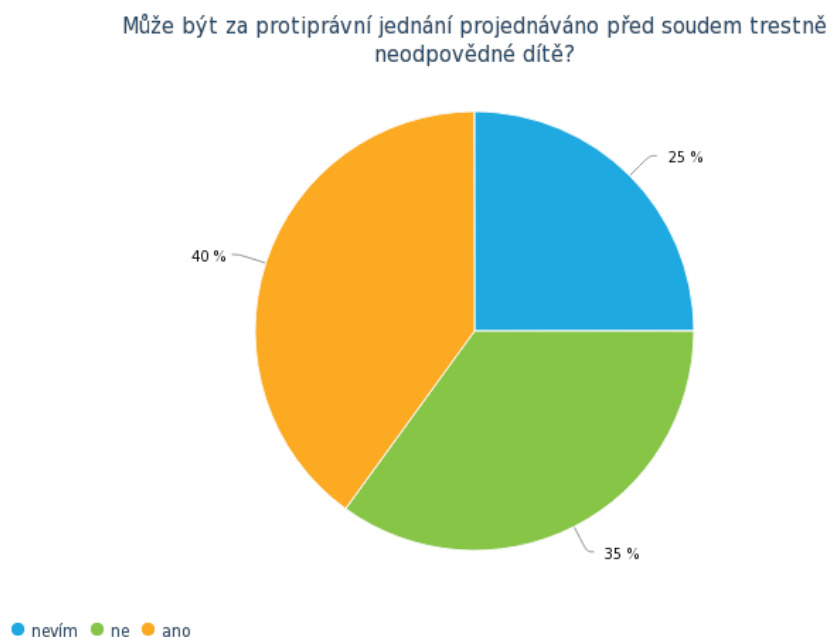
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 4 – Může být za protiprávní jednání projednáváno před soudem trestně neodpovědné dítě?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda jsou si respondenti vědomi toho, že pokud se dítě mladší patnácti let dopustí činu jinak trestného, může být projednáváno v občanskoprávním řízení před soudem pro mládež podle ZSM a může mu být podle § 93 ZSM uloženo opatření.

Odpovědi na tuto otázku byly velmi těsné, avšak 40 % respondentů odpovědělo správně. Na druhou stranu jen o 5 % respondentů méně si myslí, že to možné není a 25 % respondentů odpovědělo, že neví. I přesto, že nejvíce respondentů odpovědělo správně, je podle mého názoru nezbytné i toto povědomí do budoucna zvýšit.

Graf č. 5 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4

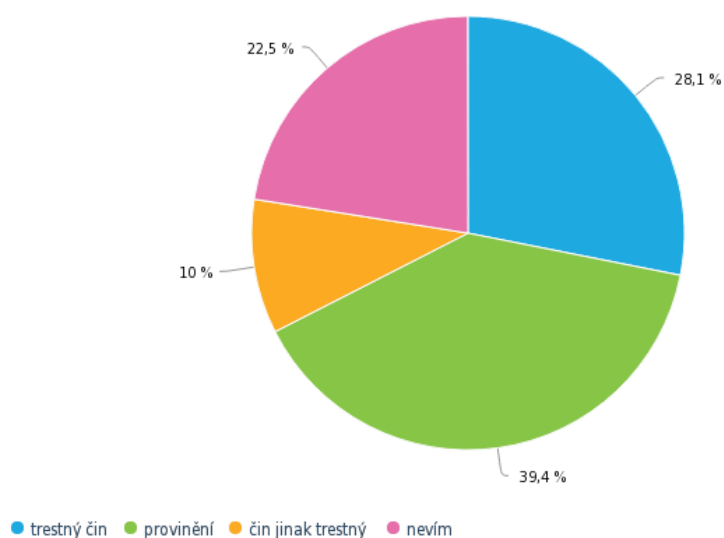
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 5 – Jak se označuje protiprávní jednání spáchané mladistvým?

Druhá polovina otázek již byla zaměřena odborněji a zároveň byly o něco obtížnější. Na tuto otázku však 39 % respondentů odpovědělo správně. Jako trestný čin by toto jednání označilo 28 % dotázaných a 10 % respondentů odpovědělo, že jde o čin jinak trestný. Vesměs však lze říci, že odpovědi na tuto otázku byly uspokojivé, neboť s poměrně velkým rozdílem oproti ostatním odpovědím správně respondenti odpověděli, že jde o provinění.

Graf č. 6 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5

Jak se označuje protiprávní jednání spáchané mladistvým?

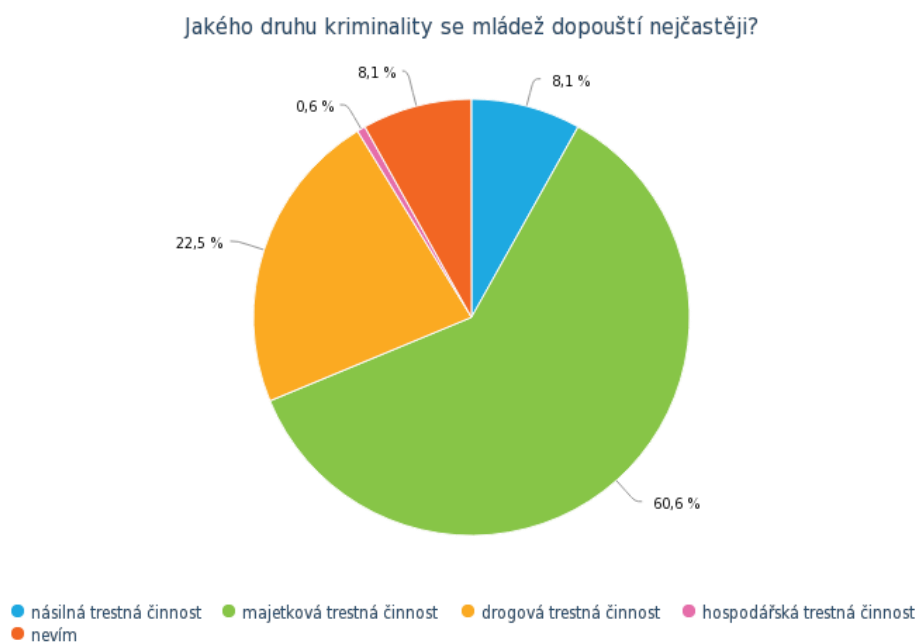

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 6 – Jakého druhu kriminality se mládež dopouští nejčastěji?

Na tuto otázku téměř 61 % odpovídajících odpověděla správně. V oblasti trestné činnosti mládeže nejvíce převažuje majetková kriminalita (viz statistické údaje v příloze této práce, kapitola 11.5.). 23 % respondentů si myslí, že jde o drogovou trestnou činnost.

Graf č. 7 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.surveo.com)

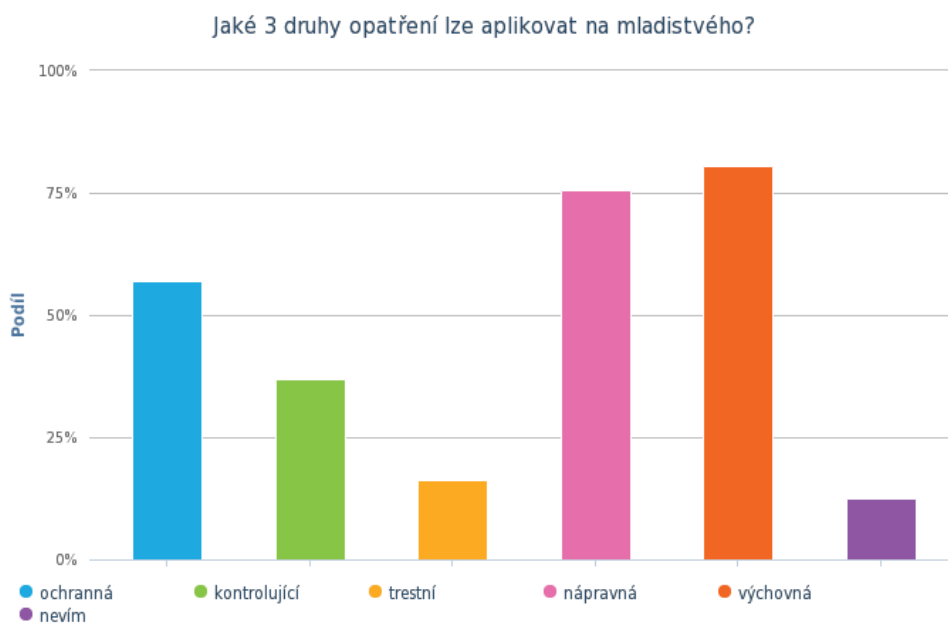
Otázka č. 7 – Jaké 3 druhy opatření lze aplikovat na mladistvého?

Tato otázka opět patřila mezi obtížnější. Cílem bylo zjistit, zda respondenti mají i nějaké hlubší povědomí o této problematice. Každý respondent měl zvolit tři možné druhy opatření, která lze na mladistvého aplikovat.

I zde však respondenti odpověděli poměrně kvalifikovaně, když podle výsledného grafu (níže) je zřejmé, že na mladistvého lze aplikovat výchovná opatření (129 respondentů) a ochranná opatření (91 respondentů). Nesprávně je však již odpověď nápravná opatření, kterou mezi své odpovědi zařadilo 75 % respondentů (121 osob). Nejproblematictější tedy bylo zvolit poslední druh opatření, a to trestní opatření, které zvolilo pouze 16 % respondentů, tedy 26 osob.

Myslím si však, že právní povědomí je v této rovině plně dostačující, tyto odpovědi považuji za nadprůměrné.

Graf č. 8 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7

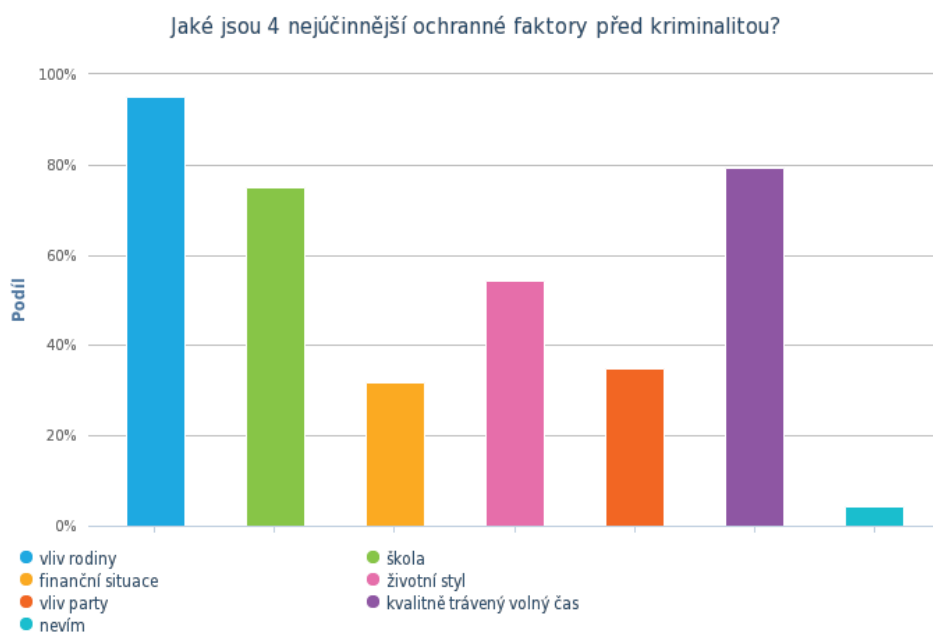
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.surveio.com)

Otázka č. 8 – Jaké jsou 4 nejúčinnější ochranné faktory před kriminalitou?

Ve své práci jsem se rovněž podrobně zaměřovala na prevenci kriminality a na ochranné a rizikové faktory, které jedince vedou ke kriminálnímu jednání (viz kapitola 5.12.). Touto otázkou jsem tedy chtěla zjistit, zda mají lidé povědomí o tom, co může dítě či mladistvého ochránit před možnou kriminální kariérou.

Odpovědi na tuto otázku byly rovněž velmi uspokojivé. Každý respondent měl zvolit 4 možnosti. I respondenti považují za nejvýznamnější ochranné faktory vliv rodiny, školu a kvalitně trávený volný čas. Jako čtvrtý ochranný faktor nejčastěji byl označen životní styl, což samo o sobě má zajisté také na kriminalitu jedince významný vliv. Dalo by se říci, že v této otázce *nebyla žádná odpověď nesprávná*. Podle mých názorů a závěrů v kapitole 5.12. jsem jako nejvýznamnější ochranné faktory označila **vliv rodiny**, **školy**, **vliv okolí** a **kvalitně trávený volný čas**. Ovšem i zde zmiňovaná finanční situace osoby či životní styl jsou velmi důležité a mohou způsobit kriminální chování, zvláště když mladistvý vyrůstá v chudobě a vybuduje si závislost na návykových látkách.

Graf č. 9 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8

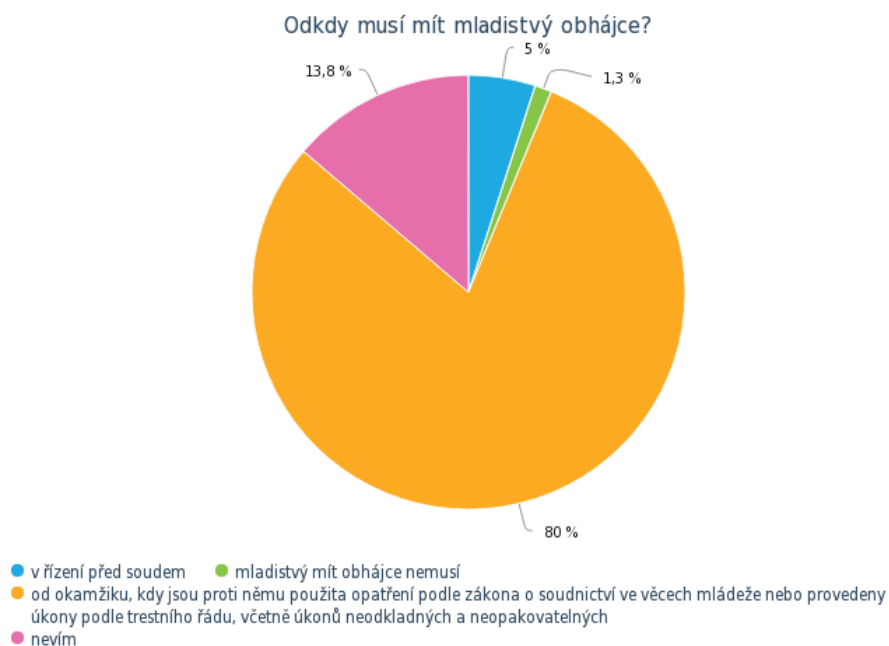

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.surveio.com)

Otázka č. 9 – Odkdy musí mít mladistvý obhájce?

Touto otázkou jsem se snažila zjistit, zda jsou si lidé vědomi institutu nutné obhajoby u mladistvého, neboť z povahy věci jde o osobu nízkého věku a zároveň je žádoucí, aby tyto informace respondenti měli. Otázka opět patřila mezi obtížnější, avšak i zde byly výsledky velmi uspokojivé. Ze všech 160 dotázaných, 80 %, tedy 128 osob, odpovědělo správně.

Graf č. 10 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 10 – Odkdy musí mít dítě advokáta (opatrovníka)?

Tato otázka již byla velmi obtížná, o čemž svědčí i to, že na ni správně odpovědělo pouze 8 % respondentů. To však úzce souvisí s otázkou č. 4, ve které jsem se dotazovala, zda může být za protiprávní jednání projednáváno před soudem trestně neodpovědné dítě. I v této otázce totiž byly odpovědi, oproti jiným, zcela těsné a ne tak jednoznačné. Zde se tedy projevila neznalost této oblasti.

Lze učinit závěr, že zatímco v oblasti trestné činnosti mladistvých se zdá být právní povědomí poměrně dostačující, až nadprůměrné, v oblasti kriminality trestně neodpovědných dětí je podle mého názoru potřeba právní povědomí zvýšit.

Graf č. 11 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10

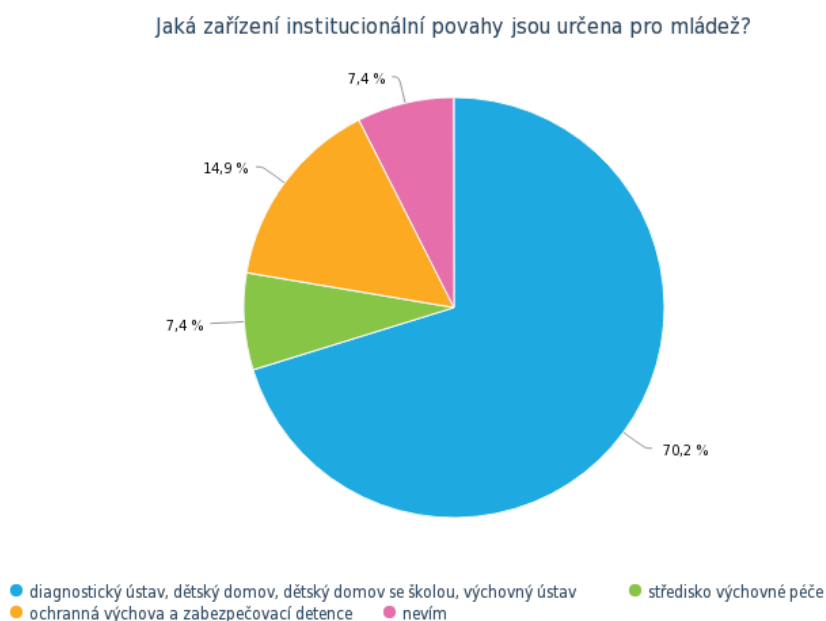
(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Otázka č. 11 – Jaká zařízení institucionální povahy jsou určena pro mládež?

V této poslední otázce jsem chtěla zjistit přehled respondentů o možnostech, kam lze umísťovat mládež. Tyto instituce jsem z důvodu rozsahu práce a s ohledem na samotné cíle práce představila jen v přílohové kapitole práce, a to v kapitole 11.4.

I zde byly odpovědi nadprůměrné, když téměř 73 % respondentů (116 osob ze 160 dotázaných) odpovědělo správně.

Graf č. 12 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11

(Zdroj: vlastní výzkum pomocí online platformy www.survio.com)

Shrnutí výzkumu č. 2

Obecně lze shrnout, že povědomí veřejnosti o trestné činnosti mládeže je nadprůměrné. V oblasti trestné činnosti mladistvých jsem zaregistrovala mnoho správných odpovědí i u otázek obtížnějšího charakteru. Naopak, jak jsem již vyjadřovala v otázce č. 10, v případě trestné činnosti dětí by podle mého názoru bylo vhodné toto právní povědomí u laické veřejnosti zvýšit, neboť v této kategorii otázek odpovědi tak jednoznačné mnohdy nebyly. Například 56 osob z celkem 160 dotázaných odpovědělo, že dítě mladší patnácti let není možné postavit před soud. Myslím si, že když budou lidé o této problematice více informováni, může to vést ke kvalitnější výchově jejich dětí, neboť ty budou již vědět, že i když nejsou trestně odpovědné, může být na jejich protiprávní jednání

ze strany státních orgánů působeno, přičemž i tato hrozba může vést k tomu, že si dané kriminální jednání raději „rozmyslí“.

Rovněž si myslím, že je přínosné šířit i znalosti o právní úpravě v jiných státech, v tomto případě o aktuální hranici trestní odpovědnosti, neboť i tato znalost může přispět k následné tvorbě kvalifikovanějších názorů veřejnosti. Z výzkumu č. 1 vyplynulo, že by veřejnost uvítala snížení aktuální hranice trestní odpovědnosti. Ve výzkumu č. 2 se však v otázce č. 3 projevilo, že naprostá většina lidí neví, jaká je hranice trestní odpovědnosti například na Slovensku. Myslím si, že je potřebné znát alespoň tyto údaje o nám blízkých státech, neboť konkrétně se slovenskou právní úpravou máme mnoho společného a vycházíme ze stejných právních úprav.

6. Závěr

Problematika trestné činnosti mládeže je téma, které mě velmi zajímá, a o kterém by bylo možné napsat skutečně mnoho. Při volbě tohoto tématu jsem pocítila potřebu částečně navázat na mou diplomovou práci a představit také zbylé dva druhy **opatření**, která se podle ZSM ukládají mladistvým, a sice opatření výchovná a ochranná, a rovněž popsat opatření ukládaná dětem. Považovala jsem za přínosné vytvořit shrnující materiál, kde budou všechny instituty pro mládež popsány, rozebrány a zhodnoceny. V každé příslušné kapitole jsem rovněž provedla srovnání se slovenskou právní úpravou a zhodnocení právní úpravy.

Dle mého názoru by v praxi mělo více docházet k ukládání výchovných opatření, neboť právě tato opatření mohou skutečně velmi pozitivně ovlivnit život delikventa. Volba vhodného výchovného opatření může přivést delikventa na správnou cestu a odvrátit jej od budoucího páchání trestné činnosti. Není žádoucí mládež vnímat jako „zločince“, kteří jsou nenapravitelní, a nelze zapomínat na především výchovný účel tohoto řízení. Ve vztahu k těmto pachatelům je tak vhodné volit ta opatření, která mladistvého (či dítě) přivedou do správného kolektivu lidí, pomohou mu najít kvalitní zájmy a přivedou ho k uvědomění, že není v pořádku dopouštět se kriminálního jednání. Z tohoto důvodu jsou v praxi velmi pozitivně hodnoceny probační programy.

Práci jsem dále zaměřila na **osobu pachatele**. Provedla jsem hlubší rozbor pachatele, a to z různých hledisek, zejména z pohledu trestněprávního, z pohledu kriminologie, kriminalistiky, psychologie a viktimologie. Tato kapitola tak komplexně představuje aspekty pachatele z řad mládeže a vysvětluje jejich pojetí v různých vědních disciplínách. Trestná činnost mládeže je totiž specifická právě osobou pachatele, neboť je jím osoba mladistvá či dokonce dítě mladší patnácti let.

Dalším zaměřením mé práce je podrobná komparace se **slovenskou právní úpravou**. Považovala jsem za efektivnější zvolit pro komparaci pouze jednu zemi, neboť v diplomové práci jsem již představovala úpravu hned několika zahraničních zemí, a to úpravu trestné činnosti mládeže v Německu, Rakousku, Švýcarsku, Anglii a Walesu. Mnou zvolenou slovenskou právní úpravu jsem porovnávala hned v několika kapitolách, a to jak v případě slovenské právní úpravy mladistvých a dospělých, tak ve vztahu k české právní úpravě dospělých

a mládeži. Zjistila jsem, že ačkoliv východiskem našich současných právních úprav byly původně stejné zákony, lze vysledovat v některých směrech poměrně zajímavé rozdíly.

V kapitole, která se hluboce věnuje metodice vyšetřování trestné činnosti mládeže, jsem na základě vlastních poznatků z praxe a studií trestních spisů vytvořila **ucelenou a univerzální charakteristiku vybraných trestných činů v rámci vybraných kategorií trestných činů**. Kapitola představuje typické způsoby páchaní toho kterého činu, typické vzorce chování, motivy a rysy, a to především u mladistvých pachatelů. Na nejběžnější činy jinak trestné páchané dětmi jsem se pak ještě zaměřila zvláště v samostatné kapitole. Všechny poznatky jsou podloženy kazuistickými příklady z praxe, a tak lze v práci vyzorovat i běžné postupy rozhodovací praxe a závěry soudu. Příklady z praxe jsou vloženy v přílohové kapitole. Ani tato kapitola není navíc ochuzena o komparaci se slovenskou právní úpravou, neboť jsem se opět zaměřila na nejběžnější páchané trestné činy, popsala jsem je a uvedla příklady z praxe.

Pokud jde o další, vedlejší cíle této práce, v první kapitole jsem zjišťovala názor laické veřejnosti na aktuální **hranici trestní odpovědnosti** a na možnost jejího snížení. Ve výzkumu 59 % respondentů vyjádřilo souhlas se snížením aktuální hranice trestní odpovědnosti. Nelze si nepovšimnout, že naše hranice trestní odpovědnosti 15 let je aktuálně jedna z nejvyšších v Evropě. Pokud však jde o můj názor na tuto problematiku, myslím si, že **není v současné době nutné hranici trestní odpovědnosti snižovat na 14 let**. Aktuální právní úprava umožňuje dostatečné působení na delikventy z řad dětí. Je sice pravdou, že mládež vyspívá rychleji a dopouští se čím dál vážnějších trestných činů, avšak dle mých poznatků není nutné vůči osobám takto nízkého věku aplikovat ještě přísnější opatření. Pokud by například došlo k umístění čtrnáctilého dítěte do věznice, byl by jeho další vývoj velmi nepříznivě tímto prostředím ovlivněn a daný trest by neměl výchovné účinky, ale spíše opačné. Věk 14 let je skutečně ještě dětský věk, a to i přesto, že děti dospívají rychleji, dříve začínají sexuální život a mají zcela jiný druh zábavy, než tomu bylo dříve. Jejich trestná činnost je však mnohdy pouze výsledkem nedostatečného domýšlení následků (nerozvážnosti), zvědavosti, nudy či nevhodně tráveného času s „nesprávnými“ lidmi.

Jsem tedy toho názoru, že raději než snižovat hranici trestní odpovědnosti a aplikovat na mladší děti trestní opatření (§ 24 ZSM), je potřeba zvyšovat

působení rodiny, školy a podporovat zájmy těchto dětí. Zajímavé je ovšem srovnání hranice trestní odpovědnosti se slovenskou právní úpravou, podle které je obecně tato hranice stanovena na 14 let, v případě trestného činu pohlavního zneužití však na 15 let. Ve srovnání například s Polskem je zde však hranice trestní odpovědnosti stanovena až na 16 let.

V práci jsem dále rozebrala **činnost subjektů**, které se účastní procesu s mládeží. Je nutno poukázat na poměrně velký nedostatek právní úpravy ve vztahu k institutu nutné obhajoby u mladistvého a právem na obhajobu dítěte mladšího patnácti let. Řízení proti dítěti mladšímu patnácti let není trestním řízením, a nevzniká tak v přípravném řízení požadavek nutné obhajoby. Dítě mladší 15 let musí mít povinně advokáta (opatrovníka) až v řízení před soudem. Naproti tomu mladistvý musí mít obhájce od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle tr. řádu (§ 42a odst. 1 ZSM). Toto však způsobuje určité znevýhodnění dítěte mladšího 15 let, ačkoliv se jedná o osobu ještě mladší, než je mladistvý, a šetrnost by zde měla tedy být o to větší.

Pokud bych měla zhodnotit celou současnou právní úpravu mládeže, myslím si, že je naprosto dostačující a ucelená. ZSM je kvalitní právní předpis, který za součinnosti obecných trestních předpisů efektivně působí na trestnou činnost mládeže. Bohatá je ve vztahu k trestné činnosti mládeže i judikatura. V komparaci se slovenskou právní úpravou lze říci, že česká právní úprava je **vyvinutější**, neboť slovenská právní úprava nemá zvláštní zákon pro mládež, ani nemá upravený zvláštní postih pro trestně neodpovědné děti. Řízení s mladistvými se na Slovensku koná před běžným trestním senátem, nikoli před soudem pro mládež. Trestný čin zde není označován jako provinění ani jiným zvláštním způsobem. Na Slovensku však dochází poměrně často k uzavření dohody o vině a trestu, což u nás s mladistvým, který nedosáhl 18 let, ani není možné. Na Slovensku je naproti tomu tento institut poměrně častý, a to jak v řízení s mladistvým, tak s dospělými.

Slovenskou právní úpravu zároveň vnímám jako **přísnější**. Podle české právní úpravy je vskutku velmi kladen důraz na šetrnost, ochranu soukromí, výchovnost, rychlost, práva mladistvého apod., a celé řízení je tak velmi omezováno a modifikováno. Na Slovensku může být veřejnost z jednání před soudem vyloučena, jen pokud o to mladistvý požádá. Obhájce musí mít mladistvý

od okamžiku sdělení obvinění. Trest odnětí svobody je zde u mladistvých stanoven tak, že horní hranice nesmí přesáhnout 7 let, dolní 2 roky. Délka trvání vazby na Slovensku je například shodná u mladistvých jako u dospělých, a sice 1, 3 nebo 4 roky, zatímco podle české právní úpravy může vazba mladistvého trvat 2, resp. 6 měsíců.

Touto prací jsem se snažila vytvořit shrnující soubor informací, který poskytne čtenáři dostatečný přehled o problematice trestné činnosti mládeže. Snažila jsem se přidat něco nového, aby se nejednalo jen o prosté opisování textu. Tento cíl jsem podle mého názoru naplnila zejména v komparativních částech, dále při tvorbě charakteristiky trestné činnosti mládeže v rámci vybraných druhů trestné činnosti v jednotlivých kategoriích trestných činů. Rovněž jsem podrobněji upravila problematiku výslechu mladistvého, která doposud je upravována spíše z pohledu mladistvého – oběti. Rozsáhle jsem uváděla příklady z praxe, a to jak v samotném textu práce, tak v samostatné přílohové kapitole, neboť právě z těchto praktických příkladů je možné získat skutečně užitečné poznatky a závěry. Vždy jsem uváděla vlastní názory na danou problematiku a hodnocení.

Kapitolu věnující se judikatuře mládeže jsem zaměřila na nejnovější judikaturu, a to především z let 2017 – 2019. Na další významnou judikaturu je pak průběžně odkazováno v celé práci.

Závěr jsem pak obohatila ještě druhým výzkumem, kterým jsem zjišťovala povědomí veřejnosti o trestné činnosti mládeže. S výsledkem jsem byla spokojena, neboť zejména ve vztahu k mladistvým je právní povědomí veřejnosti nadprůměrné. Ve vztahu k dětem mladším patnácti let si myslím, je potřeba toto povědomí zlepšovat a rozšiřovat, neboť mnozí lidé, kteří jsou rodiči trestně neodpovědných dětí, si například nejsou vědomi toho, že by jejich dítě mohlo být, v případě spáchání činu jinak trestného, postaveno před soud pro mládež. I toto by tak mohlo přispět k zodpovědnější výchově dětí (i mladistvých).

Tématem trestné činnosti mládeže bych se ráda zabývala i v budoucnu, neboť se pro mě jedná o skutečně velmi zajímavé téma, které lze stále zkoumat z mnoha aspektů.

7. Summary

This rigorous thesis deals in depth with the issue of youth crime. This is a comprehensive material, and after reading it the reader gets a complete overview of the topic. It is clear that juvenile delinquency is a topic worth paying attention to, as timely and orderly action on such a young offender can lead to its correction and prevent future offenses.

The main focus of this work is the person of the offender, because the crime of youth is specific right in the person of the offender, which is a child or juvenile. The first chapter of this thesis deals with the person of the perpetrator, from selected points of view.

Furthermore, the thesis extensively deals with a deeper comparison with the Slovak legislation, because even though these two legislations are originally based on the same laws, we can observe very interesting differences. The thesis thus contains one main chapter devoted to the introduction of the Slovak legislation and subsequently the Slovak legislation is compared within individual topics throughout the thesis. There are also examples from the Slovak decision-making practice.

At the same time, the thesis brings extensive characteristics of juvenile crime and many case studies from practice which shows differences in juvenile and adult crime. The aim of this chapter is to analyze in detail the manner of committing youth crime, the specifics of this crime, including the motives that lead this category of persons to committing crime. The questioning of a juvenile delinquent is also regulated in detail there, as it is clear that it is necessary to proceed differently with respect to the age of the person than in the case of adult offenders. So in this extensive chapter, at first the attention is paid to the legal regulation of the interrogation of a juvenile and its specifics, and then the specific procedure for interrogation is completely regulated.

However, in addition to these main goals of this thesis, many other sub-goals are included. The first chapter of the thesis, in addition to the analysis of the offender, also deals with the issue of the limit of criminal liability and there is a research that shows the opinion of the unprofessional public on the possible reduction of this criminal liability limit. Furthermore, the intellectual and moral

maturity and the recognition and determination ability are explained, and the typologies of offenders are also introduced.

The following chapters describe the course of proceedings in front of a court, both in the case of a juvenile delinquent and in the case of a child under 15 years of age. The measures imposed on children and the educational and protective measures imposed on minors are also discussed in detail. In this part of the thesis, this rigorous thesis is a continuation of my diploma thesis, which was devoted to criminal measures for juveniles.

It also describes the pre-trial procedure including its specifics in case the offender is a youth person, the principles of access to youth and the individual components of the methodology of the investigation of youth crime. In this chapter, crime prevention is analyzed in more detail and at first, criminogenic and protective factors are explained and then the importance of family influence, well-spent leisure time, surroundings of the individual as well as school and education of each young person are highlighted.

The activities of entities involved in the youth process pursuant to Act No. 218/2003 Coll are deeply described there, as the attorney at law, the police, public prosecutor, the court, the authority of child protection and the Probation and mediation service. There are also described the institutions for youth.

The last parts of the work are enriched by the second research, which was focused on finding legal awareness of the nonprofessional public about youth crime and analysis of the most important case law from recent years. The thesis also contains many useful appendixes; especially the already mentioned case studies from real practice, statistical data related to juvenile delinquency and selected anonymized documents, which were used as case studies.

During the processing of this topic, the emphasis was put mainly on the practical point of view, and right because of this reason many case examples were included. Also a deeper comparison of this issue was really focused on, both in the case of youth and adult crime and as well in relation to the Slovak youth legislation and to the adults. Selected chapters also point out to possible problems and lacks of individual legislations, laws and institutes. Last but not least the emphasis was also put on more detailed application of own opinions through the whole thesis.

8. Seznam použité literatury a další zdroje

Literatura:

- 1) BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3.
- 2) BLATNÍKOVÁ, Šárka a Karel NETÍK. *Predikce vývoje pachatele*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-075-5.
- 3) BRUCKNEROVÁ, Eva. *Trestní řízení ve věcech mladistvých ve vybraných státech Evropské unie z pohledu harmonizace evropského práva*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7705-8.
- 4) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.
- 5) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.
- 6) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Vyd. 4., V nakl. Portál 2., rozš. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.
- 7) FENYK, Jaroslav, Tomáš GRÍVNA a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Trestní právo procesní*. 6., aktualiz. vyd. Praha: WoltersKluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-750-8.
- 8) FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0.
- 9) GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.

- 10) GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
- 11) GŘIVNA, Tomáš. *Právo na obhajobu: teorie a praxe 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-593-7.
- 12) HULMÁKOVÁ, Jana. *Trestání delikventní mládeže*. V Praze: C. H. Beck, 2013. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-450-6.
- 13) CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0.
- 14) CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.
- 15) CHMELÍK, Jan. *Trestní řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.
- 16) JANULKOVÁ, Kateřina. *Rekognice*. Praha: WoltersKluwer, 2018. Právní monografie (WoltersKluwer ČR). ISBN 978-80-7598-105-9.
- 17) JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.
- 18) JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 8. 2018*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.
- 19) KONRÁD, Zdeněk, Miroslav NĚMEC a František NOVOTNÝ. *Vybrané otázky teorie a praxe výslechu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 978-80-7251-294-2.
- 20) KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.
- 21) KROULÍK, Pavel. *Historie vyšetřování trestních deliktů u nás*. Týn nad Vltavou: Nová Forma, 2017. ISBN 978-80-7453-845-2.

- 22) KRULICHOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Delikvence mládeže: trendy a souvislosti*. Praha: Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.
- 23) MYŠKOVÁ, Lucie. *Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče a standardy kvality služeb ambulantních středisek výchovné péče*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2018. ISBN 978-80-7481-222-4.
- 24) NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-237-0.
- 25) NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: Abook, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6.
- 26) NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. Praha: Abook, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.
- 27) PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6.
- 28) PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0.
- 29) ROZUM, Jan. *Probační programy pro mladistvé*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-114-1.
- 30) SOTOLÁŘ, Alexander, Pavel ŠÁMAL a František PŮRY. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha: C.H. Beck, 2000. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-350-7.
- 31) SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-846-5.

- 32) STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-214-1.
- 33) STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.
- 34) SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-6.
- 35) ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013. Academia iuris (C. H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4.
- 36) ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: WoltersKluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.
- 37) ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Praha: Leges, 2011. Teoretik. ISBN 978-80-87212-68-4.
- 38) ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
- 39) ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka a Dagmar DOUBRAVOVÁ, ed. *Probace a mediace: možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
- 40) VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2019. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.
- 41) VEČERKA, Kazimír. *Mládež v kriminologické perspektivě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-079-3.
- 42) ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kontrola kriminality mládeže*. Dobrá Voda: A. Čeněk, 2002. ISBN 80-86473-08-2.

Odborné články:

- 1) BLATNÍKOVÁ, Šárka. Typologie pachatele, variabilita definic a kriminologický výzkum. *Trestněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 84 – 89.
- 2) CÍSAŘOVÁ, Dagmar a ŠUBRT, Milan. Postavení orgánu sociálně-právní ochrany dětí v řízení v trestních věcech mladistvých a v řízení ve věcech dětí mladších patnácti let se zaměřením na předsoudní stadia trestního řízení. *Trestní právo*. 2011, roč. 15, č. 1, s. 20 – 23. ISSN 1211-2860.
- 3) ČÍRTKOVÁ, Ludmila a PTÁČEK, Radek. Posuzování specifické věrohodnosti výpovědi dětí – metoda „Statement Validity Assessment“. *Právo a rodina*. 2013, roč. 15, č. 1, s. 18 – 21. ISSN 1212-866X.
- 4) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Dva pohledy na delikvenci dětí a mladistvých. *Kriminalistika*. 2003, roč. 36, č. 4, s. 241 – 250. ISSN 1210-9150. Dostupné: <http://www.mvcr.cz/soubor/03-04-zip.aspx>.
- 5) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Jak diferencovat mezi nezletilými provinilci? *Právo a rodina*. 2010, roč. 12, č. 10, s. 1 – 6. ISSN 1212-866X.
- 6) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Výslech dítěte a jeho úskalí. *Právo a rodina*. 2010, roč. 12, č. 3, s. 9 - 12. ISSN 1212-866X.
- 7) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Výslech dítěte a jeho úskalí (2.). *Právo a rodina*. 2010, roč. 12, č. 4, s. 6 - 9. ISSN 1212-866X.
- 8) Doporučení k součinnosti pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), pracovníků Probační a mediační služby (PMS) a poskytovatelů probačních a jiných vhodných programů podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (ZSVM). *Éthum*. 2004, č. 40, s. 24 – 31.
- 9) HRUŠÁKOVÁ, Milana. Dopad nového občanského zákoníku a předpisů souvisejících na řešení činů jinak trestných spáchaných dětmi do 15 let. *Trestněprávní revue*. 2014, roč. 13, č. 1, s. 9 – 11. ISSN 1213-5313.
- 10) HULMÁKOVÁ, Jana. Nad slovenským trestním právem mládeže. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 4, s. 93 – 101.
- 11) CHROMÝ, Jakub. Příčiny kriminality mládeže z pohledu sociálního prostředí. *Právo a rodina*. 2010, roč. 12, č. 10, s. 17 – 20. ISSN 1212-866X.

- 12) CHROMÝ, Jakub. Specifika trestní odpovědnosti mladistvých v zahraničí. *Právo a rodina*. 2005, roč. 7, č. 1, s. 13 – 17. ISSN 1212-866X.
- 13) JONÁŠOVÁ, Radka. Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let. *Bulletin advokacie*. 2009, roč. 39, č. 1 – 2, s. 52. ISSN 1210-6348.
- 14) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Věrohodnost výpovědi nedospělých a mladistvých osob v trestním řízení. *Právo a rodina*. 2001, roč. 3, č. 2, s. 11 – 14. ISSN 1212-866X.
- 15) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Věrohodnost výpovědi nedospělých a mladistvých osob v trestním řízení (2. část). *Právo a rodina*. 2001, roč. 3, č. 3, s. 17 – 18. ISSN 1212-866X.
- 16) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Výslech nedospělých a mladistvých osob v trestním řízení (1. část). *Právo a rodina*. 2000, roč. 2, č. 10, s. 15 – 19. ISSN 1212-866X.
- 17) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Výslech nedospělých a mladistvých osob v trestním řízení – průběh výslechu. *Právo a rodina*. 2000, roč. 2, č. 12, s. 9 – 13. ISSN 1212-866X.
- 18) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Vývoj psychiky nedospělých a mladistvých osob z hlediska potřeb výslechové praxe v trestním řízení, psychické zvláštnosti jednotlivých věkových kategorií. *Právo a rodina*. 2001, roč. 3, č. 1, s. 6 – 11. ISSN 1212-866X.
- 19) KACAFÍRKOVÁ, Marcela. Vývoj psychiky nedospělých a mladistvých osob z hlediska potřeb výslechové praxe v trestním řízení, psychické zvláštnosti jednotlivých věkových kategorií (2. část). *Právo a rodina*. 2001, roč. 3, č. 3, s. 17 – 18. ISSN 1212-866X.
- 20) KAISEROVÁ, Veronika. Implementace směrnice o procesních zárukách pro „děti“ v trestním řízení. *Právo a rodina*. 2019, roč. 21, č. 5, s. 18 – 20. ISSN 1212-866X.
- 21) KARBAN, Michal a MATOUŠKOVÁ, Andrea. Praxe zákona o soudnictví ve věcech mládeže z pohledu Probační a mediační služby ČR na období let 2005 – 2012. *Státní zastupitelství*. 2013, roč. 11, č. 3, s. 32. ISSN 1214-3758.

- 22) KRATOCHVÍL, Vladimír. Minimální věková hranice trestní odpovědnosti v Evropské unii a Evropský zatýkací rozkaz. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 2, s. 50 – 52. ISSN 1213-5313.
- 23) KREJČIŘÍKOVÁ, K. Hranice trestní odpovědnosti ve vybraných evropských zemích. *Státní zastupitelství*. 2008, roč. 6, č. 5, s. 36 – 44. 1214-3758.
- 24) KROFTOVÁ, Andrea. Probační programy pro mladistvé delikventy. *Trestněprávní revue*. 2007, roč. 6, č. 10, s. 286 – 289. ISSN 1213-5313.
- 25) KRZYSZTYNIAK, Kararzyna. Základní otázky odpovědnosti mládeže. *Právo a rodina*. 2019, roč. 21, č. 7 – 8, s. 33. ISSN 1212-866X.
- 26) MATIAŠKO, Maroš. Nad povahou přípravného řízení ve věcech dětí mladších patnáct let a k absenci právní pomoci v tomto řízení. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 3, s. 24 - 30, ISSN 1210-9150.
- 27) MOULISOVÁ, Marcela. Možnosti analýzy kriminality mladých osob. *Kriminalistika*. 2011, roč. 44, č. 3, s. 170 – 187. ISSN 1210-9150.
- 28) NEJVYŠŠÍ SOUD ČR a KRATOCHVÍL, Vladimír, ed. Řízení proti dětem mladším patnácti let, Opatrovník. *Státní zastupitelství*. 2014, roč. 12, č. 5, s. 68. ISSN 1214-3758.
- 29) NEJVYŠŠÍ SOUD ČR a KRATOCHVÍL, Vladimír, ed. Řízení proti dětem mladším patnácti let, Pravomoc soudu. *Státní zastupitelství*. 2018, roč. 15, č. 5, s. 44. ISSN 1214-3758.
- 30) NEJVYŠŠÍ SOUD ČR a KRATOCHVÍL, Vladimír, ed. Řízení proti dětem mladším patnácti let, Souhlas poškozeného s trestním stíháním, Zastavení trestního stíhání. *Státní zastupitelství*. 2018, roč. 15, č. 5, s. 45. ISSN 1214-3758.
- 31) ŘÍHA, Jirí. Ještě k nepřičetnosti podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže (zejména ke vztahu § 5 odst. 1, 2 ZSM a § 12 TrZ). *Trestněprávní revue*. 2006, roč. 5, č. 10, s. 293 – 299. ISSN 1213-5313.
- 32) SALKOVA, Ekaterina a ROČJEV, Janko. Věk trestní odpovědnosti a prevence kriminality mládeže. *Právník*. 2017, roč. 156, č. 11, s. 989 – 998. ISSN 0231-6625. Dostupné:

<https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:656fe70c-9d63-464f-8b6f-14197a4b5db9?article=uuid:b688b2a9-0a6f-4302-9593-c1d90ed3311e>.

- 33) SOTOLÁŘ, Alexander, AUGUSTINOVÁ, Pavla. 2. Zastavení trestního stíhání mladistvého trestně neodpovědného pro nedostatek rozumové a mravní vyspělosti [§ 172 odst. 1 písm. b) TrŘ ve spojení s § 5 odst. 1 ZSM]. *Trestněprávní revue*. 2007, č. 7, s. 2.
- 34) ŠABATA, Karel a ZEZULOVÁ, Jana. Průběh řízení před soudem pro mládež – v otázkách a odpovědích. *Státní zastupitelství*. 2009, roč. 7, č. 3, s. 17 – 28. ISSN 1214-3758.
- 35) ŠABATA, Karel a ZEZULOVÁ, Jana. Řízení ve věcech dětí mladších patnácti let – vybrané otázky. *Státní zastupitelství*. 2009, roč. 7, č. 2, s. 13 - 21. ISSN 1214-3758.
- 36) ŠÁMALOVÁ, Milana. Místní příslušnost v řízení v trestních věcech mladistvých. *Trestněprávní revue*. 2010, roč. 9, č. 11, s. 346 – 353. ISSN 1213-5313.
- 37) ŠÁMAL, Pavel a POKORNÁ, Andrea. Ke směrnici o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení. *Trestněprávní revue*. 2017, roč. 16, č. 6, s. 131 – 139. ISSN 1213-5313. Dostupné: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/k-nove-smernici-o-procesnich-zarukach-pro-deti-ktere-jsou-podezrelymi-nebo-obvinenyymi-osobami-v-trestnim-rizeni>.
- 38) ŠÁMAL, Pavel et al. K možnosti ukládat ochranná opatření nepřičetnému mladistvému podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. *Trestněprávní revue*. 2007, roč. 6, č. 6, s. 162 – 170. ISSN 1213-5313.
- 39) ŠÁMAL, Pavel. K podmíněné či relativní odpovědnosti mladistvého. *Právní rozhledy*. 2004, č. 2, s. 47 – 52.
- 40) VĚTROVEC, Vladislav. NEDOROST, Libor a SOVÁK, Zdeněk. Nejvhodnější alternativy v trestním řízení s mladistvými pachatelí. *Právní rádce*. 2002, roč. 10, č. 10, s. 23 – 24. ISSN 1210-4817.
- 41) VIEDENSKÝ, Štefan. Spodní věková hranice trestní odpovědnosti – věk pachatelů a mezinárodní souvislosti. *Rodinné listy*. 2016, roč. 5, č. 6, s. 20. ISSN 1805-0824.

- 42) VICHEREK, Roman. Jak „trestat“ děti a trestně neodpovědné mladistvé. *Trestněprávní revue*, 2016, roč. 15, č. 1, s. 1 – 4. ISSN 1213-5313.

Internetové zdroje, odkazy a statistické údaje:

- 1) Česká pozice. *Zpřísnění trestní odpovědnosti dětí nepotřebujeme*. Ceskapozice.lidovky.cz [online]. 23. 6. 2016, [cit. 8. 11. 2019], dostupné: http://ceskapozice.lidovky.cz/zpriseni-trestni-odpovednosti-deti-nepotrebujeme-fym-/tema.aspx?c=A160621_173304_pozice-tema_lube.
- 2) *Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*, 2014, [cit.: 23. 11. 2019], Dostupné: <https://www.mpsv.cz/cs/19923>.
- 3) Dětský domov Dolní Počernice [online], *Dětský domov Dolní Počernice* [cit. 6. 2. 2020], dostupné: <https://www.domovpocernice.cz/>.
- 4) *European Commision: Database – Eurostat* [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data/database>
- 5) Eurostat. *European Commission*, [online]. Copyright © Alexander Supertramp [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/statistics>.
- 6) Eurostat. *European Commission*, [online]. Copyright © Alexander Supertramp [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data>.
- 7) Inovace SEBS a ASEBS. *6. Osobnost pachatele trestných činů*. Fsp.s.muni.cz [online]. Citováno 10. 11. 2019, dostupné: <https://www.fsp.s.muni.cz/inovace-SEBS-ASEBS/elearning/kriminologie/osobnost>.
- 8) Kriminalita podle TSK - podrobná sestava o počtech skutků a škodách na org. článku Česká republika, období 1. 1. - 31. 12. 2019.
- 9) Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy - Příloha 1 - Ministry of the interior of the Czech Republic. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2019 The Ministry of the Interior of the Czech Republic, [cit. 14. 3.2020]. Dostupné: <https://www.mvcr.cz/mvcren/article/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-priloha-1.aspx>.

- 10) *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit. 21. 3. 2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>
- 11) Práva a postavení mladistvého obviněného. In: *Nejvyšší státní zastupitelství Česká republika* [online]. Praha: Probační a mediační služba, [cit. 14. 3. 2020]. Dostupné: <https://www.nsz.cz/index.php/cs/obvinny/prava-a-postaveni-mladistveho-obvinneho>.
- 12) Proxima Sociale. *Probační program*. [online]. Proxima Sociale: © 2020 [cit. 2. 2. 2020]. Dostupné: <https://www.proximasociale.cz/programy-pro-deti-amladez/probacni-program/>.
- 13) Statistika & My - měsíčník Českého statistického úřadu. *Statistika&My - měsíčník Českého statistického úřadu* [online]. Dostupné: <https://www.statistikaamy.cz/>.
- 14) Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality za rok 2019 [online]. [cit. 14. 3. 2020]. © 2019 Policie ČR. Dostupné: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>.
- 15) Statistická ročenka České republiky 2019, ČSÚ. *Český statistický úřad. ČSÚ* [online]. Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky-2019>.
- 16) *Za přípravu vraždy vychovatele dal soud tresty od 17 do 24 měsíců*, Domazlicky.denik.cz, Praha 15. srpna 2018, citováno 18. ledna 2020. Dostupné: <https://domazlicky.denik.cz/zlociny-a-soudy/za-pripravu-vrazdy-vychovatele-dal-soud-tresty-od-17-do-24-mesicu-20180815.html>.

Prezentace a další zdroje:

- 1) KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 21. 12. 2019].
- 2) *Policejní prezidium České republiky, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování* [metodika]. Poučení dítěte před výsledkem ve speciální výslechové místnosti, 2017, Ministerstvo vnitra České republiky.

- 3) *Policejní prezidium České republiky, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování* [instruktážní film na DVD]. Projekt poučení dítěte před výslechem ve speciální výslechové místnosti, 2017, Kriminologický ústav Praha.

Předpisy:

- 1) Metodický pokyn, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči č. j. MSMT-5805/2015.
- 2) Pokyn obecné povahy NSZ ze dne 21. 9. 2009 č. 8/2009, o trestním řízení.
- 3) Pokyn policejního prezidenta č. 103 ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení.
- 4) Pokyn policejního prezidenta č. 289 ze dne 29. prosince 2016, o činnosti na úseku dětí.
- 5) Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 6) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- 7) Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- 8) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 9) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- 10) Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.
- 11) Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů.
- 12) Zákon č. 273/2008 Sb., o policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- 13) Zákon č. 94/1964 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

- 15) Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- 16) Zákon č. 48/1931 Sb., z. a n., o trestním soudnictví nad mládeží, ve znění pozdějších předpisů.
- 17) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- 18) Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) Zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů.
- 20) Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 22) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 23) Zákon č. 203/2019 Sb., zákon kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

Mezinárodní úmluvy a další významné mezinárodní dokumenty:

- 1) Deklarace o ochraně žen a dětí za mimořádných událostí a za ozbrojených konfliktů ze dne 14. 12. 1974.
- 2) Doporučení Rady Evropy č. R (87) 20, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže.
- 3) Doporučení Rady Evropy č. R (88) 6, týkající se společenské reakce na kriminalitu mládeže z řad mladých lidí pocházejících z přistěhovaleckých rodin.
- 4) Evropská úmluva o výkonu práv dětí ze dne 25. 1. 1996 (Štrasburk).
- 5) Minimální standardní pravidla soudnictví nad mládeží (Pekingská pravidla, rezoluce OSN 40/33 ze dne 29. 11. 1985).

- 6) Pravidla OSN k ochraně mladistvých zbavených osobní svobody (rezoluce OSN 45/113 ze dne 14. 12. 1990).
- 7) Rezoluce R (77)33 o umístování dětí do ústavních zařízení.
- 8) Směrnice OSN pro prevenci kriminality mládeže (Riyadská směrnice, rezoluce OSN 45/112 ze dne 14. 12. 1990).
- 9) Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. 11. 1950 (publikovaná pod č. 209/1992 Sb.).
- 10) Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., podepsaná dne 30. 9. 1990 v New Yorku.
- 11) Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. 12. 1948, New York.
- 12) Ženevská deklarace práv dítěte z roku 1924.

Důvodové zprávy a komentované předpisy:

- 1) KALVODOVÁ, Věra, Josef KUCHTA a Petr ŠKVAIN. *Zákon o výkonu zabezpečovací detence: komentář*. Praha: WoltersKluwer, 2014. Komentáře (WoltersKluwer ČR). ISBN 978-80-7478-604-4.
- 2) KŘÍSTEK, Adam. *Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči: komentář*. Praha: WoltersKluwer ČR, 2017. Komentáře (WK ČR). ISBN 978-80-7552-821-6.
- 3) *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. 2127. *Beck-online* [online].
- 4) *Trestní zákoník (EVK)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 298. *Beck-online* [online].
- 5) *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1832. *Beck-online* [online].
- 6) Vláda: Důvodová zpráva k zákonu 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže, č. 218/2003 Dz.
- 7) Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 203/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, č. 203/2019 Dz.

- 8) *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 36. *Beck-online* [online].
- 9) *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-350-9.

Slovenské zdroje:

- 1) Burda, E., Čentéš, J. Kolesár, J., Záhora, J. a kol. *Trestný zákon*. Všeobecná část. Komentár. I. Diel. 1. Vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, 1130 s., ISBN: 978-80-7400-324-0.
- 2) JALČ, Adrián. *Trestné súdnictvo a väzba mladistvých*. *Trestněprávní revue*. 2013, roč. 12, č. 11 – 12, s. 255 – 259. ISSN 1213-5313.
- 3) MARKOVÁ, Veronika a Tomáš STRÉMY. *Trestné právo hmotné*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2019-. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-771-9.
- 4) MATIAŠKO, Maroš. *Modely systémov súdnictva pre mládež*. *Trestněprávní revue*. 2011, roč. 10, č. 8, s. 232 – 241. ISSN 1213-5313.
- 5) POLÁK, Peter, KUBALA, Jozef. *Repetitórium kriminalistiky*. Bratislava: Iura Edition, 2010, ISBN: 978-80-8078-351-8.
- 6) PORADA, Viktor a Peter POLÁK. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2015. Učebnice (Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-558-6.
- 7) *Samaš, O., Stiffel, H., Toman, P.* *Trestný zákon*. Stručný komentár. Bratislava: IuraEdition, 2006.
- 8) *Slovenský trestní zákon*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-7338-055-2.
- 9) ŠIŠKA, Boris. *Právna úprava trestnej zodpovednosti a trestania mladistvých v podmienkach Českej republiky, Slovenskej republiky a ich*

vzájemná komparácia. *Justičná revue*. 2015, roč. 67, č. 12, s. 1447 – 1455. ISSN 1335-6461. Dostupné také: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a388-pravna-uprava-trestnej-zodpovednosti-a-trestania-mladistvych>.

- 10) TITLOVÁ, Marcela. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o., 2018. 255 s. ISBN 978-80-8168-884-3.
- 11) VRÁBLOVÁ, Miroslava. *Kriminologické a trestnoprávne aspekty trestnej činnosti mládeže*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 188 s. Autorské publikáne. ISBN 978-80-7380-371-1.
- 12) VRÁBLOVÁ, Miroslava. Porovnávací analýza systémov súdnictva nad mládežou. In: JELÍNEK, Jiří, ed. *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009, s. 143 – 154. Teoretik. ISBN 978-80-87212-21-9.
- 13) Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Zákon č. 245/2008 Z. z. školský zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 15) Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- 16) Zákon č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
- 17) Zákon č. 305/2005 Z. z., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- 18) Zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
- 19) ZEMAN, Štefan. Majetková kriminalita mládeže v Slovenskej republike – kriminologické a trestnoprávne aspekty. *Trestněprávní revue*. 2016, roč. 15, č. 2, s. 32 – 39. ISSN 1213-5313.
- 20) ZEMAN, Štefan. Vývoj kriminality mládeže a jej sankcionovania v Slovenskej republike z pohľadu statistík a aplikačnej praxe s akcentom na restoratívne riešenia. *Trestněprávní revue*. 2016, roč. 15, č. 6, s. 136 – 144. ISSN 1213-5313.

Rozhodnutí a judikatura:

- 1) Rozhodnutí Krajského soudu v Brně z 16. února 1962, sp. zn. 2 To 41/62, [R 41/1962 tr.].
- 2) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 2. 11. 1984 sp. zn. 4 Tz 33/84, [R 8/1986].
- 3) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 7. 6. 1978 sp. zn. 11 Tz 21/78, [R 17/1979 tr.].
- 4) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13. 12. 1971 sp. zn. 11 Tz 73/71, [R 30/1972 tr.].
- 5) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 21. 9. 1982 sp. zn. 1 Tz 20/82, [R 50/1983 tr.].
- 6) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 11. 4. 1963, sp. zn. 4 Tz 12/63, [R 41/1963 tr.].
- 7) Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR ze dne 23. 9. 1971 sp. zn. 1 To 121/71, [R 19/1972 tr.].
- 8) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 1968, sp. zn. 7 Tz 11/68.
- 9) Rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu 30/2006-T 939.
- 10) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2007, sp. zn. 8 Tdo 1158/2007, [R 41/2009 tr.].
- 11) Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 8. 6. 1977, sp. zn. Tpjf 70/76, [R 46/1977 tr.].
- 12) Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2010, sp. zn. Tpjn 300/2010, [R 47/2010].
- 13) Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31. 10. 1985, sp. zn. Tpjf 24/85, [R 16/1986 tr.].
- 14) Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 9. 1998 sp. zn. 4 To 440/98, [R 8/2000 tr.].
- 15) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 1106/2017, ze dne 25.10.2017.

- 16) Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 5. 2. 1980 sp. zn. 6 To 2/80, [R 44/1980 tr.].
- 17) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2007, sp. zn. 8 Td 11/2007, [R 15/2008 tr.].
- 18) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 16. 1. 2019, sp. zn. 8 Td 2/2019.
- 19) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 24. 1. 2018, sp. zn. 8 Td 4/2018.
- 20) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. 8 Td 23/2017.
- 21) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 8 To 1069/2006, [R 19/2007] a [TR NS 30/2006-T 939].
- 22) Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 16. 4. 2002, sp. zn. 4 To 151/2002.
- 23) Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – soudu pro mládež ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 12 Rodo 5/2004, [R 33/2006].
- 24) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 8 Tdo 732/2006.
- 25) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2009, sp. zn. 8 Tdo 583/2009, [R 3/2010].
- 26) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1441/2014.
- 27) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1036/2017.
- 28) Usnesení Nejvyššího jako soudu pro mládež ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 8 Td 30/2018.
- 29) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1106/2017.
- 30) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1081/2017.
- 31) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1077/2017.

32) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 25. 10. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1216/2017.

33) Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1036/2017.

Česká rozhodnutí uváděná v práci jako kazuistické příklady

1) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 8. 4. 2014, sp. zn. 70 Tm 2/2014.

2) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 70 Tm 1/2015.

3) Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 8. 7. 2015, sp. zn. 70 Tm 10/2015.

4) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. 70 Tm 9/2015.

5) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. 70 Tm 21/2015.

6) Rozsudek Obvodního soud pro Prahu 9 ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. 70 Tm 2/2016.

7) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 70 Tm 9/2016.

8) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 12. 12. 2017, sp. zn. 70 Tm 9/2017.

9) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 16. 1. 2018, sp. zn. 9 Rod 13/2017 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 4. 2018, sp. zn. 7 Rodo 1/2018.

10) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 13. 9. 2018, sp. zn. 70 Tm 2/2018.

11) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. 9 Rod 17/2018.

12) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 16. 10. 2018, sp. zn. 9 Rod 15/2018.

- 13) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 70 Tm 6/2018.
- 14) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 9 Rod 30/2018 ve znění Rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2019, sp. zn. 7 Rodo 2/2019.
- 15) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. 12. 2018, sp. zn. 70 Tm 7/2018.
- 16) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 7. 1. 2019, sp. zn. 70 Tm 9/2018.
- 17) Rozsudek Obvodního soud pro Prahu 9 ze dne 9. 9. 2019, sp. zn. 70 Tm 5/2019.
- 18) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 26. 11. 2019, sp. zn. 9 Rod 6/2019.
- 19) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 30. 5. 2019, sp. zn. 9 Tm 3/2019.
- 20) Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21. 9. 2017, sp. zn. 9 Tm 9/2017.
- 21) Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-město ze dne 4. 10. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2019.
- 22) Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5, jako soudu pro mládež ze dne 23. května 2007, sp. zn. 5 Tm 37/2007.
- 23) Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2017.
- 24) Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 14. 2. 2019, sp. zn. 9 Ntm 1/2019.
- 25) Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 7 Tmo 6/2019.
- 26) Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 28. 6. 2019, sp. zn. 9 Ntm 2/2019.

- 27) Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 27. 7. 2019, sp. zn. 9 Ntm 3/2019.
- 28) Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 36 Tmo 4/2019.
- 29) Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 24. 9. 2019, sp. Zn. 9 Tm 9/2019.

Slovenská rozhodnutí uváděná v práci jako kazuistické příklady:

- 1) Rozsudek Okresního soudu v Bratislavě III ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 3 T 167/2017.
- 2) Rozsudek Okresního soudu v Martin ze dne 26. 1. 2020 sp. zn. 3 T 59/2018.
- 3) Rozsudek Okresního soudu v Michalovcích ze dne 20. 1. 2020, sp. zn. 8 T 69/2019.
- 4) Rozsudek Okresního soudu v Topolčanech ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 2 T 83/2019.
- 5) Rozsudek Okresního soudu v Galantě ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 31 T 146/2019.
- 6) Rozsudek Okresního soudu ve Zvoleni ze dne 22. 1. 2020, sp. zn. 1 T 73/2019.
- 7) Trestní příkaz Okresního soudu v Bratislavě III ze dne 19. 11. 2018, sp. zn. 3 T 124/2018.

Další zahraniční zdroje - literatura:

- 1) ALBRECHT, Peter-Alexis. *Jugendstrafrecht: ein Studienbuch*. 3., erw. und erg. Aufl. München: Verlag C. H. Beck, 2000. 455 s. Juristische Kurz-Lehrbücher. ISBN 3-406-46925-6.
- 2) BANKS, Cyndi. *Youth and justice*. London: Routledge – Taylor and Francis Group, 2013. 328 s. ISBN 978-0-415-78124-4.
- 3) DÜNKEL, Friedrich, ed. Et al. *Juvenile justice systems in Europe: current situation and reform developments*. Vol. 1. Mönchengladbach: Forum Verlag Godesberg, 2010. 546 s. Schriften zum Strafvollzug, Jugendstrafrecht und zur Kriminologie, 36/1. ISBN 978-3-936999-52-5.

- 4) DÜNKEL, Friedrich, ed. Et al. *Juvenile justice systems in Europe: current situation and reform developments*. Vol. 2. Mönchengladbach: Forum Verlag Godesberg, 2010. S. 547 – 1076 s. Schriften zum Strafvollzug, Jugendstrafrecht und zur Kriminologie, 36/2. ISBN 978-3-936999-52-5.
- 5) DÜNKEL, Friedrich, ed. Et al. *Juvenile justice systems in Europe: current situation and reform developments*. Vol. 3. Mönchengladbach: Forum Verlag Godesberg, 2010. S. 1077 – 1510 s. Schriften zum Strafvollzug, Jugendstrafrecht und zur Kriminologie, 36/3. ISBN 978-3-936999-52-5.
- 6) DÜNKEL, Friedrich, ed. Et al. *Juvenile justice systems in Europe: current situation and reform developments*. Vol. 4. Mönchengladbach: Forum Verlag Godesberg, 2010. S. 1511 – 1880 s. Schriften zum Strafvollzug, Jugendstrafrecht und zur Kriminologie, 36/4. ISBN 978-3-936999-52-5.
- 7) MOLLIK, Rainer. *Jugendstrafrecht, Jugendhilferecht, Kriminologie: so gelingt Jugendhilfe im Strafverfahren: Handbuch für die Praxis Sozialer Arbeit*. Regensburg: Walhalla-Fachverlag, 2012. 296 s. ISBN 978-3-8029-7414-4.
- 8) MUNCIE, John, ed. A GOLDSON, Barry, ed. *Comparative youth justice: critical issues*. London: SAGE Publications, 2006. 224 s. ISBN 1-4129-1136-2. (US, Canada, France, the Netherlands, New Zealand, Australia, Belgium, Scotland, Japan, Italy and Finland).
- 9) WEIGEND, Thomas. *Strafgesetzbuch: mit Einführungsgesetz, Völkerstrafgesetzbuch, Wehrstrafgesetz, Wirtschaftsstrafgesetz, Betäubungsmittelgesetz, Versammlungsgesetz, Auszügen aus dem Jugendgerichtsgesetz und dem Ordnungswidrigkeitsgesetz sowie Andersen und einer Einführung: Stand: 1. 7. 2016*. 54. Auflage. München: C. H. Beck, 2016. 356 s. ISBN 978-3-406-70146-7.
- 10) WHITEHEAD, John T. a LAB, Steven P. *Juvenile justice: an introduction*. 7th ed. Waltham, Mass.: Anderson, © 2013. 484 s. ISBN 978-1-4557-7892-8.

Další zahraniční zdroje – odborné články:

- 1) BARNERT, Elizabeth S. et al. Setting a minimum age for juvenile justice jurisdiction in California. *International Journal of Prisoner Health*. 2017, vol. 13, iss. 1, s. 49 – 56. ISSN 17449200.

- 2) BIRCKHEAD, Tamar R. The racionalization of juvenilie justice and the role of defense attorney. *Boston College Law Review*. 2017, vol. 58, iss. 2, s. 379 – 461. ISSN 01616587.
- 3) CAMPISTOL, Claudia a Marcelo F. AEBI. Are juvenilie criminal justice statistics comparable across countries?: a study of the data available in 45 European nations. *European Journal on Criminal Policy and Research*. 2018, vol. 24, iss. 1, s. 55 – 78. ISSN 09281371.
- 4) COUFALOVÁ, Bronislava. Criminal responsibility and the system of sanctioning juvenilie offenders in the Czech Republic and Hungary. *International and komparative law review*. 2018, roč. 18, č. 2, s. 237 – 250. ISSN 1213-8770. Dostupné: <http://content.sciendo.com/view/journals/iclr/18/2/article-p237.xml?lang=en>.
- 5) FELD, Barry C. Punishing Kids in Juvenile and Criminal Courts. *Crime and Justice*. 2018, vol. 47, no. 1, s. 417. ISSN 01923234.
- 6) FENELOV, S. v., A. v. AGAEVA a T. v. BURKOVSKYA. Social policy with respekt to juvenilie offenders in the region sof Russia. *Proceedings of the 1st International Scientific Conference on the Digital Economy of DIEC 2018*. 2019, s. 630 – 631. ISSN 2566-4514.
- 7) CHUNG, Jae Joon. The politics of criminal and juvenilie justice policies in Japan. *Crime, Law and Social Change*. 2016, vol. 66, iss. 4, s. 359 – 374. ISSN 09254994.
- 8) PUSCASU, Andrei-lucian. The evolution of Romanian criminal and criminal procedural rules applicable to juvenilie offenders. *International Conference: CKS – Challenges of the Knowledge Society*. 2016, s. 120 – 127. ISSN 20687796.
- 9) RAP, S. E. a D. ZLOTNIK. The right to legal and other appropriate assistance for child suspens and accused. *European Journal of Crime, Criminal Law, and Criminal Justice*. 2018, vol. 26, s. 110. ISSN 09289569.

- 10) SANDEFUR, Rebecca L. Judging Juveniles: Prosecuting Adolescents in Adult and Juvenile Courts. *Social Forces*. 2009, vol. 88, no. 1, s. 461 – 462. ISSN 00377732.
- 11) TROUTMAN, Brooke. A more just system of juvenile justice creating a new standards of accountability in Illinois. *Journal of Criminal Law and Criminology*. 2018, vol. 108, iss. 1, s. 197 – 221. ISSN 00914169.
- 12) WASHINGTON, Ellis. The Delinquencies of Juvenile Law: A Natural Law Analysis. *Acta Universitatis Danubius: Juridica*. 2010, s. 25 – 52. ISSN 18448062.
- 13) WEIJERS, Ido. The Double Paradox of Juvenile Justice. *European Journal on Criminal Policy and Research*. 1999, vol. 7, no. 3, s. 329. ISSN 09281371.
- 14) XHAFO, Jola. The Sentencing System in the Albanian Criminal Code and the Demand for Special Treatment of Juveniles. *Academicus*. 2012, iss. 6, s. 47 – 61. ISSN 207937-15.

9. Seznam příloh

- 1) Rozumová a mravní vyspělost
- 2) Přípravné řízení se specifiky týkajícími se mládeže
- 3) Kazuistické příklady z praxe navazující na kapitolu 5.11.
- 4) Instituce pro mládež
- 5) Statistické údaje – trestná činnost mládeže
- 6) Vybrané anonymizované podklady ke kazuistickým příkladům

10. Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1 – Názor laické veřejnosti na snížení hranice trestní odpovědnosti

Graf č. 2 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 1

Graf č. 3 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 2

Graf č. 4 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 3

Graf č. 5 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 4

Graf č. 6 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 5

Graf č. 7 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 6

Graf č. 8 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 7

Graf č. 9 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 8

Graf č. 10 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 9

Graf č. 11 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 10

Graf č. 12 – grafické znázornění odpovědí na otázku č. 11

Graf č. 13 – Struktura trestné činnosti mládeže

Graf č. 14 – Nejčastěji páchané trestné činy v komplexním vyobrazení

Graf č. 15 – Struktura trestné činnosti dětí do 15 let

Graf č. 16 – Struktura trestné činnosti mladistvých do 18 let

Graf č. 17 – Struktura trestné činnosti mládeže

Graf č. 18 – Porovnání struktury trestné činnosti v Plzeňském kraji a v Praze

Graf č. 19 – Porovnání stíhaných mladistvých mezi vybranými státy

Graf č. 20 – Porovnání kriminality mladistvých pachatelů podle pohlaví ve vybraných státech

Tabulka č. 1 – Trestná činnost mládeže v porovnání s okolními státy

11. Přílohy

Práci jsem obohatila o důležité přílohy, které v mnoha případech přímo navazují na hlavní kapitoly v textu. Nejprve se zde hlouběji zabývám problematikou rozumové a mravní vyspělosti a schopností rozpoznávací a určovací. Tato kapitola tak přímo navazuje na kapitolu 3. Dále představuji a popisuji přípravné řízení se specifiky týkajícími se mládeže, neboť jsem z důvodu zamýšlené komplexnosti a souhrnnosti práce považovala za vhodné a důležité zmínit také toto stadium trestního řízení, přičemž s ohledem na rozsah a cíle práce jsem tuto kapitolu zařadila do samostatné přílohové kapitoly. Tato kapitola tak přímo navazuje na kapitolu 5. Následně jsou zde zařazeny kazuistické příklady z praxe, na kterých lze pozorovat současnou rozhodovací praxi, a které byly podkladem pro zpracování charakteristiky trestné činnosti mládeže v kapitole 5.11 Dále jsou v příloze představeny instituce pro mládež a jsou zde také zařazeny významné statistické údaje a vybrané anonymizované podklady z české a slovenské rozhodovací praxe.

11.1. Rozumová a mravní vyspělost

Rozumová a mravní vyspělost není novodobý pojem. Již podle § 16 odst. 1 uherského zákonného článku XXXVI/1908, o změně a doplnění trestních zákoníků a trestního řádu (trestní novela), který platil na území Slovenska v době bývalého Československa až do roku 1950, se přičetnost mladistvého určovala na základě stupně jeho rozumového a mravního vývoje.

V případě, že bylo zjištěno, že se jedná o rozumově a mravně opožděného jedince, nemohlo dojít k jeho odsouzení. Soud však aplikoval na takovouto osobu vhodná opatření, stejně jako v případě dětí. Zákon pak v ust. § 34 této zmiňované novely zakotvoval povinnost soudců v každém jednotlivém případě tuto přičetnost zkoumat a posuzovat. Období mladistvého věku bylo označováno jako období tzv. pochybné přičetnosti.

I zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží upravoval ideu podmíněné či pochybné přičetnosti, která se odvíjí především od stupně vývoje mladistvého. Tento zákon ve svém ust. § 2 odst. 2 zakotvil, že mladistvý není trestně odpovědný, jestliže nebyl schopen pro významnou zaostalost v době činu rozpoznat jeho bezprávnost nebo řídit své jednání podle správného rozpoznání.

Než byl zrušen oddíl první hlavy dvacáté zákona č. 141/1961 Sb., (dále jen „tr. řád“) o řízení proti mladistvým, byl stupeň rozumového a mravního vývoje mladistvého upravován také v ust. § 292 tr. řádu v souvislosti se zjišťováním poměrů mladistvého.

Rozumová a mravní vyspělost se skládá ze dvou složek. Tyto složky na sebe mezi sebou působí a tvoří určitý celek. V této souvislosti lze odkázat na rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu 30/2006-T 939, podle kterého je nezbytné tyto složky posuzovat jednak v souvislosti a jednak také ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých. Pouze ve výjimečných případech, ve kterých vyvstanou pochybnosti, je možné tuto otázku řešit pomocí znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie (dále také R 19/2007-I).

Rozumový vývoj obsahuje získávání určitých schopností pojmového myšlení postupným způsobem, přičemž míra tohoto vývoje je stanovena podle úrovně myšlení, kterého již bylo dosaženo. Za **mravní vývoj** mladistvého se pak běžně chápe proces, ve kterém si osobnost mladistvého během svého individuálního rozvoje přivlastňuje pravidla chování, která jsou účinná v tom kterém období rozvoje společnosti, a dále je přeměňuje na osobní a morální kvality. Tímto si tak tedy utváří svůj vlastní hodnotový systém, který je v určité relaci k hodnotám společnosti, ve které mladistvý žije.

Na základě biologického a psychického vyspívání dané osobnosti mladistvého nabývá rozumová a mravní vyspělost mladistvého stálejšího rázu. Rozumová a mravní vyspělost musí být posuzována v oboustranných souvislostech obou těchto složek a zároveň ve vztahu k běžnému vývoji mladistvých ve věku patnácti až osmnácti let, přičemž ze zákonné úpravy neplynou jiné podmínky pro určování úrovně rozumové vyspělosti a mravní vyspělosti (srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 8 To 1069/2006, publikované pod R 19/2007 a TR NS 30/2006-T 939).⁵⁵⁶

⁵⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. § 5. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 36. *Beck-online* [online].

11.1.1. Schopnost rozpoznávací a určovací

Nedostatek této schopnosti se projevuje tak, že mladistvá osoba není v důsledku své rozumové a mravní vyspělosti schopna rozpoznat protiprávnost činu⁵⁵⁷ a ovládnout své jednání.⁵⁵⁸

O nedostatek schopnosti **rozpoznávací** se bude jednat i v situaci, kdy mladistvý sice vnímal dané významné skutečnosti ohledně svého činu, ale nedokázal odhalit protiprávnost činu. Mladistvý neporozuměl společenské souvislosti, vlastnímu významu a dopadu jím spáchaného činu. Například mladistvý dobře chápe skutkové okolnosti svého činu, ale již nedokáže pro svou nízkou rozumovou a mravní vyspělost pochopit jeho protiprávnost. Neuvědomuje si tedy to, že jím spáchaný čin je nedovolený a ve společnosti právem zakázaný.

Nedostatek schopnosti **určovací** spočívá v tom, že mladistvý nedokáže své jednání ovládnout. V této situaci mladistvý naopak ví, že daný čin je protiprávní a uvědomuje si to, avšak není schopný v konkrétní situaci své jednání duševními schopnostmi usměrňovat, aby k jeho spáchání nedošlo. Tento pachatel není schopen své jednání řídit. K nedostatku této schopnosti dojde za situace, že mladistvý není zcela schopen své jednání ovlivnit, tedy že tato schopnost je v celém rozsahu ztracená.

To, zda jsou či nejsou u každého mladistvého dány schopnosti rozpoznávací a určovací, je nutno posuzovat s ohledem na povahu spáchaného činu. Soud nezkoumá trestní odpovědnost mladistvého jako takovou, ale vždy jen v souvislosti s tím konkrétním spáchaným proviněním (srov. přiměřeně R 17/1979). Mladistvý dokáže odhalit protiprávnost běžných a zřejmých činů (např. krádež, vražda), naopak sofistikované činy složitější povahy mladistvý rozpoznat nedokáže (např. ohrožení devizového hospodářství, rozsáhlé podvody).

Podobně mladistvý v určité fázi svého vývoje již dokáže odhalit protiprávnost krádeže, které se on sám dopustí v obchodním centru, už ale nerozpozná protiprávnost spolupachatelství krádeže za situace, že takto

⁵⁵⁷ § 13 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM.

⁵⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel. § 5. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 36. *Beck-online* [online].

jedná s dospělým spolupachatelem, který pro něho je vzorem či autoritou. Nedostatek schopnosti rozpoznávací a určovací musí být dán v době činu.⁵⁵⁹

11.2. Přípravné řízení se specifiky týkajícími se mládeže

Ve druhé části tr. řádu je zakotvena celá část řízení, které předchází řízení před soudem, tato fáze se označuje jako **přípravné řízení**.⁵⁶⁰ Definice přípravného řízení je zakotvena v ust. § 12 odst. 10 tr. řádu, a rozumí se jím „úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.“⁵⁶¹

Přípravné řízení se člení na tři skupiny, a to na **standardní přípravné řízení**, **zkrácené přípravné řízení**⁵⁶², které je určeno pro nejméně závažné trestné činy, kdy hlavním záměrem je zjistit důkazy pro potřeby soudního řízení za účelem postavit obviněného co nejdříve před soud. Třetím typem je tzv. **rozšířené přípravné řízení**⁵⁶³, které se užívá při vyšetřování trestných činů, o kterých koná řízení v prvním stupni krajský soud⁵⁶⁴.

V případě standardního přípravného řízení a rozšířeného případného řízení lze přípravné řízení rozdělit do dvou fází, a to na **postup před zahájením trestního stíhání (prověřování)**, kde dochází k objasnění a prověření skutečností, které umožňují učinit závěr, že došlo ke spáchání trestného činu (§ 158 – 159d tr. řádu) a na fázi **vyšetřování**,⁵⁶⁵ která zahrnuje časové období od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního

⁵⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel. § 5. In: ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, SOTOLÁŘ, Alexander, HRUŠÁKOVÁ, Milana, ŠÁMALOVÁ, Milada. Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2011, s. 36. *Beck-online* [online].

⁵⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 157 [obecné ustanovení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1899. *Beck-online* [online].

⁵⁶¹ § 12 odst. 10 tr. řádu.

⁵⁶² § 179a – 179f tr. řádu.

⁵⁶³ § 168 odst. 1 tr. řádu.

⁵⁶⁴ § 17 tr. řádu.

⁵⁶⁵ NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo procesní*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-237-0, s. 247.

stíhání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, podmíněného odložení návrhu na potrestání, odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mladistvých nebo schválení narovnání (§ 160 – 179 tr. řádu).⁵⁶⁶

Přípravné řízení je neveřejné. Plně se zde uplatňuje zásada oficiality.⁵⁶⁷ Obecná ustanovení tr. řádu se užití i v řízení proti mladistvým. V případě dětí mladších patnácti let jen ve fázi prověřování před tím, než dojde k podání návrhu podle § 90 odst. 1 ZSM.⁵⁶⁸ Přípravné řízení u dětí mladších patnácti let je zcela specifické, nelze ho zařadit mezi výše uváděné běžné druhy přípravného řízení, neboť se nedělí na dvě části a ani není samostatně upraveno. Končí rozhodnutím policejního orgánu nebo státního zástupce podle § 159a odst. 1 tr. řádu anebo § 159a odst. 2 tr. řádu již ve fázi prověřování a nedochází zde k zahájení trestního stíhání podle § 160 tr. řádu ani k fázi vyšetřování, jako je tomu v případě mladistvých.⁵⁶⁹

Vedení trestního řízení s trestně neodpovědnými dětmi je vyloučeno ust. § 3 odst. 1 ZSM⁵⁷⁰, § 5 odst. 1, 2 ZSM⁵⁷¹, § 89 odst. 1 ZSM⁵⁷² a § 90 odst. 1 ZSM⁵⁷³, § 13 tr. zákoníku, § 111 tr. zákoníku a § 1 odst. 1 tr. řádu, § 2 odst. 2 tr. řádu, § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu⁵⁷⁴, § 158 tr. řádu, § 159a odst. 1, 2 tr. řádu⁵⁷⁵, § 159b tr. řádu, § 160 odst. 1 tr. řádu a čl. 39 LZPS. Pokud by tedy

⁵⁶⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 8. 2018*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3, s. 491- 496.

⁵⁶⁷ Tamtéž, s. 491- 496.

⁵⁶⁸ Tamtéž, s. 491- 496.

⁵⁶⁹ MATIAŠKO, Maroš. Nad povahou přípravného řízení ve věcech dětí mladších patnáct let a k absenci právní pomoci v tomto řízení. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 3, s. 24 - 30, ISSN 1210-9150, s. 25.

⁵⁷⁰ Nikdo nemůže být podle tohoto zákona postížen za čin, který nebyl trestný podle zákona v době, kdy byl spáchán, a jen tento zákon v návaznosti na trestní zákoník stanoví, které jednání je proviněním nebo činem jinak trestným, a sankce a způsob jejich ukládání, směřující především k obnově narušených sociálních vztahů, začlenění dítěte mladšího patnácti let nebo mladistvého do rodinného a sociálního prostředí a k předcházení protiprávním činům.

⁵⁷¹ § 5 odst. 1 – Mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. § 5 odst. 2 – Dopustí-li se mladistvý uvedený v odstavci 1 činu jinak trestného nebo není-li z jiných zákonných důvodů trestně odpovědný, lze vůči němu použít vedle ochranných opatření (§ 21 ZSM) obdobně postupů a opatření uplatňovaných podle tohoto zákona u dětí mladších patnácti let.

⁵⁷² Dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné.

⁵⁷³ Dítěti mladšímu než patnáct let, které se dopustilo činu jinak trestného, lze opatření uložit na návrh státního zastupitelství. Státní zastupitelství je povinno návrh podat bezodkladně poté, jakmile se dozví, že trestní stíhání je nepřípustné, protože jde o osobu, která není pro nedostatek věku trestně odpovědná.

⁵⁷⁴ Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, jde-li o osobu, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná.

⁵⁷⁵ § 159 odst. 2 tr. řádu – Státní zástupce nebo policejní orgán před zahájením trestního stíhání odloží věc usnesením, je-li trestní stíhání nepřípustné podle § 11 tr. řádu.

došlo k provádění úkonů trestního řízení s trestně neodpovědným dítětem a shromažďování důkazů proti němu, byl by takový postup v rozporu s těmito ustanoveními.

Komplikace mohou nastat při postupu před zahájením trestního stíhání (§ 158 a násl. tr. řádu), pokud například existuje více verzí, jak došlo k danému činu, který je teprve ve fázi prověřování nebo se na činu podílelo více osob, a to jak dospělých, tak dětí. V tomto případě je velmi důležité, že v rámci postupu před zahájením trestního stíhání lze provádět úkony trestního stíhání jen za podmínek stanovených v § 158 tr. řádu, přičemž zahájit úkony trestního řízení lze pouze k vysvětlení a přezkoumání skutečností, které důvodně umožňují učinit závěr, že byl spáchán trestný čin nebo provinění, nikoli čin jinak trestný (§ 158 odst. 3 tr. řádu⁵⁷⁶).

Ve chvíli, kdy dojde k vyloučení verzí, že se činu dopustil dospělý nebo trestně odpovědný mladistvý a orgány činné v trestním řízení učiní opodstatněný závěr, že se daného činu dopustilo dítě mladší patnácti let nebo trestně neodpovědný mladistvý, věc musí být **odložena**. Pokud je možné čin vnímat jako čin jinak trestný ve smyslu § 2 odst. 2 písm. a) ZSM a § 89 odst. 2 ZSM, je zároveň ihned poté, co vyšla najevo nepřípustnost trestního stíhání⁵⁷⁷, státní zastupitelství povinno podat **návrh na zahájení řízení podle hlavy třetí**

⁵⁷⁶ O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci. Hrozí-li nebezpečí z prodlení, policejní orgán záznam sepíše po provedení potřebných neodkladných a neopakovatelných úkonů. K objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména

- vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
- vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
- obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
- provádět ohledání věci a místa činu,
- vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu,
- pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, za podmínek stanovených v § 114 snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,
- za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu,
- za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,
- způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.

⁵⁷⁷ § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu.

ZSM (§ 90 odst. 1 ZSM a § 5 odst. 2 ZSM), které je již nesporné občanskoprávní řízení. Blíže k tomuto řízení v kapitole 4.3.1. Samozřejmě i v řízení v tomto režimu je možné vyhledávat, získávat a uchovávat důkazy, které mají význam pro rozhodnutí v dané věci, avšak pouze v právním rámci daném hlavou třetí ZSM, OSŘ a zákonem o státním zastupitelství, kdy zde se dokazování provádí až v jednání nařízeném soudem po zahájení řízení podle hlavy třetí ZSM.

V případě řízení proti mladistvé osobě je podle § 41 odst. 2 ZSM nutno, aby úkony přípravného řízení učinil policejní orgán určený k úkonům v trestních věcech mladistvých osob nebo státní zástupce specializovaný na věci mládeže, ledaže není možné zajistit provedení úkonu takovým orgánem činným podle tohoto zákona a tento úkon není zároveň možné odložit. Je zde tedy ještě více zvýrazněn požadavek specializace vyplývající ze základních zásad, a to konkrétně z § 3 odst. 8 ZSM.⁵⁷⁸ Zároveň je také nutno s těmito osobami zacházet šetrně a na státního zástupce je ve smyslu § 59 ZSM kladen požadavek věnovat výkonu dozoru zvýšenou pozornost.

Podle § 160 odst. 1 tr. řádu, pokud po provedeném prověřování nasvědčují všechna zjištění a závěry tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li zároveň dostatečným způsobem odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán⁵⁷⁹ bezodkladně o **zahájení trestního stíhání** této osoby jako obviněného, pokud není důvod k postupu podle § 159a odst. 2, 3, § 159b odst. 1, 3, 4 nebo 159c odst. 1 tr. řádu. Proti usnesení o zahájení trestního stíhání lze podat stížnost, která však nemá odkladný účinek.

Tato úprava se aplikuje i v řízení proti mladistvým, ještě však ve spojení s ustanovením § 60 ZSM, podle kterého je o zahájení trestního stíhání mladistvého nezbytné neprodleně informovat také jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka⁵⁸⁰, příslušný OSPOD a PMS. Po zahájení trestního stíhání se mladistvá osoba, vůči níž se řízení vede, označuje pojmem „obviněný“.⁵⁸¹

⁵⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 157 [obecné ustanovení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1899. *Beck-online* [online].

⁵⁷⁹ Ve výjimečných případech může zahájit trestní stíhání státní zástupce, srov. § 174 odst. 2 písm. c) tr. řádu.

⁵⁸⁰ § 43 ZSM.

⁵⁸¹ § 32 tr. řádu.

Zahájení trestního stíhání je významný mezník, který odděluje první fázi přípravného řízení (postup před zahájením trestního stíhání) od druhé (vyšetřování), ve které je již jasně identifikovaná osoba, vůči které se řízení vede, je zde popsán skutek a právně kvalifikován trestný čin (provinění).

Institut zahájení trestního stíhání zároveň představuje předpoklad pro mnoho důležitých procesních úkonů, například vzetí do vazby ⁵⁸², vydání příkazu k zatčení ⁵⁸³, zadržení obviněného podle § 75 tr. řádu, vyšetření duševního stavu obviněného pozorováním ve zdravotnickém ústavu nebo ve zvláštním oddělení nápravného zařízení ⁵⁸⁴ a zároveň výkon oprávnění obviněného a obhájce podle § 165 tr. řádu ⁵⁸⁵, kdy je nezbytné tato práva zajistit ihned a zahájení trestního stíhání doručit co nejdříve, neboť postavení obhájce ve fázi po zahájení trestního stíhání (§ 165 odst. 2 tr. řádu) je rozdílné, například oproti právu domáhat se opětovného výslechu svědka, který již byl vyslechnutý v prověřování postupem podle § 158 odst. 9 tr. řádu. V tomto druhém případě mohou policejní orgány výslech odepřít s odkazem na řízení před soudem (§ 164 odst. 4 tr. řádu).

Také předběžná opatření mohou být aplikována jen na obviněného. ⁵⁸⁶ Rovněž zahájením trestního stíhání dochází ke specifikaci předmětu řízení, jelikož obžalobu lze podat jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání. ⁵⁸⁷ Pokud se mladistvý obviněný i nadále dopouští jednání, pro které je stíhán, i po zahájení trestního stíhání, posuzuje se takové jednání jako nový skutek. ⁵⁸⁸ Dochází také k přerušení promlčení trestního stíhání podle § 34 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku. ⁵⁸⁹

Podle § 161 odst. 1 tr. řádu se vyšetřováním rozumí „úsek trestního stíhání před podáním obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavením trestního stíhání, včetně schválení narovnání a podmíněného zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby.“ Vyšetřování (§ 161 – 170 tr. řádu) jako druhá fáze přípravného řízení začíná vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání

⁵⁸² § 68 odst. 1 tr. řádu.

⁵⁸³ § 69 odst. 1 tr. řádu.

⁵⁸⁴ § 116 odst. 2 tr. řádu.

⁵⁸⁵ § 2 odst. 13, § 33 tr. řádu.

⁵⁸⁶ § 88c písm. a) – i), § 88d – 88l tr. řádu.

⁵⁸⁷ § 176 odst. 2 tr. řádu.

⁵⁸⁸ § 12 odst. 11 tr. řádu.

⁵⁸⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: podle stavu k 1. 8. 2018*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3, s. 521 – 522.

a momentem, kdy bylo rozesláno oprávněným osobám. Usnesení o zahájení trestního stíhání je nutno doručit vždy do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení,⁵⁹⁰ a to nejpozději před prvním výsledkem (§ 160 odst. 2 tr. řádu). Obhájci a státnímu zástupci musí být opis usnesení doručen do 48 hodin. Ve zkráceném přípravném řízení se trestní stíhání zahajuje až v momentě, kdy je soudu doručen návrh na potrestání (§ 314b odst. 1 tr. řádu).

V případech stanovených zákonem je nutné získat k zahájení trestního stíhání **souhlas poškozeného** (srov. § 163, 163a tr. řádu).⁵⁹¹ Úprava souhlasu s trestním stíháním nemůže být aplikována ve vztahu k trestně neodpovědným dětem, neboť, jak již bylo řečeno, jedná se o občanskoprávní řízení, na které se trestněprávní předpisy nevztahují.⁵⁹² Tato skutečnost však vytváří určitou nevýhodu pro děti mladší patnácti let, neboť jejich čin jinak trestný bude před soudem projednán, zatímco, pokud v případě provinění mladistvého souhlas s trestním stíháním dán nebude, řízení se konat nebude. Nutno je však poukázat na hlavní cíl tohoto řízení, kdy hlavním zájmem je řádná výchova dítěte, posouzení, v jakém prostředí žije a zajištění jeho potřeb.⁵⁹³

Během vyšetřování musí být ve shodě se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení (§ 2 odst. 4 tr. řádu) zejména zjišťovány důkazy k odhalení skutkového stavu věci v té míře, která je potřebná k tomu, aby státní zástupce mohl učinit závěr, zda podá obžalobu, nebo zda se přikloní k podmíněnému zastavení trestního stíhání apod. Vyšetřování má prokázat, že daný skutek naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu a že se ho dopustil tento mladistvý.

Ustanovení § 89 odst. 1 tr. řádu upravuje předmět dokazování v trestním stíhání, tedy v úseku trestního řízení poté, co již bylo zahájeno trestní stíhání. V tomto úseku je nutno dokazovat především: „*zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek, podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu, podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele, podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem*

⁵⁹⁰ § 64 odst. 5 písm. a) tr. řádu.

⁵⁹¹ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 160 [Postup při zahájení]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRÍVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAJN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. 2054. *Beck-online* [online].

⁵⁹² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1036/2017.

⁵⁹³ Tamtéž.

a bezdůvodného obohacení a okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.“ Podle § 89 odst. 2 tr. řádu rovněž platí, že za důkaz může být považováno vše, co může přispět k objasnění dané vyšetřované věci, zejména pak výpovědi mladistvého obviněného a svědků, znalecké posudky, věci, listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.⁵⁹⁴

V procesu s mladistvými se samozřejmě nesmí zapomínat na **zjišťování poměrů** osoby, které jsem již rozepisovala v kapitole 5.2.

Policejní orgán hodnotí získané důkazy v souladu se zásadou v § 2 odst. 6 tr. řádu, tedy hodnotí důkazy jednak individuálně, tak i v jejich vzájemném souhrnu a vytváří závěr, zda se skutek stal a zda jej spáchal tento mladistvý.⁵⁹⁵

Ve smyslu § 42a odst. 1 ZSM musí mít mladistvý **obhájce** již od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle ZSM nebo provedeny úkony podle tr. řádu, a to včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. ZSM tak vytvořil zvláštní důvod nutné obhajoby, kdy její počátek je tak zákonem posunut v přípravném řízení daleko před zahájení trestního stíhání.⁵⁹⁶ Toto se však vztahuje **jen na mladistvé**, nikoli na děti mladší patnácti let (podrobněji v kapitole 5.13.1.2.)

Po zadržení mladistvého je tedy při provádění jakéhokoliv úkonu nutná přítomnost obhájce a OSPODu. O prováděném úkonu je nutné také vyrozumět alespoň jednoho zákonného zástupce. Mezi nejčastěji prováděné úkony patří především úkony podle § 76 odst. 3 tr. řádu, § 158 odst. 6 tr. řádu, sdělení podezření podle § 179b odst. 3 tr. řádu, tj. typicky tzv. výslech na protokol o výslechu mladistvého podezřelého a dále také například úkony podle § 114 tr. řádu. Není-li možné vypátrat ani jednoho ze zákonných zástupců či se například oni v minulosti na dítěti dopouštěli trestné činnosti, o dítě nejvíce dostatečný zájem apod., je nutné ustanovit mladistvému **opatrovníka**, kterému musí být doručeny písemnosti určené pro zákonného zástupce. Nejedná-li se o advokáta,

⁵⁹⁴ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 164 [Postup při vyšetřování]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. 2127. *Beck-online* [online].

⁵⁹⁵ Tamtéž.

⁵⁹⁶ MATIAŠKO, Maroš. Nad povahou přípravného řízení ve věcech dětí mladších patnáct let a k absenci právní pomoci v tomto řízení. *Trestní právo*. 2008, roč. 13, č. 3, s. 24 - 30, ISSN 1210-9150, s. 26.

je nutný jeho souhlas předem. Je-li opatrovníkem pracovnice OSPOD, nemůže v řízení zároveň vystupovat za OSPOD.⁵⁹⁷ Opatrovníka usnesením ustanovuje v přípravném řízení státní zástupce (osobu opatrovníka může mladistvý i sám navrhnout).⁵⁹⁸

Když dojde policejní orgán k závěru, že je vyšetřování skončené a jeho výsledky jsou dostatečné k tomu, aby byla podána obžaloba, poskytne mladistvému obviněnému, jeho obhájci a poškozenému prostor pro prostudování spisů a možnost učinit další návrhy na doplnění vyšetřování.⁵⁹⁹ Uznání vyšetřování za skončené je neoficiální stanovisko policejního orgánu o tom, že byly prošetřeny veškeré důkazní možnosti k odhalení skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je potřebný pro učinění některého rozhodnutí uvedeného v § 171 až 173 tr. řádu (§ 307, 309 tr. řádu resp. 70 ZSM) či pro podání obžaloby ve smyslu § 176 tr. řádu.

Na možnost prostudovat si vyšetřovací spis musí být upozorněni: mladistvý obviněný, obhájce a OSPOD, a to minimálně tři dny předem. Účast OSPOD však není nutná.⁶⁰⁰ K prostudování jim také musí být poskytnuta přiměřená doba. Učiněné návrhy na doplnění dokazování policejní orgán neformálním opatřením odmítne, pokud je nepovažuje za důležité. O prostudování spisu sepíše policejní orgán záznam.

Následně policejní orgán předloží spis státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby, se seznamem navrhovaných důkazů a zdůvodněním, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů nebo učinění návrhu na některá rozhodnutí podle § 171 - 173 tr. řádu⁶⁰¹, § 307 nebo § 309 tr. řádu⁶⁰², případně § 70 ZSM⁶⁰³ a státní zástupce rozhodne o dalším postupu ve věci.⁶⁰⁴ Policejní orgán musí vyšetřování skončit zpravidla do dvou měsíců od zahájení trestního stíhání, v případě věci patřící do příslušnosti samosoudce, a do tří měsíců

⁵⁹⁷ KREJČOVÁ, Jana. *Trestní řízení s nezletilým a mladistvým* [prezentace]. 2018 [cit. 22. 12. 2019].

⁵⁹⁸ § 43 odst. 2 ZSM.

⁵⁹⁹ § 166 odst. 1 tr. řádu.

⁶⁰⁰ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 1. 9. 1998 sp. zn. 4 To 440/98, [R 8/2000 tr.].

⁶⁰¹ Postoupení věci jinému orgánu (§ 171 tr. řádu), zastavení trestního stíhání (§ 172 tr. řádu), přerušování trestního stíhání (§ 173 tr. řádu).

⁶⁰² Podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 tr. řádu), narovnání (§ 309 tr. řádu).

⁶⁰³ Odstoupení od trestního stíhání (§ 70 ZSM).

⁶⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel, RŮŽIČKA, Miroslav. § 166 [Skončení vyšetřování]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRŮVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PŮRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAJN, Petr. *Trestní řád I, II, III*. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. 2154. *Beck-online* [online].

od zahájení trestního stíhání, jestliže jde o jinou věc patřící do příslušnosti okresního soudu.⁶⁰⁵ V případě, že řízení v prvním stupni koná krajský soud, musí být vyšetřování skončeno do šesti měsíců od zahájení trestního stíhání.⁶⁰⁶

11.3. Kazuistické příklady ke kapitole 5.11.

Tato přílohová kapitola plně navazuje na kapitolu č. 5. 11., ve které jsem prováděla hlubokou charakteristiku trestné činnosti mládeže. V každé kategorii trestných činů jsem zvolila ty, kterých se mládež dopouští nejčastěji, a dané jednání jsem charakterizovala. Zde nyní uvedu příklad každého takto zvoleného provinění (činu jinak trestného).

11.3.1. Ublížení na zdraví – příklad z praxe č. 1

Mladistvý na autobusové zastávce po malicherné slovní rozepři fyzicky napadl poškozeného nezletilého tím způsobem, že ho pravou nohou kopl do oblasti levého kolene, poté ho pravou rukou sevřenou v pěst udeřil do oblasti levé dolní čelisti, v důsledku čehož si poškozený sedl do podřepu, načež ho mladistvý udeřil rukou do pravé tváře, čímž mu způsobil dvojistou zlomeninu dolní čelisti s lomnou linií v místě pravého dolního špičáku s posunem úlomků, a s další lomnou linií při úhlu dolní čelisti vlevo, s otokem měkkých tkání a podkožním krevním výronem, tedy zranění, které ho významně omezovalo v obvyklém způsobu života po dobu šesti týdnů.

Jednání bylo právně kvalifikováno jako provinění ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s proviněním výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku.

Mladistvý v hlavním líčení projevil lítost. Poškozenému napsal omluvný dopis a uvedl, že mu nechtěl ublížit. Poškozený přišel na oslavu, kam ho nikdo nezval a mladistvého si začal dobírat kvůli stylu tance, poslechu hudby a cestou domů ho hecoval a chvástal se, že by ho „složil“ i jednou rukou. Nakonec šli oba na trávník a zaútočili na sebe. Mladistvý žádné poranění neutrpěl.

Soud pro mládež mladistvému uložil podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku a § 24 odst. 1 písm. i) ZSM a § 31 odst. 1 ZSM úhrnné trestní opatření odnětí

⁶⁰⁵ § 167 odst. 1 tr. řádu.

⁶⁰⁶ § 170 odst. 1 tr. řádu.

svobody podmíněně odložené na zkušební dobu ve výměře 6 měsíců, kdy podle § 33 odst. 1 ZSM mu byla stanovena zkušební doba v trvání 1 roku.⁶⁰⁷

11.3.2. Ublížení na zdraví – příklad z praxe č. 2

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město podalo dne 2. 4. 2019 obžalobu na dva muže, přičemž jeden byl mladistvý. Tito dva muži dne 30. 12. 2018 nejprve slovně, následně i fyzicky napadli muže, kterému rovněž odcizili krabičku cigaret a peněženku. Mladistvý přitom již byl v minulosti pravomocně uznán vinným z provinění loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s proviněním výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a bylo mu uloženo úhrnné trestní opatření odnětí svobody v trvání 16 měsíců s podmíněným odložením na zkušební dobu 2,5 roku za současného vyslovení dohledu probačního úředníka. Již plnoletý pachatel byl v minulosti, v době, kdy byl mladistvý, uznán vinným z provinění ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku a z provinění výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku spáchaného formou spolupachatelství, za což mu bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání 3 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 1 roku.

Jednání bylo nejprve právně kvalifikováno jako zločin (resp. provinění) loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, v jednočinném souběhu s přečinem (proviněním) výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, ve formě spolupachatelství. Později však jednání bylo ve vztahu k oběma pachatelům překvalifikováno jako provinění (resp. přečin) ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku, spáchané v jednočinném souběhu s proviněním (přečinem) výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, vše spáchané formou spolupachatelství podle § 23 odst. 1 tr. zákoníku.

Ve věci se tedy konalo **společné řízení**. Řízení bylo vedeno vazebně, mladistvý byl dne 14. 2. 2019 **vzat do vazby**.⁶⁰⁸ Byla zamítnuta i stížnost proti usnesení o vzetí do vazby⁶⁰⁹ a v průběhu řízení byl mladistvý i nadále ve vazbě ponecháván.⁶¹⁰

⁶⁰⁷ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 70 Tm 9/2016.

⁶⁰⁸ Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 14. 2. 2019, sp. zn. 9 Ntm 1/2019.

⁶⁰⁹ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 7. 3. 2019, sp. zn. 7 Tmo 6/2019.

⁶¹⁰ Usnesení Okresního soudu v Plzni ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 9 Tm 3/2019.

Již plnoletý pachatel během výslechu uvedl, že dotyčného muže potkali v parku a ten jim začal nadávat. Potom za nimi běžel, zakopnul a spadl na zem. První mu dal pěstí mladistvý, který k muži přiběhl rychleji, potom ho udeřil i on. Uvedl, že o peněženke nic neví a projevil lítost. Mladistvý uvedl, že když přišel do parku, tak tam se jeho kamarád hádal s nějakým mužem. Ten muž je potom pořád pronásledoval, po chvíli se k němu celá parta několika kluků rozběhla a druhý z obviněných se začal s tímto mužem prát. Mladistvý uvedl, že viděl, jak mu spoluobviněný bere peněženku.

Již dospělému obžalovanému uložil soud úhrnný trest odnětí svobody v trvání 1 roku s podmíněným odkladem výkonu na 2,5 roku. Mladistvému však soud podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložil úhrnné trestní opatření odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Podle § 31 odst. 4 ZSM a podle § 5 odst. 3 a § 8 odst. 2 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody v platném znění byl mladistvý pro výkon tohoto trestního opatření zařazen **do zvláštního oddělení pro mladistvé.** ⁶¹¹

11.3.3. Loupež – příklad z praxe

Mladistvý požádal poškozeného o zapůjčení telefonu, který mu poškozený půjčil. Poté, co mu jej vrátil, si mladistvý všiml řetízku s přívěskem se znamením zvěrokruhu kozoroha, který měl poškozený na krku a po poškozeném požadoval jeho vydání. Poškozený odmítal řetízek vydat s tím, že jej má od dětství od své matky, na což mladistvý odvětil, že ho to nezajímá a na vydání řetízku trval. Přistoupil k poškozenému do bezprostřední vzdálenosti několika málo centimetrů a svou výzvu umocnil výhrůzkou, že pokud poškozený neuposlechne, „dá mu takovou, že se z toho pochčije,“ a že ho odtáhne do lesa, kde ho nechá, přičemž při jedné z výhrůžek napřáhl ruku a naznačil úder pěstí, což v poškozeném vyvolalo obavu o své zdraví a ze strachu řetízek vydal. Mladistvý tak poškozenému způsobil hmotnou škodu ve výši 900 Kč.

Jednání bylo právně kvalifikováno jako provinění loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM.

V hlavním líčení mladistvý projevil lítost, ale zároveň popíral, že se jednání stalo tak, jak je popisováno. Poškozený mu dlužil peníze a mladistvý

⁶¹¹ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 30. 5. 2019, sp. zn. 9 Tm 3/2019.

byl nervózní, protože už to trvalo asi dva týdny. Uvedl, že mu nevyhrožoval, jen mu to řekl důrazně a možná u toho máchal rukama.

Po provedeném dokazování uložil soud pro mládež mladistvému podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. j) ZSM a § 31 odst. 1 ZSM trestní opatření odnětí svobody ve výměře 12 měsíců podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem. Podle § 33 odst. 1 ZSM byla mladistvému stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců.⁶¹²

11.3.4. Vydírání – příklad z praxe

Mladistvý opakovaně pod pohrůzkou násilí a v několika případech i za užití násilí požadoval po invalidním důchodci peníze, alkoholické nápoje a další věci. Důchodce se obával i z důvodů své mentální retardace, že budou pohrůžky vyplněny, a tak mladistvému požadované věci poskytoval.

Celkově tak mladistvý poškozenému způsobil škodu ve výši 7 300 Kč. Dané jednání zároveň úmyslně sváděl na své kamarády a poškozeného nutil, aby lživě na služebně policii vypověděl, že ho k tomuto jednání nutily jiné osoby.

Mladistvý byl navíc přistižen hlídkou Policie ČR při řízení motorového vozidla, kdy po provedení orientační dechové zkoušky bylo zjištěno vyšší množství alkoholu v dechu.

Tato všechna výše uvedená jednání byla právně kvalifikována jako provinění vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, provinění křivého obvinění podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku a provinění ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku.

Soud pro mládež mladistvého uznal vinným a podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a za použití § 24 odst. 1 písm. j) ZSM byl odsouzen k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 6 měsíců. Podle § 33 odst. 1 ZSM se výkon trestního opatření podmíněně odložil na zkušební dobu 18 měsíců s dohledem probačního úředníka.⁶¹³

11.3.5. Porušování domovní svobody – příklad z praxe č. 1

Mladistvý ve třech případech vnikl se svými dvěma mladistvými kamarády, kteří jsou projednáváni samostatně, do bytů, a to tím způsobem,

⁶¹² Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 13. 9. 2018, sp. zn. 70 Tm 2/2018.

⁶¹³ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 8. 4. 2014, sp. zn. 70 Tm 2/2014.

že v prvním případě bez poškození vytlačili plastové okno, avšak na místě byli vyrušeni poškozeným.

Ve druhém případě pomocí nezjištěného předmětu vypáčili plastové balkonové dveře, čímž poškodili spodní kovový jistící háček, a z bytu následně odcizili LCD televizor v hodnotě 4 000 Kč, počítačový monitor v hodnotě 1 800 Kč a finanční hotovost ve výši 1 000 Kč, tím způsobili poškozenému škodu na odcizení ve výši 10 796 Kč a škodu na poškození ve výši 230 Kč.

Ve třetím případě se pokusili vniknout do bytu tím způsobem, že jeden z mladistvých zadní částí svého těla vytlačil bez poškození uzavřené plastové okno, čímž došlo ke shození 2 ks reproduktorů z pracovního stolu na zem a poškození jednoho kusu z nich, avšak vzhledem k tomu, že zde byli vyrušeni, do bytu nevnikli a z místa činu utekli. Tímto jednáním způsobili škodu na poškození ve výši 600 Kč.

Celková škoda tak dosáhla částky 6 800 Kč. Jednání bylo právně kvalifikováno jako pokračující provinění porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod body 1 a 3 ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, v souběhu s pokračujícím proviněním krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod body 1 a 3 ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

Mladistvému soud podle § 178 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, § 24 odst. 1 písm. j) ZSM a § 31 odst. 1 ZSM uložil trestní opatření odnětí svobody v trvání 9 měsíců s dohledem, kdy podle § 33 odst. 1 ZSM mu byla stanovena zkušební doba v trvání 12 měsíců.⁶¹⁴

11.3.6. Porušování domovní svobody – příklad z praxe č. 2

Obžalovaný mladistvý společně s dalšími dvěma kamarády vnikl na pozemek rodinného domu, poškodil oplocení a snažil se vloupat do garáže, přičemž poškodil levou část plechových dveří. Z neuzavřené dílny pak odcizil věci v hodnotě 2 800 Kč a poškozením způsobil škodu 900 Kč. Všichni byli následně zadrženi Policií ČR. Tímto jednáním byla naplněna skutková podstata provinění porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku ve formě spolupachatelství a provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b) tr.

⁶¹⁴ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. 70 Tm 9/2015.

zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku ve formě spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku.

Mladistvému bylo uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání 4 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 14 měsíců za současného vyslovení dohledu probačního úředníka, v rámci kterého byl obviněný povinen respektovat podmínky stanovení v § 16 odst. 3 ZSM.

Podle § 18 odst. 1 písm. g) ZSM bylo mladistvému uloženo, aby se ve svém volném čase podrobil programu sociálního výcviku pro mladistvé a byla mu rovněž stanovena povinnost nahradit škodu.⁶¹⁵ Dne 19. 9. 2019 však bylo rozhodnuto, že se mladistvý ve zkušební době podmíněného odsouzení **neosvědčil**, a je tedy povinen vykonat trestní opatření odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Pro výkon tohoto trestního opatření byl zařazen do věznice s ostrahou (v době přeměny trestu již nebyl mladistvý).⁶¹⁶

11.3.7. Pohlavní zneužití – příklad z praxe č. 1

Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 9 podalo obžalobu na mladistvého, který vykonal soulož se svou nezletilou přítelkyní, a to i přesto, že věděl, že ještě nedosáhla věku patnácti let. Nezletilá navíc otěhotněla, přičemž těhotenství bylo odhaleno až ve chvíli, kdy ho již nebylo možné ukončit. Mladistvý se tedy dopustil provinění pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM.

Soud pro mládež nakonec po provedeném dokazování podle § 12 písm. b) ZSM upustil od uložení trestního opatření a podle § 15 odst. 1, odst. 2 písm. e) ZSM a § 20 odst. 1 ZSM uložil mladistvému napomenutí s výstrahou.⁶¹⁷

11.3.8. Pohlavní zneužití – příklad z praxe č. 2

Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 9 podalo obžalobu na mladistvého, který ve dvou případech vědomě vykonal soulož s dítětem mladším 15 let, a dopustil se tak provinění pohlavního zneužití.

Mladistvý uváděl, že se s nezletilou seznámil na sociální síti Facebook, kdy z komunikace vyplynula určitá životní zkušenost nezletilé, která uváděla, že již pohlavní styk několikrát měla. Na základě toho dospěl mladistvý k závěru,

⁶¹⁵ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 21. 9. 2017, sp. zn. 9 Tm 9/2017.

⁶¹⁶ Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2017.

⁶¹⁷ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 70 Tm 6/2018.

že nezletilá musí být starší 15 let, i když mu napsala, že jí je teprve 13. Později však začala říkat, že jí již 15 let bylo. Když se následně setkali, nezletilá skutečně působila starší než 15 let. O svém věku dívka lhala i jeho rodičům, přátelům a dalším lidem, se kterými v průběhu společně stráveného víkendu přišla do kontaktu. Během takto společně strávených dnů došlo k pohlavnímu styku, kdy ho nezletilá aktivně po mladistvém vyžadovala a sama ho svedla. Po dané události se s ním již vídat nechtěla.

Po rozsáhle provedeném dokazování uznal soud mladistvého vinným a uložil mu podle § 187 tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 ZSM a 31 odst. 1 ZSM trestní opatření odnětí svobody v trvání 6 měsíců, přičemž podle § 33 odst. 1 ZSM byla stanovena zkušební doba v trvání jednoho roku.⁶¹⁸

11.3.9. Krádež – příklad z praxe č. 1

Mladistvý se dopustil přečinu krádeže tím, že přistoupil k poškozenému, který ležel na zemi, neboť upadl. Mladistvý mu nabídl pomoc, přičemž v nepozorovaném momentě poškozenému rozeplnul pánskou kabelu, kterou měl poškozený připevněnou popruhem na těle a z této kabely mu bez použití násilí odcizil zápisník a mobilní telefon.

Mladistvý se navíc daného jednání dopustil přesto, že již byl v minulosti za provinění krádeže odsouzen a bylo mu uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání 2 měsíců se zkušební dobou 12 měsíců.

Soud pro mládež uznal mladistvého vinným z provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM a byl odsouzen podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. a) ZSM a § 26 odst. 1 ZSM a za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestnímu opatření obecně prospěšných prací ve výměře 150 hodin. Podle § 26 odst. 1 ZSM, za použití § 15 odst. 1, odst. 2 písm. b) ZSM a § 17 odst. 1 ZSM bylo mladistvému rovněž uloženo výchovné opatření v podobě povinnosti absolvovat probační program.⁶¹⁹

11.3.10. Krádež – příklad z praxe č. 2

Mladistvý se dopustil pokračujícího provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, pokračující provinění poškození cizí věci podle § 228 odst.

⁶¹⁸ Rozsudek Obvodního soud pro Prahu 9 ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. 70 Tm 2/2016.

⁶¹⁹ Rozsudek Obvodního soud pro Prahu 9 ze dne 9. 9. 2019, sp. zn. 70 Tm 5/2019.

1 tr. zákoníku a provinění neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, a to celkem 14 dílčími útoky. Mladistvý měl úmyslně odcizit zboží, věci a peníze v celkové výši 39 771 Kč a úmyslným poškozením způsobit škodu v celkové výši 18 850 Kč.

Mladistvý byl zadržen Policií České republiky. Soud však ve vazebním zasedání přihlédl k tomu, že se jedná o osobu mladistvou (ačkoli těsně před dosažením zletilosti), a k doznání mladistvého a přijal slib mladistvého podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. řádu a ze **zadržení** jej propustil.⁶²⁰ Dne 27. 7. 2019 však bylo ve vazebním zasedání rozhodnuto, že se mladistvý **bere do vazby**,⁶²¹ neboť mladistvý byl opět zajištěn v souvislosti s další trestnou činností. Mladistvý navíc neustále utíkal z výchovných zařízení, když v minulosti utekl již 28x a byl velmi problematický. Stížnost proti usnesení o vzetí do vazby Krajský soud v Plzni zamítl.⁶²² Dne 24. 9. 2019 pak byl mladistvý z vazby **propuštěn** za současného přijetí písemného slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. řádu a stanovení dohledu probačního úředníka podle § 73 odst. 1 písm. c) tr. řádu.⁶²³

V době, kdy byla věc rozhodována, bylo mladistvému již 18 let a 18 dní, a soud pro mládež tak vydal **trestní příkaz**. Tímto trestním příkazem byl mladistvý uznán vinným z pokračujícího provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, pokračujícího provinění poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku a provinění neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku a bylo mu uloženo úhrnné trestní opatření odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon byl podle § 33 odst. 1 ZSM a § 84 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 2 let za současného stanovení dohledu probačního úředníka. Rovněž byla stanovena povinnost nahradit škodu.⁶²⁴

11.3.11. Podvod – příklad z praxe

Mladistvý ve třech případech napsal na internetový portál inzerát, že prodává mobilní telefon značky iPhone. Když našel zájemce, odeslal jim zásilku, ve které bylo zabalené opotřebované kolečko od kolečkových bruslí bez hodnoty. Dané částky však byly včas zajištěny a mladistvému vyplaceny nebyly.

⁶²⁰ Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 28. 6. 2019, sp. zn. 9 Ntm 2/2019.

⁶²¹ Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 27. 7. 2019, sp. zn. 9 Ntm 3/2019.

⁶²² Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 36 Tmo 4/2019.

⁶²³ Usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 24. 9. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2019.

⁶²⁴ Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-město ze dne 4. 10. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2019.

Na tomto případě tak lze pozorovat již větší promyšlenost daného jednání a připravenost, na rozdíl například od klasické prosté krádeže. Jednání bylo posouzeno jako pokus provinění podvodu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 209 odst. 1 tr. zákoníku.

K danému jednání se mladistvý doznal. Na internetu zjistil, že se takové věci běžně dělají a chtěl zkusit, zda to bude fungovat i jemu. Neměl v úmyslu nikomu způsobit škodu a peníze nechtěl vyzvednout.

Soud pro mládež mladistvému uložil podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, za použití § 24 odst. 1 písm. i) ZSM a § 31 odst. 1 ZSM trestní opatření odnětí svobody ve výměře 3 měsíců, kdy podle § 33 odst. 1 ZSM mu byla stanovena zkušební doba ve výměře 1 roku.⁶²⁵

11.3.12. Poškození cizí věci – příklad z praxe

Mladistvý začal kopat do elektrické rozvodné skříně, čímž poškodil její plastová dvířka. Ta následně vytrhl. Daným jednáním způsobil poškození společnosti škodu ve výši 5 798 Kč. Tím, že následně vytržený čelní spodní plastový kryt poté odhodil do skleněné výplně vchodových dveří, způsobil poškození majitelce domu škodu 1 034 Kč.

Dané jednání tak bylo kvalifikováno jako jednak provinění výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a jednak provinění poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku.

V hlavním líčení mladistvý uvedl, že jednání spáchal z nudy. Uvědomoval si, že to neměl dělat a řekl, že se v budoucnu již další trestné činnosti nechce dopouštět.

Soud pro mládež podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 31 odst. 1 ZSM a § 24 odst. 1 písm. j) ZSM uložil mladistvému úhrnné trestní opatření odnětí svobody ve výměře 2 měsíců. Podle § 33 odst. 1 ZSM mu byla stanovena zkušební doba s dohledem ve výměře 18 měsíců. Dále mu podle § 15 odst. 1, odst. 2 písm. d) ZSM a § 19 odst. 1 písm. e) ZSM bylo uloženo, po dobu trvání zkušební doby podmíněného odsouzení výchovné

⁶²⁵ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 13. 1. 2016, sp. zn. 70 Tm 21/2015.

omezení, a to neužívat návykové látky, za současné povinnosti podrobovat se testům na tyto látky v rámci dohledu probačního úředníka.⁶²⁶

11.3.13. Neoprávněné opatření platební karty – příklad z praxe

Mladistvý v místě svého trvalého bydliště prostřednictvím sítě internet v úmyslu získat různé elektronické zboží, po převedení finanční hotovosti z bankovního účtu vedeného u společnosti Equa Bank, prostřednictvím údajů z platební karty vystavené na jméno poškozeného, které získal nezjištěným způsobem, zadával postupně platby v celkové výši 113 969 Kč, kdy tyto finanční operace byly vydavatelskou bankou zastaveny z důvodu podezřelých finančních transakcí, a platební karta byla zablokována.

Při všech objednávkách mladistvý uvedl své jméno, trvalou adresu, telefon a e-mail. Dále prostřednictvím internetu s cílem získat různé druhy blíže nespecifikovaného zboží, po převedení finanční hotovosti z bankovních účtů třetích osob, nejméně ve dvou případech si na blíže nezjištěném místě neoprávněně opatřil identifikační údaje k minimálně dvěma platebním kartám vydaných společností UniCredit Bank Czech Republic, a. s.

Celkem tak způsobil škodu ve výši 159 988,30 Kč. Jednání bylo kvalifikováno jako pokračující provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM, v jednočinném souběhu s proviněním neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM.

Soud pro mládež mladistvého uznal vinným a odsoudil ho podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku, za použití § 24 odst. 1 písm. j) ZSM a § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání 10 měsíců, které bylo podmíněně odloženo na zkušební dobu s dohledem. Podle § 33 odst. 1 ZSM mu byla stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců.⁶²⁷

11.3.14. Drogová kriminalita – příklad z praxe

Mladistvá poskytla v areálu výchovného ústavu pro mládež dvěma dalším mladistvým pervitin. K aplikaci jim přinesla i injekční stříkačku, pomocí které si obě mladistvé pervitin aplikovaly.

⁶²⁶ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 11. 2. 2015, sp. zn. 70 Tm 1/2015.

⁶²⁷ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 20. 12. 2018, sp. zn. 70 Tm 7/2018.

Následující den tato mladistvá v areálu výchovného ústavu pro mládež hrubými a velmi vulgárními výroky slovně napadala a urážela svoji třídní učitelku, které v průběhu vyučovací hodiny, po předchozím slovním napadání a urážení, poté, co si stoupla na školní lavici, vyhrožovala opakovaně zabitím a podříznutím. Dále obdobně napadala i asistenta pedagoga, který ji napomínal pro nevhodné chování ve výuce – v jiné vyučovací hodině, zejména za postávání na lavici a kouření cigarety a tomuto rovněž vyhrožovala zabitím a zapíchnutím nožem, když pro umocnění výhrůžek po asistentovi pedagoga házela židle. Pak také zabitím vyhrožovala i své vychovatelce.

Jednání bylo kvalifikováno jednak jako provinění nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a § 6 odst. 1 ZSM a jednak jako provinění nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1 tr. zákoníku a § 6 odst. 1 ZSM.

Mladistvá se k danému jednání z části doznala, přičemž však popřela, že by stála na lavici a vyhrožovala zaměstnancům výchovného ústavu pro mládež zabitím. Uvedla, že se mohlo jednat o abstinenční účinky.

Na základě provedeného dokazování uznal soud pro mládež mladistvou vinnou a podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 24 odst. 1 písm. j) a § 31 odst. 1 ZSM byla odsouzena k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody podmíněně odloženému na zkušební dobu s dohledem ve výměře 18 měsíců. Podle § 33 odst. 1 ZSM byla stanovena zkušební doba ve výměře 3 roky. Podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zákoníku se mladistvé uložilo ochranné ambulantní protitoxikomanické léčení.⁶²⁸

11.3.15. Maření výkonu úředního rozhodnutí – příklad z praxe

Mladistvý nejméně v pěti případech řídil motorové vozidlo, a to přesto, že si byl vědom skutečnosti, že mu byla rozhodnutím Magistrátu hl. m. Prahy, odboru dopravněsprávních činností, oddělení přestupkového řízení, uložena mimo jiné i sankce spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 9 měsíců.

Mladistvý uvedl, že si dané vozidlo koupil přes inzerát a chtěl se s ním projet, opravit ho a začít ho řídit až poté, co mu bude 18 let a udělá si řidičský průkaz. K jednáním se doznal a projevil lítost.

⁶²⁸ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 12. 12. 2017, sp. zn. 70 Tm 9/2017.

Soud pro mládež uznal mladistvého vinným a uložil mu podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, § 31 odst. 1 ZSM a § 24 odst. 1 písm. j) ZSM úhrnné trestní opatření v trvání 4 měsíců, kdy podle § 33 odst. 1 ZSM se výkon trestu podmíněně odložil na zkušební dobu 1 roku s dohledem.

Zároveň podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. d) ZSM bylo mladistvému uloženo trestní opatření propadnutí věci, a to daného motorového vozidla, svazku klíčů od vozidla a osvědčení o registraci vozidla. Dále podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku a § 24 odst. 1 písm. e) ZSM mu bylo uloženo trestní opatření spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu 1 roku.⁶²⁹

Na daném příkladě lze pozorovat, že za takového jednání bylo mladistvému uloženo hned několik trestních opatření. To podporuje závěr, že se jedná skutečně o nebezpečné jednání, které nemůže být mladistvým tolerováno, neboť tak mohou způsobit vážné a smrtelné nehody sobě i ostatním účastníkům silničního provozu.

11.3.16. Výtržnictví – příklad z praxe

Po probíhajícím konfliktu na střeše obchodního centra, kde bylo přítomno mnoho mladistvých, zaútočila mladistvá společně se svou kamarádkou na poškozenou, kterou strhla k zemi. Obě jí udělily několik úderů a kopů, a to v takové intenzitě, že ji omezily v obvyklém způsobu života po dobu delší jednoho týdne.

Jednání bylo právně kvalifikováno jako provinění ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM v jednočinném souběhu s proviněním výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku ve spojení s § 6 odst. 1 ZSM.

Po provedeném dokazování soud pro mládež podle § 14 odst. 1, odst. 2 ZSM podmíněně upustil od uložení trestního opatření a stanovil zkušební dobu v trvání 12 měsíců. Podle § 15 odst. 1, odst. 2 písm. b) ZSM a § 17 odst. 1, odst. 2 ZSM bylo mladistvé uloženo výchovné opatření v podobě povinnosti ve zkušební době absolvovat probační program.⁶³⁰

⁶²⁹ Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 8. 7. 2015, sp. zn. 70 Tm 10/2015.

⁶³⁰ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 7. 1. 2019, sp. zn. 70 Tm 9/2018.

11.3.17. Děti – příklad z praxe č. 1

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město podalo v září 2017 návrh na uložení dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM.

Z předloženého spisu vyplynulo, že nezletilý slovně a fyzicky napadl svoji matku, kterou urážel hanlivými a vulgárními výrazy, chytil ji pod krkem a za vlasy a vyhrožoval jí zabitím. Podobným způsobem zaútočil i na svou sestru, kterou navíc škrábal, kousal a ohrožoval ji kuchyňským nožem, navíc jí přitom vyhrožoval zabitím. Matka utrpěla psychickou újmu a pohmoždění krku, sestra pohmoždění ruky, které si vyžádalo prvotní lékařské ošetření. Vzhledem k tomu, že nezletilý byl osobou trestně neodpovědnou pro nedostatek věku, policejní orgán usnesením věc podle § 159a odst. 2 tr. řádu z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu odložil.

Z dalšího šetření bylo zjištěno, že nezletilý je problematický. Doma se projevuje vzdorem, objevují se u něj ataky vzteku, rodiče napadl fyzicky již několikrát. Násilně se projevil již ve škole. Pro toto své chování byl několikrát psychiatricky zkoumán a aktuálně je hospitalizován v psychiatrické léčebně. V minulosti byl pro výchovné problémy na přání rodičů umístěn na 2 měsíce ve středisku výchovné péče, po jeho návratu bylo jeho chování lepší, ale poté opětovně došlo ke zhoršení. Ve škole mu byl zabaven i nůž. Nezletilý je opravdu velmi agresivní. Při výslechu uvedl, že si je vědom toho, že mlátí své rodiče. Vypověděl, že mlátí všechny, kteří ho něčím naštvou. Neví, proč tento vztek má. Ze znaleckého posudku mj. vyplynulo, že rodiče pro nezletilého nejsou autoritou.

Toto jednání bylo právně kvalifikováno jako čin jinak trestný, který vykazuje znaky přečinu nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

Soud pro mládež po rozsáhle provedeném dokazování dospěl k závěru, že jediným vhodným opatřením, které je aktuálně možné nezletilému uložit, je ochranná výchova. Nezletilý by momentálně nezvládl návrat k rodičům, a to ani v kombinaci s dohledem probačního úředníka. Znalci vyhodnotili pobyt nezletilého na svobodě jako potenciálně nebezpečný, neboť jeho agresivní jednání graduje.

Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 16. 1. 2018 byla tedy nezletilému nařízena podle § 93 odst. 1 písm. f), odst. 3 ZSM **ochranná výchova**. Tento rozsudek byl následně i potvrzen rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 4. 2018.⁶³¹

11.3.18. Děti – příklad z praxe č. 2

V tomto případě jedenáctiletý nezletilý začal společně se svým kamarádem v prostorách obchodního centra slovně útočit na jejich dva společné kamarády. V prodejně s elektronikou jim navíc oba nezletilí začali podkopávat nohy a ještě vulgárněji je urážet a jednoho z poškozených navíc nezletilý opakovaně udeřil otevřenou dlaní do hlavy. Toto jednání bylo právně kvalifikováno jako čin jinak trestný, který vykazuje znaky trestného činu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku.

Policejní orgán usnesením věc podle § 159a odst. 2 tr. řádu z důvodu uvedeném v § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu odložil a Okresní státní zastupitelství Plzeň-město podalo návrh na uložení napomenutí s výstrahou podle § 93 odst. 1 písm. c) ZSM.

Nezletilý se k jednání doznal. Uvedl, že ví, že se do lidí nemá kopat, ale ten chlapec mu předtím něco udělal. Ve škole není moc úspěšný, protože se mu tam nelíbí. V současné době je nad ním vysloven dohled, neboť rodiče, když bydleli ve společné domácnosti, nezajišťovali řádnou docházku nezletilého do školy a zanedbávali povinnou preventivní lékařskou péči. V minulosti se nezletilý dopustil drobné krádeže. Aktuálně dochází 1x měsíčně na pohovor k sociální kurátorce. Pochází z 8 sourozenců, je svěřen do péče otce, který je poživitelem důchodu pro invaliditu III. stupně a dávek pomoci v hmotné nouzi.

Po provedeném dokazování uložil Okresní soud Plzeň-město nezletilému podle § 93 odst. 1 písm. c) ZSM **napomenutí s výstrahou**. Podle § 93 odst. 1 písm. a) ZSM dále uložil nezletilému výchovné opatření spočívající v **povinnosti absolvovat osobnostně rozvojovou skupinu pro děti OPAK**, realizovanou společností Arteda, z. s.⁶³²

Oddělené řízení bylo vedeno i proti jeho kamarádovi, se kterým se daného jednání dopustil. Tento nezletilý v minulosti již před soudem pro mládež byl také

⁶³¹ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 16. 1. 2018, sp. zn. 9 Rod 13/2017 ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 17. 4. 2018, sp. zn. 7 Rodo 1/2018.

⁶³² Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 16. 10. 2018, sp. zn. 9 Rod 15/2018.

projednáván, když udeřil vrstevníka pěstí do obličeje. Za toto jednání mu tenkrát soud pro mládež uložil napomenutí s výstrahou. K jednání se nezletilý doznal. Uvedl, že mu „ujely nervy“. Připustil, že má sklony k agresivnímu chování, údajně na to bere i léky. Soud po provedeném dokazování rozhodl tak, že podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM uložil nezletilému výchovné opatření spočívající v **dohledu probačního úředníka**.⁶³³

11.3.19. Děti – příklad z praxe č. 3

V tomto případě se třináctiletý nezletilý dopustil jednání, které bylo vyhodnoceno jako čin jinak trestný, který vykazuje znaky pokračujícího přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Daného jednání se nezletilý dopustil tím, že poté, co mu ve škole byla vedením školy zabavena elektronická cigareta, telefonicky kontaktoval svého nezletilého spolužáka, od kterého vyžadoval finanční částku 1 100 Kč jako finanční náhradu za tuto cigaretu. Nezletilému spolužákovi tak opakovaně vyhrožoval, když mu říkal, že „pokud mu do pátku nepřinese 1 100 Kč, tak se bude koupat ve vlastní krvi a probodá ho nožem.“ Rovněž mu říkal, že „přijde s partou cikánů a zbije ho“ a že „přijde jeho táta a ten ho zmlátí“. Nezletilý poškozený pak z obavy o své zdraví předal nezletilému finanční částku 600 Kč.

Vzhledem k tomu, že se jednání dopustila osoba trestně neodpovědná z důvodu nedostatku věku, rozhodl policejní orgán o odložení věci podle § 159a odst. 2 tr. řádu z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu. Okresní státní zastupitelství Plzeň-město pak podalo návrh na uložení dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM.

Nezletilý se k danému jednání nedoznal. Vinu se snažil opakovaně svádět na ostatní. Jeho postoj svědčí o tom, že si dostatečně neuvědomuje následky svého jednání. Po provedeném dokazování uložil nezletilému soud pro mládež podle § 93 odst. 1 písm. a) ZSM ve spojení s § 18 odst. 1 písm. c) ZSM **výchovnou povinnost vykonat bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost ve prospěch ZOO Plzeň ve výměře 15 hodin**.

Proti tomuto rozsudku si však nezletilý podal prostřednictvím svého opatrovníka odvolání, a rozsudek byl změněn tak, že nezletilému byla podle § 93 odst. 1 písm. d) ZSM uložena **povinnost absolvovat osobnostně rozvojovou**

⁶³³ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. 9 Rod 17/2018.

skupinu pro děti OPAK. Odvolací soud dospěl k závěru, že toto opatření bude pro nezletilého vhodnější, neboť je nutno napomoci pozitivně ovlivnit vývoj nezletilého.⁶³⁴

11.3.20. Děti – příklad z praxe č. 4

Okresní státní zastupitelství v Mladé Boleslavi podalo návrh na uložení dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. e) ZSM. Nezletilý v dubnu 2019 po předchozí rozeprě fyzicky napadl poškozeného, a to opakovanými údery pěstí do pravé poloviny obličeje, oka a lící kosti, čímž poškozenému způsobil četná zranění a ten se musel podrobit operaci s následnou obvyklou dobou léčení 4 – 5 týdnů s omezením v běžném způsobu života po dobu 3 týdnů s možnými trvalými následky ve smyslu deformace obličeje poškozeného.

Jednání bylo právně posouzeno jako čin jinak trestný vykazující znaky přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku. Podle § 159a odst. 2 tr. řádu s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. d) tr. řádu bylo trestní stíhání usnesením policejního orgánu odloženo. V rámci rozhodování o příslušnosti bylo rozhodnuto, že občanskoprávní řízení bude konat Okresní soud Plzeň-město.

Nezletilý se k jednání doznal a projevil lítost. Soud pro mládež dospěl k závěru, že je třeba, aby bylo na nezletilého výchovně působeno, aby nezletilý byl podpořen ve své socializaci, aby smysluplně trávil svůj volný čas a zažil pozitivní komunikaci ve skupině. Soud proto tedy uložil nezletilému podle § 93 odst. 1 písm. a) za použití § 18 odst. 1 písm. g) ZSM **výchovné opatření podrobit se ve svém volném čase osobnostně rozvojové skupině pro mládež OPAK.**⁶³⁵

11.4. Instituce pro mládež

Existují dva druhy institucí pro mládež, a to **střediska výchovné péče** (která jsem popisovala v kapitole 4.3.3.3.4.) a **zařízení institucionální výchovy**, kdy se zde jimi rozumí **diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov**

⁶³⁴ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 9 Rod 30/2018 ve znění Rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2019, sp. zn. 7 Rodo 2/2019.

⁶³⁵ Rozsudek Okresního soudu Plzeň-město ze dne 26. 11. 2019, sp. zn. 9 Rod 6/2019.

se školou a výchovný ústav.⁶³⁶ Tato střediska a zařízení úzce kooperují především s OSPODem a zajišťují jeho ochranu.⁶³⁷

Instituce pro mládež, neboli **zařízení pro děti, které vyžadují okamžitou pomoc**, jsou instituce, ve kterých probíhá nařízená ústavní či ochranná výchova. Umístění dítěte do některého z těchto zařízení by však mělo být až krajní možností.⁶³⁸ Mohou zde být umístěny osoby až do 26 let.⁶³⁹

V roce 2015 byly schváleny **standardy kvality péče o děti**⁶⁴⁰, které jsou závazným metodickým pokynem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jejich účelem je nastavit a udržet srovnatelnou úroveň kvality poskytované péče v jednotlivých zařízeních a tuto kvalitu postupně zvyšovat. Jsou aplikovatelné na všechny typy institucí.⁶⁴¹

Diagnostický ústav⁶⁴² zajišťuje diagnostické vyšetření úrovně dítěte, a to formou pedagogických a psychologických činností.⁶⁴³ Vykonává se zde ochranná výchova.⁶⁴⁴ Zároveň zajišťuje vzdělávání, kdy zkoumá stupeň dosažených znalostí a dovedností a činnost přizpůsobuje potřebám a zájmům dítěte. Zajišťuje rovněž terapeutické úkoly, které mají vést k narovnání sociálních vztahů a k nápravě dítěte prostřednictvím psychologických a pedagogických činností. Rovněž plní výchovné a sociální povinnosti, a to zejména ve vztahu k osobnosti dítěte, jeho rodinné situaci apod. Úzce spolupracuje s OSPODem. Osoba je sem

⁶³⁶ § 2 odst. 1 zák. č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³⁷ § 1 odst. 4 zák. č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³⁸ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 15.

⁶³⁹ § 2 odst. 6 ZVÚVOV.

⁶⁴⁰ Metodický pokyn, kterým se stanoví standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči č. j. MSMT-5805/2015.

⁶⁴¹ MYŠKOVÁ, Lucie. *Standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče a standardy kvality služeb ambulantních středisek výchovné péče*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2018. ISBN 978-80-7481-222-4, s. 10.

⁶⁴² § 5 ZVÚVOV.

⁶⁴³ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 17.

⁶⁴⁴ § 82 odst. 2 ZSM.

umístována zpravidla na 8 týdnů.⁶⁴⁵ Pro ty, kteří již ukončili povinnou školní docházku, se vytváří diagnostické třídy, kde probíhá příprava na budoucí povolání. Ve třídě je nejvíce 8 osob.⁶⁴⁶

Dětský domov⁶⁴⁷ se stará o děti s ohledem na jejich individuální potřeby. Zajišťuje péči o děti, které mají nařízenou ústavní výchovu,⁶⁴⁸ a které nemají vážné poruchy chování.⁶⁴⁹ Cílem dětského domova je zejména navrátit děti do jejich rodin a připravit je do samostatného života.⁶⁵⁰ Děti chodí do školy, která není součástí této instituce. Jsou sem umístovány děti od 3 do 18 let. Mohou sem být umístěny i matky s jejich dětmi.⁶⁵¹

Dětský domov se školou⁶⁵² je instituce, ve které jsou umístěny děti s nařízenou ústavní výchovou, děti, které mají vážné poruchy chování, nebo ty, které pro svou přechodnou či trvajícím duševní poruchu potřebují výchovně léčebnou péči. Rovněž jsou zde děti s uloženou ochrannou výchovou. Umisťují se sem děti zpravidla od 6 let až do ukončení školní docházky.⁶⁵³

Ve **výchovném ústavu**⁶⁵⁴ jsou děti starší 15 let, které trpí vážnými poruchami chování a u nichž byla nařízena ústavní či ochranná výchova. Ústav poskytuje výchovné, vzdělávací a sociální služby. Může sem být umístěno i dítě starší 12 let,⁶⁵⁵ kterému byla uložena ochranná výchova, a pokud se jeho chování jeví jako velmi závadové, tedy vykazuje velmi závažné poruchy chování, a není tedy možné jeho umístění do dětského domova se školou.⁶⁵⁶

⁶⁴⁵ § 5 odst. 6 ZVÚVOV.

⁶⁴⁶ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 17.

⁶⁴⁷ § 12 ZVÚVOV.

⁶⁴⁸ § 971 zákona č. 89/2012 Sb., OZ.

⁶⁴⁹ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 17.

⁶⁵⁰ Dětský domov Dolní Počernice [online], *Dětský domov Dolní Počernice* [cit. 6. 2. 2020], dostupné: <https://www.domovpocernice.cz/>.

⁶⁵¹ §13 odst. 3 ZVÚVOV.

⁶⁵² § 13 ZVÚVOV.

⁶⁵³ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2017, ISBN: 978-80-7481-203-3, s. 18.

⁶⁵⁴ § 14 ZVÚVOV.

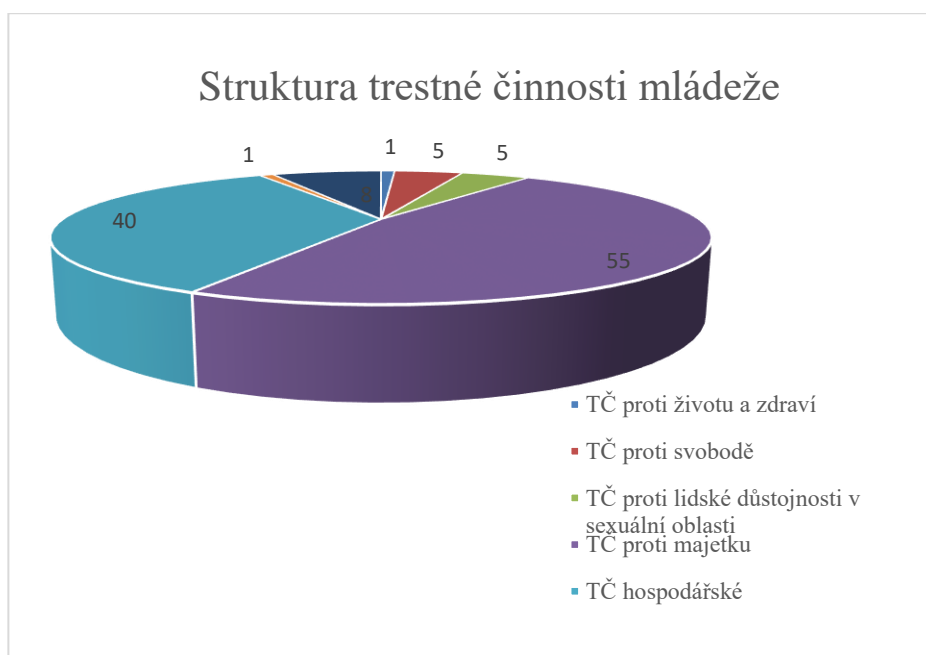
⁶⁵⁵ § 93 odst. 2 ZSM.

⁶⁵⁶ BALTAG, Tereza, HOCHLOVÁ, Nora, MYŠKOVÁ Lucie. *Porovnání systémů péče o delikventní děti a mládež v České republice, Německu, Velké Británii, Francii a Chorvatsku*.

11.5. Statistické údaje – Trestná činnost mládeže

V této přílohové kapitole představím vybrané statistické údaje. Tam, kde to bylo nezbytné, jsou statistické údaje vždy v rámci porovnání přepočteny na 100 000 osob tak, aby údaje byly dostatečně vypovídající. Uvádím zde nejprve grafy zobrazující strukturu trestné činnosti mládeže, kterou porovnávám i mezi Plzeňským krajem a Prahou, představují údaje o trestním stíhání mladistvých v zahraničních státech a porovnávám i trestnou činnost mládeže dle pohlaví.

Graf č. 13 – Struktura trestné činnosti mládeže

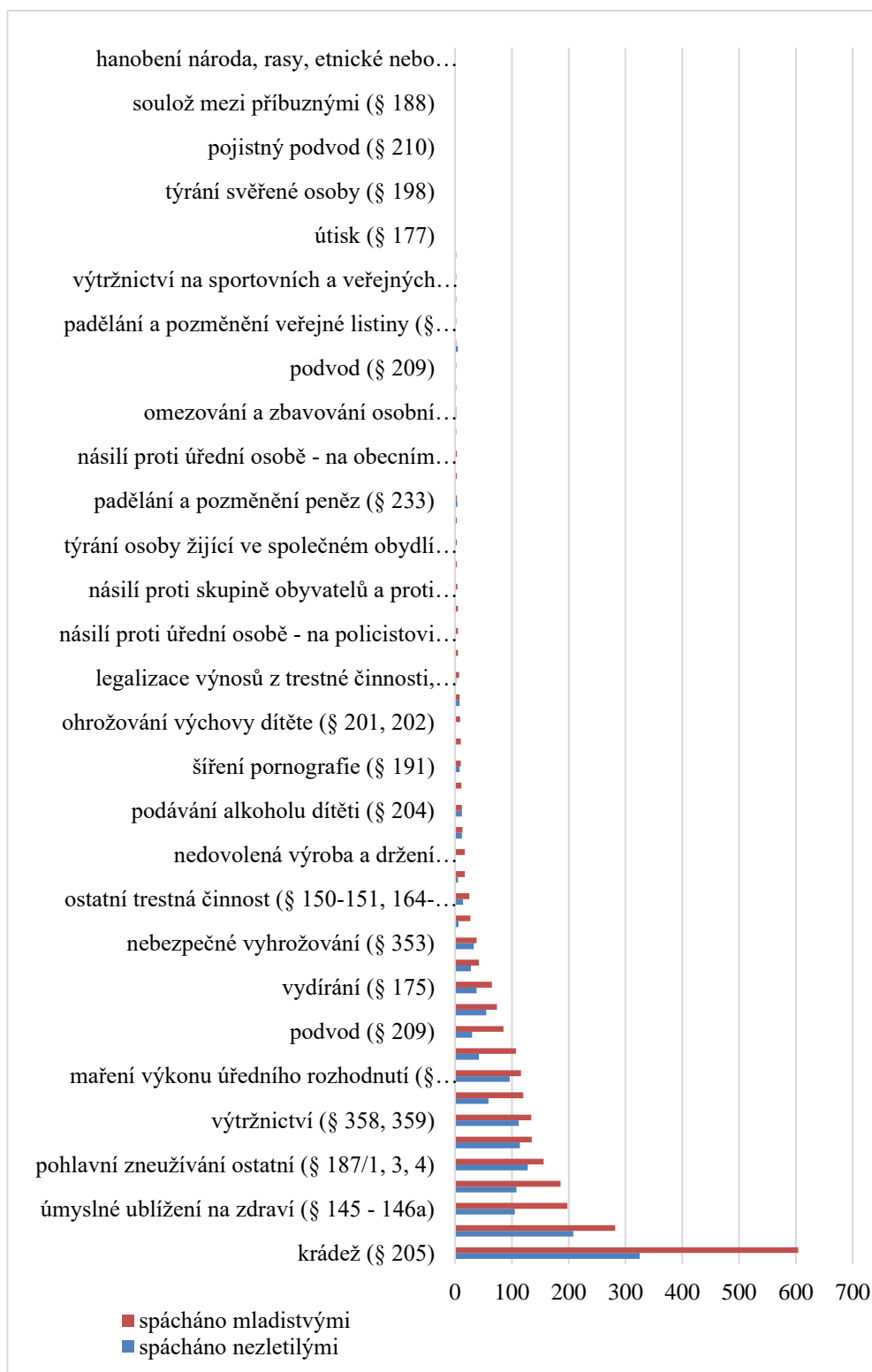

(Zdroj: *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že mládež se nejvíce dopouští majetkové trestné činnosti. Hospodářská trestná činnost je na druhém místě.

Následující graf zobrazuje komplexní ukazatel nejčastěji páchaných trestných činů, a to jak v kategorii mladistvých, tak v kategorii trestně neodpovědných dětí. Graf je řazen od těch nejméně páchaných trestných činů až po ty nejčastější. Je tak zřejmé, že nejvíce dochází ke krádeži (§ 205 tr. zákoníku), velmi často rovněž dochází k poškozování cizí věci (§ 228 tr. zákoníku) a následně k ublížení na zdraví (§ 145 tr. zákoníku).

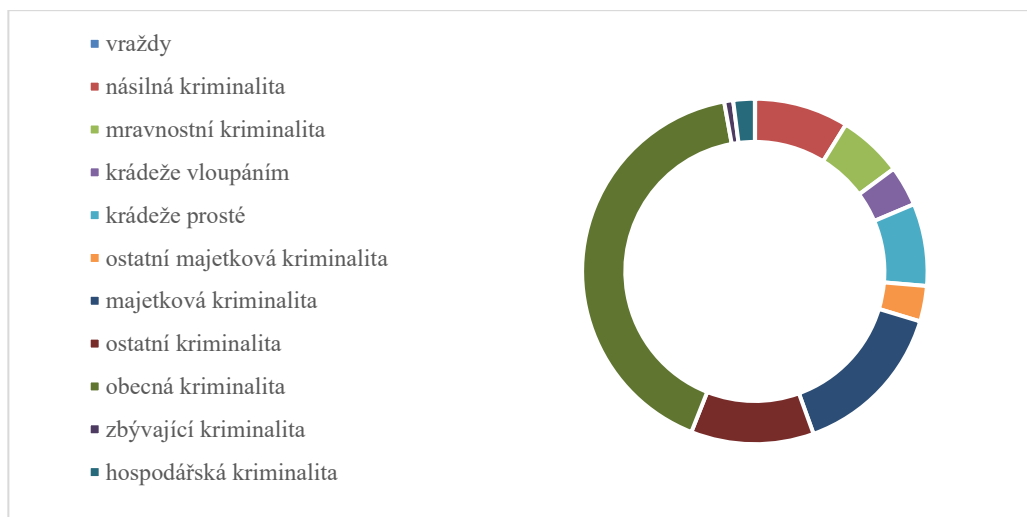
Graf č. 14 – Nejčastěji páchané trestné činy v komplexním vyobrazení

(Zdroj: *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

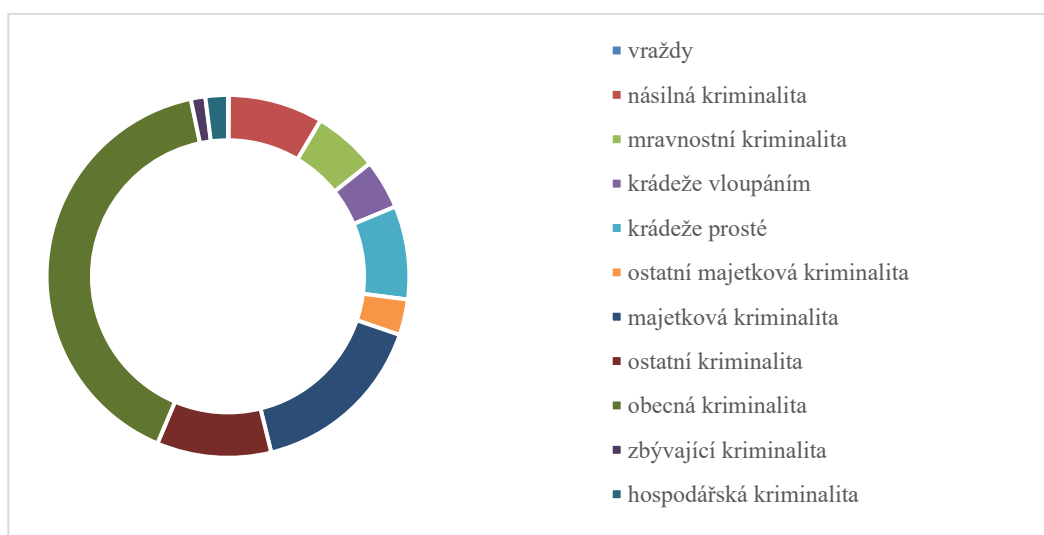
Následující grafy č. 15, 16 a 17 demonstrují rozložení jednotlivých druhů kriminality mezi dětmi mladšími 15 let, mladistvými do 18 let a následně v obou kategoriích dohromady. Je zřejmé, že struktura je, jak mezi dětmi mladšími 15 let, tak mezi mladistvými, prakticky totožná. Mladiství i děti se nejvíce dopouštějí obecné kriminality.

Graf č. 15 – Struktura trestné činnosti dětí do 15 let

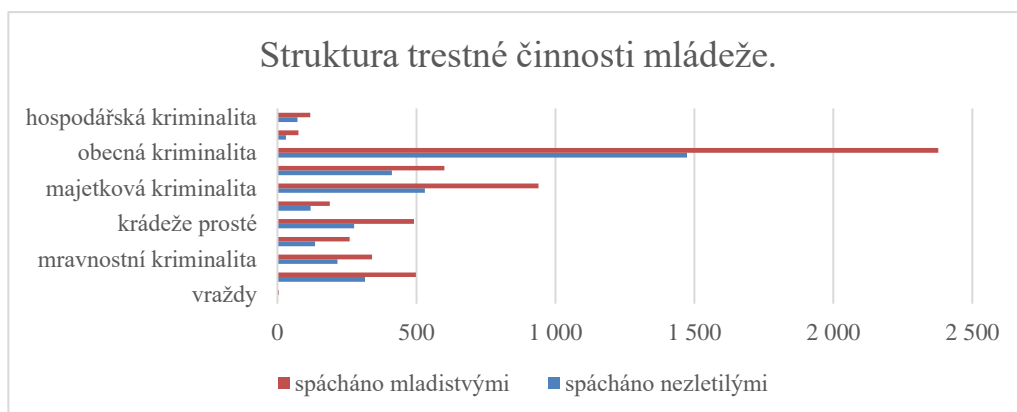
(Zdroj: *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

Graf č. 16 – Struktura trestné činnosti mladistvých do 18 let

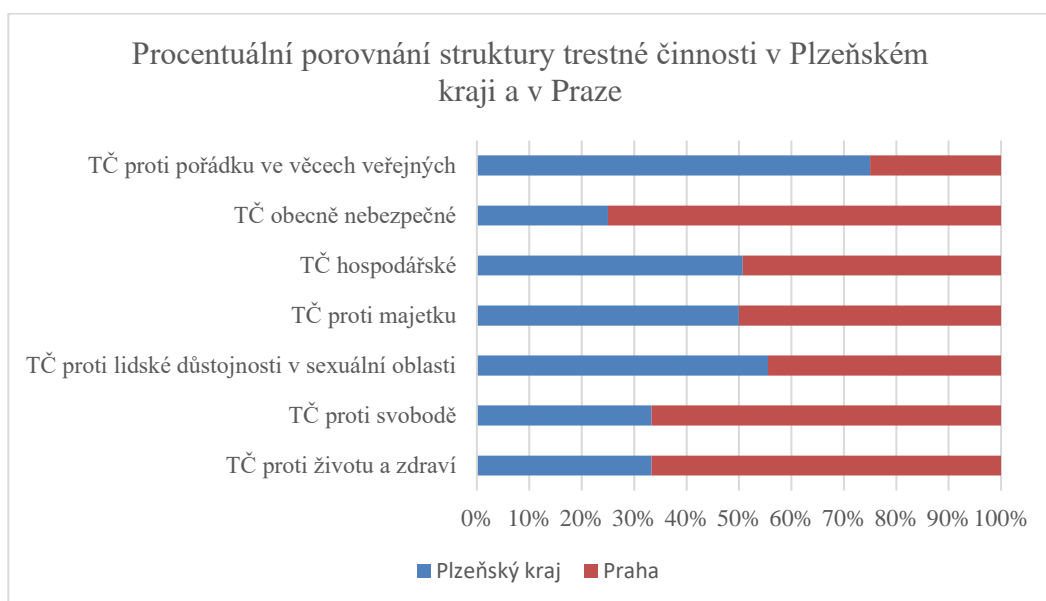
(Zdroj: *Policie České republiky: Statistické přehledy kriminality* [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

Graf č. 17 – Struktura trestné činnosti mládeže

(Zdroj: *Policie České republiky*: Statistické přehledy kriminality [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

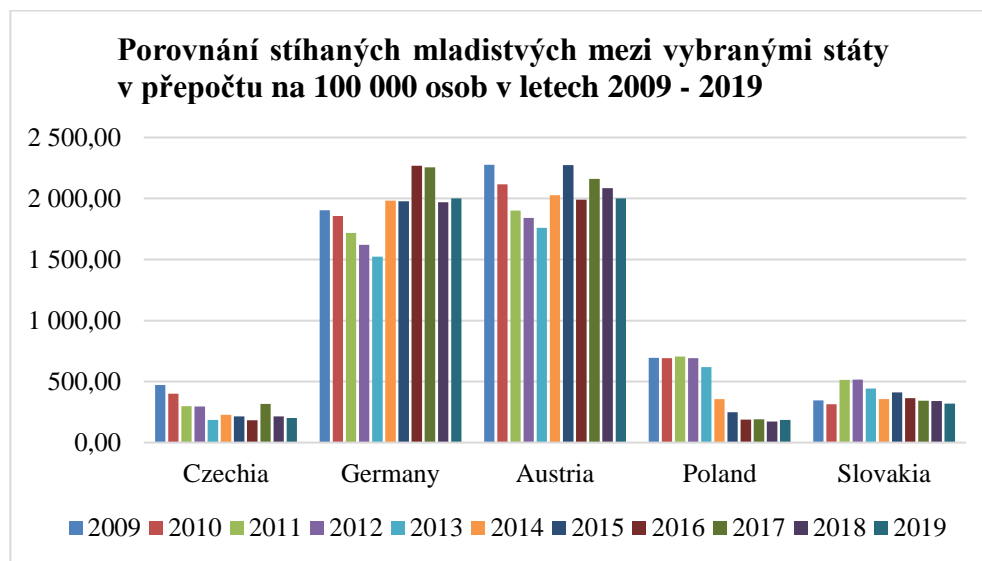
Graf č. 18 – Porovnání struktury trestné činnosti v Plzeňském kraji a v Praze

(Zdroj: *Policie České republiky*: Statistické přehledy kriminality [online]. [cit.21-3-2020]. Dostupné: <http://www.policie.cz/clanek/archiv-statistiky-statisticke-prehledy-kriminality.aspx>)

Výše uvedený graf znázorňuje porovnání struktury kriminality v rámci Plzeňského kraje a Prahy. Je zřejmé, že procentuální počet trestné činnosti proti majetku je v obou vybraných městech shodný. V Plzeňském kraji převládá množství trestné činnosti proti pořádku ve věcech veřejných. V Praze je oproti Plzeňskému kraji naopak procentuálně velké množství obecně nebezpečných trestných činů, trestných činů proti svobodě a trestných činů proti životu a zdraví.

Graf č. 19 – Porovnání stíhaných mladistvých mezi vybranými státy

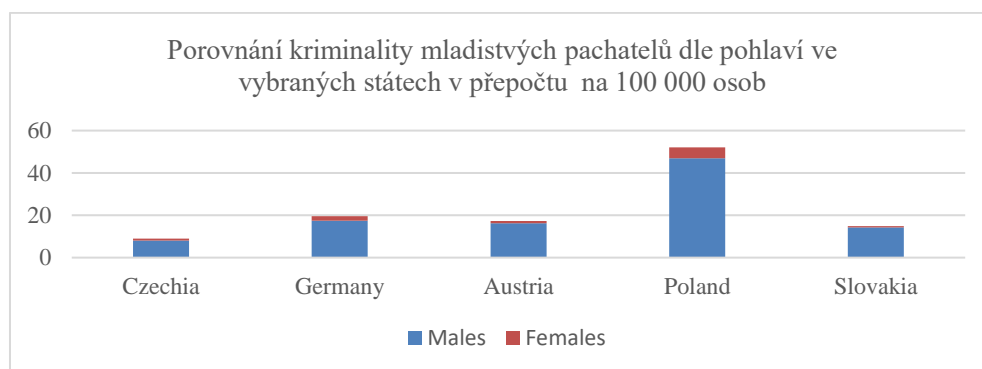

(Zdroj: *European Commission: Database – Eurostat* [online]. [cit.21-3-2020].

Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data/database>)

Kriminalitu mládeže jsem chtěla porovnat také se zahraničními statistickými údaji. Z výše uvedeného grafu č. 19 je zřejmé, že v Německu a Rakousku je zcela odlišná rozhodovací praxe a na mladistvé je působeno zcela odlišným způsobem, než je tomu v České republice, v Polsku a na Slovensku.

Graf č. 20 – Porovnání kriminality mladistvých pachatelů podle pohlaví ve vybraných státech

(Zdroj: *European Commission: Database – Eurostat* [online]. [cit.21-3-2020].

Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/data/database>)

Z tohoto grafu je zřejmé, že obecně se trestné činnosti nejvíce dopouštějí muži, a to i ve srovnání s vybranými státy. V Polsku je pak kriminalita mužů skutečně velmi vysoká.

11.6. Anonymizované podklady ke kazuistickým příkladům

Do této kapitoly jsem zařadila vybrané anonymizované podklady, kdy zejména z důvodu velkého množství těchto podkladů a jejich rozsahu jsem nakonec po úvaze vložila dokumenty jen k jednomu kazuistickému příkladu z každé kategorie, tedy k mladistvému pachateli a k dítěti a nechybí ani podklad ze slovenské právní úpravy.

11.6.1. České podklady – § 205 tr. zákoníku (mladistvý)

Obžaloba Okresního státního zastupitelství Plzeň – město

9 TM 9 / 2019

VAZBA

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město
Klicperova 13, 306 27 Plzeň
tel. 377 868 611; fax 377 868 612; e-mail podatelna@osz.plz.m.justice.cz; IS DS nxjahyn

Okresnímu soudu
Plzeň-město

OKRESNÍ SOUD PLZEŇ město 2 ZT 37/2019 - 101

DOŠLO 03 -09- 2019

krát: příl. kolky:

OBŽALOBA

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň - město podává podle § 176 odst. 1 tr. řádu obžalobu na obviněného

ml. [REDAKCE],

nar. [REDAKCE], občana ČR, trv. bytem [REDAKCE], t.č. ve vazbě ve Věznici Plzeň, Klatovská tř. 202,

ž e

1) dne 20.3.2019 kolem od 04:17 hodin v Plzni, ul. Lábkova 1066/40, v prostoru u nákladové rampy objektu Penny Market, nezjištěným předmětem vypáčil víko plechové bedny a odcizil z ní celkem 94 ks novin různých deníků v celkové hodnotě 1.558,- Kč (33 ks Blesk Západní Čechy, 3 ks Lidové noviny Čechy, 15 ks Mladá fronta Dnes Plzeň, 28 ks Plzeňský deník, 9 ks Právo Západní Čechy Plzeň a 6 ks Sport Čechy) a 143 ks časopisů různých titulů v celkové hodnotě 2.619,- Kč (46 ks AHA křížovky, 9 ks Čas pro hvězdy, 20 ks Chvilka pro tebe, 37 ks Pestrý svět, 15 ks Tina, 7 ks Vlasta a 9 ks Žena a život s dárkem), čímž způsobil společnosti Penny Market s.r.o., IČ: 64945880, se sídlem Počernická 257, 250 73 Radonice, škodu odcizením v celkové výši 4.177,- Kč a škodu poškozením ve výši 2000,- Kč,

2) dne 24.03.2019 v době od 18:38 hodin do 19:38 hodin v obchodním centru Olympia, Písecká 1, Plzeň odcizil mikinu Jersey Fancy velikosti S, kalhoty khaki barvy, velikosti S, bundu velikosti S, bundu velikosti M, kalhoty velikosti 36, kalhoty velikosti 32, triko Basicy velikosti M, triko Basicy velikosti L, triko Basicy velikosti L, 2 kusy trika Basicy velikosti L, kalhoty velikosti XL, triko Basicy velikosti M, kalhoty velikosti M tak, odstranil ze zboží bezpečnostní čipy, uložil si ho do batohu a z prodejny odešel bez zaplacení, čímž způsobil společnosti HM Hennes Mauritz, IČ: 26755475, škodu v celkové výši 6.406,- Kč,

3) dne 31.03.2019 okolo 02:07 hodin v obchodním centru Galerie Slovany, náměstí Generála Píky 27, Plzeň, bez zjevného poškození překonal souvislý a dvířky uzavřený pult o výšce 120 cm

1

a vnikl do prodejního pultového stánku s příslušenstvím pro mobilní telefony F-MOBIL.CZ, zde nezjištěným předmětem vypáčil uzamčenou dvoukřídlovou dřevěnou skříňku ve spodní části prodejního pultu a odcizil z ní kompletní balení MT zn. Neffos X1 včetně nabíječky, kabelu a sluchátek, IMEI1:862729031453914, kompletní balení nabíječky, sluchátek a kabelu na MT CPA zn. Hammer Energy, kompletní balení nabíječky a kabelu na MT zn. Xiaomi A2 modrý, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Asus Zenfone gold, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Aligator 5070 stříbrný, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Aligator 5066 zlatý a mobilní telefon TP Link Neffos X1 s přísl. bez SIM karty, dále zde nezjištěným předmětem vypáčil uzamčenou dvoukřídlovou dřevěnou skříňku ve spodní části prodejního pultu, dále nezjištěným předmětem vypáčil 3 ks zásuvek, které poškodil včetně zamykacího mechanismu, a dále nezjištěným předmětem poškodil madlo zásuvky, společností F-communication s.r.o., IČ: 27935736, způsobil škodu odcizením v celkové výši 6.469,- Kč a další škodu poškozením v celkové výši 750,- Kč,

4) dne 9.4.2019 kolem 02:30 hodin v Plzni, ul. Domažlická 1185/174A, vnikl po vypáčení mříže na okně v zadním traktu restaurace a vyháčkování okna restaurace, které bylo pootevřené na "ventilačku" do vnitřních prostor restaurace, kde odcizil finanční hotovost 4.000,- Kč z "kasír tašky" uložené v šuplíku za barem a celkem 92 krabiček cigaret různých značek v celkové hodnotě 9.575,- Kč (konkrétně 7 krabiček zn. Camel žluté v hodnotě 100,- Kč/ks, 9 krabiček zn. Camel modré v hodnotě 100,- Kč/ks, 8 krabiček Chesterfield červené, délky 100 v hodnotě 90,- Kč/ks, 19 krabiček zn. Chesterfield modré, délky 100 v hodnotě 90,- Kč/ks, 5 krabiček Chesterfield 23 modré v hodnotě 100,- Kč/ks, 8 krabiček zn. Chesterfield 23 červené v hodnotě 100,- Kč/ks, 3 krabičky LM modré v hodnotě 95,- Kč/ks, 6 krabiček LM červené v hodnotě 95,- Kč/ks, 9 krabiček Marlboro červené v hodnotě 106,- Kč/ks, 10 krabiček Marlboro zlaté v hodnotě 106,- Kč/ks, 3 krabičky Viceroy červené v hodnotě 170,- Kč/ks, 5 krabiček Viceroy modré v hodnotě 172,- Kč/ks, čímž způsobil [redacted], IČ: [redacted], se sídlem [redacted] škodu odcizením v celkové výši 13.575,- Kč, ke škodě poškozením nedošlo,

5) v době od 23:00 hodin dne 9.4.2019 do 05:45 hodin dne 10.4.2019 v Plzni, ul. Prostřední 56/7, vnikl po vypáčení okna u restaurace Sokolovna, otevřeným oknem vnikl do salónku restaurace, poté se přemístil k prostoru výčepu, odkud odcizil 32 ks cigaret zn. LM (červené i modré), 28 ks cigaret zn. Camel, 27 ks cigaret zn. Marlboro, 28 ks balení žvýkaček zn. Orbit pepermint modré, 2 ks lahve zn. Jägermeister o objemu 1 l, 2 ks lahve zn. Božkov Republika o objemu 0,7 l, 1 ks lahve zn. Tullamore o objemu 1 l, a poté s uvedeným zbožím z místa odešel, čímž způsobil [redacted], se sídlem [redacted], škodu odcizením v celkové výši 11.402,- Kč a škodu poškozením ve výši 8.000,- Kč,

6) dne 11.04.2019 okolo 14:55 hodin v Plzni, Lochotínská 20, v prodejně OKAY odcizil volně odložený batoh nezjištěné značky a v něm notebook zn. Acer Aspire E15, výr. č. NC104D213:NXMQEC00844712A863400, midnight black, powerbanku Xiaomi Mí PowerBank 2 C 20000mAh, bílé barvy, toaletní vodu zn. Str8 100ml, dioptrické brýle, černé pouzdro na brýle, 3 ks červených krabiček cigaret L&M, čímž způsobil [redacted], nar. [redacted] škodu v celkové výši 11.325,- Kč,

7) dne **13.04.2019** okolo 05:37 hodin v Plzni, Radčická 2861, nezjištěným způsobem bez zjevných známek násilí vnikl do pasáže obchodního centra Plaza, kde následně přes nezajištěná dvířka prošel do prostoru provozovny UGO Fresh live, nacházející se ve druhém patře obchodního centra, a zde z pokladního boxu vytrhl kabel vedoucí do dotykové obrazovky pokladny a následně tento box v hodnotě 600,- Kč obsahující finanční hotovost ve výši 5.060,- Kč odcizil, čímž způsobil společnosti Fresh live s.r.o., IČ: 24778541, škodu v celkové výši **5.660,- Kč**,

8) dne **18.04.2019** kolem 03:00 hodin v [REDAKOVANÉ], vnikl po vypáčení plastového okna vchodových dveří do budovy Elfetex, poškodil klávesnici zabezpečovacího zařízení objektu, a odcizil zde dálkové ovládání k minivěži Hyundai a plastovou dózu s léky Ibalgin, načež byl na základě signálu bezpečnostního systému objektu zadržen hlídkou policie ČR, společnosti Elfetex, s.r.o, IČ: 40524485, způsobil škodu odcizením v celkové výši **150,- Kč** a škodu poškozením v celkové výši **8.355,- Kč**,

9) v době od 18:30 hodin dne **03.06.2019** do 06:00 hodin dne **04.06.2019** v Plzni, Lábkova 36, nezjištěným předmětem za použití síly překonal vchodové posuvné dveře do prodejny Pekařství Kučera, kdy vyklopil levou stranu posuvných dveří a vzniklým otvorem vnikl do prodejny, dále vykopl uzamčené dveře do skladu a z prodejny odcizil nůž na krájení chleba a přesně nezjištěné množství potravin v celkové prodejní ceně 976,- Kč, čímž způsobil Pekařství Kučera s.r.o., IČ: 29105871, celkovou škodu odcizením ve výši **1.276,- Kč** a poškozením dveří způsobil společnosti InterCora spol., s.r.o., IČ: 47714018, škodu v celkové výši **10.820,- Kč**,

10) v blíže nezjištěné době nejpozději od **21.6.2019** v Plzni, na blíže nezjištěném místě nalezl platební kartu VISA Credit, číslo [REDAKOVANÉ], znějící na jméno [REDAKOVANÉ], platnou od 04/17 do 04/20, kterou si ponechal a bez vědomí a souhlasu oprávněné osoby s ní nejméně v 8 případech v Plzni, v období od **14:36 hodin dne 21.6.2019** do **19:50 hodin dne 25.6.2019** zakoupil pro svou potřebu jízdenky MHD v celkové ceně **454,- Kč**,

11) dne **26.06.2019** kolem 01:10 hodin v Plzni, Lochotínská 18, u provozovny občerstvení McDonald's, vypáčil posuvné okno výdejního pultu, přes které se nahnul do provozovny, kde ze spodní části pokladny zn. Panasonic Cash Drawer odcizil prázdné šuple na peníze, čímž způsobil společnosti Jarkuliš s.r.o., IČ: 25589105, se sídlem Šafaříkovy sady 2774, 301 00 Plzeň, škoda odcizením ve výši **4.000,- Kč** a poškozením další škodu ve výši **3.000,- Kč**,

12) dne **26.06.2019** v přesně nezjištěné době, nejdéle do 01:07 hodin, v Plzni, Lochotínská 24, se nejprve páčením vstupních dveří pokusil vniknout do kadeřnictví Carlita, což se mu nepodařilo, poté tam vnikl po vypáčení okna a odcizil zde zastříhovač zn. Remington HC 5900, zastříhovač zn. Ermila Nano Motion 1585, černý koženkový pytlík zn. Fenomenal, 13 ks prstenů ze stříbrného kovu s bílými kameny, 4 náušnice ze stříbrného kovu s bílými kameny (2 páry), náramek ze stříbrného kovu, náramkové hodinky zn. Geneva no. 36, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn. Giovanni FA 0929M, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn.

Timento SC-10073-14, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn. Geneva no. 45, náramkové hodinky zn. Giovani no. FA 1162, 8 černých semišových plat s 8 náhrdelníky a 8 páry náušnic, papírovou krabičku hnědé barvy, hnědo-šedý pásek se sponou stříbrné barvy v originálním plastovém obalu, koženkovou tmavě hnědou peněženku, koženkovou světle hnědou peněženku, 4 slunečních brýle s plastovými obroučky značky Giovani (2x černé, 1x bílé, 1x hnědé), 2 stojany na šperky černé barvy, lahev bílého vína zn. Ryzlink vlašský, 3 hřebínky do vlasů, 3 náhrdelníky stříbrné barva s bílými kameny, čelenku do vlasů s bílými květy a průhlednými kameny s visáčkou ČELENKY DT 30859, 6 čelenek do vlasů stříbrná barva s bílými kameny a 3 prsteny z bílého kovu s bílými kameny, čímž poškozené [REDAKCE], nar. [REDAKCE], způsobil škodu odcizením v celkové výši 5.320,- Kč a společnosti M.A.T. Group, s.r.o., IČ: [REDAKCE] se sídlem [REDAKCE], [REDAKCE] - [REDAKCE], škodu poškozením ve výši 7.500,- Kč,

t e d y

ad 1), 3) až 5), 8) až 9), 11) až 12)

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a čin spáchal vloupáním,

ad 2), 6) až 7)

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

ad 1), 3), 5), 8) až 9), 11) až 12)

poškodil cizí věc a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

ad 10)

sobě bez souhlasu oprávněného držitele opatřil nepřenosnou platební kartu jiného identifikovatelnou podle jména a čísla,

č í m ž s p á c h a l

ad 1), 3) až 5), 8) až 9), 11) až 12)

pokračující provinění krádež podle § 205 odst. 1 písm. a),b) trestního zákoníku,

ad 2), 6) až 7)

pokračující provinění krádež podle § 205 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku,

ad 1), 3), 5), 8) až 9), 11) až 12)

pokračující provinění poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku,

pod skutkem ad 10)

provinění neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku.

N a v r h u j i u h l a v n í h o l í č e n í:

- 1) jako svědky slyšet (ev. dle § 211/6 tr. řádu číst jejich výpovědi) [REDACTED]
- 2) dle § 211 odst. 5 tr. řádu číst znal. posudek na č.l. 147-152,
- 3) dle § 213 odst. 1 tr. řádu předložit odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 128-136, odb. vyjádření z odvětví chemie na č.l. 137-139, soupis odcizených věcí + fotografie na č.l. 161-164, vyčíslení škody na č.l. 171, protokol o OMČ na č.l. 195-201, kamerové záznamy na č.l. 203-223, soupis odcizených věcí + ÚZ na č.l. 238-240, protokol o OMČ na č.l. 266-271, odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 273-276, odb. vyjádření z odvětví daktyloskopie na č.l. 277-278, OV k výši škody na č.l. 279, kamerový záznam na č.l. 281-287, protokol o OMČ na č.l. 305-308, odb. vyjádření ke škodě na č.l. 309-312, kamerový záznam na č.l. 315-317, protokol o OMČ na č.l. 341-348, OV k vyčíslení škody na č.l. 349, kamerový záznam na č.l. 353-355, zaslané doklady k výši způsobené škody + poučení na č.l. 406-409, protokol o OMČ, náčrtek na č.l. 410-438, OV z odvětví daktyloskopie na č.l. 439, odb. vyjádření z odvětví mechanoskopie na č.l. 442-446, protokol o vydání věcí § 78/1 tr. ř. – [REDACTED] na č.l. 447-458, vyčíslení škody na č.l. 481-487, vyčíslení škody na č.l. 498, protokol o OMČ, náčrtek na č.l. 499-507, OV na č.l. 509, odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 510-514, odb. vyjádření z odvětví daktyloskopie na č.l. 515-516, žádost o vyčíslení způsobené škody + vyčíslení škody na č.l. 529-531, vyčíslení škody na č.l. 555, protokol o OMČ, náčrtek na č.l. 561-585, odb. vyjádření na č.l. 587-592, odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 593-596, kamerový záznam na č.l. 599, protokol o vydání věcí § 78/1 tr. ř. – [REDACTED] na č.l. 603-629, vyčíslení škody + plná moc na č.l. 667-668, protokol o OMČ na č.l. 672-675, OV na č.l. 676, kamerový záznam na č.l. 680-686, soupis odcizeného zboží na č.l. 693-694, protokol o OMČ na č.l. 706-712, odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 715-724, odb. vyjádření z odvětví biologie na č.l. 725-726, kamerový záznam na č.l. 729-732, , protokol o OMČ na č.l. 759-763, odb. vyjádření z odvětví daktyloskopie na č.l. 777-778, odb. vyjádření z odvětví trasologie na č.l. 779-788, 794-848 (osobní výkazy).

O d ů v o d n ě n í:

všechny zákonné znaky skutkové podstaty provinění krádež dle § 205 odst. 1 písm. a,b) tr. zákoníku. Krádeže popsané pod body 2), 6-7) spáchal bez vloupání, způsobil při nich škodu v celkové výši 23.391 Kč a jeho jednání tak naplnilo všechny zákonné znaky skutkové podstaty provinění krádež dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Při krádežích popsaných pod body 1), 3, 5), 8-9) a 11-12) současně poškodil cizí věci a způsobil tak na nich škodu v celkové výši 40.425 Kč a naplnil tak tímto jednáním též všechny zákonné znaky skutkové podstaty provinění poškození cizí věci dle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. Výše uvedená provinění spáchal ve formě pokračování ve smyslu § 116 tr. zákoníku. Jednáním popsaným pod bodem 10) naplnil obv. ml. [redacted] všechny zákonné znaky skutkové podstaty provinění neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku, neboť sobě bez souhlasu oprávněného držitele opatřil nepřenosnou platební kartu jiného identifikovatelnou podle jména a čísla.

Obviněný nemá záznam v opisu RT, v opisu z evidence přestupků má 3 záznamy o přestupcích z r. 2018 a 2019 (1x přestupek proti veřejnému pořádku + 2x přestupek proti majetku). K jeho osobě jsou dále ve spisu soudní rozhodnutí ve věci péče o něj, zprávy OSPOD, VÚ Hostouň, rozhodnutí o přestupcích.

Plzeň 3. září 2019

Štefan Oravec
státní zástupce

Usnesení Okresního soudu Plzeň – město ze dne 28. 6. 2019, sp. zn. 9 Ntm 2/2019 o propuštění ze zadržení

9 Ntm 2/2019

Usnesení

Soudce Okresního soudu Plzeň-město rozhodl ve vazebním zasedání konaném dne 28. 6. 2019 v trestní věci proti obv. ml. [REDAKCE], narozeného [REDAKCE], bytem trvale [REDAKCE], posledně ve výchovném ústavu [REDAKCE] o návrhu státního zástupce na vzetí do vazby, takto:

Podle § 77 odst. 2 tr.ř. za použití § 46 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže se obv. ml. [REDAKCE] propouští ze zadržení, když u něho byl shledán vazební důvod § 67 písm. c) tr.ř., byl však přijat jeho slib dle § 73 odst. 1 písm. b) tr.ř.

Odůvodnění:

Usnesením policejního komisaře PČR KŘP Plzeňského kraje MŘP Plzeň 2. OOK Plzeň bylo zahájeno trestní stíhání obv. ml. [REDAKCE] pro dvojnásobná pokračující provinění krádeže podle § 205/1 a), b) tr. zákoníku dílem ve stadiu pokusu podle § 21/1 tr. zákoníku a pro dvě provinění poškození cizí věci dle § 228/1 tr. zákoníku, jichž se měl dopustit převážně v Plzni a v jednom případě v Klatovech v době od 24. 3. 2019 do 26. 6. 2019 celkem 8 útoky proti cizímu majetku, jimiž měl odcizit zboží, věci a peníze v celkové výši 39 771 Kč a úmyslným poškozením způsobit další škodu v celkové výši 18 850 Kč.

K návrhu státního zástupce OSZ Plzeň-město soudce přezkoumal dosavadní obsah trestního spisu přípravného řízení, vyslechl obv. mladistvého a dospěl k následujícím závěrům: z doznání mladistvého, z kamerových záznamů, z vyhodnocení zjištěných daktyloskopických stop, z protokolu o vydání odcizených věcí i ze záznamů policie ohledně dvou přistžení mladistvého bezprostředně po spáchání činu byly zjištěny skutečnosti, které nasvědčují tomu, že skutky, pro které bylo zahájeno trestní stíhání, byly spáchány, mají znaky uvedených provinění, a jsou zřejmé důvody k podezření, že uvedená provinění spáchal mladistvý. Stíhané jednání měl mladistvý spáchat v době, kdy byl již na druhém v pořadí útěku z [REDAKCE], kam byl 10. 5. 2019 přemístěn z [REDAKCE], kde se v době od 19. 4. 2017 dopustil celkem 28 útěků, přičemž selhal i v době přerušení k dlouhodobému pobytu mimo zařízení – u své matky. Navíc dne 30. 4. 2019 bylo mladistvému sděleno obvinění PČR Příbram pro pokračující provinění dle § 205/1 a) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit v Plzni ve dnech 25. 10. 2018 a 2. 11. 2018 dvěma útoky proti cizímu majetku spočívajícími v krádežích v obchodních jednotkách. Tyto konkrétní skutečnosti u mladistvého odůvodňují obavu, že by mohl trestnou činnost majetkové povahy opakovat. Vzhledem však k charakteru nyní stíhaného jednání výlučně majetkové povahy, dále vzhledem k doznání mladistvého, byť zde existuje dostatek usvědčujících důkazů, dále vzhledem k tomu, že se v daném případě nacházel poprvé v cele předběžného zadržení, a zejména vzhledem k tomu, že se jedná o osobu mladistvou (být krátce před dovršením zletilosti), která ve smyslu shora citovaného zákonného ustanovení může být vzata do vazby jedině tehdy, nelze-li účelu vazby dosáhnout jinak, se soudce rozhodl dát mladistvému poslední šanci, proto přijal jeho slib dle § 73/1 b) tr. řádu a rozhodl o jeho propuštění ze zadržení. Mladistvý se současně důrazně upozorňuje, že v případě porušení byť jen jediné podmínky daného slibu, tj. včetně dalšího útěku z výchovného ústavu či jiným narušením účelu ústavní výchovy bude neprodleně rozhodnuto o vazbě.

Poučení:

Proti tomuto usnesení je stížnost přípustná do tří dnů ode dne jeho oznámení, ke Krajskému soudu v Plzni prostřednictvím soudu zdejšího.

Plzeň 28. června 2019 v.r.
Luboš Patzenhauer

Shodu s prvopisem potvrzuje: Bc. Andrea Švihoříková

**Usnesení Okresního soudu Plzeň – město ze dne 27. 7. 2019, sp. zn. 9 Ntm
3/2019 o vzetí do vazby**

9 Ntm 3/2019

USNESENÍ

Soudce Okresního soudu Plzeň - město rozhodl v trestní věci obviněného mladistvého [REDAKCE], narozeného [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE], t. č. ve Výchovném ústavu [REDAKCE] - [REDAKCE], [REDAKCE], t a k t o :

Podle § 68 odst. 1 trestního řádu ve spojení s § 46 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) trestního řádu se obviněný mladistvý [REDAKCE], narozený [REDAKCE], bere do vazby.

Odůvodnění

Dne 26. 7. 2019 v 14.30 hodin byl u zdejšího soudu podán návrh na vzetí do vazby shora jmenovaného, který je trestně stíhán pro provinění poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku a provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 trestního zákoníku. Obviněný byl přítom zadržen 26. 7. 2019 v 9.35 hodin a před soud byl postaven 27. 7. 2019 v 10.00 hodin. Do doby zadržení se započítává i časový úsek od 26. 6. 2019 od 3.15 hod. do 28. 6. 2019 do 10.35 hod., neboť i tehdy byl v souvislosti s touto trestní věcí zadržen a zadržení bylo ukončeno propuštěním ze zadržení na základě rozhodnutí soudu. Bezprostředně po předvedení obviněného k soudu bylo rozhodováno o jeho případném dalším omezování na svobodě. Zákonné lhůty tak byly dodrženy.

Usnesením ze dne 26. 6. 2019 bylo zahájeno trestní stíhání obviněného pro celkem 8 skutků spáchaných v době od 24. 3. 2019 do 26. 6. 2019 a toto trestní stíhání bylo na základě usnesení ze dne 26. 7. 2019 rozšířeno o další tři skutky spáchané v rozmezí od 20. 3. 2019 do 9. 4. 2019. Celkově bylo toto jednání právně kvalifikováno jako provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 trestního zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku. V rámci výsledku před policejním orgánem se obviněný k trestné činnosti doznával a toto doznání potvrdil i před soudem.

Podle § 67 písm. a), b) c) trestního řádu obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava,

- a) *že uprčne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze - li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stále bydliště anebo broz-il mu vysoký trest,*
- b) *že bude působit na dosud nevyšlechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání*
- c) *že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým brozil,*

a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který je zahájeno trestní stíhání, byl spáchan, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, as ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.

Podle § 68 odst. 1 trestního řádu vzít do vazby lze toliko osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání. Rozhodnutí musí být odůvodněno též skutkovými okolnostmi. O vzetí do vazby rozhoduje soud a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Podle odst. 2 téhož zákonného ustanovení vzít do vazby nelze obviněného, který je stíhán pro trestný čin úmyslný, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jebož horní hranice nepřevyšuje dvě léta, nebo pro trestný čin z nedbalosti, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jebož horní hranice nepřevyšuje tři léta. Podle odst. 3 téhož zákonného ustanovení omezení uvedená v odst. 2 se nevyužijí, jestliže obviněný uprchl nebo se skrýval, opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení, je neznámé totožnosti a dostupnými prostředky se ji nepodařilo zjistit, již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo pokračoval v trestné činnosti, pro niž je stíhán.

Soudce přezkoumal dosavadní obsah spisu, přihlédl i k obsahu výpovědi obviněného před soudem, a došel k přesvědčení, že jsou splněny zákonné podmínky pro vzetí obviněného do vazby. Obviněný je důvodně podezřelý ze spáchání hned jedenácti útoků, jichž se měl dopustit v březnu až červnu 2019, které byly kvalifikovány jak shora uvedeno, a soud zatím neshledal, že by užitá právní kvalifikace byla chybná. Obviněný je tak trestně stíhán pro trestný čin, u nějž zákon počítá s trestní sazbou převyšující tři roky (§ 205 odst. 3 tr. zákoníku trest odnětí svobody od 1 – 5 let). Z tohoto důvodu neexistují omezení pro vzetí do vazby uvedené v § 68 odst. 2 trestního řádu, byť reálně je obviněný ohrožen trestní sazbou nižší, neboť se jedná stále o mladistvého. Nicméně soud dospěl k přesvědčení, že účelu vazby nelze dosáhnout jinak a je tak splněna podmínka uvedená v § 46 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., podle kterého lze vzít do vazby mladistvého pouze v případě, že účelu vazby nelze dosáhnout jinak.

Obviněný byl totiž dne 26. 6. 2019 zadržen v souvislosti s vyšetřováním prvních osmi skutků, byl postaven před soud, který shledal důvody vazby předstížené podle § 67 písm. c) trestního řádu, avšak přijal písemný slib obviněného a propustil ho ze zadržení. Dne 26. 7. 2019 byl obviněný zajištěn v souvislosti s jinou trestní věcí, opět majetkové povahy, v níž jsou prováděny úkony trestního řízení, avšak zatím nebylo zahájeno trestní stíhání proti jakékoli konkrétní osobě. Nicméně bylo policejními dokumenty doloženo, že obviněný měl v té době u sebe věci pocházející z vloupání do autobusu a přitom byl zajištěn u dalšího vozidla, do kterého se někdo vloupal a pokusil se z něj odcizit nějaké věci. Současně proti obviněnému bylo rozšířeno trestní stíhání o další tři skutky, kterých se měl dopustit v březnu až dubnu 2019. Opět se jednalo o krádež vloupáním.

Obviněný dosud nebyl soudně trestán, celkem ve třech případech byl řešen pro přestupky, a to i majetkové povahy. Nyní je trestně stíhán pro rozsáhlou trestnou činnost spočívající především v krádežích vloupáním, když celková výše škody má již převyšovat 50 000 Kč. Obviněný by měl být přitom stále umístěn ve výchovném ústavu, nicméně bylo zprávou VÚ [redacted] doloženo, že obviněný je velmi neukázněný, často svévolně zařízení opouští a návraty jsou velmi často zajišťovány až po spolupráci s PČR. Obviněný nemá vytvořené dostatečné sociální zázemí, nemá finanční prostředky, zaměstnání a podobně. Svým chováním naznačuje vysokou inklinaci k obstarávání majetkového prospěchu protiprávním jednáním. Častými úteky pak dává najevo zjevnou nevěrohodnost, což se projevilo i v porušení písemného slibu, kterým se zavázal mimo jiné k tomu, že se bude zdržovat ve výchovném ústavu a neopustí ho. Důvody, které uváděl v souvislosti s posledním útokem, tj. nesouhlas s jednáním vychovatelky a omezení návštěv rodiny, se jeví jako naprosto malicherné. Obviněný je povinen nařízenou ústavní výchovu respektovat. Nebyly dány žádné záruky, jakým způsobem by se obviněný choval v případě propuštění na svobodu, a to zvláště s přihlédnutím k tomu, že za necelé 2 měsíce by měla být ústavní výchova ukončena v souvislosti s nabytím plnoletosti. Soud tak musí konstatovat, že stále existuje důvod vazby předstížené podle § 67 písm. c) trestního řádu, jak ho konstatoval soud při

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Hrubá.

posledním rozhodnutí o propuštění obviněného ze zadržení dne 28. 6. 2019. Od té doby se nic podstatného nezměnilo a není známa žádná skutečnost, která by znamenala odpadnutí tohoto vazebního důvodu. Tvzení obviněného, že povede nový život a nastoupí do zaměstnání či studia je nedostatečnou zárukou. Naopak v mezidobí bylo rozšířeno jeho trestní stíhání. Obviněný byl dne 25. 7. 2019 přistižen u automobilu, do něhož se někdo vloupal a měl u sebe věci pocházející z další trestné činnosti, byť zatím není úplně zřejmé, že se jednalo o trestnou činnost spáchanou přímo jím osobně. Vazební důvod podle § 67 písm. c) trestního řádu tak není oslabován, spíše naopak. Tím, že obviněný nerespektoval soudu nabídnutý slib, opustil výchovné zařízení, v němž se měl zdržovat, vyvolává obavu, že se obviněný záměrně vyhýbal i trestnímu stíhání, resp. si musel být vědom toho, že se v danou chvíli zdržuje na místě, které není známo orgánům činným v trestním řízení a je pro ně nedosažitelný. O místě svého pobytu neinformoval ani svoji rodinu. Soud tak musí konstatovat, že se fakticky skrýval. Sám připouštěl, že v té době užíval ve větším množství alkoholické nápoje, přičemž je osobou mladistvou a o to více je omezena jeho věrohodnost a spolehlivost. Soud tak musí konstatovat i důvody vazby útěkové podle § 67 písm. c) trestního řádu. Z důvodů shora uvedených proto bylo rozhodnuto o jeho vzetí do vazby.

Soud nevyužil žádný z institutů uvedených v § 73 a 73a) trestního řádu k nahrazení vazby, neboť písemný slib se v minulosti neosvědčil jako dostatečná záruka a jiné instituty k využití navrhovány nebyly. Důvěryhodná osoba se za obviněného nezaručila, dohled v době pobytu ve výchovném zařízení se nejví jako smysluplný, zvláště za situace, kdy obviněný toto zařízení naprosto běžně svévolně opouští. Peněžitá kauce s ohledem na jeho věk a finanční možnosti nepřicházela do úvahy a jiná osoba takovou možnost nenabízela.

Poučení:

Protí tomuto rozhodnutí lze podat stížnost do tří dnů ode dne jeho oznámení, a to ke Krajskému soudu v Plzni prostřednictvím soudu podepsaného. Stížnost nemá odkladný účinek.

Plzeň, 27. červenec 2019

Vladimír Žák, v. r.
soudce
Okresní soud Plzeň - město

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Hrubá.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 36 Tmo 4/2019 o zamítnutí stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby

36 Tmo 4/2019 - 29

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni jako soud pro mládež rozhodl v trestní věci mladistvého obviněného [redacted], narozeného [redacted], toho času ve vazbě ve Věznici Plzeň-Bory, při neveřejném zasedání konaném dne 15. srpna 2019,

takto:

Podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu se stížnost mladistvého obviněného [redacted] proti usnesení Okresního soudu Plzeň-město ze dne 27. 7. 2019 sp. zn. 9 Ntm 3/2019 jako nedůvodná **zamítá**.

Odůvodnění:

1. Usnesením citovaným ve výroku tohoto rozhodnutí okresní soud podle § 68 odst. 1 trestního řádu ve spojení s ustanovením § 46 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. a z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) trestního řádu vzal mladistvého obviněného do vazby.
2. Proti uvedenému rozhodnutí podal mladistvý v zákonné lhůtě stížnost, kterou zdůvodnil prostřednictvím svého obhájce. Poukazuje na to, že další trestnou činnost páchat již nechce, od samého počátku spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení a k jednání, pro které je stíhán, se doznal. Mladistvý obviněný uvádí, že se bude zdržovat ve Výchovném ústavu [redacted] – [redacted] i když je pravdou, že již v minulosti přislíbil, že se v tomto ústavu bude zdržovat, ale slib nedodržel. Nicméně teď si uvědomuje vážnost situace a uvědomuje si, že si nemůže počínat již lehkovážně a svévolně. Probíhající trestní řízení je pro něho dostatečným ponaučením, lituje svého jednání a bude se snažit způsobenou škodu uhradit.
3. Dále se ve stížnosti odkazuje na ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., kde se zdůrazňuje, že mladistvý může být vzat do vazby pouze, když nelze účelu vazby dosáhnout jinak. Navíc se připomíná, že vazba je u mladistvého opatřením zcela výjimečným, neboť ve vazbě hrozí značné nebezpečí tzv. kriminální kontaminace. Konstatuje se rovněž, že stíhané skutky nedosahují takové intenzity a závažnosti, aby odůvodňovaly vzetí mladistvého obviněného do vazby.
4. Mladistvý ve stížnosti pak také zdůrazňuje, že při vazebním zasedání předložil písemný slib ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu, kde se mj. zavázal, že se bude zdržovat ve Výchovném ústavu – [redacted], [redacted]. Pokud předtím bez svolení jiných osob z tohoto ústavu odešel, tak zdůrazňuje, že se nedopustil žádné trestné činnosti po útěku z tohoto ústavu a že mu žádná trestná činnost ze strany orgánů činných v trestním řízení nebyla ani prokázána. Pokud u něho byly nalezeny věci, které zřejmě pocházely z trestné činnosti, nelze takovou skutečnost uzavřít v tom smyslu, že se dopustil další trestné činnosti právě on.
5. Závěrem se konstatuje, že soudem uvedená právní kvalifikace stíhaného jednání, které se týká 11 skutků, nemusí být zcela přiléhavá, a to ve vztahu k výši způsobené škody. Mladistvý obviněný totiž od počátku rozporuje výši přibližně u poloviny skutků, takže není možné jednoznačně uzavřít, že škoda převyšuje částku 50 000 Kč. Proto závěrem ve stížnosti mladistvý uvádí, že důvody vazby dány nejsou a navrhuje, aby Krajský soud v Plzni napadené usnesení zrušil a rozhodl tak, že se mladistvý obviněný propouští z vazby na svobodu.
6. Když Krajský soud v Plzni jako soud stížnostní a jako soud pro mládež přezkoumal podle § 147 odst. 1 trestního řádu předložený spisový materiál, stejně jako řízení, které mu předcházelo, a

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Poláková.

poté, co přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí, když si nechal rovněž aktualizovat spisový materiál, dospěl k závěru, že stížnost není důvodná.

7. Předně je třeba uvést, že okresní soud rozhodl o vzetí mladistvého obviněného do vazby při dodržení všech zákonných lhůt v řádném vazebním zasedání, kde provedl celou řadu důkazů, které byly shromážděny orgány přípravného řízení trestního a kde také podrobně vyslechl mladistvého obviněného. Všechny lhůty při rozhodování o vzetí do vazby byly tedy dodrženy, byť je třeba okresnímu soudu vytknout to, co uvádí v prvním odstavci odůvodnění napadeného usnesení, tedy že do doby zadržení by se měl započítávat i časový úsek od 26. června do 28. června 2019, neboť i tehdy byl v souvislosti s touto trestní věcí zadržen a byl nakonec ze zadržení propuštěn. S tímto odůvodněním stížnostní soud nesouhlasí, neboť když Okresní soud Plzeň-město rozhodoval poprvé o vazbě mladistvého obviněného, bylo to 28.6.2019 a okresní soud u mladistvého shledal důvod vazby podle § 67 písm. c) trestního řádu a postupem podle § 77 odst. 2 trestního řádu propustil mladistvého obviněného ze zadržení za současného přijetí slibu podle § 73 odst. 1 písm. b) trestního řádu.
8. Pokud byl tedy mladistvý obviněný zhruba po měsíci znovu zadržen, byť v době, kdy byl stíhán stále pro stejnou trestnou činnost, ale navíc i za situace, že došlo k rozšíření trestního stíhání o další tři útoky proti cizímu majetku, pak do lhůt, které jsou rozhodné při rozhodování o vazbě, je třeba započítávat pouze ty lhůty, které počínají 25. červencem 2019, kdy v 6.30 hod. v ranních hodinách byl mladistvý ██████████ zadržen podle § 76 odst. 1 trestního řádu jako podezřelý, což vyplývá z příslušného protokolu Policie České republiky z 25.7.2019 a ze zadržení byl formálně propuštěn 26.7. v 9.35 hod. V ten samý čas byl ovšem mladistvý zadržen jako obviněný, což vyplývá z protokolu Policie České republiky z 26.7.2019, kdy byl zadržen podle § 75 trestního řádu, tedy jako obviněný, a to 26.7.2019 v 9.35 hod. Návrh na vzetí do vazby byl tak okresnímu soudu podán 26.7.2019, tedy tentýž den, a to ve 14.30 hod., když vazební zasedání bylo pak konáno 27.7.2019 od 10.00 do 13.00 hod. Lhůty, které požaduje zákon při rozhodování o vzetí do vazby, byly tedy dodrženy.
9. Pokud jde o důvodnost stíhání pro celkem rozsáhlou majetkovou trestnou činnost, ta z předloženého spisového materiálu vyplývá jednoznačně a jak se uvádí i ve stížnosti mladistvého obviněného, ten se ke stíhané trestné činnosti v podstatě doznává, namítá pouze v některých případech vyšší způsobené škody.
10. Lze tedy shrnout, že usnesením o zahájení trestního stíhání z 26.6.2019 je mladistvý obviněný stíhán pro celkem osm útoků proti cizímu majetku s tím, že jednání je kvalifikováno podle §§ 205 odst. 1 písm. a), písm. b) a dále § 228 odst. 1 trestního zákoníku s tím, že těchto osmi útoků se měl dopustit od 24. března 2019 do 26. června 2019. V prvním případě měla být způsobena škoda 6 406 Kč odcizením věci, ve druhém případě škoda téměř 5 000, ve třetím případě škoda 11 525 Kč, ve čtvrtém případě 5 560 Kč, v pátém případě 150 Kč, v šestém případě pak 1 276 Kč, pod bodem 7) 26.6.2019 měla být způsobena škoda odcizením věci 6 760 Kč a konečně v posledním případě tentýž den, tedy 26.6.2019 měla být způsobena škoda odcizením věci 3 000 Kč. V polovině těchto případů přitom jde o krádež vloupáním.
11. 26. července, tedy po druhém zadržení mladistvého obviněného došlo pak k rozšíření trestního stíhání podle § 160 odst. 1, odst. 5 trestního řádu, a to o další tři útoky provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 trestního zákoníku, které měl mladistvý spáchat 20. března 2019 a způsobit škodu odcizením věci 4 177 Kč, dále pak 9. dubna 2019, kdy měla být způsobena škoda 13 575 Kč a pak ještě tentýž den, kdy odcizením měla být způsobena další škoda 13 662 Kč.
12. Obviněný tedy byl v době rozhodování okresního soudu o vazbě dne 27. července 2019 stíhán celkem pro 11 útoků proti cizímu majetku.
13. Navíc si stížnostní soud vyžádal aktualizaci spisového materiálu a od Policie České republiky, Městského ředitelství v Plzni mu bylo zasláno další usnesení o rozšíření trestního stíhání mladistvého podle § 160 odst. 1, odst. 5 trestního řádu ze dne 13. srpna 2019, kde je mladistvý

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Poláková.

stíhán jednak pro provinění krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku a jednak pro provinění podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se měl dopustit nejpозději od 21.6.2019 do 25.6.2019, když bez vědomí a souhlasu oprávněné osoby provedl neoprávněné platební transakce v celkové výši 454 Kč, a to prostřednictvím platební karty VISA Credit majitele [redacted] když podle obviněného tuto kartu měl někde najít a nechal si ji.

14. Pro posouzení vazebního důvodu dle § 67 písm. c) trestního řádu, který je jinak odůvodněn celkem podrobně v napadeném usnesení, je důležité ještě připomenout, že usnesením Policie České republiky, oddělení obecné kriminality Příbram je tento mladistvý stíhán, a to usnesením z 30. dubna 2019 pro majetkovou trestnou činnost, které se měl dopustit 25. října 2018 a 2. listopadu 2018, když v prvním případě měl způsobit odcizením věci škodu 13 310 Kč a ve druhém případě škodu 3 347 Kč. Podstatné pro posouzení obavy z opakování či pokračování ve stíhané trestné činnosti je pak to, že toto usnesení o zahájení trestního stíhání, tedy o zahájení stíhání pro majetkovou trestnou činnost z října a listopadu 2018 převzal mladistvý obviněný 30. dubna 2019. Přesto se ovšem podle předloženého spisového materiálu měl další stejné majetkové trestné činnosti dopouštět od 20. března do 26. června 2019, takže velké části této trestné činnosti se měl dopouštět právě poté, co 30. dubna převzal usnesení o zahájení trestního stíhání pro shora uvedenou majetkovou trestnou činnost.
15. Dále pak ze spisu vyplývá, že když byl mladistvý obviněný zadržen podle § 75 trestního řádu dne 26. července 2019, tak den předtím, tedy 25. července 2019, kdy byl zadržen jako podezřelý, vydal celou řadu věcí, které evidentně pocházejí z trestné činnosti, a mladistvý obviněný k nim uvedl, že tyto věci získal někdy v noci z 23. na 24. července, ale že si nepamätuje, kde a jak je získal. To vyplývá z protokolu o vydání věcí z 25.7.2019 ve 12.18 hod. Je zde tedy další podezření ze spáchání další majetkové trestné činnosti, byť, jak ověřil Krajský soud v Plzni jako soud pro mládež a jako soud stížnostní, zatím, pokud jde o tyto věci, nebylo zahájeno trestní stíhání.
16. Pokud jde tedy o vazební důvody podle § 67 písm. a), c) trestního řádu, odkazuje stížnostní soud jednak na odůvodnění napadeného usnesení a zdůrazňuje, že ze zprávy Výchovného ústavu, [redacted], ze dne 10. června 2019 vyplývá, že od přijetí mladistvého do toho školského zařízení, což bylo tedy v dubnu 2017, se dopustil mladistvý celkem 29 útěků. Opakovaně u něho přítom bylo zjištěno požívání návykových látek, zejména marihuany a alkoholu. 10. května 2019 byl pak přemístěn do jiného výchovného ústavu, a to [redacted], zde byl však přítomen 9 dnů a 13 dnů byl na útěku. Poprvé utekl již 19. května a zadržen byl 27. května, podruhé utekl 1. června a ze zprávy tohoto ústavu ze 4. června se uvádí, že dosud je na útěku. Ze spisu je pak zřejmé, že poté byl zadržen mladistvý obviněný a bylo rozhodováno o jeho vzetí do vazby, a to 28. června, kdy tehdy okresní soud přijal slib mladistvého obviněného a propustil mladistvého ze zadržení. Z opisu evidence přestupků pak vyplývá, že od září 2018 do března 2019 má mladistvý evidovány další protiprávní jednání, a to celkem tři přestupky.
17. Ze zprávy Magistrátu města Plzně odboru sociální péče z 2. května 2019 pak kromě jiného vyplynulo, že i podle sdělení matky mladistvého se jeho chování nezlepšilo, nedodržel dohodnuté příchody domů, mnohdy o sobě nedal vědět a nebo se vracel domů v době, kdy měl dovolenku v pozdních hodinách. 20. února 2019 podle této zprávy byl také testován na drogy s pozitivním výsledkem na marihuanu. V březnu podle sdělení matky mladistvého tato neměla informace o jeho pohybu a pravděpodobně přespával u kamaráda.
18. Přestože okresní soud při předchozím rozhodování o návrhu na vzetí do vazby, a to dne 28. června 2019 sice shledal u mladistvého důvody vazby, avšak propustil ho ze zadržení na základě nabídnuté slibu, tak ze spisu vyplývá, že již 22. července, tedy za necelý měsíc mladistvý obviněný opět ústav opustil a poté byl po třech dnech zadržen Policií České republiky 25. července 2019 a měl u sebe věci pocházející z trestné činnosti.
19. Na základě toho, co bylo výše uvedeno, má tedy i stížnostní soud za to, stejně jako soud prvního

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Poláková.

- stupně, že vazba mladistvého obviněného je důvodná, že tento obviněný je stíhán důvodně pro rozsáhlejší majetkovou trestnou činnost a že jsou také konkrétními skutečnostmi, které byly shora uvedeny, jednoznačně doloženy oba vazební důvody dle § 67 písm. a), c) trestního řádu.
20. Jediné formální pochybení, kterého se dopustil soud prvního stupně, spočívá v tom, že tento soud ve výroku neuvedl, že nepřijímá nabízený písemný slib, který mladistvý nabídl při vazebním zasedání 27. července 2019. Okresní soud ovšem v odůvodnění svého rozhodnutí, a to v jeho závěru, na tuto skutečnost poukazuje, když uvádí, že nevyužil žádný z institutů uvedených v §§ 73 a 73a trestního řádu k nahrazení vazby, neboť pokud jde o písemný slib, ten se v minulosti neosvědčil jako dostatečná záruka. To je navíc ze spisu zcela evidentní, neboť jak bylo již konstatováno 28. června 2019 byl mladistvý obviněný ze zadržení propuštěn právě na základě přijetí písemného slibu, který nedodržel, neboť 22. července 2019 opět utekl z výchovného ústavu.
 21. Za této situace pak nepovažoval stížnostní soud za nutné napadené usnesení rušit a doplňovat toto rozhodnutí o výrok, který by se týkal nabízeného slibu, neboť v této věci byl již jednou slib předložen a obviněný jej nedodržel. K tomu je třeba ještě připomenout i to, že pokud byl mladistvý obviněný při vazebním zasedání dotazován na to, proč znovu utekl z výchovného ústavu, a to právě po předchozím propuštění ze zadržení, tak uvedl důvody, které vyznívají velmi nepřesvědčivě, ale hlavně uvedl, že když utekl, tak se rozhodně nevrátil k matce, ale jak bylo již řečeno, byl zadržen po třech dnech v Plzni a navíc u něho byly nalezeny věci pocházející z trestné činnosti.
 22. Z těchto důvodů tedy nezbylo Krajskému soudu v Plzni jako soudu pro mládež a jako soudu stížnostnímu, než stížnost mladistvého obviněného jako zcela nedůvodnou zamítnout postupem podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu.
 23. Pokud jde o námitky uplatněné ve stížnosti mladistvého obviněného, tak i stížnostní soud, stejně jako soud prvního stupně si samozřejmě je vědom toho, že vazba je u mladistvého opatřením zcela výjimečným. Na druhou stranu je třeba zdůraznit, že mladistvý byl varován již opakovaně, a to jednak 30. dubna 2019, kdy převzal usnesení o zahájení trestního stíhání pro majetkovou trestnou činnost, a dále pak 28. června 2019, kdy soudce okresního soudu nevezal mladistvého do vazby a dal mu šanci v tom smyslu, že sice shledal vazební důvod dle § 67 písm. c), ale přijal jeho písemný slib. Tento slib ovšem mladistvý porušil. I z citovaného vyjádření výchovného ústavu a vyjádření odboru sociální péče, stejně jako z vyjádření matky mladistvého je zřejmé, že vazbu v daném případě nelze nahradit žádnými jinými instituty, tak jak to uvádí soud prvního stupně. Pokud pak se ve stížnosti uvádí námitky ve vztahu k vyšší způsobené škody, tak z obsáhlého spisového materiálu vyplývá, že měla být způsobena škoda v takové výši, jak je to uvedeno celkem ve třech usneseních o zahájení trestního stíhání a není žádný reálný důvod k tomu, aby výše škody byla jakkoliv zpochybňována. Je samozřejmé, že dokazování je na samotném počátku a že bude pak nakonec věcí soudu pro mládež, aby zjistil správný a úplný skutkový stav věci a aby také jednání mladistvého obviněného správně právně kvalifikoval. Pochybnosti o uplatněné právní kvalifikaci ovšem ani stížnostní soud v současném stádiu trestního řízení neshledal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný další řádný opravný prostředek.

Plzeň 15. srpna 2019

JUDr. Eduard Wipplinger v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Poláková.

Usnesení Okresního soudu Plzeň – město ze dne 24. 9. 2019, sp. zn. 9 Tm 9/2019 o propuštění z vazby

9 Tm 9/2019

USNESENÍ

Okresní soud Plzeň–město jako soud pro mládež rozhodl ve vazebním zasedání dne 24. 9. 2019 v trestní věci obžalovaného mladistvého [REDAKCE], narozeného [REDAKCE] trvale bytem [REDAKCE], zdržuje se a adresa pro doručování [REDAKCE], [REDAKCE] u matky [REDAKCE], narozené [REDAKCE].

takto:

Podle § 48 za použití § 49 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a § 72 odst. 3 trestního řádu se za současného přijetí písemného slibu ve smyslu § 73 odst. 1 písm. b) a stanovení dohledu probačního úředníka ve smyslu § 73 odst. 1 písm. c) trestního řádu obžalovaný mladistvý [REDAKCE], narozený [REDAKCE], **propouští** z vazby na svobodu.

Jelikož se strany po vyhlášení usnesení vzdaly práva stížnosti a současně prohlásily, že netrvají na písemném odůvodnění, neobsahuje usnesení podle § 136 odst. 3 trestního řádu odůvodnění.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat stížnost do tří dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému soudu v Plzni prostřednictvím zdejšího soudu. Stížnost má odkladný účinek.

Plzeň 24. září 2019

Mgr. Lucie Bočková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje Miroslava Průchová.

**Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň – město ze dne 4. 10. 2019,
sp. zn. 9 Tm 9/2019**

9 Tm 9/2019

ČESKÁ REPUBLIKA
TRESTNÍ PŘÍKAZ

Samosoudkyně Okresního soudu Plzeň–město jako soudu pro mládež vydává dne 4. 10. 2019 podle § 314e odst. 1 trestního řádu tento trestní příkaz:

Obviněný

nar. [REDACTED] v [REDACTED], občana ČR, trv. bytem [REDACTED], t.č. ve vazbě ve Věznici Plzeň, Klatovská tř. 202,

je vinen, že

1) dne 25. 10. 2018 v době od 15:45 hodin do 16:37 hodin v prodejně New Yorker, v obchodním centru Olympia, ulice Písecká 1, Plzeň, za běžného provozu prodejny bez užití násilí odcizil z volně přístupných regálů nejméně 2 ks mikiny zn. CN Lit White v hodnotě nejméně 598 Kč, 1 ks pánských kalhot – riflí zn. Bill – It. Blu v hodnotě nejméně 699 Kč, 1 ks pánské obuvi zn. LOW bílé barvy v hodnotě nejméně 549 Kč, 2 ks pánských kalhot zn. BS Black Squ v hodnotě nejméně 1.398 Kč, kdy tyto si donesl do zkušební kabinky, kde bezpečnostní čipy obalil alobalem, aby je vyřadil z provozu, a poté věci uložil do doneseného batohu, přičemž následně batoh s uvedenými věcmi pronesl přes pokladní zónu bez zaplacení, to vše v celkové hodnotě 4.141 Kč ke škodě společnosti NEW YORKER CZ, s.r.o., IČ: 25318381,

2) dne 2. 11. 2018 v době od 14:56 hodin do 15:25 hodin v prodejně New Yorker, v obchodním centru Olympia, ulice Písecká 1, Plzeň, za běžného provozu prodejny bez užití násilí odcizil z volně přístupných regálů nejméně 1 ks pánské tašky zn. Bag v hodnotě nejméně 199 Kč, 2 ks pánské čepice zn. Beanie RED v hodnotě nejméně 278 Kč, 1 ks pánské čepice zn. Beanie BLK v hodnotě nejméně 199 Kč, 1 ks mikiny zn. CNLit White v hodnotě nejméně 299 Kč, 1 ks mikiny zn. Statement v hodnotě nejméně 598 Kč, 2 ks mikiny zn. CN Fuck Black v hodnotě nejméně 598 Kč, 1 ks trika zn. Summer Pring v hodnotě nejméně 29 Kč, 1 ks mikiny zn. CN Paris Grey v hodnotě nejméně 299 Kč, 1 ks batohu zn. Backpack SERI v hodnotě nejméně 549 Kč a 1 ks mikiny zn. CREW N.K.M.A. v hodnotě nejméně 299 Kč, kdy tyto si donesl

do zkušební kabinky, kde bezpečnostní čipy obalil alobalem, aby je vyřadil z provozu a poté věci uložil do doneseného batohu, přičemž následně batoh s uvedenými věcmi pronesl přes pokladní zónu bez zaplacení, to vše v celkové hodnotě 3.347 Kč ke škodě společnosti NEW YORKER CZ, s.r.o., IČ: 25318381,

3) dne 20. 3. 2019 kolem od 04:17 hodin v Plzni, ul. Lábkova 1066/40, v prostoru u nákladové rampy objektu Penny Market, nezjištěným předmětem vypáčil víko plechové bedny a odcizil z ní celkem 94 ks novin různých deníků v celkové hodnotě 1.558 Kč (33 ks Blesk Západní Čechy, 3 ks Lidové noviny Čechy, 15 ks Mladá fronta Dnes Plzeň, 28 ks Plzeňský deník, 9 ks Právo Západní Čechy Plzeň a 6 ks Sport Čechy) a 143 ks časopisů různých titulů v celkové hodnotě 2.619 Kč (46 ks AHA křížovky, 9 ks Čas pro hvězdy, 20 ks Chvilka pro tebe, 37 ks Pestrý svět, 15 ks Tina, 7 ks Vlasta a 9 ks Žena a život s dárkem), čímž způsobil společnosti Penny Market, s.r.o., IČ: 64945880, škodu odcizením v celkové výši 4.177 Kč a škodu poškozením ve výši 2.000 Kč,

4) dne 24. 3. 2019 v době od 18:38 hodin do 19:38 hodin v obchodním centru Olympia, Písecká 1, Plzeň odcizil mikinu Jersey Fancy velikosti S, kalhoty khaki barvy, velikosti S, bundu velikosti S, bundu velikosti M, kalhoty velikosti 36, kalhoty velikosti 32, triko Basicy velikosti M, triko Basicy velikosti L, triko Basicy velikosti L, 2 kusy trika Basicy velikosti L, kalhoty velikosti XL, triko Basicy velikosti M, kalhoty velikosti M tak, odstranil ze zboží bezpečnostní čipy, uložil si ho do batohu a z prodejny odešel bez zaplacení, čímž způsobil společnosti HM Hennes Mauritz, IČ: 26755475, škodu v celkové výši 6.406 Kč,

5) dne 31. 3. 2019 okolo 02:07 hodin v obchodním centru Galerie Slovany, náměstí Generála Píky 27, Plzeň, bez zjevného poškození překonal souvislý a dvířky uzavřený pult o výšce 120 cm a vnikl do prodejního pultového stánku s příslušenstvím pro mobilní telefony F-MOBIL.CZ, zde nezjištěným předmětem vypáčil uzamčenou dvoukřídlou dřevěnou skříňku ve spodní části prodejního pultu a odcizil z ní kompletní balení MT zn. Neffos X1 včetně nabíječky, kabelu a sluchátek, IMEI1:862729031453914, kompletní balení nabíječky, sluchátek a kabelu na MT CPA zn. Hammer Energy, kompletní balení nabíječky a kabelu na MT zn. Xiaomi A2 modrý, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Asus Zenfone gold, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Aligator 5070 stříbrný, kompletní balení nabíječky, kabelu a fólie na MT zn. Aligator 5066 zlatý a mobilní telefon TP Link Neffos X1 s přísl. bez SIM karty, dále zde nezjištěným předmětem vypáčil uzamčenou dvoukřídlou dřevěnou skříňku ve spodní části prodejního pultu, dále nezjištěným předmětem vypáčil 3 ks zásuvek, které poškodil včetně zamykacího mechanismu, a dále nezjištěným předmětem poškodil madlo zásuvky, společnosti F-communication, s.r.o., IČ: 27935736, způsobil škodu odcizením v celkové výši 6.469 Kč a další škodu poškozením v celkové výši 750 Kč,

6) dne 9. 4. 2019 kolem 02:30 hodin v Plzni, ul. Domažlická 1185/174A, vnikl po vypáčení mříže na okně v zadním traktu restaurace a vyháčkování okna restaurace, které bylo pootevřené na "ventilačku" do vnitřních prostor restaurace, kde odcizil finanční hotovost 4.000 Kč z "kasír tašky" uložené v šuplíku za barem a celkem 92 krabiček cigaret různých značek v celkové hodnotě 9.575 Kč (konkrétně 7 krabiček zn. Camel žluté v hodnotě 100 Kč/ks, 9 krabiček zn. Camel modré v hodnotě 100 Kč/ks, 8 krabiček Chesterfield červené, délky 100 v hodnotě 90 Kč/ks, 19 krabiček zn. Chesterfield modré, délky 100 v hodnotě 90 Kč/ks, 5 krabiček Chesterfield 23 modré v hodnotě 100 Kč/ks, 8 krabiček zn. Chesterfield 23 červené v hodnotě 100 Kč /ks, 3 krabičky LM modré v hodnotě 95 Kč/ks, 6 krabiček LM červené v hodnotě 95 Kč/ks, 9 krabiček Marlboro červené v hodnotě 106 Kč/ks, 10 krabiček Marlboro zlaté v hodnotě 106 Kč/ks, 3 krabičky Viceroy červené v hodnotě 170 Kč/ks, 5 krabiček Viceroy

modré v hodnotě 172 Kč/ks, čímž způsobil [REDAKCE], IČ: [REDAKCE], škodu odcizením v celkové výši 13.575 Kč, ke škodě poškozením nedošlo,

7) v době od 23:00 hodin dne 9. 4. 2019 do 05:45 hodin dne 10. 4. 2019 v Plzni, ul. Prostřední 56/7, vnikl po vypáčení okna u restaurace Sokolovna, otevřeným oknem vnikl do salónku restaurace, poté se přemístil k prostoru výčepu, odkud odcizil 32 ks cigaret zn. LM (červené i modré), 28 ks cigaret zn. Camel, 27 ks cigaret zn. Marlboro, 28 ks balení žvýkaček zn. Orbit pepermint modré, 2 ks lahve zn. Jägermeister o objemu 1 l, 2 ks lahve zn. Božkov Republika o objemu 0,7 l, 1 ks lahve zn. Tullamore o objemu 1 l, a poté s uvedeným zbožím z místa odešel, čímž způsobil [REDAKCE], IČ: [REDAKCE], škodu odcizením v celkové výši 11.402 Kč a škodu poškozením ve výši 8.000 Kč,

8) dne 11. 4. 2019 okolo 14:55 hodin v Plzni, Lochoťínská 20, v prodejně OKAY odcizil volně odložený batoh nezjištěné značky a v něm notebook zn. Acer Aspire E15, výr. č. NC104D213:NXMQEC00844712A863400, midnight black, powerbanku Xiaomi Mi PowerBank 2 C 20000mAh, bílé barvy, toaletní vodu zn. Str8 100ml, dioptrické brýle, černé pouzdro na brýle, 3 ks červených krabiček cigaret L&M, čímž způsobil [REDAKCE], narozenému [REDAKCE], škodu v celkové výši 11.325 Kč,

9) dne 13. 4. 2019 okolo 05:37 hodin v Plzni, Radčická 2861, nezjištěným způsobem bez zjevných známek násilí vnikl do pasáže obchodního centra Plaza, kde následně přes nezajištěná dvířka prošel do prostoru provozovny UGO Fresh live, nacházející se ve druhém patře obchodního centra, a zde z pokladního boxu vytrhl kabel vedoucí do dotykové obrazovky pokladny a následně tento box v hodnotě 600 Kč obsahující finanční hotovost ve výši 5.060 Kč odcizil, čímž způsobil společnosti Fresh live, s.r.o., IČ: 24778541, škodu v celkové výši 5.660 Kč,

10) dne 18. 4. 2019 kolem 03:00 hodin v Klatovech, [REDAKCE], vnikl po vypáčení plastového okna vchodových dveří do budovy Elfetex, poškodil klávesnici zabezpečovacího zařízení objektu, a odcizil zde dálkové ovládání k minivěži Hyundai a plastovou dózu s léky Ibalgin, načež byl na základě signálu bezpečnostního systému objektu zadržen hlídkou Policie ČR, společnosti Elfetex, s.r.o., IČ: 40524485, způsobil škodu odcizením v celkové výši 150 Kč a škodu poškozením v celkové výši 8.355 Kč,

11) v době od 18:30 hodin dne 3. 6. 2019 do 06:00 hodin dne 4. 6. 2019 v Plzni, Lábkova 36, nezjištěným předmětem za použití síly překonal vchodové posuvné dveře do prodejny Pekařství Kučera, kdy vyklopil levou stranu posuvných dveří a vzniklým otvorem vnikl do prodejny, dále vykopl uzamčené dveře do skladu a z prodejny odcizil nůž na krájení chleba a přesně nezjištěné množství potravin v celkové prodejní ceně 976 Kč, čímž způsobil Pekařství Kučera, s.r.o., IČ: 29105871, celkovou škodu odcizením ve výši 1.276 Kč a poškozením dveří způsobil společnosti InterCora, spol. s r.o., IČ: 47714018, škodu v celkové výši 10.820 Kč,

12) v blíže nezjištěné době nejpozději od 21. 6. 2019 v Plzni, na blíže nezjištěném místě nalezl platební kartu VISA Credit, číslo [REDAKCE], znějící na jméno [REDAKCE] [REDAKCE] platnou od 04/17 do 04/20, kterou si ponechal a bez vědomí a souhlasu oprávněné osoby s ní nejméně v 8 případech v Plzni, v období od 14:36 hodin dne 21. 6. 2019 do 19:50 hodin dne 25. 6. 2019 zakoupil pro svou potřebu jízdenky MHD v celkové ceně 454 Kč,

13) dne 26. 6. 2019 kolem 01:10 hodin v Plzni, Lochoťínská 18, u provozovny občerstvení McDonald's, vypáčil posuvné okno výdejního pultu, přes které se nahnul do provozovny, kde ze spodní části pokladny zn. Panasonic Cash Drawer odcizil prázdné šuple na peníze, čímž

způsobil společnosti Jarkuliš, s.r.o., IČ: 25589105, škodu odcizením ve výši 4.000 Kč a poškozením další škodu ve výši 3.000 Kč,

14) dne 26. 6. 2019 v přesně nezjištěné době, nejdéle do 01:07 hodin, v Plzni, Lochotínská 24, se nejprve páčením vstupních dveří pokusil vniknout do kadeřnictví Carlita, což se mu nepodařilo, poté tam vnikl po vypáčení okna a odcizil zde zastříhovač zn. Remington HC 5900, zastříhovač zn. Ermila Nano Motion 1585, černý koženkový pytlík zn. Fenomenal, 13 ks prstenů ze stříbrného kovu s bílými kameny, 4 náušnice ze stříbrného kovu s bílými kameny (2 páry), náramek ze stříbrného kovu, náramkové hodinky zn. Geneva no. 36, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn. Giovani FA 0929M, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn. Timento SC-10073-14, v krabičce Geneva, náramkové hodinky zn. Geneva no. 45, náramkové hodinky zn. Giovani no. FA 1162, 8 černých semišových plat s 8 náhrdelníky a 8 páry náušnic, papírovou krabičku hnědé barvy, hnědo-šedý pásek se sponou stříbrné barvy v originálním plastovém obalu, koženkovou tmavě hnědou peněženku, koženkovou světle hnědou peněženku, 4 slunečních brýle s plastovými obroučky značky Giovani (2x černé, 1x bílé, 1x hnědé), 2 stojany na šperky černé barvy, lahev bílého vína zn. Ryzlink vlašský, 3 hřebínky do vlasů, 3 náhrdelníky stříbrné barva s bílými kameny, čelenku do vlasů s bílými květy a průhlednými kameny s visačkou ČELENKY DT 30859, 6 čelenek do vlasů stříbrná barva s bílými kameny a 3 prsteny z bílého kovu s bílými kameny, čímž poškozené [REDAKCE] narozené [REDAKCE] způsobil škodu odcizením v celkové výši 5.320 Kč a společnosti M.A.T. Group, s.r.o., IČ: 26367505, škodu poškozením ve výši 7.500 Kč,

tedy

pod body 1) a 2)

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou

pod body 3) až 11), 13) a 14)

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a pod body 3), 5) až 7), 10), 11), 13) a 14) čin spáchal vloupáním,

pod body 3), 5), 7), 10), 11), 13) a 14)

poškodil cizí věc a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou,

pod bodem 12)

sobě bez souhlasu oprávněného držitele opatřil nepřenositelnou platební kartu jiného identifikovatelnou podle jména a čísla,

čímž spáchal

pod body 1) a 2)

pokračující provinění krádež podle § 205 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku,

pod body 3) až 11), 13) a 14)

pokračující provinění krádež podle § 205 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku,

pod body 3), 5), 7), 10), 11), 13) a 14)

pokračující provinění poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku,

pod bodem 12)

provinění neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 trestního zákoníku, a

odsuzuje se

podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku a dle § 31 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže k úhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody v trvání **šesti (6) měsíců**.

Podle § 33 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže a § 84 trestního zákoníku se výkon trestního opatření podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání dvou **(2) roků** za současného stanovení **dohledu probačního úředníka**, v rámci kterého je obžalovaný mladistvý povinen respektovat podmínky stanovené v § 16 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Dle § 228 odst. 1 tr. řádu je mladistvý obžalovaný povinen uhradit poškozeným:

- Penny Market, s.r.o., IČ: 64945880, se sídlem Počernická 257, Radonice, částku 4.177 Kč,
- F-communication, s.r.o., IČ: 27935736, se sídlem Horažďovice, Husovo náměstí 147, částku 7.219 Kč,
- [redacted], IČ: [redacted], se sídlem [redacted], [redacted], částku 13.575 Kč,
- [redacted], IČ: [redacted], se sídlem [redacted], částku 19.402 Kč,
- [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], částku 11.325 Kč,
- Fresh live, s.r.o., IČ: 24778541, se sídlem Všeruby, Všeruby 436 částku 5.660 Kč,
- Elfetex, s.r.o., IČ: 40524485, se sídlem Klatovy, Sedlákova 782, částku 8.355 Kč,
- Pekařství Kučera, s.r.o., IČ: 29105871, se sídlem Plzeň, Pálenická 1672/25, částku 1.276 Kč,
- [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], částku 5.320 Kč,

Dle § 229 odst. 2 tr. řádu se poškození F-communication, s.r.o., IČ: 27935736, [redacted], IČ: [redacted], nar. [redacted], Fresh live, s.r.o., IČ: 24778541, Elfetex, s.r.o., IČ: 40524485 a [redacted], nar. [redacted] odkazují se zbytkem svého nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Poučení:

Proti tomuto trestnímu příkazu je možno podat u Okresního soudu Plzeň-město **odpor** do osmi dnů od jeho doručení. Podáním odporu se trestní příkaz ruší a ve věci bude nařízeno hlavní líčení. Jinak se trestní příkaz stane pravomocným a vykonatelným. Nepodá-li odpor obviněný, vzdává se tím práva na projednání věci v hlavním líčení. Právo podat odpor nemá poškozený.

Plzeň 4. 10. 2019

Mgr. Lucie Bočková
samosoudkyně

11.6.2. České podklady – § 353 tr. zákoníku (dítě)

Návrh Okresního státního zastupitelství Plzeň – město na uložení dohledu probačního úředníka

9 Pod 13/2014

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město
Klicperova 13, 306 27 Plzeň
tel. 377 868 611; fax 377 868 612; e-mail podatelna@osz.plzm.justice.cz

ZC 111/2017-3

**Okresnímu soudu
Plzeň-město**

jako soudu pro mládež

Okresní státní zastupitelství Plzeň-město
v právní věci

1) nezletilého [REDAKCE], nar. [REDAKCE], trvale bytem [REDAKCE]
[REDAKCE]

*zastoupeného opatrovníkem, který bude soudem pro mládež ustanoven podle § 91 odst. 2
zákona č. 218/2003 Sb.*

2) rodičů [REDAKCE] a [REDAKCE]
[REDAKCE]

3) orgánu sociálně-právní ochrany dětí ÚMO Plzeň 4,

podává

podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění
pozdějších předpisů,

návrh na uložení dohledu probačního úředníka

podle § 93 odst. 1 písm. e) zákona č. 218/2003 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

pětkrát

I.

Ze spisu OO PČR Plzeň 4, č.j.: [redacted] vyplývá, že nezletilý [redacted] dne 2.7.2017 v době kolem 21:40 hod. v prostorách společně obývaného rodinného domu [redacted] slovně a fyzicky napadl svoji matku [redacted] kterou urážel hanlivými a vulgárními výrazy, chytil ji pod krkem a za vlasy a vyhrožoval jí zabitím a dále svoji sestru [redacted], kterou urážel hanlivými a vulgárními výrazy, kopal do ní, opakovaně ji udeřil svými rukama, škrábal ji a kousal do oblasti paží a hrudníku, ohrožoval ji kuchyňským nožem a vyhrožoval jí zabitím, přičemž shora popsáním jednáním, krom psychické újmy, způsobil své matce zranění spočívající v pohmoždění krku, které si nevyžádalo lékařského ošetření a své sestře zranění spočívající v poškrábání krku, hrudníku a obou horních končetin a v pohmoždění pravé ruky, které si vyžádalo prvotní lékařské ošetření, bez nutnosti hospitalizace, bez vystavení pracovní neschopnosti a bez dalšího omezení.

Protože jde o osobu trestně neodpovědnou pro nedostatek věku, policejní orgán usnesením ze dne 23.8.2017, které nabylo právní moci dne 29.8.2017, věc dle § 159a odst. 2 trestního řádu z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) trestního řádu odložil.

Důkaz: spis PČR [redacted]

II.

Ze zprávy OSPOD ÚMO Plzeň 4 vyplývá, že založil spisovou dokumentaci o nezletilém dne 3.7.2017, kdy se na sociální odbor dostavila matka [redacted] paní [redacted]. Dostavila se po předchozí domluvě, kdy matku telefonicky objednala k jednání školní psycholožka Základní školy pro sluchově postižené, [redacted]. Předmětem jednání bylo projednání problémového chování [redacted]. Matka při jednání seznámila pracovníci OSPOD s aktuálním chováním [redacted]. Od matky bylo zjištěno, že problémové chování syna rodiče řešil již v předškolním období, kdy se [redacted] projevoval spíše vzdorem. V současné době se u [redacted] začínají častěji objevovat ataky vzteku, kdy již několikrát rodiče fyzicky napadl. Fyzické napadení se objevilo i ve škole vůči spolužákům či pedagogům. Pro své chování byl nezletilý [redacted] několikrát hospitalizován, popř. ambulantně vyšetřen, ve FN Plzeň na Psychiatrické klinice. Poprvé v termínu od 4.10.2016 do 11.11.2016. Po ukončení této hospitalizace přešel nezletilý do péče psychiatricky [redacted]. Pro opakované výchovné problémy byl [redacted] od 20.1.2017 do 15.3.2017 na žádost rodičů umístěn ve Středisku výchovné péče v Plzni, Karlovarská 67. Jednalo se o smluvní dvouměsíční diagnostický pobyt. Po ukončení pobytu se [redacted] chování zlepšilo asi na 1 měsíc. Do Střediska výchovné péče dochází nadále na ambulantní návštěvy, a to asi 1 x za 3 týdny, spolupracuje s paní [redacted] (terapeutkou). Matka do střediska dochází společně se synem, syn o svém jednání příliš mluvit nechce, ale uvědomuje si ho. Ze zprávy Základní školy a Mateřské školy pro sluchově postižené, Plzeň, Mohylová 90 vyplývá, že [redacted] je již třetím rokem žákem jejich školy. Je to velmi inteligentní a bystrý chlapec. Již od počátku jeho docházky do školy se setkávali s obtížemi týkajícími se jeho nevhodného chování vůči svému okolí. Bylo ale možné je celkem dobře zvládnout. Naučil se určité věci respektovat. K největšímu zhoršení v chování došlo v letošním roce. Při vyučování neustále vrušuje, musí mít poslední slovo, nedodrží základní komunikační pravidla, vysmívá se

dětem (vulgárně i lidsky je ponižuje), bere nebo ničí jejich věci. Ve škole mu byl i několikrát zabaven kapesní nůž. Pro soustavné hrubé porušování školního řádu mu byla v tomto školním roce udělena důtka ředitele školy a následně snížený stupeň z chování. Je nevypočitatelný a tím se stává pro své okolí i často nebezpečným. Na základě všech těchto problémů rodičům doporučili pobyt v Psychiatrické léčebně v Dobřanech.

Důkaz: zprávy OSPOD ÚMO Plzeň 4 a ZŠ.

III.

Ze shora uvedeného je zřejmé, že nezletilý [REDAKCE] se jako dítě mladší patnácti let dopustil činu jinak trestného, který vykazuje znaky přečinu nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. c) trestního zákoníku. V takovém případě je státní zastupitelství povinno podat soudu pro mládež návrh na uložení opatření potřebných k nápravě nezletilého.

Z tohoto důvodu a vzhledem k osobě nezletilého, povaze a společenské škodlivosti spáchaného činu jinak trestného, státní zastupitelství navrhuje, aby soud pro mládež vydal tento **rozsudek:**

Podle § 93 odst. 1 písm. e) zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, se nezletilý [REDAKCE] ukládá dohled probačního úředníka.

Podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, je Okresní státní zastupitelství Plzeň-město osvobozeno od soudního poplatku.

V Plzni dne 13.9.2017

Státní zástupce
Štefan O r a v e c

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud Plzeň–město jako soud pro mládež rozhodl dne 16. ledna 2018 ve věci nezletilého [redacted], narozeného [redacted], trvale bytem [redacted], t. č. Psychiatrická léčebna Dobřany, syna otce [redacted], narozeného [redacted], trvale bytem [redacted], t. č. [redacted] a matky [redacted], narozené [redacted], trvale bytem [redacted], o návrhu státního zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň–město na uložení dohledu probačního úředníka,

takto:

- I. Podle § 93 odst. 1 písm. f), odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže se u nezletilého [redacted], narozeného [redacted], nařizuje ochranná výchova.
- II. Podle § 95 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže soud přiznává opatrovníkovi [redacted] náhradu nákladů řízení v částce 5 445 Kč, kterou je povinen zaplatit stát, zbývající účastníci právo na náhradu nákladů řízení nemají.

Odůvodnění:

Dne 14. 9. 2017 byl u zdejšího soudu ze strany Okresního státního zastupitelství Plzeň–město podán návrh na uložení dohledu probačního úředníka, neboť z policejního spisu vyplynulo, že nezletilý [redacted] dne 2. 7. 2017 v době kolem 21:40 hodin v prostorách společně obývaného rodinného domu v [redacted], slovně a fyzicky napadl svoji matku [redacted], narozenou [redacted], kterou urážel hanlivými a vulgárními výrazy, chytil ji pod krkem a za vlasy a vyhrožoval jí zabitím a dále svoji sestru [redacted], narozenou [redacted], urážel hanlivými a vulgárními výrazy, kopal do ní, opakovaně ji udeřil svými rukama, tuto škrábal a kousal do oblasti paží a hrudníku, ohrožoval kuchyňským nožem a vyhrožoval zabitím, přičemž shora popsaným jednáním, krom psychické újmy, způsobil své matce zranění spočívající v pohmoždění krku, které si nevyžádalo lékařského ošetření a své sestře zranění spočívající v poškrábání krku, hrudníku, obou horních končetin a v pohmoždění pravé ruky, které si vyžádalo prvotní lékařské ošetření, bez nutnosti hospitalizace, bez vystavení

pracovní neschopnosti a bez dalšího omezení. Tímto jednáním se nezletilý [REDAKCE] měl dopustit činu jinak trestného nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku. Usnesením policejního orgánu ze dne 23. 8. 2017, které nabylo právní moci dne 29. 8. 2017, byla věc pro nedostatek věku nezletilého odložena.

Nezletilý [REDAKCE] se před soudem ke spáchání shora popsaného jednání doznal. K dotazům uvedl, že si je vědom toho, že mlátí své rodiče. Dělá to proto, že jej vždycky něčím naštvou. Mlátí všechny, kteří ho něčím naštvou, a to i děti ve škole, i ty mladší. Snaží se udržet a občas to zvládne. Nůž vzal do ruky schválně, hodil jej pak po ségře. Ségře v tu chvíli ublížit chtěl. Jinak se mají rádi. Naštvala ho tím, že se zastala jeho kamaráda, který u nich spal. Mamku škrtil proto, že se zastávala ségry. Teď ví, že obě měly pravdu, ale v tu chvíli to nevěděl, v tu chvíli se neznal. Bylo mu líto, co se stalo, mamce i ségře se omluvil. Nevěděl, zda se mu to zase nestane, ale v plánu to nemá. Takhle se ještě naštvál několikrát v Dobřanech. Už týden se mu ale nic nestalo, drží se, sice ho naštvál jeden kluk, se kterým měl už dříve problém, ale udržel se, nedošlo ani k malému konfliktu. V Dobřanech chodí k psychologce, se kterou si povídá. Má za to, že mu to pomohlo, uvědomil si, že takové věci nemá dělat. Je pravdou, že mámě vyhrožoval, že ji zabije, ale nemyslel to vážně, byl rozčilený. V léčebně v rámci možností poslouchá. Poslouchá tam více než doma, protože je tam pod dohledem. Doma na něj rodiče nedohlžejí, v podstatě si může dělat, co chce. Je pravdou, že ho rodiče už tzv. „vyplesklí“, ale to se potom zlobí ještě víc. Nevěděl, co by se mělo stát, aby poslouchal i doma. Doma byl naposledy na dovolence, ale zpátky ho vezla sanitka. Byl tam problém, začalo to tím, že shodil hromadu oblečení, protože jej ségra nepustila k holiči. Se sestrou se ale rádi mají, byť to tak nevypadá. Mámu s tátou neposlouchá, neví proč, nechce se mu. Když, tak víc poslouchá mámu, tátu vůbec, protože je hodnější. Zvykl si, že jej poslouchat nemusí, ví ale, že by měl. Chtěl by bydlet doma, s rodiči se stýká každou sobotu a je to lepší. V Dobřanech to zvládá, chodí tam do školy. Se spolužáky vychází, učitelé jsou hodní. Má tam i kamaráda [REDAKCE]. Když jej naštvou mladší děti, tak je zmlátí. I jemu se stalo, že jej zmlátil starší kluk.

Matka nezletilého [REDAKCE] při jednání uvedla, že se k ní syn v současné době chová dobře a slušně. Od doby, co je hospitalizovaný, se jeho chování změnilo, jako by si uvědomil co udělal, a snaží se to vůči ní napravit. Vidají se jen na návštěvách v Dobřanech, protože když byl jednou doma, nedopadlo to dobře. Výchovné problémy se synem mají cca od jeho osmi let. V současné době z jeho jednání strach nemá. V okamžiku, kdy se stala projednávaná věc, ze syna strach měla, věří však tomu, že se to nebude opakovat, že si dostatečně uvědomil, co se mohlo stát a co způsobil. Ví, že by měli s manželem být důslední. Shodli na tom, že musí nastolit pravidla, ve kterých už je syn zajetý. Bude muset dodržovat povinnosti, které budou dané. Strašně by si přála, aby měli syna doma, aby dostal šanci.

Ze zprávy OSPOD Úřadu městského obvodu Plzeň 4 vyplynulo, že nezletilý je od 9. 8. 2017 umístěn v Psychiatrické nemocnici v Dobřanech. Matka při pohovoru sdělila, že pokud byl nezletilý jednou propuštěn na víkend domů, tato návštěva dopadla negativně. S matkou byla spolupráce dobrá. Z obsahu zprávy OSPOD ÚMO Plzeň 4 ze srpna 2017 bylo zjištěno, že nezletilý bydlel ve společné domácnosti se svými rodiči a sestrou, výchovné prostředí bylo bez připomínek. V dané době byl medikován. Navštěvoval psychiatru [REDAKCE]. Dokumentace k nezletilému byla založena dne 3. 7. 2017, kdy se matka dostavila na odbor OSPOD k projednání chování [REDAKCE]. Problémové chování [REDAKCE] řešili rodiče již v předškolním období, které se projevovalo zejména vzdorem. V současné době se u něj projevují ataky vzteku, když několikrát rodiče fyzicky napadl a fyzické napadení se objevilo i ve škole vůči spolužákům či pedagogům. Byl proto opakovaně hospitalizován, případně ambulantně řešen ve FN Plzeň na psychiatrické klinice. Pro výchovné problémy byl na žádost rodičů umístěn od 20. 1. 2017 do 15. 3. 2017 ve Středisku výchovné péče v Plzni. Jednalo se o dvouměsíční diagnostický pobyt. Po ukončení pobytu se jeho chování zlepšilo pro dobu asi jednoho měsíce. Do střediska se dále dostavoval k ambulantním návštěvám jednou za tři týdny. Z pohovoru

s matkou bylo zjištěno, že k výbuchům vzteku u syna dojde vždy, kdy rodiče po synovi chtějí nějakou činnost, konkr. se jedná o běžné záležitosti, jako je se obléknout, uklidit po sobě a tak dále. Agresivně se projevoval převážně doma, mimo bydliště se měl chovat dobře. Dne 9. 8. 2017 lékařka [redacted] s ohledem na psychický stav nezletilého doporučila okamžitou hospitalizaci v Psychiatrické nemocnici v Dobřanech. Příjetí [redacted] vyjednala a [redacted] byl téhož dne do nemocnice přijat. Jednalo se o dobrovolnou hospitalizaci. OSPOD vedl několikrát pohovor s nezletilým, sám uvedl, že ve škole má dvojku z chování, neboť ve škole vyvádí, tedy neposlouchá. Nemůže si však pomoci. Měl uvést, že se jeho chování zlepšilo. 28. 7. 2017 při pohovoru uvedl, že ho rodiče často štvou, když mu vyčítají, že za to, co provedl, může on. Přiznal, že rodiče ho naštvou tak jednou týdně, to nejdříve na rodiče křičí, pak na ně fyzicky zaútočí. Nebyl si jistý tím, zda rodiče nenapadne znovu. 2. 8. 2017 sdělil, že se mu ve škole moc nelíbí, protože jsou tam osoby, které nemá rád. Ataku vzteku měl přímo při pohovoru. OSPOD uzavřel, že k jeho výbušnému chování stačí velice málo, nemá rád, když jej někdo upozorní na chybu, napomene ho nebo mu říká, co má dělat, ač se jedná o běžné záležitosti. Rodiče spolupracovali, snažili se [redacted] situaci řešit, měli nadále zájem o výchovu svého syna, chtěli ho mít doma, ale byli si vědomi toho, že jeho chování již nedokáží usměrnit.

Psychiatrický pobyt v nemocnici byl rodičům doporučen i Základní a mateřskou školou pro sluchově postižené v Plzni (zpráva ze dne 17. 7. 2017), kterou [redacted] navštěvoval naposledy ve školním roce 2016/2017. Již od počátku docházky do školy se škola setkávala s obtížemi týkajícími se jeho nevhodného chování vůči svému okolí. Z počátku bylo možné celkem dobře jeho chování zvládnout, naučil se určité věci respektovat. K zhoršení jeho chování došlo v posledním školním roce. Při vyučování neustále vyrušoval, musel mít poslední slovo, nedodržel základní komunikační pravidla, vysmíval se dětem (vulgárně i lidsky je ponižoval), bral nebo ničil jejich věci. Ve škole mu byl i několikrát zabaven kapesní nůž. Z důvodu zhoršujícího se chování byl na základě žádosti rodičů umístěn na šest týdnů na psychiatrickém oddělení FN Plzeň, následně byl umístěn k dvoutýdennímu pobytu v SVP Plzeň. Po jeho návratu se jeho chování znovu zhoršilo, následně byl opět hospitalizován. Ve škole docházelo k občasnému neúměrnému fyzickému napadání spolužáků. Vždy se jednalo o nevýznamné impulsy ze strany ostatních dětí, reagoval vždy neúměrně fyzicky (škracení, uhození, strčení s následným pádem...), ale i slovně. Po posledním pobytu na psychiatrickém oddělení FN Plzeň se choval povyšně, byl vulgární, provokoval nevhodným způsobem i učitele. Po jeho návratu bylo ve třídě nepřijemné klima, děti se mu bály vzdorovat, měly strach, že by jim ublížil. Byl nevyzpytatelný, často se nedala odhadnout ani míra ani možnost útoku. K útokům docházelo rychle a nečekaně. Byl velmi manipulativní a přesvědčivý. Snažil se všude bezohledně získat vůdčí postavení za všech okolností. Bylo mu jedno, zda po dobrém, či po zlém. Při jednání se všemi osobami bez rozdílu, učiteli, rodiči, dětmi, lékaři, či cizími lidmi, používal účelovou lež, a to vždy ve svůj prospěch. Na ty, kteří jej neznali, působil důvěryhodně. V posledním zmiňovaném školním roce 2016/2017 mu byl udělen druhý stupeň z chování a důtka ředitele školy.

Ve Středisku výchovné péče Plzeň byl [redacted] umístěn pro období od 20.1.2017 do 15.3.2017. Soud měl k dispozici závěrečnou zprávu o vyhodnocení pobytu [redacted]. Z psychologického vyšetření provedeného v SVP vyplynulo, že [redacted] má sníženou schopnost fungovat ve vztazích, byla u něj zjištěna absence znaků náklonnosti k druhým, osobnosti a myšlenková rigidita, pasivita, letargie, problematické rodinné prostředí, agresivní tendence, regresivní prvky, ale také samostatnost, dobrá zpětná vazba k druhým, všímání si chyb ostatních. Na základě diagnostiky byl stanoven cíl pobytu, a to zlepšení chování k dětem, rodinné vztahy-problematika neresppektování a agresivita, samostatná školní příprava. Internátní pobyt měl splnit plně svůj účel. [redacted] dokázal v pevném režimovém prostředí s jasně nastavenými hranicemi fungovat dobře a pod pedagogickým vedením své chování korigovat a pozitivně rozvíjet. Pokud nedojde k ustálení režimu, pravidelnosti v domácím prostředí, adekvátní péči a zájmu o něj, jeví se dle závěru SVP Plzeň prognóza jeho dalšího vývoje jako nejistá a problematická.

Za zprávy probační a mediační služby ze dne 12. 12. 2017 vyplynulo, že bylo jednáno s ohledem na hospitalizaci nezletilého pouze s rodiči. K případnému opatření se PMS nevyjadřovala s ohledem na pobyt nezletilého v PL Dobruška a s ohledem na zpracovávání znaleckého posudku. Dospěla k závěru, že ze zprávy OSPOD i vyjádření matky je zjevné, že [redacted] dokázal fungovat v zařízeních s režimovými prvky, v prostředí s jasně danými pravidly a systémem sankcí. K agresivním projevům v chování docházelo zejména v rodině, negativní projevy chování měl také vůči vrstevníkům, mladším dětem.

Ve věci byl s ohledem na obsah výše uvedených zpráv zpracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví dětská psychiatrie a odvětví psychiatrie, specializace klinická psychologie dětí a dospělých. Oba znalci, a to MUDr. Petr Žížka i Mgr. Hana Ortmannová byli při jednání vyslechnuti a z jejich výpovědí a závěrů znaleckého posudku vyplynulo, že nezletilý [redacted] v době, kdy mělo dojít ke spáchání projednávaného provinění, netrpěl vážnou duševní poruchou ve smyslu psychózy. V jeho případě se jedná o nesocializovanou poruchu chování na bázi disharmonického vývoje osobnosti, kde dominují rysy narcistní a disociální. Jednání nezletilého je výrazně sebestředné, nadřazené nad ostatní, zaměřené na uspokojení svých potřeb, bez ohledu na druhé, na možné následky. Velmi obtížně zvládá kritiku, tresty, byť oprávněné a přiměřené, pocity neúspěchu, je u něj patrná nízká frustrační tolerance. Má tendence k impulzivním reakcím doprovázeným značnou verbální a stále častěji i brachiální agresí. Vývoj směřuje zjevně k poruše osobnosti. V době, kdy se měl dopustit předmětného jednání, byl schopen rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání v plném rozsahu, ovládnout své jednání mohl jen měrou oslabenou – oslabení hodnoceno jako mírné, nepodstatné. Rozpoznávací schopnosti hodnotili znalci jako plně zachovalé, ovládací pak jako mírně oslabené. Důvodem je zjištěná výrazně disharmonicky se vyvíjející osobnost. Jeho pobyt na svobodě hodnotili znalci jako potenciálně nebezpečný, zejména pak pobyt v rodině. Hrozí opakování agresivního jednání, navíc nebezpečnost, resp. způsob provedení agresivních výpadů, graduje. Sám nezletilý připouští, že po návratu do rodiny se bude takové chování opakovat. Rodiče pro něj nepředstavují autority, jejich snaha o jeho výchovu u něj navozuje stavy zlosti a z nich pramení agresivita. **Znalci nenavrhli ochranné psychiatrické léčení, navrhli však nařízení ochranné výchovy.** Aktuální intelektové výkony nezletilého byly hodnoceny na hranici podprůměru a lehké mentální retardace. Byl u něj diagnostikován disharmonický vývoj osobnosti, akcentované především rysy disociální a narcistní, jak již bylo výše uvedeno. Byl dlouhodobě zachycen postupný rozvoj poruch chování, gradace potíží cca poslední jeden až dva roky. Dominantním projevem jsou verbální i brachiální agrese, disrespekt k autoritám, nepřiměřené reakce vzhledem k podnětům, absence výčitek svědomí. Morální vyspělost je v případě nezletilého nízká, pravidla dodržuje pouze s hrozbou trestu, je ale schopen krátkodobého formálního přizpůsobení. Má dostatečné schopnosti, aby si uvědomoval dosah a význam svého jednání, chápe i jeho nebezpečnost. V případě nezletilého je prognóza dalšího vývoje nejistá, aktuálně se jeví jako nepřiznivá. Negativním znakem pro prognózu se jeví stupňující se charakter potíží a prakticky nulová reakce na odbornou péči. Jako vhodný výchovný přístup bylo znalci doporučeno jasné, strukturované prostředí, kde jsou pevně vymezená pravidla a striktně zajištěno jejich dodržování. V takovém prostředí je nezletilý [redacted] schopen se formálně přizpůsobit, nicméně doposud nebyla zaznamenána hlubší změna v prožívání, která by vedla k uspokojivé korekci chování. Jak již bylo uvedeno, znalci z výše uvedených důvodů navrhli nařízení ochranné výchovy.

Při ústních jednáních konaných dne 19. 12. 2017 a 6. 1. 2018 přednesli znalecký posudek ve shodě s jeho písemným vyhotovením znalci z oboru klinická psychologie Mgr. Hana Ortmannová a z oboru psychiatrie MUDr. Petr Žížka. K doplňujícím dotazům Mgr. Ortmannová uvedla, že nezletilý [redacted] si vybírá, jakou autoritu bude respektovat. Rodiče pro něj výchovnou autoritu nepředstavují a toto se nemůže změnit ze dne na den, jde o dlouhodobý proces. Situace je natolik vážná, že ji nelze řešit návratem [redacted] do rodiny, a to ani za současné pomoci odborníků. Řešením současné situace je umístění [redacted] mimo rodinu, kdy se odborníci budou

snažit najít nějakým způsobem nové cesty, jak by spolu mohli lépe fungovat. V případě [redacted] jde o kombinaci vrozených temperamentních vlastností a nevhodných výchovných vlivů, kdy rodina omlouvá jeho prohřešky, snaží se je spíše bagatelizovat a [redacted] tohoto bohužel umí negativně využít. V ústavní výchově bude [redacted] výchova lépe zajištěna, včetně jeho dalšího rozvoje. V ústavu jsou připraveni lépe zvládat jeho agresivní výpady. V nemocnici v Dobřanech se [redacted] pravidelně dostává do konfliktů s dětmi a v ústavu je možné zajistit, aby to prostředí bylo relativně bezpečné. V rodině toto není možné, když v domácnosti se nachází nůž a další věci. Takto je možné lépe ochránit jeho okolí. [redacted] je medikován, je tlumen psychiatrickou medikací. Tato léčba však sama o sobě postačující není. Cílem těchto léků je tlumit agresivitu, nicméně tlumení nemůže být příliš silné, aby se neutlumily i další projevy chování a proto jsou tlumeny jen silné agresivní impulsy. Pokud [redacted] tvrdí, že se mu daří se ovládat, že mu pomáhá sezení s psychologkou, tak lze konstatovat, že je reálné, že se [redacted] bude ovládat v řádu třeba jednoho odpoledne, namotivuje se a bude se snažit, ale není to reálné v řádu týdnů. Znalkyně k následným dotazům zopakovala, že v současné situaci je [redacted] pobyt v rodinném prostředí nebezpečný, rodina není schopna zvládnout jeho projevy agrese. To, že v současné době kontakt s rodinou je dobrý, vyplývá z toho, že rodina za [redacted] jezdí, přiveze mu dobroty, je to takový kontakt za odměnu, je to odpoledne, kdy dostane, co chce, užijí si hezký společný den. Nemá tam však žádné povinnosti, není tam škola, nic takového. V tomto případě je schopen s rodinou komunikovat, když nenaráží na věci, které jsou ve výchově právě konfliktní. Pokud si matka stěžovala na to, že v Dobřanech jí nebylo umožněno v týdnu za synem jezdit, připravovat se s ním do školy, pravděpodobně je to nastaveným režimem oddělení. Více se k tomuto vyjádřit nemohla.

Znalec MUDr. Petr Žížka, který zpracoval znalecký posudek z oboru psychiatrie, k doplňujícím dotazům ke znaleckému posudku uvedl, že nenavrhol ochranné léčení s tím, že z čistě psychiatrického hlediska nezletilý netrpí žádnou duševní poruchou ve smyslu léčitelnosti. Jeho osobnost se vyvíjí disharmonicky do poruchy osobnosti. V jeho případě selhávala předchozí výchovná opatření, kdy byl opakovaně hospitalizován na psychiatrické klinice, kdy byl i ve středisku výchovné péče. [redacted] je schopen fungovat pod důsledným a jasným režimem na oddělení v Dobřanech. Pokud má dán pevný řád, jasně daná pravidla a je na něj dohlíženo, dovede režim částečně respektovat. Ale i přesto se v jeho případě problémy s chováním stále objevují. Problém je spatřován spíše ve výchovné rovině, než v léčebné rovině. Jeho prognóza vývoje se jeví jako nepříznivá. Odborná péče na něj neměla příliš velký vliv, konkrétně tedy vliv na jeho další chování a jednání. Znalec nevyloučil posun nezletilého v chování a jeho možný návrat do rodiny. Uvedl, že nepochybuje, že rodina má nezletilého ráda, nicméně problém je v tom, že pro nezletilého nepředstavují autoritu a při struktuře jeho osobnosti jej zraňuje a uráží to, že ho chce někdo vychovávat, navíc někdo, kdo u něj nemá autoritu. Proto své rodiče nerespektuje, proto u nich vybuchuje přesto, že ho zahrnují až možná nadmírou lásky. Z tohoto důvodu je vývoj extrémně nepříznivý, neboť čím více nezletilému budou výchovu přizpůsobovat, tím více to od něj dostanou zpátky. Znalec nevyloučil, že nezletilý nějakou zkušeností a trochu účelovým jednáním dojde k tomu, že bude-li se chovat slušně, tak pro něj bude výhoda být doma a bude tak moci v rodině fungovat. Pokud dojde k nařízení ochranné výchovy, může nezletilý předvést, že je schopen dodržovat pravidla, a v tomto případě, pokud bude propuštěn do rodiny, dopadlo to dramaticky, a proto nebyl ze strany nemocnice činen další pokus o jeho začlenění do rodiny. Znalec zejména z důvodu ochrany rodiny nevidí jiné řešení než ochrannou výchovu. K dalšímu dotazu znalec zopakoval, že i v nemocnici jsou s chováním nezletilého výrazné problémy, a to i při tom řádu, který zde funguje a panuje. V nemocnici jsou na takové chování zvyklí, připravení a jsou schopni ho zvládnout. To však rodině možné není. V nemocnici cítí autority v některých lidech, nicméně doma toto necítí a dovolí si cokoli. Za období, které je nezletilý v nemocnici, nebyl v jeho chování zaznamenán zásadní posun. Zatím se pudově a účelově naučil, že nemá smysl nějaké věci dělat, ale že by to tak vnitřně cítil, o tom znalec

pochyboval. Konstatoval, že takto to u poruch osob bývá, a terapiemi se v nemocnici směřuje k tomu, aby se osoby s poruchou osobnosti naučily alespoň respektovat něco, co se jim v životě vyplatí. Takto je to i u nezletilého. Konflikty jsou v jeho případě dost časté. Co se týče nějaké rodinné terapie, samozřejmě by k tomu další postup měl být cílen, nicméně znalec se obával, že k tomu jsou potřeba i mentální kapacity, a i když u nezletilého znalci nedospěli k tomu, že by trpěl mentální retardací, je to v jeho případě na hraně, takže i mentální schopnosti jsou oslabené a to snižuje další spolupráci při terapii. K dalšímu dotazu znalec odůvodnil, proč by nezvládl v současné době pobyt v rodině, a to ani v kombinaci s dohledem probačního úředníka. Uvedl, že toto dovozuje nejen z toho, jak celá událost v této věci projednávaná probíhala, z toho, že akt napadení nebyl izolovaný, bylo to opakované chování, kdy tímto jednáním to pouze vygradovala, dále také z toho, že i když z nemocnice šel nezletilý na propustku, tak jeho pobyt rodina nezvládla. Uvedl, že mít autoritu, je svým způsobem dar, který se nedá příliš naučit. Rodiče samozřejmě chtějí mít autoritu, mají nezletilého rádi, ale dar autority nemají a on ji u nich nepocítí. Jednání nezletilého jako takové, i dle jeho vlastního líčení, nebylo banální věcí. Vzhledem k tomu, že nezletilý je poměrně urostlý, v rodině je schopen některé osoby i přemoci. Rodiče nelze tu autoritu naučit, tolerance rodiny k chování nezletilého je nastavena trochu jinak, než by měla být. V současné době se samozřejmě nezletilý chová slušně, účelově, neboť nic zásadního se po něm nechce, všichni jsou radostní, když ho vidí, šťastní, ale v každém běžném dni, kdy bude muset jít do školy, splnit nějakou povinnost a jemu se to nebude líbit a zdát, tak je otázkou, jak to rodina vyřeší, aby to udělal beztoho, aniž by bouchnul. K dalším doplňujícím dotazům znalec zopakoval, že krátkodobě, účelově je nezletilý schopen se chovat tak, jak se od něj očekává, být v podstatě vzorným dítětem. Toho je schopen nezletilý i po dobu více dnů, ale riziko, že sklouzne k chování, které předvedl předtím, je tak velké, že je vhodná ochranná výchova. V zařízení, kam bude umístěn, může předvést, že se dokáže slušně chovat, respektovat autority, dostane čas na nějaké propustky, jestliže všechno pobeží tak, jak líčí jeho matka, že nejsou žádné problémy, že bude vzorný, tak se dá samozřejmě ochranná výchova ukončit. Znalec v podstatě shrnul, že teď je nezletilý v režimu, ve kterém funguje, je přesně nastavený, jsou tam jasné hranice, je za správné fungování odměňován třeba návštěvou v rodině, dovolenkou jet domů. Pokud by však z tohoto režimu vystoupil a vrátil se do rodiny, začne sčítání. Jeho chování k rodině se svým způsobem v současné době mění, to ano, protože si něco uvědomil, ale není zde dostatečná jistota, že se nebude podobné chování opakovat. Může dojít k tomu, že to rodičům za těch pět měsíců, kdy musel být v nemocnici kvůli nim, sečte. K poslednímu dotazu ještě znalec vysvětlil, že sice rodiče dobře vnímají, že chování doma je lepší, což je pozitivní a k tomu směřoval účel pobytu v zařízení psychiatrické nemocnice, ale právě proto, že docela velká část té změny je účelová, tzn. že sleduje nějaký účel, což vyplynulo i z jeho vyjádření, pokud mluvil se znalcem, kdy uvedl, že je mu líto, že není doma z toho důvodu, že tam má svoje věci a mohl by tam dělat svoje věci, a ne proto, že by se chtěl někomu omlouvat a něco řešit. To je diametrální rozdíl postojů a pohledů rodičů a pohledu dítěte na tuto věc. Vývoj nezletilého, který se dostal do psychiatrické nemocnice v tomto věku, může těžko v současné chvíli něco dalšího ovlivnit.

Spáchání výše uvedeného jednání nezletilým je bez pochybností prokázáno provedenými důkazy. Vyplyvá z doznání nezletilého, výpovědi jeho sestry, matky a listinných důkazů včetně fotodokumentace. Lze tak uzavřít, že skutek byl spáchán a dopustil se jej nezletilý.

Podle § 93 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže dopustil-li se dítě mladší než patnáct let činu jinak trestného, může mu soud pro mládež uložit, a to zpravidla na základě výsledků předchozího pedagogicko-psychologického vyšetření, tato opatření: a) výchovnou povinnost, b) výchovné omezení, c) napomenutí s výstrahou, d) zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, e) dohled probačního úředníka, e) ochrannou výchovu. Podle odst. 3 téhož ustanovení ochranná výchova může být

uložena též dítěti, které v době spáchání činu bylo mladší patnácti let, odůvodňuje-li to povaha spáchaného činu jinak trestného a je-li to nezbytně nutné k zajištění jeho řádné výchovy.

Po zhodnocení všech výše uvedených skutečností je zdejší soud toho názoru, že jediným vhodným opatřením, které lze v současné době nezletilému [REDAKCE] uložit, je ochranná výchova, navrhaná státním zástupcem a Orgánem sociálně právní ochrany dětí ÚMO Plzeň 4. Zbývající opatření, která lze nezletilému ukládat, by v daném případě nevedla k naplnění účelu zákona. Ze závěrů znaleckého posudku jasně vyplynulo, že nezletilý [REDAKCE] by v současné době návrat do rodiny nezvládl, a to ani v kombinaci s dohledem probačního úředníka. Jeho pobyt na svobodě hodnotili znalci jako potenciálně nebezpečný, zejména tedy pak pobyt v rodině. Znalci uzavřeli, že v jeho případě hrozí opakování agresivního jednání, kdy způsob provedení agresivních výpadů graduje. Sám [REDAKCE] před znalci i před soudem připustil, že po návratu do rodiny se bude takové chování opakovat. Rodiče pro něj nepředstavují autority, jejich snaha o jeho výchovu u něj navozuje stavy zlosti a z nich pramení agresivita. Toto se nemůže změnit ze dne na den, jde o dlouhodobý proces. Situace je natolik vážná, že ji nelze řešit návratem [REDAKCE] do rodiny, a to ani za současné pomoci odborníků. Řešením současné situace je umístění [REDAKCE] mimo rodinu, kdy se odborníci budou snažit najít nějakým způsobem nové cesty, jak by spolu mohli lépe fungovat. Do budoucna tedy jeho návrat do rodiny vyloučit nelze. Dle názoru soudu byly tudíž naplněny podmínky uvedené v ustanovení § 93 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. V daném případě bylo soudem přihlédnuto k okolnostem protiprávního jednání nezletilého, k osobě nezletilého, ke skutečnostem zjištěných ze shora uvedených zpráv a znaleckého posudku. Z tohoto je pak zřejmé, jak již bylo výše uvedeno, že v danou chvíli nezletilý není schopen pobytu v rodině. Byť si zdejší soud uvědomuje, že se jedná o citelný zásah do výchovy nezletilého, je v současné době jediným možným řešením ve snaze alespoň částečně pozitivně ovlivnit jeho vývoj, když je evidentní, že je schopen se formálně přizpůsobit strukturovanému prostředí, kde jsou pevně vymezená pravidla a striktně zajištěno jejich dodržování. Jeho umístění do ochranné výchovy je tak nejen v zájmu jeho, ale i v zájmu jeho rodiny.

Pokud se týká výroku o náhradě nákladů řízení, ve smyslu ustanovení § 95 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže byla opatrovníkovi přiznána náhrada vůči státu, a to v částce 5 445 Kč představující 3 úkony po 1 200 Kč (převzetí věci a 2x účast při jednání), 3 režijní paušály po 300 Kč ve smyslu vyhlášky č. 177/1996 Sb., zbývající částka představuje 21% DPH. Ostatním účastníkům nebyla náhrada nákladů řízení přiznána.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Plzni, prostřednictvím Okresního soudu Plzeň – město. Toto právo nenáleží účastníkům, kteří se práva podat odvolání výslovně vzdali po vyhlášení rozhodnutí.

Plzeň 16. ledna 2018

Mgr. Lucie Bočková
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni jako soud pro mládež rozhodl dne 17. dubna 2018 ve věci nezletilého [redacted] narozeného [redacted], trvale bytem [redacted] t.č. [redacted], zastoupeného opatrovníkem [redacted] advokátem AK Plzeň, [redacted], syna [redacted] a [redacted], o odvolání opatrovníka nezletilého proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město jako soudu pro mládež ze dne 16. 1. 2018 č.j. 9 Rod 13/20017-165,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.
- III. Stát je povinen uhradit opatrovníku [redacted] odměnu a náhradu nákladů řízení před odvolacím soudem ve výši 3 630 Kč.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem rozhodl soud I. stupně na návrh státního zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň-město na uložení dohledu probačního úředníka nezletilému [redacted] tak, že u nezletilého dle § 93 odst. 1 písm. f), odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže nařídil ochrannou výchovu a podle § 95 odst. 1 téhož zákona přiznal ustanoveného opatrovníkovi [redacted] náhradu nákladů řízení v částce 5 445 Kč, kterou je povinen zaplatit stát, zbývající účastníci právo na náhradu nákladů řízení nemají.
2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonné lhůtě odvolání ustanovený opatrovník nezletilého. Poukázal na to, že soud se velice pečlivě a obsírně zabýval všemi rozhodnými skutečnostmi, tak i osobou nezletilého [redacted]. Nezletilý spáchání jednání doznal, na žádost rodičů byl umístěn ve Středisku výchovné péče v Plzni na dvouměsíčním diagnostickém pobytu. Rodiče se snažili [redacted] situaci řešit, mají nadále zájem o výchovu svého syna a chtějí ho mít doma, i

Shodu s prvopisem potvrzuje: Nikola Zaplatílková

když jsou si vědomi, že jeho chování ne úplně zvládají usměrnit. Dne 9. 8. 2017 byla s ohledem na psychologický stav nezletilého doporučena okamžitá hospitalizace v psychiatrické nemocnici, kde se nachází do současné doby. Soud zadal zpracování znaleckého posudku, z jeho závěrů vyplývá, že vývoj nezletilého směřuje zjevně k poruše osobnosti a znalci nenavrhují ochranné psychiatrické léčení, avšak navrhuji nařízení ústavní výchovy. Oba znalci byli vyslechnuti (odvolatel jejich závěry shrnuje) a na základě zejména jejich vyjádření soud rozhodl tak, že řešením současné situace je umístění [redacted] mimo rodinu, kdy se odborníci budou snažit nějakým způsobem najít nové cesty, jak by spolu v rodině mohli lépe fungovat. Rodiče nezletilého jsou však stále přesvědčení, že jejich zájem o výchovu [redacted] v rodině a získané zkušenosti v kombinaci se zařazením nezletilého do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče a dohledu probačního úředníka, by vytvořilo reálné předpoklady pro to, aby [redacted] byl vychováván v péči obou rodičů. Byla prokázána snaha rodičů, jsou připraveni nastavit domácí řád a postoj k nezletilému tak, aby se pro něho stali dostatečnou autoritou a rodiče aby jako autoritu respektoval. Jsou připraveni změnit výchovu nezletilého a konat v součinnosti s odborníky. V daném případě je ke zvážení, zda nezletilý v tak nízkém věku bude schopen absolvovat dlouhodobě v režimu ochranné výchovy pobyt v takovém zařízení, když se zjevně stane předmětem možné šikany či jiné formy útisku a napadání ze strany starších a vyspělejších chovanců. Je na místě zvážit, zda v daném případě nebude vhodnější podstoupit riziko rodinné výchovy, kde je garance přístupu v zájmu nezletilého, než nezletilého umístit v zařízení, kde garance atmosféry příznivé pro nezletilého není žádná. Navrhl závěrem, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a nezletilému uložil dle § 93 odst. 1 písm. d), e) zákona o soudnictví ve věcech mládeže zařazení do terapeutického psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče a současně dohled probačního úředníka.

3. Z vyjádření státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Plzni vyplývá, že nalézací soud provedl dostatečné dokazování, věc byla řádně skutkově objasněna a zatím jediným vhodným opatřením, které lze nezletilému uložit, je ochranná výchova. Vzniklá situace je natolik vážná, že ji nelze vyřešit návratem nezletilého do rodinného prostředí. Nelze přehlédnout závěry z dobrovolného pobytu nezletilého ve SVP z března 2017, k projednávanému jednání pak došlo 2. 7. 2017 a jak uvádí znalci, je zřejmé, že jde o nejistou prognózu vývoje nezletilého. Aktuálně se jeví jako nepříznivá, jde o stupňující se charakter potíží a prakticky nulová reakce na odbornou péči. Uložené opatření je nutné v současné době z důvodu ochrany samotného nezletilého a jeho nejbližšího okolí. Byly tak splněny podmínky pro uložení ochranné výchovy, která by měla alespoň částečně napomoci pozitivně ovlivnit vývoj nezletilého tak, aby se mohl vrátit zpět do rodiny
4. Krajský soud v Plzni jako soud pro mládež přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek i řízení, které mu předcházelo. Dokazování si doplnil aktuální zprávou a shledal, že podané odvolání není důvodné.
5. Z obsahu spisu je zřejmé, že 14. 9. 2017 podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství Plzeň – město u soudu prvního stupně návrh na uložení dohledu probačního úředníka, když usnesením policejního orgánu ze dne 23. 8. 2017 (s právní mocí dne 29. 8. 2017) byla podle § 159 odst. 2 trestního řádu z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. d) trestního řádu odložena věc týkající se činu jinak trestného, vykazujícího znaky trestného činu nebezpečné vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákona, kterého se měl nezletilý dopustit dne 2. 7. 2017 v době kolem 21:40 hodin v prostorách společně obývaného rodinného domu v [redacted] [redacted] slovně a fyzicky napadl svoji matku [redacted] narozenou [redacted] kterou urážel hanlivými a vulgárními výrazy, chytil ji pod krkem a za vlasy a vyhrožoval jí zabitím a dále svoji sestru [redacted] narozenou [redacted] urážel hanlivými a vulgárními výrazy, kopal do ní, opakovaně ji udeřil svými rukama, tuto škrábal a kousal do oblasti paží a hrudníku, ohrožoval kuchyňským nožem a vyhrožoval zabitím, přičemž shora popsaným jednáním, krom psychické újmy, způsobil své matce zranění spočívající v pohmoždění krku, které si nevyžádalo lékařského ošetření a své sestře zranění spočívající v poškrábání krku, hrudníku,

Shodu s prvopisem potvrzuje: Nikola Zaplatilková

obou horních končetin a v pohmoždění pravé ruky, které si vyžádalo prvotní lékařské ošetření, bez nutnosti hospitalizace, bez vystavení pracovní neschopnosti a bez dalšího omezení.

6. Soud I. stupně po podání návrhu si opatřil všechny nezbytné podklady, které v průběhu ústních jednání ve věci provedl k důkazu. Především vyslechl k věci nezletilého ■■■■■, který spáchání činu doznal, a rovněž byla vyslechnuta matka nezletilého. Po zhodnocení důkazů dospěl k správnému závěru, že se nezletilý dopustil výše uvedeného činu jinak trestného. Se stanoviskem soudu prvního stupně se odvolací soud plně ztotožnil, když navíc ani v tomto směru nebyly odvolatelem vznášeny námitky.
7. Pokud se týká uloženého opatření spočívajícího v nařízení ochranné výchovy, soud I. stupně měl k dispozici dostatek důkazů. Vycházel tak jednak z podrobné zprávy sociálního odboru Úřadu městského obvodu Plzeň 4 včetně její aktualizace, ze zprávy Střediska výchovné péče v Plzni o průběhu terapeutického internátního pobytu nezletilého v době od 20. 1. do 15. 3.2017, ze zprávy probačního úředníka, zejména pak ze závěrů znaleckého zkoumání nezletilého, kdy oba znalci byli v rámci ústního jednání před soudem vyslechnuti. Všechny provedené důkazy byly podrobně zhodnoceny, komplexně a ve vzájemných souvislostech. Závěry, k nimž soud dospěl, jejich obsahu odpovídají a krajský soud s nimi ztotožňuje, lze tak na podrobné odůvodnění napadeného rozsudku odkázat.
8. Krajský soud si dokazování doplnil aktuálními zprávami k osobě nezletilého, k jeho chování v rámci hospitalizace, a ani v rámci odvolacího řízení po tomto doplnění dokazování nebylo důvodu ke změně napadeného rozsudku.
9. Námitky odvolatele jsou směřovány právě proti soudem I. stupně uloženému opatření – ochranné výchově. Je třeba uvést, že v případě nezletilého ■■■■■ se nejedná o zcela typickou situaci v řízeních týkajících se dětí mladších 15 let. Rodiče nezletilého mají snahu výchovu nezletilého pozitivně ovlivnit, využili i odbornou pomoc, reagovali na projednávaný čin jinak trestný a došlo k hospitalizaci nezletilého v psychiatrické nemocnici. Jak vyplývá ze závěrů znaleckého zkoumání a z vyžádaných zpráv, zatím však nedošlo k podstatným změnám v chování nezletilého. Zůstává tak nadále proti sobě náhled a postoj rodičů oproti odlišnému pohledu nezletilého na nastalou situaci i možnosti chování do budoucna. S ohledem na zjištěné skutečnosti jak soud I. stupně, tak i krajský soud pečlivě zvažoval, jaké opatření nezletilému ■■■■■ uložit, aby toto opatření přispělo k trvalému a pozitivnímu zlepšení jeho chování. Byl tak na jedné straně zvažován charakter činu jinak trestného, již zmíněné kroky ze strany rodičů směřující k usmírnění chování nezletilého (pobyt ve středisku výchovné péče, hospitalizace či ambulantní řešení na psychiatrické klinice), na druhé straně vzal soud v potaz i věk nezletilého. Z uvedeného je zřejmé, že situaci nelze „vyřešit dobře“, neboť zcela šťastným řešením není odebrání dítěte tohoto věku z rodinného prostředí. Bylo však třeba zvážit riziko tohoto odebrání a umístění nezletilého do ochranné výchovy a na druhé straně riziko opakování projednávaného agresivního jednání při ponechání v rodině. Po zvážení všech rozhodujících skutečností tak dospěl krajský soud k závěru, ve shodě se soudem I. stupně, že menší riziko je v případě nařízení ochranné výchovy, když tento závěr plně podporují výsledky znaleckého zkoumání i stanovisko psychiatrické nemocnice.
10. Jak již výše bylo uvedeno, krajský soud si vyžádal aktuální zprávy, kdy ze zprávy Psychiatrické nemocnice v Dobrušce ze dne 12. 4. 2018 bylo zjištěno, že spolupráce s nezletilým během pobytu není dostačující, po celou dobu hospitalizace v klinickém obrazu dominují výchovné problémy - problémy s respektováním dospělých, bývá arogantní, odmlouvá, bývá drzý. Nevychází ani s vrstevníky, nenašel si bližšího kamaráda, k dětem se chová povýšenecky, nadřazeně, troufne si na menší děti, neustále je provokuje, dělá naschvály, je mstivý, často vulgární, opakovaně i fyzicky napadl jiné děti. Při vizitách sice většinou formálně spolupracuje, nemá ale příliš zájem o komunikaci, vždy přislíbí zlepšení chování, ale ve skutečnosti se nesnaží o nápravu. Nebyla zachycena patologicky změněná nálada ve smyslu deprese či mánie, ani nebyly zaznamenány sebevražedné proklamace či tendence. V popředí je osobnostní patologie, přítomny známky disharmonického vývoje osobnosti, výrazné disociální a narcistické osobnostní rysy, postoj je

Shodu s prvopisem potvrzuje: Nikola Zaplatílková

chování. Je značně egocentrický, jedná často bez ohledu na druhé, není schopen empatie. Má nastavenou medikaci, která má pouze podpůrný charakter s cílem redukovat impulsivitu, ale bohužel ani vlivem medikace, ani psychoterapeutického vedení nedošlo ke zlepšení chování.

11. Z aktuální zprávy sociálního odboru ÚMO Plzeň 4 vyplývá, že proběhlo ústní jednání s matkou nezletilého. Dle informací matky je nezletilý nadále hospitalizovaný, o víkendech má celodenní vycházky a s rodiči může mimo areál. V období února až března byl z důvodu karantény měsíc zákaz návštěv, kontakt byl jen telefonický. Na vycházkách se chová [redacted] bezproblémově, rodiče poslouchá a vztah se sestrou se zdá dobrý. O jednání, kterého se dopustil, se nechce bavit. Na oddělení je převážně se staršími dětmi, kamarádské vztahy občas navazuje, ale dlouho mu to nevydrží. Není to ale jen jeho chyba, vzájemně se pošťuchují. Dle matky se nezletilý někdy chová podle toho, jak mu to vyhovuje. Po dobu karantény, kdy věděl, že stejně vycházku mít nebude, tak se moc nesnažil a jeho chování nebylo příliš dobré. Proto i po skončení karantény měl zákaz vycházky a telefonický kontakt byl jen několikaminutový, aby pochopil, že jeho chování má i vliv na kontakt s rodinou. Ve škole je chválen, snaží se. Nemocnice neumožňuje společnou terapii s rodiči, psychoterapie by pomohla i tomu, aby se rodiče naučili reagovat na nevhodné chování nezletilého, neví, jak ho uklidnit, pokud by se jednání opakovalo., a jak jednání předejít. Rodiče chtějí, aby ochranná výchova nebyla nařízena, souhlasili by s nařízeným dohledem probačního úředníka a zavázali by se, že budou dohled plnit.
12. Lze tak uzavřít, že nezletilý již určité šance, spočívající v diagnostickém pobytu, hospitalizaci i ambulantní péči dostal, avšak zatím i přes tyto kroky nedoznal chování nezletilého trvalých změn. Výchovné problémy stále přetrvávají, a to i přesto, že je nyní pod neustálým dohledem a kontrolou v rámci hospitalizace v psychiatrické nemocnici. Jak připustila i matka (viz zpráva sociálního odboru), chová se někdy podle toho, jak mu to vyhovuje. Nezletilý sám není schopen dosáhnout změn, vyžaduje důslednou pomoc a kontrolu a zejména musí být změněn také výchovný postup ze strany rodičů, aby je začal uznávat jako autoritu. Nelze tedy brát za postačující pouze chvilkové zlepšení, avšak je třeba dosáhnout trvalejších změn.
13. I podle přesvědčení odvolacího soudu je nezbytné v zájmu zajištění dalšího pozitivního vývoje nezletilého, aby výchovné působení bylo dlouhodobé a na jiné úrovni, než jakou může zajistit jeho rodina. Sociální odbor pro případ nařízení ochranné výchovy učinil kroky k vyhledání vhodného zařízení, po konzultaci s pracovníky DDÚ a SVP Plzeň bylo doporučeno zařízení v Hostouni, byl předjednan příjem nezletilého. Dále je konzultováno s dalšími zařízeními, které by nezletilého mohla přijmout, když by právě v případě nezletilého bylo žádoucí najít řešení umožňující i rodinnou terapii. V současné době tak ponechání nezletilého v rodině, i za současného stanovení dohledu probačního úředníka, nepřichází v úvahu a je na místě uložení ochranné výchovy, pro které byly splněny zákonné podmínky ust. § 93 odst. 3 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. K tomu je třeba uvést, že nařízení ochranné výchovy není trvalého rázu, může dojít ke změně (jejímu zrušení), to však samozřejmě až poté, kdy budou patrné změny v chování nejen v rámci pobytu v zařízení, ale i v rámci propustek, a když nezletilý bude respektovat autoritu.
14. Za stávající situace, kdy přetrvává stav zjištěný soudem I. stupně, bylo proto vzhledem k výše uvedenému rozhodnuto tak, že se napadený rozsudek potvrzuje.
15. Odvolací soud dále podle § 95 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže rozhodl o přiznání náhrady nákladů odvolacího řízení ustanovenému opatrovníku [redacted]. Opatrovník nezletilého je vyúčtoval v celkové částce 3 630 Kč, zahrnující 2 úkony po 1 200 Kč (sepis a podání odvolání a jednání před odvolacím soudem), 2 režijní paušály po 300 Kč, zbývající částka pak představuje 21% DPH. Vyúčtování odpovídá provedeným úkonům i sazbě odměny za jeden úkon právní služby (včetně tarifní hodnoty), proto byla náhrada nákladů přiznána v požadované výši. Dále bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Nikola Zaplatílková

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný další řádný opravný prostředek.

Proti tomuto rozhodnutí může podat dovolání nejvyšší státní zástupce na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce, anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i v neprospěch obžalovaného, jakož i obžalovaný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Obžalovaný tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce. Podání obžalovaného, které by nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť by takto bylo označeno. Dovolání se podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 59 odst. 3 tr. řádu) podání uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu, i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. řádu, o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obžalovaného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Plzeň 17. dubna 2018

Mgr. Miloslav Sedláček, v. r.

předseda senátu

Vypracovala:

Mgr. Martina Modráková, v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje: Nikola Zaplatílková

11.6.3. Slovenské podklady – návykové látky (mladistvý)

**Rozsudek Okresného soudu v Bratislavě III ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. 3 T
167/2017**

ECLI:SK:OSBA3:2018:1317010980.1

Číslo konania: 3T/167/2017

IČS: 1317010980

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava III v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivety Halvoňovej a prísediacich Terézie Molnárovej a Ing. Oľgy Jágerskej v trestnej veci **obžalovaného ml. [REDACTED] pre zločin nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 odsek 1 písmeno d) Trestného zákona**, na hlavnom pojednávaní konanom dňa 05.4.2018 v Bratislave takto

rozhodol

obžalovaný:

ml. [REDACTED] nar.: [REDACTED] v [REDACTED], trvale bytom [REDACTED]

uznáva sa za vinného, že

od presne nezisteného času do 01,00 hod. dňa 12.6.2016 v obci Senec na Lichnerovej ulici 17 na Obvodnom oddelení PZ v Senci mal pri sebe čierne plastové vrecko s tlakovým uzáverom s nápisom „Skunk sack“ o rozmere približne 25cm x 21 cm s obsahom konope s hmotnosťou 7245 mg s priemernou koncentráciou 17,2% hmotnostných THC, obsahujúce 1246 mg THC, ktoré množstvo zodpovedá minimálne 14 obvykle jednorazovým dávkam drogy, ktoré bolo nájdené počas výkonu opatrenia podľa § 22 zákona č. 171/1993 o Policajnom bore v znení neskorších predpisov,

pričom rastliny rodu Cannabis (konope) sú v zmysle zákona NR SR č. 139/1998 Z.z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov, zaradené do I. skupiny omamných látok a Tetrahydrokanabinol (THC) je v zmysle zákona NR SR č. 139/1998 Z.z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov, zaradený do I. skupiny psychotropných látok,

teda

neoprávnene prechovával po akúkoľvek dobu omamnú látku, psychotropnú látku,

čím spáchal

zločin nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekursorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 odsek 1 písmeno d) Trestného zákona.

Za to sa

odsudzuje

Podľa § 172 odsek 1 Trestného zákona, § 118 odsek 1 Trestného zákona, § 39 odsek 1 Trestného zákona, § 117 odsek 1 Trestného zákona **k trestu odňatia slobody v trvaní 1 (jeden) rok.**

Podľa § 119 odsek 1 Trestného zákona **súd obžalovanému výkon trestu podmienene odkladá a určuje skúšobnú dobu v trvaní 18 (osemnásť) mesiacov.**

Odôvodnenie

Podľa § 172 odsek 2 Trestného poriadku toto písomné vyhotovenie rozsudku neobsahuje odôvodnenie, pretože Okresná prokuratúra Bratislava III a obžalovaný sa po jeho vyhlásení výslovne vzdali práva podať odvolanie.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho oznámenia na Krajský súd Bratislava cestou Okresného súdu Bratislava III.

Právne neúčinné je odvolanie podané osobou, ktorá sa tohto práva výslovne vzdala po vyhlásení rozsudku ako aj odvolanie podané osobami oprávnenými podať odvolanie v prospech obžalovaného.

Okresný súd Bratislava III
V Bratislave, dňa 05.4.2018

JUDr. Iveta Halvoňová
Predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Gabriela Horváthová